

Besluit 20/12 B

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 30 maart 2012

Statencommissie : Niet van toepassing

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 8/9 december 2011

's-Hertogenbosch

Datum

12 maart 2012

Document-nummer

2902122

Griffie

Bijlage(n)

1

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van de griffier d.d. 12 maart 2011;
- gelet op artikel 40, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2012;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 8/9 december 2011 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 30 maart 2012

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter, de griffier,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk mw. drs. C.J.M. Dortmans

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op donderdag 8 en vrijdag 9 december 2011**

VASTGESTELD

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	7	
Agenda	9	
Presentielijst	11	
Opening van de vergadering	11	
Sprekers		
Voorzitter	11	
Stand van zaken en kaderstellende notitie grote Erfgoedcomplexen	11,52	49/11
Sprekers:		
Voorzitter	12,13,14,15,16,20,52,53	
Brenninkmeijer	13,52,53	
Mw. Brunklaus	15,17,18,52,53	
Dol	52,53	
Mw. Frijters-Klijnen	14	
Mw. Van Haaften-Harkema	16,17,18,19,20	
Mw. Klitsie	14,18,20,52,53	
Kouthoofd	12,17,19,20,52,53	
Krol	52,53	
Van Liempd	52,53	
P. Smeulders	53	
Van der Wel	12,16,19,20,52,53	
Van Zeeland	52,53	
Amendement A2 (Kouthoofd e.a; aangenomen)	13,52	
Amendement A3 (Brenninkmeijer e.a.; aangenomen)	14,53	
Motie M1 (mw. Klitsie e.a.; verworpen)	15,53	
Sportplan Brabant 2016	20,53	52/11
Sprekers:		
Voorzitter	22,23,24,25,27,28,29,31,32,33,34,35,36,37,38,55	
Van den Berg	30,37,38	
Mw. Brunklaus	24,28,34,36,38,53,54,55	
Dol	53,54,55	
Mw. Frijters-Klijnen	23,24,28,31,35	
Mw. Van Haaften-Harkema	29,30,31,32,33,37	
Hageman	26,32,33,38,53,54,55	
Van Hattem	38	
Heijmans	34	
Krol	29,36,53,54,55	
Kuijken	22,53,54	
Van Liempd	25,32,35,53,54,55	

Van Lopik	30,31,34
Van der Wel	29,54,55
Van Zeeland	53,54,55
Mw. Zwijnenburg-van der Vliet	20,22,34,37,38,53,54,55
Amendement A1 (mw. Frijters-Klijnen e.a.; ingetrokken)	24,25
Amendement A4 (Hageman; verworpen)	27,54
Amendement A5 (Hageman; verworpen)	27,54
Amendement A6 (Hageman e.a.; verworpen)	27,54
Amendement A7 (mw. Zwijnenburg-van der Vliet; aangenomen)	35,54
Amendement A8 (Van Liempd; verworpen)	36,55
Motie M2 (mw. Frijters-Klijnen e.a.; gewijzigd in M2a; aangenomen)	25,29,55
Motie M3 (mw. Zwijnenburg-van der Vliet; ingetrokken)	35,37

Transitie Jeugdzorg

38,55

59/11

Sprekers:

Voorzitter	39,40,41,43,44,45,46,49,50,56,57
Brenninkmeijer	40,55,56,57
Mw. Brunklaus	46,56,57
Mw. Van Haaften-Harkema	47,48,49,50
Hageman	41,45,56,57
Kerkhoff	41,42,43,48,49,55,56,57
Mw. Kerkhof-Mos	39
Krol	47,56,57
Van Liempd	44,48,50,56,57
Mw. Pael	40,41,55,56,57
Van der Wel	47,56,57
Wijers	39,40,41,42,44,46,47,48,50,55,56,57
Amendement A9 (mw. Pael e.a.; aangenomen)	41,56
Amendement A10 (Van Liempd e.a.; verworpen)	44,56
Amendement A11 (Van Liempd e.a.; verworpen)	45,56
Motie M4 (Kerkhoff e.a.; verworpen)	43,57

Schorsing van de vergadering

50

Spreker:

Voorzitter	50
------------	----

Presentielijst	51	
Heropening van de vergadering	51	
Sprekers:		
Voorzitter	51	
Griffier	51	
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 23 september 2011	51	67/11
Ingekomen stukken	52	68/11
Sprekers:		
Voorzitter	52	
Mw. Prins-Afman	52	
Vaststelling bijdragen fractieondersteuning 2011; voor de fracties van de Brabantse Partij en de CU-SGP	52	66/11
Wijzigingsverordening verordening ambtelijke bijstand en Fractieondersteuning 2007	52	50/11
Verordening luchtvaart Noord-Brabant	52	61/11
Afhandeling bezwaarschrift tegen vaststelling Verordening ruimte Noord-Brabant fase 2	52	65/11
Delegatie beslissingsbevoegdheden ex artikel 4 en 8 Wegenwet van Provinciale Staten naar Gedeputeerde Staten	52	51/11
Oss Life Sciences Park	57	62/11
Sprekers:		
Voorzitter	60,62,63,66	
Altundal	59,60,66	
Bouwman	62,65,66	
Dol	60,66	
Mw. Kerkhof-Mos	58,66	
Leenders	60,66	
Mw. Lestrade-Brouwer	61,65,66	
Van Lopik	57,66	
Pauli	63,65,66	
Van der Wel	62,63,66	

**De transitie van het Brabantse stadteland – een
nieuwe koers**

66

60/11

en

Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn

66

71/11

Sprekers:

Voorzitter	68,69,70,71,72,73,74,77,79,80,81,82,84,85, 86,87,88,90,91,94,95,96,97,98,104,105, 107,109,110,111,113,114,117
Mw. Aarts-van der Loo	72
Altundal	79
De Boer	98,99,101,102,103,104,105,114,115,116, 117
Mw. Brunklaus	69,70,74,77,91,92,93,94,103,104,111,117, 118,119,120,121,122,123,124
Mw. Van Extel-van Katwijk	69,70,71,118,119,120,121,122,123,124
Van Hattem	70,71,72,75,76,77,78,79,80,81,84,87,88,93, 99,101,104,107,108,115,117,118,119,120, 121,122,123,124
Heijmans	104,119
Mw. Klitsie	71,72,84,87,88,109,110,117,118,119,120, 121,122,123,124
Mw. Knoet-Michels	68,70,71,80,82,83,84,85,102,103,109, 116,117,118,119,120,121,122,123,124
Krol	117,118,119,120,121,122,123,124
Mw. Prins-Afman	66,68,72,77,78,79,81,105, 117,118,119, 120,121,122,123,124
Mw. Slegers	70,74,75,76,77,78,79,80,83,88,92,104,106, 107,108,110,115,117,118,119,120,121, 122,123,124
Mw. Spierings	81,103,104
Verhees	94
Van Vught	71,72,75,77,78,79,80,84,88,93,105,106, 117,118,120,121,122,123
Van der Wel	68,70,81,88,97,112,116,117,118,119,120, 121,122,123,124
Amendement A12 (mw.Prins-Afman e.a.; aangenomen)	73,117
Amendement A13 (mw. Klitsie e.a.; verworpen)	90,118
Amendement A14 (mw. Klitsie e.a.; gewijzigd in A14a (aangenomen)	91,111,119
Amendement A15 (mw. Klitsie e.a.; verworpen)	91,120
Amendement A16 (mw. Brunklaus e.a.; verworpen)	96,118
Motie M5 (Van Vught e.a.; aangenomen)	73,120
Motie M6 (Van Hattem; ingetrokken)	81,117
Motie M7 (Van Hattem; aangehouden)	82,109
Motie M8 (mw. Knoet-Michels e.a.; verworpen)	86,120
Motie M9 (mw. Knoet-Michels e.a.; verworpen)	86,121

Motie M10 (mw. Knoet-Michels e.a.; gewijzigd in M10a; aangenomen)	87,109,121
Motie M11 (mw. Klitsie e.a.; gewijzigd in M11a; aangenomen)	90,110,121
Motie M12 (mw. Klitsie e.a.; gewijzigd in M12a; aangenomen)	90,110,122
Motie M13 (mw. Brunklaus e.a.; verworpen)	94,122
Motie M14 (mw. Brunklaus e.a.; aangenomen maar stemming klopte niet; stemming gestaakt; komt opnieuw in stemming PS 20 januari 2012)	94,122,134
Motie M15 (mw. Brunklaus e.a.; aangenomen maar stemming klopte niet; stemming gestaakt; komt opnieuw in stemming PS 20 januari 2012)	95,123,134
Motie M16 (mw. Brunklaus e.a.; aangenomen)	96,123
Motie M17 (mw. Brunklaus e.a.; aangenomen)	96,123
Motie M18 (Van der Wel e.a.; verworpen)	113,124
Motie M19 (Van der Wel e.a.; verworpen)	113,124

Onderhandelingsakkoord IPO-rijk 'decentralisatie natuur' 124

58/11

Sprekers:

Voorzitter	127,129,130,132,133,134,135,137,139,140,141,142,143,144,145,146,147,150,151,152
Van Hattem	128,137,138,139,140,144,145,149,150,151
Heijmans	131,134,150
Van den Hout	134,135,136,137,138,139,140,142,148,149,150,151
Mw. Knoet-Michels	126,128,136,139,142,143,144,146,150,151
Krol	133,151,152
Kuijken	125,126,127,143,150,151
Mw. Prins-Afman	124,125,137,142,143,150,151
Mw. Slegers	127,136,143,144,145,147,150,151
P. Smeulders	125,126,131,132,135,136,137,142,144,147,151,152
Mw. Spierings	125,126,130,138,140,147,148,151,152
Van der Wel	125,126,133,134,141,143,147,150,151,152
Mw. Wijnands	150,151
Amendement A17 (P. Smeulders e.a.; verworpen)	132,151
Amendement A18 (mw. Slegers e.a.; aangenomen)	145,151
Motie M20 (mw. Knoet-Michels e.a.; verworpen)	129,152
Motie M21 (mw. Knoet-Michels e.a.; gewijzigd in M21a; ingetrokken)	146,150,151

Wijzigingsverordening verordening grondwaterheffing Noord-Brabant 2011	152	44/11
Spreker:		
Voorzitter	152	
Vragenuurtje	152	
Sprekers:		
Voorzitter	152,153	
Van Hattem	152	
Van den Hout	152,153	
Van der Wel	152,153	
Mw. Wijnands	152	
Sluiting van de vergadering	153	
Spreker:		
Voorzitter	153	
Besluit nr. 20 /12	154	20/12

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-Engbers, mw. mr. C.J.M.	CDA	Tilburg
Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Huijbergen
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bouwman, T.J.J.	GroenLinks	Eindhoven
Brenninkmeijer, drs. J.W.	CDA	Helvoirt
Brunklaus, mw. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Dol, R.	PVV	Uden
Extel-van Katwijk, mw. A.A.H.C.M. van	CDA	Gemert
Frijters-Klijnen, mw. M.A.J.L.	PVV	Bergen op Zoom
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Iersel, mw. F.C.C.M. van	SP	Tilburg
Kammen, mw.drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kap, M.J.	Onafhankelijke Statenfractie Noord-Brabant	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Keijzers-Verschelling, mw.mr. J.C.R.	CDA	Son en Breugel
Kerkhoff, J.	PVV	Valkenswaard
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Klitsie, mw.drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Krol, H.C.M.	50PLUS	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk

Leenders, drs. H.J.M.	PvdA	Breda
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Liempd, P.J. van	PvdA	Eindhoven
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Overboom, mw.drs. M.E.	D66	Breda
Pauel, mw. E.	SP	's-Hertogenbosch
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg
Smeulders, drs. P.H.M.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spierings, mw. M.J.G.	D66	Sint Michielsgestel
Tetteroo, mw. M.P.S.	PvdA	's-Hertogenbosch
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Verhees, H.W.	VVD	Someren
Vissers, M.P.	SP	Oosterhout NB
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen
Wijers, A.J.H.	VVD	Oosterhout NB
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

mw. drs. C.J.M. Dortmans

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

DONDERDAG 8 EN VRIJDAG 9 DECEMBER 2011

Agenda

- I Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 23 september 2011
- III Ingekomen stukken
- IV Voorstellen

Voorstellen op het gebied van het functioneren van PS

De nummers:

66/11 *Vaststelling bijdragen fractieondersteuning 2011; voor de fracties van de Brabantse Partij en de CU-SGP*

50/11 *Wijzigingsverordening verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2007*

Voorstellen op het gebied van mobiliteit en financiën

De nummers:

51/11 *Delegatie beslissingsbevoegdheden ex artikel 4 en 8 Wegenwet van Provinciale Staten naar Gedeputeerde Staten*

61/11 *Verordening Luchtvaart Noord-brabant*

Voorstellen op het gebied van cultuur en samenleving

De nummers:

49/11 *Stand van zaken en kaderstellende notitie grote Erfgoedcomplexen*

52/11 *Sportplan Brabant 2016*

59/11 *Transitie Jeugdzorg*

Voorstel op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Het nummer:

65/11 *Afhandeling bezwaarschrift tegen vaststelling Verordening ruimte Noord-Brabant fase 2*

Voorstellen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en wonen/ecologie en handhaving

De nummers:

60/11 *De transitie van het Brabantse stadteland – Een nieuwe koers*

71/11 *Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn*

58/11 *Onderhandelingsakkoord IPO-rijk ‘decentralisatie natuur’*

Voorstel op het gebied van ecologie en handhaving

Het nummer:

44/11 *Wijzigingsverordening verordening grondwaterheffing Noord-Brabant 2011*

Voorstel op het gebied van economische zaken en bestuur

Het nummer:

62/11 *Oss Life Sciences Park*

V Vragenuurtje

VI Sluiting

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP DONDERDAG 8 DECEMBER 2011

Vice voorzitter: mw. mr. M.B.P. Geeraedts, fractievoorzitter VVD

Griffier: mw. drs. C.J.M. Dortmans

Volgens de presentielijst zijn 43 leden aanwezig, te weten:

Kouthoofd, Kerkhoff, Dol, Verhees, mw. Frijters-Klijnen, Kuijken MSc, Wagemakers, ing. Van Lopik, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw. Knoet-Michels, mw. Kardol, mw. Kerkhof-Mos, Heijmans, mw. Van Iersel, mw.drs. Slegers, Altundal MIB, mw. Van Extel-van Katwijk, ing. Van Agtmaal, mw.drs. Klitsie, Krol, ir. Hageman, Koevoets, mw. Tettersoo, Van den Berg, mw. Spierings, mw.drs. Wijnands, S. Smeulders, Van Hattem, drs. Brenninkmeijer, mw.mr. Keijzers-Verschelling, mw. Pauel, Van Liempd, drs. P. Smeulders, mw. Brunklaus, mw.mr. Aarts-Engbers, Wijers, ir. Van der Wel, mw. Lestrade-Brouwer, mw. Arts, mw.mr. Tsoutsanis-van der Koogh, mw.ing. Aarts-van de Loo, mw.mr. Geeraedts en Van Gruijthuijsen

Afwezig zijn 12 leden: Bouwman, drs. Burger Dirven, Ten Harmsen van der Beek, mw.drs. Van der Kammen, Kap, drs. Leenders, mw.drs. Overboom, mw.drs. Prins-Afman, Vissers, Van Vught, drs. Van Vught en Van Zeeland.

Bij afwezigheid van de voorzitter opent de plaatsvervangend voorzitter de vergadering om 19.30 uur en verzoekt allen te gaan staan voor een moment van stilte.

De *voorzitter*: Dames en heren. Ik heet u allen van harte welkom. Ik stel als eerste aan de orde de agenda. Kunnen de Staten met de agenda van vandaag en morgen instemmen? Ik constateer dat dit het geval is.

Zoals blijkt uit de agenda zijn er veel voorstellen te bespreken. Dat is de reden waarom het presidium heeft besloten om vanavond al te beginnen. Vanavond worden drie voorstellen besproken, maar de besluitvorming vindt morgen meteen bij de heropening van de vergadering plaats. Dit gebeurt zo omdat vanavond een groot aantal leden niet aanwezig is. Twee Statenleden wonen de algemene ledenvergadering van het IPO (Inter-

provinciaal overleg) bij en kunnen daarom vanavond niet hier aanwezig zijn.

Ik wil proberen vanavond om uiterlijk half elf klaar te zijn met de drie onderwerpen. Ik vraag iedereen dringend zich zo veel mogelijk aan de spreektijden te houden. Als wij die voorstellen vanavond niet klaar krijgen, moeten wij die doorschuiven naar morgen. Omdat er voor morgen ook een groot aantal onderwerpen op de agenda staat, zal het dan morgen weer laat worden. Daarom nogmaals mijn verzoek u zo veel mogelijk aan de tijden te houden.

De drie voorstellen liggen allemaal op het terrein van cultuur en samenleving.

Nr. 49/11

Stand van zaken en kaderstellende notitie grote erfgoedcomplexen

De heer *Van der Wel* (PvdD): Mevrouw de voorzitter! Ik meen dat het een maidenspeech is in deze Staten, of is dat niet het geval?

De *voorzitter*: Formeel gesproken is het inderdaad uw maidenspeech. Wij hebben echter in het presidium besloten dat wij niet meer aan maidenspeeches doen, in die zin dat iedereen toch mag interrupteren. Wij vinden dat namelijk leuker voor het debat.

De heer *Kouthoofd*: Dus, mijnheer Van der Wel, ga uw gang!

De *voorzitter*: U zou misschien eerst even kunnen luisteren, dat is wel verstandig.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Voorzitter! Het zal u niet verbazen dat de fractie van de VVD enthousiast is over het versterken van het aantrekkelijke leef- en vestigingsklimaat in Brabant door slim te investeren in de erfgoedcomplexen. Er is gezocht naar een samenwerking tussen overheid, onderwijs, cultuurhistorie en ondernemers om een nieuwe functionaliteit te geven aan juist die complexen die we voor de toekomst willen bewaren. De combinatie van functionaliteit en het behoud van ons erfgoed draagt bij aan de stevige ambities die wij gezamenlijk in het bestuursakkoord hebben vastgelegd.

Wel vinden wij het jammer dat in de notitie de link tussen die ambities en de gestelde kaders niet duidelijk wordt gelegd. Er ontbreekt een duidelijke visie waarin wordt aangegeven hoe we waarborgen dat de ambities die we onderschrijven ook daadwerkelijk worden bereikt.

Kan de gedeputeerde aangeven welke garanties er zijn dat in die complexen ook die functies worden gerealiseerd die we verwachten? Hoe zit dat met de internationale instellingen op het gebied van kennis, innovatie en educatie, de partners in de topsectoren, de verbinding tussen de industriële traditie van Brabant en de innovatieve toekomst? Wij zien deze ambities in het enthousiasme van de gedeputeerde terug, maar deze ontbreken in het aanvullende kader.

Om de gedeputeerde te helpen haar enthousiasme

om te zetten in beleid dienen wij coalitiebreed een amendement in om de ambities uit het bestuursakkoord duidelijk op te nemen in de uitgangspunten van het aanvullende kader.

In de notitie worden eerdere afspraken uitgewerkt en worden de kaders aangegeven voor het verdere verloop van het traject. De wijze van investeren, de wijze waarop we harde en zachte garanties verstrekken en de wijze waarop een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen middelen van de BOM en middelen uit de investeringsagenda onderschrijven wij.

Minder enthousiast zijn wij over de onderbouwing van de vier projecten waarmee het college als eerste aan de slag wil. Het is jammer dat daarover nog zo weinig bekend is. Zijn er gesprekken gevoerd met geïnteresseerde partijen? Zijn deze complexen op dit moment het meeste geschikt? Passen deze complexen het meest bij de ambities die we hebben uitgesproken? Graag horen wij hier wat meer over van de gedeputeerde.

In het bijzonder wil ik het hier nog heel even hebben over het onderdeel regionale beeldverhalen. Wij zijn hierop uitgebreid ingegaan met technische vragen. Wij vragen ons af of dit de beste manier is om de Brabanders erbij te betrekken. Het is belangrijk dat dit duidelijk wordt omdat wij de beschikbare middelen het meest effectief willen inzetten. Is regionale beeldvorming hiervoor het meest effectief? Is het college bereid om binnen het gereserveerde budget ook te kijken naar andere of aanvullende manieren om de betrokkenheid van de burgers te vergroten?

Wij hebben nog vragen bij deze notitie en daarom willen wij graag een toezegging van de gedeputeerde dat zij ieder halfjaar met een duidelijke voortgangsrapportage komt, zodat wij kunnen controleren of de gezette stappen ook in lijn zijn met de ambities die we hebben uitgesproken. Die toezegging zien wij graag tegemoet alsmede de toezegging dat er geen projecten worden goedgekeurd zonder uitspraak van de Staten.

Wij twijfelden in de commissie of deze notitie al rijp was voor behandeling in de Staten om de aangegeven redenen. Ik vind het dan ook belangrijk om te benadrukken dat wij met

belangstelling de antwoorden van de gedeputeerde afwachten. Wij zijn en blijven enthousiast over de ambities voor Brabant. Die willen wij terugzien in de uitwerking door het college. Op die manier waarborgen we dat de afspraken uit het bestuursakkoord en de ambitie om Brabant concurrerender en ondernemender te maken, ook daadwerkelijk worden gerealiseerd.

De *voorzitter*: Door de leden Kouthoofd, Brenninkmeijer en mw. Pauel wordt het volgende amendement ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op donderdag 8 december en vrijdag 9 december 2011, constaterende dat:

- in de notitie in de inleiding wordt gesproken over ambities, terwijl deze in de nadere uitwerking en aanvulling hoofdkader niet als uitgangspunt worden meegenomen,*

overwegende dat:

- er duidelijke ambities zijn geformuleerd in het bestuursakkoord Tien voor Brabant, om Noord-Brabant tot de topregio's van Europa te laten horen op het gebied van kennis en innovatie, met nadruk op de topsectoren en met nadruk op de aantrekkingskracht van het leef- en vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven;*

Besluit de notitie te amenderen als volgt:

door aan de "Nadere uitwerking en aanvulling hoofdkader" het volgende uitgangspunt toe te voegen:

Bij de her te ontwikkelen complexen wordt vooral ingezet op het vestigen van functies die bijdragen aan de ambities van het bestuursakkoord Tien voor Brabant, om te komen tot een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat, wat een impuls moet geven voor Noord-Brabant als economische topregio in Europa."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A2.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Mevrouw de voorzitter! De herbestemming en het behoud van grote Brabantse Erfgoedcomplexen vindt het CDA van buitengewoon groot belang. Al te veel prachtige monumentale en beeldbepalende gebouwen zijn in het verleden onder de slopershamer verdwenen. En maar al te vaak zien we bouw-

projecten waarbij men haast wanhopig probeert weer terug te grijpen op het verleden met termen als: in kloosterstijl, hofjes etc., en dat terwijl er nog zoveel moois in Brabant is dat zeer de moeite waard is om te behouden: gebouwen die bepalend zijn geweest voor de geschiedenis van Brabant in termen van werk, handel, geloof, vrijheid, onderwijs en gezondheid.

Het is goed dat de provincie zich mede inzet om dergelijke gebouwen te behouden en een nieuwe toekomst te geven. Het besluit hiertoe is precies een jaar geleden door de Staten in de oude samenstelling genomen. Enerzijds is ingestemd met een verplicht revolverende investering van €60 mln. vanuit het ontwikkelbedrijf, anderzijds is vanuit de Essent-gelden een krediet van €61,5 mln. beschikbaar gesteld. Daarbij is op voorhand bepaald dat dit krediet zoveel mogelijk revolverend wordt ingezet, echter, zo hebben wij ook in de commissie gezien, dit is geen harde eis. In de nadere uitwerking van het hoofdkader staat dan ook: "Middelen die de provincie inzet, moeten in principe uit de opbrengsten van de ontwikkeling terugkomen."

Bij de eerdere bespreking van dit stuk in de commissie is dit nog eens duidelijk bevestigd. Het eerder door de Staten vastgestelde hoofdkader en de nu voorliggende aanvulling hierop oogt solide en zorgvuldig. Er zijn echter wel een paar zorgpunten. De praktijk zal volgens ons weerbarstiger zijn dan in de voorliggende notitie wordt voorgespiegeld. Het zal moeilijk zo niet onmogelijk blijken om binnen de planningshorizon van slechts zeven jaar twintig complexen op een zorgvuldige en verantwoorde wijze te herontwikkelen. Het zoeken naar risicodragende participanten en naar nieuwe functies, het aanpassen van bestemmingsplannen en het aanpassen van de gebouwen zelf zijn niet op een achternamiddag te regelen.

Bovendien zit het economisch tij op dit moment ook zeker niet mee. Er is al veel leegstand en banken en investeerders houden angstvallig de hand op de knip. We moeten er dus doorlopend voor waken dat de provincie al te makkelijk "goedkoop" geld levert, terwijl anderen op hun handen blijven zitten. De kaders zijn op dit punt

voldoende duidelijk. We moeten alleen niet in de verleiding komen hierin gegeven de ambities te verslappen.

Onze tweede zorg betreft de situatie wanneer de complexen uiteindelijk een tweede leven hebben gekregen. De inzet van de Essent-gelden moeten wat het CDA betreft ook bijdragen aan projecten met een zekere continuïteit voor de toekomst. Het is wat ons betreft niet voldoende als er straks overal prachtig gerestaureerde en verbouwde complexen staan die er weer 50 jaar tegen kunnen, maar de erfgoedcomplexen moeten ook echt een tweede leven hebben in die zin dat er voor de toekomst ook een gezonde exploitatie onder ligt zonder dat hiervoor een extra subsidie-infuus voor nodig is. Het revoluerend karakter van de Essent-gelden moet wat ons betreft juist hieraan worden gekoppeld. Wij zullen er niet van opkijken als deze gelden niet of slechts beperkt terugvloeiën in de provinciekas, maar dan moeten de aangepakte complexen wel weer langjarig op eigen benen kunnen staan. Wij vinden dat dit nog explicieter in de kaders kan worden verwoord.

Ik kom tot een afronding voorzitter. Wij steunen dit ambitieuze voorstel van harte. De kaders en de uitwerking zijn helder. Wel willen wij met het oog op een gezonde toekomst voor de aangepakte erfgoedcomplexen, voorzichtigheidshalve het kader nog wat versterken en dienen hiervoor samen met de fracties van de PVV en de PvdA een amendement in.

De *voorzitter*: Door de leden Brenninkmeijer, mw. Frijters-Klijnen en Van Liempd wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op donderdag 8 december en vrijdag 9 december 2011, constaterende dat:

- *Provinciale Staten in december 2010 hebben ingestemd (PS 78/10A) met een verplicht revoluerende investering van €60 mln. vanuit het ontwikkelbedrijf en een krediet van €61,5 mln. vanuit de Essent-gelden ten behoeve van het programma Grote Erfgoedcomplexen voor de periode 2012-2018;*
- *het krediet komend van de Essent-gelden zoveel mogelijk revoluerend wordt ingezet (echter dit is geen harde eis);*

- *in de uitwerking van het hoofdkader is opgenomen dat middelen die de provincie inzet in principe uit de opbrengsten van de ontwikkeling moeten terugkomen;*

overwegende dat:

- *van de inzet van Essent-gelden een economisch dan wel maatschappelijk rendement (bijvoorbeeld behoud van cultuurhistorische waarde) mag worden verwacht;*
- *de erfgoedcomplexen ook echt een tweede leven verdienen in de zin dat het complex als gebouw zowel bedrijfsmatig als functioneel op eigen benen kan voortbestaan;*
- *eventueel met provinciegeld gesubsidieerde instellingen of activiteiten in deze complexen indien nodig en gewenst best een plaats kunnen krijgen;*

dragen Gedeputeerde Staten op om:

aan de "Nadere uitwerking en aanvulling hoofdkader" het volgende uitgangspunt toe te voegen aan de concretisering van de financiële uitgangspunten:

Bij de her te ontwikkelen complexen waarin de provincie investeert wordt ten behoeve van de afweging een ondernemingsplan overlegd waaruit blijkt dat het betreffende complex als gebouw na de herontwikkeling zowel functioneel als financieel op eigen benen kan voortbestaan zonder verdere financiële inbreng van de provincie."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A3.

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Voorzitter! De PVV heeft geen spreektijd aangevraagd. Wij sluiten ons in het kader van snel vergaderen geheel aan bij het CDA. Het amendement is ook door ons gesteund, met dank aan de heer Brenninkmeijer.

De *voorzitter*: Ik heb begrepen dat de fracties van de SP en de PvdA geen spreektijd hebben gevraagd bij dit onderwerp. Dat schiet nog eens op!

Mevrouw *Klitsie* (D66): Mevrouw de voorzitter! Op 14 oktober hebben we in een gecombineerde commissievergadering gesproken over de grote Erfgoedcomplexen. Wij staan positief-kritisch tegenover deze ontwikkeling. Het is goed dat een aantal aansprekende complexen die in de historie van Brabant hun betekenis hebben gehad, voor toekomstige generaties behouden blijft. Com-

plexen zonder functie houden geen stand. Het zoeken naar nieuwe functies en naar nieuwe kostendragers is essentieel voor het behoud van het cultuurhistorische en industriële erfgoed. Ik onderschrijf de opmerking van het CDA dat deze complexen een goede bestemming moeten krijgen. Wij vinden het wel belangrijk dat de nieuwe functie passend is bij het erfgoedcomplex, ook al zijn er voorbeelden waarbij dit in eerste instantie niet zo lijkt te zijn. Ik verwijs naar het casino in de Kloosterkerk in Breda. Achteraf bekeken, is het daar prima uitgekapt, maar een zorgvuldige afweging blijft geboden.

In de commissie ROW (Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen) heb ik vragen gesteld over de beschikbare kredieten, de besluitvorming en over het revoluerende karakter. In de Memorie van Antwoord worden die vragen afdoende beantwoord en wordt de duidelijkheid gegeven die ik oorspronkelijke gemist heb.

Ik heb nog een paar kritische kanttekeningen. Ik zal die puntsgewijs behandelen.

Het eerste punt betreft de financiële middelen. In het hoofdkader staat dat de middelen die de provincie inzet in principe moeten terugkomen. Zij moeten revolveren. Later in het stuk staat dat dit niet per se hoeft. Ik vind het kader niet duidelijk op dit punt en hoor hierop graag een toelichting van de gedeputeerde.

Het tweede punt betreft de bijdrage van andere partners. De provincie wil niet dat het risico eenzijdig bij haar wordt gelegd. Gemeenten moeten mee financieren in de projecten. Dat geldt ook voor de andere partners. Als gemeenten en andere partners dat niet doen, hoe groot is dan de kans dat er daadwerkelijk iets van de grond komt? Hoe groot is het risico dat de provincie projecten gaat ontwikkelen die uiteindelijk niet uitgevoerd kunnen worden? Ik hoor hierop graag de reactie van de gedeputeerde hierop.

Mijn derde punt van kritiek is de koppeling met de Landschappen van Allure. Mijn fractie vindt deze koppeling niet gewenst. Als het Erfgoedcomplex aan de voorwaarden voldoet en het kan tot ontwikkeling worden gebracht, dan is koppeling met de Landschappen van Allure overbodig. Zij worden al door een ander budget bediend. Ik vind

stapeling van geld een beetje te veel van het goede voor de Landschappen van Allure.

Wij kunnen instemmen met het kader als de door ons gevraagde verduidelijking wordt gegeven. Wij willen niet alleen twee keer per jaar voortgangsrapportage van de financiële ontwikkelingen maar ook een procesmatige en inhoudelijke rapportage. Het tweede besluit dat voorligt betreft het beschikbaar stellen van €1,5 mln. voor kwaliteitsborging. Wij vinden het wat voorbarig om al voor zeven of acht jaar geld beschikbaar te stellen. Wij zouden graag na drie jaar evalueren en dan ten finale kijken hoe verder te gaan. Op dit punt heb ik samen met GroenLinks en de PvdA een motie voorbereid die ik u graag wil overhandigen.

De *voorzitter*: Het was ook uw maidenspeech mevrouw Klitsie.

Door de leden mw. Klitsie, mw. Brunklaus en Hageman wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011, behandelend de notitie Grote Erfgoedcomplexen, overwegende dat:

- *we in financieel-economisch zorgelijke tijden leven;*
- *de gemeenten in Brabant op grote schaal moeten bezuinigen;*
- *de cultuursector onevenredig zwaar getroffen wordt door bezuinigingen;*

verzoeken GS:

- *de nu voorgestelde regeling na drie jaar te evalueren.*
- *Op basis van de uitkomst zullen PS besluiten om het project al dan niet te continueren.*

Mocht blijken dat er op basis van de evaluatie onvoldoende voortgang is, dan verzoeken PS GS voor het restant van de €60 mln. een voorstel te maken voor herbestemming van deze middelen bij voorkeur in de culturele sector, en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: De motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M1.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voorzitter! GS vragen ons in te stemmen met de uitwerking en de aanvulling van het kader, GS vragen ons geen instemming om deze investering te doen, zij

vragen een bijstelling van de begroting. Dat is duidelijk. Zouden GS ons vragen om instemming om deze investering te doen, dan zou het antwoord van GroenLinks “nee” zijn. Wij vinden dat in deze tijden van crisis met alle bezuinigingsmaatregelen die worden doorgevoerd op de culturele sector en op natuur, een groot deel van het geld beter anders bestemd zou kunnen worden. Op de cultuursector is net een pijnlijke bezuiniging doorgevoerd van bijna €2 mln., een relatief klein bedrag dat echter wel veel pijn veroorzaakt. Hier gaan we €120 mln. investeren in gebouwen waar nog een goede bestemming bij gezocht moet worden. En laten we wel wezen, de helft van dit geld wordt in feite weggegeven; het wordt gebruikt om te onderzoeken of het project kan worden ontwikkeld.

GroenLinks heeft vragen bij de manier waarop deze investeringen plaatsvinden. In het voorstel zijn geen bovengrenzen te vinden. GS geven op bladzijde 13 aan dat het streven is om zo veel mogelijk te komen tot een exploitatie waarbij de inkomsten de uitgaven volledig dekken. Wij vinden dit wel erg vaag. Het kan een vrijbrief zijn om de kosten niet in de hand te houden en er is een risico dat het geld niet terugkomt. Wij vinden dat dit niet kan. In tijden waarin besparen en bezuinigen aan de orde van de dag zijn, wordt hier het geld gewoon gegeven zonder de garantie dat het echt terugkomt en dat bovenop de gift van €60 mln.

Omdat het geld al bestemd is en wij een en ander graag in de hand willen houden, hebben wij samen met D66 en de PvdA motie M1 ingediend.

Wij vinden de manier van aanpak met partners wel juist en creatief. De vraag is echter wel of de provincie op die manier goed de baas kan blijven over haar eigen geld. Wij geven het college ook in overweging geld te bestemmen om verpauperde erfgoedgebouwen een up-lift te geven zodat zij niet helemaal verpauperen en later gezocht kan worden naar een goede bestemming.

De voorzitter: De heer Krol ziet af van het woord.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Mevrouw de voorzitter! Een aantal kritische noten zijn al gekraakt. Wij hebben in de commissievergadering

opgemerkt dat bij complexen die in een landelijk gebied liggen, goed gekeken moet worden naar het behoud van de natuurwaarden. De economische ontwikkelingen die nodig zijn om zo’n complex weer leefbaar te maken, moeten niet leiden tot versterking van het landschap. Het moet een samenvloeiend geheel zijn en geen overlast en druk op natuur veroorzaken. Dat is onze kritische noot. De gedeputeerde heeft tijdens die commissie ons verzoekt gehonoreerd. Er zal op gelet worden. Wij zijn daar tevreden over.

De voorzitter: De gedeputeerde heeft even tijd nodig om de amendementen en de motie te bekijken. Ik schors de vergadering voor een paar minuten.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Mevrouw *Van Haften-Harkema* (GS;CDA): Mevrouw de voorzitter! Zoals sommige Statenleden al memoreerden, staan wij hier aan de start van een spannend, complex en ambitieus verhaal over erfgoedcomplexen. Het gaat om een nieuwe werkwijze bij het behoud en het restaureren van monumenten en om een nieuwe rol van de provincie. De ambities die opgeschreven zijn in de Agenda van Brabant en in dit programma liegen er niet om: behouden van het erfgoed, het versterken van de identiteit en het versterken van het leef- en vestigingsklimaat. Omdat het gaat om investeringen vanuit de Essent-middelen wordt ook een relatie gelegd met alle andere beleidsterreinen. Dit dossier wordt collegebreed gedragen. Iedereen denkt mee en het heeft provinciebreed effect.

Bij relaties met andere beleidsterreinen kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de relatie met de ruimte, zowel bij de inzet van het ontwikkelbedrijf als bij het realiseren van nieuwe bestemmingen. Bij het zoeken naar nieuwe mogelijke bestemmingen van een lastig complex is ook de economische component belangrijk. Dat geldt niet alleen voor het netwerk. Er moet ook gekeken worden wat logisch is, wat mogelijk is en hoe er een goede mix gemaakt kan worden. In het kader van de economie is er ook veel aandacht voor toerisme. Ook vanuit die invalshoek is er een link met dit voorstel. Hier komen de regionale beeldverhalen

om de hoek kijken. Die hebben zowel te maken met ruimte als met toerisme en ondernemerschap in de regio. Het beeldverhaal bindt mensen in een regio om samen te werken aan de ambitie van die regio. Naast de Agenda van Brabant zijn er ook agenda's van de verschillende regio's. Door een gezamenlijke missie op het gebied van erfgoed, cultuurhistorie, branding, toerisme etc. proberen wij die met elkaar te verbinden. Hier ligt ook een relatie met de inhoud van Landschappen van Allure.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Kan de gedeputeerde uitleggen wat het klooster in Roosendaal dat waarschijnlijk bij de eerste drie komt, te maken heeft met economische ontwikkelingen, toerisme, recreatie, etc.?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): In antwoord op de vragen van de heer Kouthoofd ben ik aan het beschrijven welke ambities wij op dit punt hebben. Hoe die per locatie kunnen uitpakken, daarop kom ik later nog terug. Alle voorstellen komen eerst bij de Staten langs. De rol van de provincie ligt niet alleen in het verbinden van de verschillende beleidsterreinen, de provincie stelt zich ook op als investeerder en soms ook als ontwikkelaar. Dat betekent dat wij ook risico's lopen. Risico's lopen en garanties geven aan de voorkant dat komt niet altijd met elkaar overeen. Die vraag is heel moeilijk te beantwoorden.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik was al bang dat die vraag moeilijk kon worden beantwoord. Hoe leidend zijn de verschillende criteria die de gedeputeerde noemt? Wij hebben hierover al gesproken in de commissie. Er wordt gesproken over economische aspecten en ga zo maar door. Ik zie als eerste project een klooster op de agenda staan en ben benieuwd hoe die aspecten daar straks vertaald worden.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat komt per locatie aan de orde en zal ook per locatie verschillen. Als wij ondernemers kunnen vinden die bereid zijn te participeren in bijvoorbeeld de aankoop en restauratie van een klooster om daarin

een onderneming te vestigen, is dat een voorbeeld van een relatie tussen economie en erfgoedcomplexen.

Garanties geven is erg lastig bij dit voorstel. Dat is niet op alle onderdelen mogelijk. Wij kunnen wel proberen samen voorstellen te maken die de risico's in beeld brengen en beperken. Daarover hebben wij een aantal afspraken gemaakt. In de kaderstelling proberen wij goed focus aan te brengen op wat wij wel en niet doen. Het gaat om de urgentie, de cultuurhistorische waarde maar ook dat er andere financiers zijn die risico's willen dragen. Wij proberen garanties te geven door heel goed af te spreken hoe wij dit proces doorlopen. De intakefase is in volle gang en verloopt dynamisch. Het loket waar mensen complexen kunnen indienen, blijft gewoon open. Voorstellen die kansrijk lijken, komen in de verkennende fase. Voorbeelden daarvan vindt u in het inspiratieboek. Wij hebben in de Memorie van Antwoord vier locaties genoemd waarbij de verkennende fase praktisch voorbij is. Dat betekent dat wij de Staten vier voorstellen zullen voorleggen omdat wij per locatie een kaderstelling willen afspreken en kijken welke mogelijkheden wij zien voor herbestemming zowel voor de korte als voor de langere termijn, welke partners mee willen investeren, welke risico's gedetecteerd kunnen worden, hoe wij daarmee willen omgaan, etc. De Staten nemen het "go-no go"-besluit.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Mag ik daaruit concluderen dat er gesprekken met partners zijn gevoerd over de vier complexen die in die fase verkeren en dat gebleken is dat deze locaties kansrijk kunnen zijn?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): In de verkennende fase wordt gesproken met de huidige eigenaren en met de gemeente. Er worden allerlei mogelijkheden bekeken maar er wordt niet besloten. Het is immers een verkenning. Als uit die verkenning blijkt dat bij bepaalde voorstellen onze rol niet wordt zoals wij die hebben afgesproken of al blijkt dat wij niet nodig zijn omdat de markt het oppakt, gaan die voorstellen uit het inspiratieboek. De stap van verkenning naar project wil niet

zeggen dat de uiteindelijke herbestemming al helemaal uitgekristalliseerd is. Pas als je eigenaar bent geworden en je de andere partners kunt committeren, ga je met elkaar praten over wat er in kan komen, wie je daarvoor nodig hebt, etc. Er is soms sprake van een tijdelijke herbestemming om ervoor te zorgen dat een gebouw niet verder achteruitgaat of, zoals hier werd gezegd, verloedert. Wij willen dit per locatie in beeld brengen, want het is heel moeilijk om algemene afspraken te maken. De verschillen zijn te groot. Behalve dat alle locatievoorstellen naar de Staten komen met kaderstelling, komt ook elk halfjaar het inspiratieboek naar de Staten. Daarin staat welke projecten afgefallen zijn, welke er eventueel bijgekomen zijn. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor het ontwikkelbedrijf komen er rapportages van het ontwikkelbedrijf waardoor met name de financiële gang van zaken goed gevolgd kan worden. Op die manier worden de Staten zeer goed op de hoogte gehouden. Motie M1 vraagt het college om een en ander te evalueren.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik wil graag een verduidelijking van de procesmatige kant van de evaluatie. De financiële kant kan ik via het ontwikkelbedrijf volgen. Het inspiratieboek kan ik ook volgen. Ik wil graag kunnen zien in hoeverre partijen bereid zijn mee te gaan in deze ontwikkeling, hoe wij de vinger aan de pols kunnen houden en niet heel veel energie steken in allerlei trajecten die uiteindelijk tot niets leiden. Ik weet hoe ingewikkeld het is, maar wij moeten op tijd constateren dat iets te ingewikkeld en te moeilijk is. Dan kunnen wij onze energie richten op de dingen die wel mogelijk zijn. Ik vind de proceskant onderbelicht in het verhaal van de gedeputeerde.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): De proceskant komt op hoofdlijnen naar de Staten in de locatievoorstellen. Ik kan de commissie op elk moment bijpraten, maar in principe volgt het college de uitvoering op de voet.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Het gaat mij om het

grotere geheel. Is iets kansrijk? Kunnen gemeenten en mede financierders het op dit moment aan? Op dat niveau bedoel ik het.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Precies, u wilt meer op programmaniveau de vinger aan de pols houden. Ik sprak al over motie M1 die met dit doel is ingediend. De commissie moet aangeven wanneer zij dit wil agenderen. Dan zorgen wij dat de stukken er zijn en kunnen wij erover spreken. Ik kan nu niet bepalen in welke termijnen dat moet gebeuren. Ik vind dat dit moet worden voorgelegd aan de fracties in uw Staten.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): De gedeputeerde zegt dat het aan de Staten is om dit punt op de agenda te zetten. In de motie wordt wel degelijk iets anders voorgesteld, namelijk een stevige evaluatie na drie jaar. Op basis van de evaluatie willen wij kunnen besluiten of doorgegaan moet worden met investeren in de grote erfgoedcomplexen. Als blijkt dat een en ander negatief uitpakt, willen wij het geld voor andere zaken kunnen bestemmen, het liefst binnen de culturele sector. Dat is de strekking van onze motie.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Die afweging kunnen de Staten maken wanneer zij willen. Misschien is er over een jaar al behoefte aan wijzigingsvoorstellen. Ik vind die termijn van drie jaar lastig en ook dat gezegd wordt dat als het de Staten niet bevalt, het geld daar weggehaald wordt. Ik vind dat onplezierig aan deze motie. Bovendien meen ik dat met de toezegging dat wij elk halfjaar rapportages en het inspiratieboek op de agenda van de commissie zullen zetten, er voldoende gelegenheid is om dat te agenderen op elk gewenst moment. Ik vind de motie echt overbodig.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Het geld uit de investeringsagenda is hiervoor opzijgezet. Het zou toch kunnen zijn dat wij over drie jaar zeggen: er is nu €10 mln. of €20 mln. uitgegeven, wij vinden dat het geld te weinig oplevert en willen het bestemmen voor andere zaken. Dat willen wij op basis van een gedegen evaluatie van het hele

project. Dat is de bedoeling van de motie.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Mevrouw Brunklaus zegt nu iets anders dan haar mede indienster. De financiële component waarover mevrouw Brunklaus spreekt, kan helemaal niet over drie jaar besproken worden. De vraag of een en ander voldoende opbrengt, kan misschien pas over tien jaar beantwoord worden en niet al over drie jaar.

De heer Brenninkmeijer vroeg of het in de huidige economische tijden wel lukt om in een periode van zeven jaar twintig complexen te ontwikkelen. Wij denken niet dat binnen zeven jaar twintig complexen helemaal af kunnen zijn, maar wel dat wij de komende tijd twintig complexen kunnen verwerven en daar een rol kunnen gaan spelen. Die rol moeten wij per locatie nader met elkaar bespreken. Twintig complexen is geen raar aantal. Wij hebben op basis van twintig complexen berekend dat wij per complex maximaal €3 mln. kunnen investeren vanuit het investeringsbudget.

Er werd gevraagd naar de relatie met de Landschappen van Allure. Ik benadruk dat die relatie inhoudelijk mogelijk is, bijvoorbeeld op de punten die de heer Van der Wel benoemt: de omgeving van een complex en de natuur, maar er worden geen middelen bij elkaar gevoegd. De allerbelangrijkste relatie met Landschappen van Allure is het feit dat er een kwaliteitsteam is voor beide programma's. Er zijn enkele grootheden in Nederland die ons kunnen adviseren zowel over de erfgoedcomplexen als over de Landschappen van Allure. Die zitten in het kwaliteitsteam. Het is een papieren relatie.

Zowel in het voorstel als in de Memorie van Antwoord als in de commissievergadering hebben wij toegelicht dat de middelen uit ons eigen ontwikkelbedrijf worden ingezet om revolverend te zijn. Zij worden ingezet voor de aankoop van complexen op basis van de regels van het ontwikkelbedrijf. Daar zit altijd een taxatie onder. Er wordt geïnvesteerd maar er staat bezit tegenover. Voor de onrendabele top en voor het behouden en upliften van een complex zijn middelen uit het investeringskrediet nodig. Het zal moeilijker zijn om die revolverend te maken, zeker

onder de huidige economische omstandigheden, maar die ambitie hebben wij wel. Het kan lang duren voordat wij het terugverdienen, maar dat is wel de opzet. Zoals afgesproken in de commissie zullen wij de verschillende fases per project doorlopen. Wij willen graag de locatievoorstellen aan de Staten voorleggen.

Ik vind het amendement A2 een goede aanvulling en verduidelijking van de functie van dit voorstel. In het amendement staat dat het moet bijdragen aan de ambities van het bestuursakkoord. Ik zou het bijzonder op prijs stellen als dat veranderd wordt in "moet bijdragen aan de ambities van de Agenda van Brabant". Het gaat immers om een zeer langlopend traject dat niet na één bestuursperiode afgerond is en dus niet gekoppeld is aan één bestuursakkoord maar wel aan de Agenda van Brabant waar de stippen op de horizon wat verder weg liggen. Dat zou een plezierige verandering zijn. Overigens kan het college zich vinden zowel in de formulering als de intentie.

De heer *Van der Wel* (PvdD): De gedeputeerde is positief over amendement A2. Het moet gekoppeld worden aan de Agenda van Brabant. Ik begrijp niet helemaal wat de indieners precies bedoelen met de context. Werkt die niet onnodig beperkend? Ik weet niet welke instellingen uitgesloten worden, maar als een instelling wel de financiële middelen heeft, bijvoorbeeld een balletvereniging met voldoende inkomsten, maar niet bij de Agenda van Brabant past, wat gebeurt er dan?

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Ik denk dat de vraag gericht is aan de indieners.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Om die reden vind ik het geen goed idee om de aanpassing die de gedeputeerde voorstelt, door te voeren. Wij willen een Europese topregio zijn. Daarop is het bestuursakkoord gericht. Wij blijven benadrukken dat het ons als VVD gaat om een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Op die manier kunnen wij de mensen krijgen die hier in Brabant de economie willen trekken. Een balletvereniging past hier goed bij omdat die een bijdrage levert aan het

leef- en vestigingsklimaat.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Wat sluit de heer Kouthoofd dan uit? Hoe meer regels er worden gesteld, hoe meer wordt uitgesloten. Wat kan volgens hem niet?

De heer *Kouthoofd* (VVD): Ik heb geen lijstje paraat van wat wel en niet kan. De zaken die hierin wel passen, moeten met voorrang worden behandeld.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Het lijkt alsof het amendement van de coalitie het college oproept om zijn eigen bestuursakkoord te ondersteunen. Dat bevreemdt mij toch enigszins. Of de indieners vertrouwen het college niet óf de tekst op dat punt is erg onduidelijk.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Wij willen dat de condities van het bestuursakkoord duidelijk in de notities van GS terechtkomen. Wij vinden ons amendement een verduidelijking. De gedeputeerde heeft dat ook beaamd. Nogmaals, wij willen dat de condities van het bestuursakkoord als uitgangspunten in de kaders terechtkomen. Vandaar dit amendement.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Het lijkt mij dat het college volledig handelt in de lijn van het bestuursakkoord. Ik vind het amendement dan ook volstrekt overbodig.

De *voorzitter*: Ik vraag de gedeputeerde om tot een afronding te komen.

Mevrouw *Van Haften-Harkema* (GS;CDA): Ik moet alleen nog een reactie geven op amendement A3. Ik begrijp de strekking van dit amendement, namelijk dat monumentale complexen echt een tweede leven krijgen. Het lijkt mij voor de hand liggend dat bij de her te ontwikkelen complexen tijdens het afwegingsproces een ondernemingsplan aan de orde is. Naar mijn idee wordt dit gewoon opgenomen in de kaders die wij per locatie opstellen en aan de Staten voorleggen. Wat mij betreft is het amendement geen probleem maar je kunt ook zeggen dat het overbodig is. Wij zijn

immers van plan om het op die manier te doen.

De *voorzitter*: Is er behoefte aan een tweede termijn?

Ik zie dat mevrouw Klitsie de enige is.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik kan kort zijn, voorzitter. Ik vind het jammer dat het college de motie niet overneemt die wij met goede bedoelingen hebben ingediend om na drie jaar eens goed te bekijken waar wij staan. Volgens ons is het heel goed om aan het einde van een bestuursperiode de balans op te maken en wel even kritisch te evalueren. Ik zou dan ook graag steun van de andere fracties krijgen.

De *voorzitter*: Ik hoor geen reacties maar die komen misschien morgen nog.

Ik sluit de beraadslagingen over dit onderwerp nu af. Morgen komen de amendementen en de motie in stemming.

Nummer 52/11

Sportplan Brabant 2016

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Mevrouw de voorzitter! Vladimir Boekovski, dissident, auteur en politiek activist die in de voormalige Sovjet-Unie geruime tijd gevangen zat, stelde zich in 2007 kandidaat voor het Russisch presidentschap. Ik zeg dit omdat deze man een beroemde uitspraak heeft gedaan en die wilde ik u vanavond niet onthouden. Hij zei: "Wie beweert dat sport niets te maken heeft met politiek, zegt net zo iets als dat striptease niets te maken heeft met seks." Dat het hier over sport gaat moge duidelijk zijn, dat is geen verrassing en dat het over politiek gaat, moge ook duidelijk zijn.

Het sportplan is geen hoofdtaak van de provincie. Dat neemt niet weg dat we in 2010 bij de vaststelling van de Agenda voor Brabant gezamenlijk ervoor gekozen hebben om te investeren in sport. Sterker nog, het is onze ambitie sportklimaat in Brabant naar Olympisch niveau te tillen. Die ambitie is natuurlijk goed voor de individuele sporter, voor het verenigingsleven en uiteindelijk

ook voor Brabant, waar het naast prettig wonen en werken ook sportief en goed recreëren is.

Die ambitie willen we bereiken door vier sporen met elkaar te verbinden en in te zetten op topevenementen, topaccommodaties, toptalenten en bijzondere breedte- en gehandicapensport.

We investeren €40 mln. en verdelen die over de vier sporen die ik u zojuist noemde. Daarnaast streven wij als ik afga op de reactie van de gedeputeerde in de commissievergadering, naar regionale spreiding langs ieder spoor.

Dat brengt mij tot mijn eerste vraag aan de gedeputeerde. Als we €40 mln. te besteden hebben langs vier sporen, is het dan mogelijk om op alle vlakken voor een regionale spreiding te zorgen?

Hoe ziet de gedeputeerde dat? En hoe waarborgen we ook dat nog steeds gezorgd wordt voor een bovenregionale aantrekkingskracht?

De ambitie om het sportklimaat naar Olympisch niveau te tillen, liegt er niet om. Dat betekent ook dat we bij de besteding van onze middelen en doelen een duidelijke koers moeten kiezen.

Ik begin met de doelen. Met de middelen voeg ik daaraan later nog iets toe.

Om op Olympisch niveau te sporten is het noodzakelijk dat we investeren. Om die investering nu te kunnen doen, is het noodzakelijk onze doelen duidelijk vast te leggen. In het sportplan geeft de gedeputeerde een aantal beleidsprestaties en maatschappelijke effecten aan. Wij zijn erg benieuwd hoe wij aan het eind van deze periode kunnen controleren wat er is bereikt. Kan de gedeputeerde aangeven wanneer het sportplan volgens haar geslaagd is?

Tijdens de commissievergadering heeft de gedeputeerde toegezegd voor de hippische sport met resultatenrapportages te komen, waarin aan de hand van indicatoren het rendement en de regionale spreiding worden getoond. Kan zij ons bevestigen dat wij deze resultatenrapportages voor alle sporten mogen verwachten?

Bij de investering in accommodaties is het de bedoeling dat de betrokken gemeente verantwoordelijk is voor 50% van de investering. In de commissie heeft de gedeputeerde gezegd dat de gemeente niet zelfstandig die 50% moet opbrengen. Kan de gedeputeerde dit kort verdui-

delijken?

Wij geven de komende jaren €40 mln. uit. Het is de bedoeling dat dit gebeurt volgens het sportplan zoals dat vandaag voorligt. Het probleem is dat de gedeputeerde in het verleden aan verschillende sportclubs in Brabant beloftes of toezeggingen heeft gedaan. Om het de gedeputeerde makkelijker te maken, voor ons te schetsen hoe zij om denkt te gaan met de spanning die ontstaat tussen de gewekte verwachtingen en subsidieregeling, zal ik mijn vragen toelichten aan de hand van een concrete casus.

In Tilburg is bij de kick-off van het Olympisch Plan door de gedeputeerde de verwachting gewekt dat de fuserende hockeyclubs in Tilburg konden rekenen op een provinciale subsidie van €5 mln. Volgens de regeling die wij vandaag bespreken, zou het voor deze clubs niet meer mogelijk zijn die subsidie waar zij op rekenen, te ontvangen. Hoe kijkt de gedeputeerde aan tegen deze situatie? Hoe zou in dit geval, en in mogelijk vergelijkbare gevallen, volgens haar moeten worden gehandeld? Is de gedeputeerde het eens met de fractie van de VVD dat de wijze waarop door haar verwachtingen zijn gewekt, het beeld van de provincie als een betrouwbare overheid niet ten goede komen?

Wij hebben nog wel een opmerking over de hardheidsclausule die is opgenomen onder artikel 9.1 van de regeling. Hierin staat: "Gedeputeerde Staten kunnen in individuele gevallen bepalingen in deze regeling buiten toepassing laten of daarvan afwijken, voor zover toepassing gelet op het belang van sport zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard."

Hoe moeten wij dit zien? Kunnen GS bepalen of de aanvragen niet aan alle voorwaarden hoeven te voldoen? Als dat zo zou zijn, wat doen wij hier dan eigenlijk vandaag? Wij hebben graag een reactie van de gedeputeerde.

Wij zijn onverminderd enthousiast over de ambitie van de provincie om sport in Brabant naar een hoger niveau te tillen. Door ons daarvoor in te zetten vergroten we de aandacht voor topsport in Brabant, stimuleren we deelname aan de breedtesport en vergroten wij uiteindelijk ook de economische aantrekkingskracht van Brabant.

De *voorzitter*: Mevrouw Zwijnenburg, wilt u tot een afronding komen?

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Ik ben aan mijn laatste zin gekomen, voorzitter.

Dat enthousiasme neemt niet weg dat wij als fractie minder te spreken zijn over het proces. In dat licht hebben wij de vragen aan de gedeputeerde gesteld. Tot zover mijn eerste termijn.

De *voorzitter*: Het woord is nu aan de heer Kuijken van de fractie van het CDA. Mijnheer Kuijken, het is uw maidenspeech, maar u mag toch geïnterrupteerd worden. Ik geloof echter dat iedereen eerbied heeft voor maidenspeeches want tot nu interrumpeert men nog niet.

De heer *Kuijken* (CDA): Mevrouw de voorzitter! Het staat iedereen vrij om mij te interrumperen.

Het CDA is duidelijk voor investeren in sport. Imagebuilding op gebied van cultuur en sport is belangrijk voor het aantrekken van talent maar ook om onze jeugd in Brabant te houden. Het is mooi om te zien hoe toppers als Pieter van den Hoogenband en Ankie van Grunsven als ambassadeurs voor Brabant optreden en hoe ze als idolen voor onze jeugd dienen.

Met het sportplan investeert Brabant in de ambassadeurs van morgen; idolen die vervolgens onze kinderen weer aan het sporten zullen krijgen. Dat sportdeelname gestimuleerd moet worden en dat sport gezond is, staat voor ons buiten kijf.

Wij steunen ook het voorliggende sportplan. Door evenementen te ondersteunen kan de hele Brabantse bevolking makkelijk in contact komen met de toppers in hun favoriete sport. Door de investering in fieldlabs combineren we onze Brabantse kracht op het gebied van technologie met onze kracht bij de verschillende topsporten. Door te kiezen voor zeven in plaats van de door SER (Sociaal Economische Raad Brabant) geadviseerde drie kernsporten komt sport voor meer mensen met verschillende interesses dichterbij. Sport is net als ijs. Er zijn veel smaken en smaken verschillen nu eenmaal.

Het is dan ook goed dat er in een groot aantal

sporten geïnvesteerd wordt.

Hoewel de subsidieregeling duidelijk mandaat is van GS, stellen wij het zeer op prijs dat die ter inzage heeft gelegen voor PS. Deze subsidieregeling is samengesteld na advisering van de betrokken bonden via de kernsportplannen en is in deze vroege fase dus al “bottom up”. In de bijlage van het Statenstuk sport van 10 december 2010 staat dat het plan voldoet aan ijkpunt 6 van de toetsing voor investeringsvoorstellen: “het plan is geen consumptieve besteding, maar draagt bij aan een duurzame investering met waar mogelijk een revolverend karakter”. Hoewel het instrument subsidieregeling ervoor zal zorgen dat de geïnvesteerde bedragen niet volledig zullen revolveren, vindt het CDA het zeer goed als de geïnvesteerde gelden in sport een ontzettend breed bereik hebben.

Door te investeren in accommodaties en daarbij brede toegankelijkheid voor de breedtesport en iedere Brabander te eisen, komt de topsport voor iedereen een stukje dichterbij. Het investeren in plekken waar een verscheidenheid aan mensen samen komt, vinden wij superbelangrijk. Daar ontstaan de maatschappelijke netwerken, waarin iedereen een plaatsje kan vinden.

Bij investeringen in hockeystadions en topstallen ligt echter het gevaar op de loer dat het maatschappelijke rendement iets minder groot zal zijn en iets minder diep in de samenleving door zal dringen. Toegankelijkheid en betaalbaarheid van door de provincie ondersteunde accommodaties zijn voor ons echt belangrijke vereisten. Verder is het logisch dat de organisaties van betaald voetbal als grote commerciële verenigingen niet mee mogen dingen als het gaat om sportaccommodaties. De hippische sport is echter ook een tak van sport die met een gezonde economische industrie lijkt te zijn omringd. Ik ga niet op het detailniveau van het aantal toegekende puntjes in de subsidieregeling zitten – dat is onze taak niet dat is aan GS – maar we roepen met klem op om de ingediende plannen extra streng te beoordelen op maatschappelijk bereik en financieel nut en noodzaak en om sterk vast te houden aan de reeds opgestelde criteria voor toekenning.

Het is logisch dat de meeste initiatieven voor

accommodaties uit de B5-steden zullen komen. De steden hebben immers een regionale functie op het gebied van sport en cultuur. Bij BrabantStad Culturele Hoofdstad ligt om deze reden de focus ook op de B5. Nou zou een hockeystadion op de Weebosch of een enorm zwembad in Zijtaart een beetje vreemd zijn, maar mochten kleinere gemeenten met een goed initiatief komen dan wil ik de gedeputeerde toch oproepen om hier met extra interesse naar te kijken.

De voorzitter: De SP voert niet het woord bij dit onderwerp. Wij gaan door naar de fractie van de PVV, mevrouw Frijters.

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Mevrouw de voorzitter! Het komt bijna vreemd over dat hoewel sport geen kerntaak van de provincie is wij hier bij elkaar zijn om te spreken over het sportplan Brabant 2016. Ik zeg "bijna" omdat ook wij zien dat sport zorgt voor een gezonde, actieve en sociale bevolking. Bovendien kan sport nieuwe kansen bieden op economisch, cultureel en ruimtelijk vlak. Dat sluit direct aan bij de provinciale kerntaken. Sport dus als middel om te investeren in een goed vestigingsklimaat en niet sport als doel.

Het hoofddoel van het sportplan Brabant 2016 is verbetering van het leef- en vestigingsklimaat in Brabant door het sportklimaat op Olympisch niveau te brengen. De boodschap van het sportplan is ambitieus. Afgeleid van de nationale ambitie Olympisch Vuur kent het een klinkend streven. Wij willen Brabanders stimuleren om in beweging te komen en te blijven. In onze visie is dit ook hard nodig. Het nationale kompas volksgezondheid van het ministerie van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) laat schokkende cijfers zien. Zo is één op de tien jongeren volledig inactief en zit de helft van de jongeren te veel en te lang op zijn gat. Ook ouderen, met name 75-plussers, mensen met overgewicht, niet-werkenden en mensen met een chronische aandoening doen te weinig aan sport. Een gezonde leefstijl bevordert de participatie van inwoners. Hierbij zijn sport en bewegingen een belangrijke factor. Gelet op de vergrijzing en op het stijgende

overgewicht is een actieve leefstijl zelfs urgent.

De ambities in het sportplan 2016 zijn goed en verdienen onze volledige inzet. De uitvoering door de provincie vraagt echter om een kritische blik. In dit verband verwijs ik naar een zeer interessant rapport van het Mulier Instituut, getiteld: Top- en breedtesport: een Siamese tweeling? De onderzoekers komen tot enkele opmerkelijke conclusies o.a. dat topsport zeker breedtesport nodig heeft maar dat het omgekeerde niet per se geldt. Verder concluderen zij dat extra resultaat kan worden geboekt als de topsportevenementen sterk worden gekoppeld aan lokale breedtesportinitiatieven. Daarnaast hebben topsportevenementen alleen effect als zij ook interessant zijn voor het brede publiek en daarmee voor de media. Topsportevenementen binnenhalen en daarmee verwachten dat er beeldbepalend wordt gewerkt, is te kort door de bocht. Om de Brabantse burger uit het huis en in beweging te krijgen, zal meer geboden moeten worden dan het sportplan nu beoogt. Niet voor niets heeft het nationaal plan Olympisch Vuur de vitale samenleving als zijn eerste speerpunt, gevolgd door excellente prestaties en op de laatste plaats de economische impact. Het college kiest vanuit economische motieven exclusief voor topsport en laat de breedtesport de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Volgens ons is dat een gemiste kans. Steeds meer gemeenten zetten sport in als hulpmiddel bij het oplossen van knelpunten op het gebied van opvoeding, leefbaarheid en participatie. Gemeenten die vanuit de sportnota werken, kiezen er merendeels voor om ook extra aandacht te geven aan de doelgroepen jeugd en senioren. In het voorliggende sportplan krijgen deze groepen naar ons idee te weinig aandacht.

Met de Olympische gedachte is niets mis. Die omarmen wij. Deelnemen is belangrijker dan winnen. Kan het college bevestigen dat deelnemen voor het college ook belangrijker is dan het winnen?

Het belang van een laagdrempelig en ruim aanbod aan openbare sport- en beweegmogelijkheden lijkt toe te nemen, zeker wanneer er eenvoudige mogelijkheden zijn voor ouderen, gehandicapten en speciale doelgroepen, bijvoorbeeld obesitas- en

Alzheimerpatiënten. Hoe gaat het sportplan hierin voorzien? Wij hebben hierop graag een reactie van het college.

In de oplegnotities lijkt het erop dat gymnastisch Brabant als enige begrepen heeft waar de koppeling zit. Ik citeer: "Gymnastisch Brabant wil zich samen met sportmedische centra richten op risicogroepen als ex-hartpatiënten, kankerpatiënten, chronisch zieken en mensen die moeten herstellen na een zware operatie."

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Als ik mevrouw Frijters beluister, krijg ik de indruk dat zij het sportplan misschien toch gaat steunen. In de commissie hebben wij een discussie gehad met een collega van mevrouw Frijters over het investeren in de bouw van hockeystadia en dat soort zaken. Gaat de fractie van de PVV dat nu wel goedvinden?

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Dat wil ik helemaal niet beweren.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): U komt daarop nog wel terug in uw verhaal, mevrouw Frijters?

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Ik kom daarop niet meer terug. Ik ben het helemaal niet eens met wat mevrouw Brunklaus suggereert. Mijn pleidooi is hetzelfde als in de commissie.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik wacht af.

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Ik citeer verder: "Daarnaast wil Gymnastisch Brabant in haar sportaanbod focussen op 50plus-sporters, gehandicapten en kinderen die reeds op jonge leeftijd niet of nauwelijks in staat zijn om deel te nemen aan reguliere sport. Er is een grote groep kinderen die kampt met zwaar overgewicht en die extra zorg en aandacht nodig heeft om sport en bewegen een nieuw plekje te geven in hun leven." Dit is ons uit het hart gegrepen.

De PVV investeert liever meer in breedtesport en daarmee ook in gehandicaptensport dan in topsport. Wij vinden dat er in het sportplan sprake is van een scheve verhouding tussen de subsidies

aan topevenementen, talentontwikkelingen en topaccommodaties aan de ene kant en de breedte- en gehandicaptensport aan de andere kant. Het is belangrijk dat de bevolking zich herkent in de keuzes die gemaakt worden. Dat werd ons bij Flik Flak nog heel duidelijk gemaakt. De PVV wil dan ook een motie indienen om de koppeling van topsport en bijzondere breedtesport beter tot uiting te laten komen in de subsidietoekenning. De motie wordt mede ingediend door de PvdA, de PvdD en het CDA.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Frijters-Klijnen, Van der Wel en Van Liempd wordt het volgende amendement ingediend.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 december 2011 ter bespreking van het Sportplan 2016,

overwegende dat:

- *het bestaan van sterke en gezonde breedtesportvoorzieningen noodzakelijk is om de ambities van "Noord-Brabant naar Olympisch niveau" te kunnen waarmaken;*
- *breedte- en topsport elkaar behoren te versterken;*
- *er extra aandacht geschonken dient te worden aan ouderen, gehandicapten en speciale doelgroepen;*
- *een van de onderdelen in het Sportplan 2016 de gehandicaptensport en breedtesport voor bijzondere groepen betreft;*
- *in de subsidieregeling projecten mogelijkheden moeten bieden voor de verdere ontwikkeling van de breedte- en/of gehandicaptensport;*

besluiten:

in bijlage 2 van het Statenvoorstel (de concept-subsidieregeling Sport):

Artikel 2.10 Beoordeling en afwegingscriteria aanvragen

1. indien de binnen de tendertermijn ingediende volledige subsidieaanvragen het vastgestelde subsidieplafond per kernsport, bedoeld in artikel 2.8, te boven gaan, maken Gedeputeerde Staten voor het bepalen van de onderlinge rangschikking van verdeling van de subsidie, een afweging tussen de verschillende aanvragen per categorie van de desbetreffende kernsport op basis van de volgende afwegingscriteria:

- a. de mate waarin de sportaccommodatie of de aanvrager beschikt over kwaliteiten, die de kans op daadwerkelijke toewijzing van topsportwedstrijden of top-*

sportevenementen vergroot, te waarderen met maximaal 40 punten;

- b. de mate waarin het project bijdraagt aan de internationale en nationale promotie van de provincie Noord-Brabant, te waarderen met maximaal 20 punten;
- c. de mate waarin het project bijdraagt aan gehandicaptensport en breedtesport, te waarderen met maximaal 10 punten;

te vervangen door:

Artikel 2.10 Beoordeling en afwegingscriteria aanvragen

1. Indien de binnen de tendertermijn ingediende volledige subsidieaanvragen het vastgestelde subsidieplafond per kernsport, bedoeld in artikel 2.8, te boven gaan, maken Gedeputeerde Staten voor het bepalen van de onderlinge rangschikking van verdeling van de subsidie, een afweging tussen de verschillende aanvragen per categorie van de desbetreffende kernsport op basis van de volgende afwegingscriteria:

- a. de mate waarin de sportaccomodatatie of de aanvrager beschikt over kwaliteiten, die de kans op daadwerkelijke toewijzing van topsportwedstrijden of topsportevenementen vergroot, te waarderen met maximaal 35 punten;
- b. de mate waarin het project bijdraagt aan de internationale en nationale promotie van de provincie Noord-Brabant, te waarderen met maximaal 15 punten;
- c. de mate waarin het project bijdraagt aan gehandicaptensport en breedtesport, te waarderen met maximaal 20 punten."

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A1.

Door de leden mw. Frijters-Klijnen, Van der Wel, Van Liempd en Kuijken wordt de volgende motie ingediend.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 december 2011 ter bespreking van het Sportplan 2016,

overwegende dat:

- het bestaan van sterke en gezonde breedtesportvoorzieningen noodzakelijk is om de ambities van "Noord-Brabant naar Olympisch niveau" te kunnen waarmaken;
- breedte- en topsport elkaar behoren te versterken;

- er extra aandacht geschonken dient te worden aan ouderen, gehandicapten en speciale doelgroepen;
- een van de onderdelen in het Sportplan 2016 de gehandicaptensport en breedtesport voor bijzondere groepen betreft;
- in de subsidieregeling projecten mogelijkheden moeten bieden voor de verdere ontwikkeling van de breedte- en/of gehandicaptensport;

besluiten het college van GS op te dragen:

om in de afwijzingscriteria van de subsidieregeling de puntenverdeling zodanig aan te passen dat er meer punten worden toegekend aan de criteria voor breedte- en gehandicaptensport, welke in mindering worden gebracht op de punten voor het criterium topsport, en gaan over tot de orde van dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M2 en daarmee is het amendement A1 ingetrokken en maakt het geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer Van Liempd (PvdA): Mevrouw de voorzitter! In mijn bijdrage zal ik eerst stilstaan bij de maatschappelijke context waarbinnen wij het sportplan plaatsen. Daarna zal ik wat specifieke opmerkingen maken ten aanzien van het voorstel en daarna afronden met samenvatting van onze pijnpunten op dit dossier.

De fractie van de PvdA heeft moeite met de beoordeling van het sportplan. De oorzaak ervan is redelijk fundamenteel en komt door de kunstmatige knip die beleidsmatig gemaakt wordt tussen top- en breedtesport. Over het één vinden we dat we als provincie wel gaan, over het andere gaan we niet.

Die knip is op papier gemakkelijk gemaakt maar sluit niet aan bij de manier waarop wij de rol van sport in onze maatschappij primair zien. Sport gaat over bewegen, sport gaat over verbroedering en sport gaat over gezondheid. En omdat wij het belangrijk vinden dat Brabanders bewegen, verbroederen en gezond zijn, vinden wij sport belangrijk.

Topsport kan daaraan bijdragen. Onze Brabantse sporthelden zijn belangrijke ambassadeurs voor de breedtesport en inspireren onze jeugd om achter de Nintendo vandaan te komen. Ze sluiten zich

aan bij één van de vele verenigingen in onze provincie, vormen daarmee de vindplaats voor talentontwikkeling en zo is de cirkel dan gesloten. Vanwege die verbondenheid tussen top- en breedtesport is het zo lastig om ons terug te trekken op het eilandje van topsport en te doen alsof de rest er wel bij hoort maar onze zorg niet is. Want die zorg voelen wij als sociaaldemocraten wel. Wij voelen de zorg voor verenigingen waarin steeds meer werk door steeds minder vrijwilligers moet worden gedaan. Wij voelen de zorg voor stijgende energierekeningen en stijgende huren voor krakkemikkige accommodaties. De huidige tijd stelt ons niet gerust. Er ligt voor de gemeenten een enorme opgave om hun breedtesport op een adequate wijze te blijven bedienen. En waar wij vandaag denken gemeenten te helpen met een stuk cofinanciering op topsportgebied, zullen zij keuzes moeten maken in hun onder druk staande sportbudgetten. Gaan wij investeren in led-verlichting en zo energiekosten verlagen, of in een topsportlocatie met cofinanciering en economische spin-off?

Het feit dat wij "slechts" over topsport gaan, neemt het gevoel niet weg dat met de beschikbare €40 mln. in Brabant zo veel betere dingen kunnen doen voor sport. Het neemt het gevoel niet weg dat er straks dankzij dit sportplan nog minder in breedtesport geïnvesteerd zal worden omdat gemeenten onze boter bij hun vis verkiezen boven het zelfstandig verzorgen van de totale maaltijd.

Toch wil dit alles niet zeggen dat het voorliggende sportplan, met zijn beperkte blik, vanuit onze beperkte verantwoordelijkheid, daarmee een slecht plan is. Het roept wel vragen op.

Toen een jaar geleden de basis voor dit sportplan werd gelegd door de vaststelling van het Olympisch plan, kreeg het de steun van de fractie van de PvdA met de kanttekening dat de keuze van de kernsporten slecht onderbouwd was. De nadere onderbouwing zou volgen in de kernsportplannen. Er zijn in dit voorstel wel voor alle sporten samenvattingen te vinden, maar de volledige plannen, met uitzondering van die voor de hippische sport, ontbreken nog steeds. Aan ons verzoek om voor meer sporten plannen voor te leggen dan alleen voor de voorgeselecteerde

sporten is niet voldaan. Dat maakt voor ons een integrale beoordeling heel lastig.

De herverdeling van het budget via de begrotingswijziging waarbij €3,2 mln. Gereserveerd wordt voor het organiseren van sportnetwerken, gaat de fractie van de PvdA echt te ver. Is het nou niet mogelijk om in de marge van de te organiseren topsportevenementen dit soort netwerken te laten groeien? Ligt hier überhaupt een provinciale taak, of is dit niet meer een verantwoordelijkheid van de bonden?

Bij mijn fractie leeft geen twijfel over de vraag of het voorliggende plan goed is voor de topsporttakken van de gekozen kernsporten in onze provincie. Ook hebben wij er best vertrouwen in dat dit plan zal bijdragen aan een grotere economische spin-off.

Onze twijfel ligt dieper, juist op de punten die ik zojuist heb aangegeven. Het zal u niet verbazen dat wij vanuit deze context alle voorstellen zullen steunen die het sportplan een bredere basis geven.

Ons finale oordeel zal voor een groot deel afhangen van de mate waarin onze zorgen die ik zojuist geuit heb, vanavond worden weggenomen.

De heer *Hageman* (D66): Mevrouw de voorzitter! De diverse bijdragen aanhorend, raak ik enigszins in verwarring. Ik had het idee dat het ging over een topsportplan en ik hoor vurige pleidooien voor breedtesport en gehandicaptensport. Mijn fractie kan het sportplan voor een groot deel onderschrijven. Wij vinden sport heel belangrijk voor gezondheid en welzijn, maar wij willen niet treden in de verantwoordelijkheden van gemeenten en sportbonden. Daarom is het voor ons heel lastig om dit voorstel te beoordelen. Van het deel over de topsport onderschrijven wij een aantal uitgangspunten. Kern voor ons is dat geïnvesteerd wordt in topsport om drie redenen: het heeft een indirect stimulerend effect op breedtesport, het heeft een effect op regiobranding als onderdeel om Brabant te positioneren als vestigingsgebied en het biedt mogelijkheden om de sterkte van Brabant, zijnde haar technische innovatiekracht, te koppelen aan marktniches in de sport met de bijhorende kansen voor het MKB (Midden- en Kleinbedrijf).

Wij zien deze opvatting voor een belangrijk deel ondersteund door het SER rapport dat naar onze mening meer afwijkt van het voorliggend plan dan dit college zelf aangeeft. Daarom willen wij drie amendementen op het sportplan indienen.

Het eerste gaat over het aanbrengen van meer focus door ons te beperken tot vier kernsporten in plaats van zeven zoals in het voorstel staat. Wij denken dat op deze wijze Noord-Brabant meer onderscheidend kan zijn en dus echt een verschil kan maken. Verschil maken is ook de grondgedachte over het amendement over de fieldlabs. Uitgangspunt is de maximale toegevoegde waarde voor Noord-Brabant en die zit volgens D66 in innovatie, met inzet van onderwijs en MKB. Door een verplichte koppeling aan te brengen tussen fieldlab en accommodatie denken wij meer te kunnen bijdragen aan de profilering van de provincie. Dat is toch een van de uitgangspunten bij het sportplan!

Het derde amendement dat wij samen met de PVV indienen, gaat over het gezamenlijke budget voor evenementen en sportnetwerken. Zoals de woordvoerder van de PvdA ook al heeft gezegd, er wordt wel erg veel uitgegeven aan de zachte kant. Wij zijn van mening dat een bedrag van €7,45 mln. voor netwerken en evenementen wel heel ruim is, zeker afgezet tegen de bijdragen voor talentontwikkeling en accommodaties.

De voorzitter: Door het lid Hageman worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011, behandelend het Sportplan Brabant 2016,

overwegende dat:

- sport geen kerntaak is van de provincie maar dat via de Agenda van Brabant sport is gekoppeld aan leef- en vestigingsklimaat en aan economische ontwikkeling;
- de SER Brabant de economische waarde van sport heeft onderschreven;
- in financieel moeilijke tijden het extra belangrijk is om het maximale uit de investeringen te halen;
- de SER Brabant vanuit het economisch perspectief adviseert om je als provincie te beperken in het aantal kernsporten;

- door de investeringen meer te focussen de provincie meer onderscheidend kan zijn op die overgebleven kernsporten;
- besluiten:*

de laatste zin van bladzijde 5/19 te wijzigen in:

"Binnen deze sporen richten we ons nu op 4 kernsporten die in Noord-Brabant diep geworteld zijn:

- Hockey
- Hippische sport
- Turnen
- Zwemmen."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011,

behandelend het Sportplan Brabant 2016,

overwegende dat:

- sport geen kerntaak is van de provincie maar dat via de Agenda van Brabant sport is gekoppeld aan leef- en vestigingsklimaat en aan economische ontwikkeling;
- de SER Brabant de economische waarde van sport heeft onderschreven;
- het in financieel moeilijke tijden extra belangrijk is om het maximale uit de investeringen te halen;
- volgens het advies van de SER Brabant in de cross-over tussen sport en innovatie de kracht van Noord-Brabant zit;
- onderzoek en innovatie goede mogelijkheden bieden voor onderwijs en MKB in Noord-Brabant;

besluiten:

Aan de criteria op bladzijde 11/19 toe te voegen:

"- er wordt slechts geïnvesteerd in topsportaccommodaties indien er een innovatief fieldlab aan gekoppeld is."

De voorzitter: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgen de nrs. A4 en A5.

Door de leden Hageman en mw. Frijters-Klijnen wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011, behandelend het Sportplan Brabant 2016,

overwegende dat:

- sport geen kerntaak is van de provincie maar dat via de Agenda van Brabant sport is gekoppeld aan leef- en vestigingsklimaat en aan economische ontwikkeling;
- de SER Brabant de economische waarde van sport heeft

onderschreven;

- *het in financieel moeilijke tijden extra belangrijk is om het maximale uit de investeringen te halen;*
- *topaccommodaties nodig zijn voor topsportevenementen maar dat topsportevenementen niet nodig zijn voor topaccommodaties;*
- *topsportevenementen georganiseerd worden door sportbonden en niet door overheden;*
- *topsportevenementen voor de provincie vooral een toegevoegde waarde hebben als "regiobranding" en daarom ook uit de economische productgroepen bekostigd moeten worden;*
- *er €3,2 mln. wordt geïnvesteerd in het opzetten en onderhouden van sportnetwerken;*
- *binnen deze netwerken voldoende ruimte gevonden kan worden ter stimulering en voorbereiding van het organiseren van topsportevenementen.*

besluiten:

op bladzijde 14/19 de regel:

"2 Topsportevenementen €4,25 mln. "

te vervangen door:

'2 Topsportevenementen €2,25 mln. "

en de regel :

"Totaal €44,00 mln. "

Te vervangen door:

"Totaal €38,00 mln. "

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A6.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voorzitter! Wij vinden dat sport niet behoort tot de kerntaken van de provincie. Wij zijn het er dan ook niet mee eens dat de provincie hieraan zo veel geld uitgeeft vanuit de investeringsagenda van Brabant. Wij hebben steeds aangegeven dat dit geld besteed zou moeten worden aan natuurdoelen, goed openbaar vervoer en aan de transitie naar duurzame energie. Het is natuurlijk niet dat GroenLinks sport niet belangrijk vindt. Wij vinden sport enorm belangrijk als het gaat om mensen in beweging te krijgen, ervoor te zorgen dat de jeugd sporten de normaalste zaak van de wereld vindt en daaraan volop meedoet, en ouderen langer en beter gezond te houden doordat zij in goede accommodaties kunnen zwemmen. Maar sport is geen taak van de provincie. Die ligt bij gemeenten, bij het Rijk en

bij de sportbonden.

Wij hebben in de commissie ervoor gepleit om als het plan toch doorgaat, in ieder geval meer geld naar de breedte- en te gehandicaptensport toe te laten vloeien. In het voorstel is daarvoor ook beperkte aandacht. Wij zijn daar blij mee, maar van ons had het veel meer mogen zijn. Als ik mijn voorgangers hoor, zijn heel veel partijen die mening toegedaan. Ik begrijp dan ook dat de PVV mee lijkt te gaan met dit voorstel, terwijl mevrouw Frijters net een prachtig pleidooi heeft gehouden waarom het geld naar de breedtesport zou moeten gaan.

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Ik kan dit natuurlijk niet over mijn kant laten gaan, voorzitter. Mevrouw Brunklaus legt mij woorden in de mond die ik helemaal niet heb gebruikt. Ik heb een pleidooi gehouden voor breedtesport. Hetzelfde heb ik in de commissie gedaan. Hoe zij erbij komt dat ik straks het sportplan ga steunen, weet ik echt niet.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Misschien kan mevrouw Frijters daarover dan nu al iets zeggen?

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Uiteraard niet.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Oh, mevrouw Frijters houdt het geheim. Wij horen het wel, prima.

Wij hebben veel moeite met de zware inzet van GS op de topsport. GS proberen ons ervan te overtuigen dat de subsidiëring van de topsportsector het leven in Brabant mooier en aantrekkelijker maakt en dat de economie daardoor zal aantrekken; Kortom, de branding van Brabant wordt door deze investering zeker versterkt, aldus het college. Of dit nu wel of niet waar is, is volgens ons nu niet de kwestie. Wij denken dat topsport bij uitstek een sector is die zijn eigen broek kan ophouden en geld kan halen uit het bedrijfsleven. Daarvan zijn genoeg voorbeelden. Het meeste geld uit dit plan gaat naar de bouw van top trainingsaccommodaties. Het is de vraag in hoeverre de gemiddelde Brabantse burger daarvan straks tegen een redelijke prijs gebruik kan

maken. Een kaartje in het Pieter van den Hoogenband zwembad kost €7. Dat is heel veel geld om te kunnen zwemmen.

De keuzes voor de investeringen zijn nog niet gemaakt. Dat gebeurt pas als partijen een aanvraag hebben gedaan. Hebben PS dan nog een stem in de uiteindelijke keuzes, of besluiten GS?

Met D66 vinden wij dat het wel wat minder kan bij de sportevenementen en de netwerkbijeenkomsten en dat dit door de sector zelf georganiseerd en bekostigd kan worden.

De heer *Krol* (50PLUS): Mevrouw de voorzitter! Als er één plek is waar nog veel te vaak gediscrimineerd wordt met name op grond van seksuele voorkeur, is het wel binnen sportclubs en rondom sportvelden. Om die redenen vroegen de SP en 50PLUS het college voorwaarden te verbinden aan de hulp die door de provincie aan sportactiviteiten ter beschikking wordt gesteld. Dat voorstel kreeg in de commissie brede steun van vrijwel alle partijen. Nu schrijft het college dat dit thema in het voorstel en in de regeling als voorwaarde kan worden opgenomen. Wij zien kan graag vervangen door zal worden overgenomen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Mevrouw de voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Het is al in de commissie besproken. Wij hebben gevraagd om bij sportcomplexen goed op te letten op inpassing van rust en stilte. Dat is toegezegd door de gedeputeerde, waarvoor onze dank. Verder wachten wij de stemming over dit voorstel af.

De *voorzitter*: In motie M2 is in het dictum het woord “afwijzingscriteria” gewijzigd in “toewijzingscriteria”.

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M2a.

Ik stel voor een paar minuten te schorsen om de gedeputeerde de gelegenheid te geven de amendementen en de moties te bekijken.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De *voorzitter*: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan gedeputeerde Van Haften.

Mevrouw *Van Haften-Harkema* (GS;CDA): Mevrouw de voorzitter! Wij willen allemaal een leef- en vestigingsklimaat in Brabant waarin iedereen actief is en er een goed evenwicht is tussen top- en breedtesport. Dat laatste komt steeds terug. Waar zit die balans? Hoe worden top- en breedtesport bediend vanuit dit sportplan?

Ik vind de vergelijking met een Siamese tweeling nog niet zo verkeerd. Top- en breedtesport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, zoals ook de vier sporen van ons sportplan onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn: evenementen, accommodaties, talentontwikkeling, uitstraling en verbondenheid met de breedtesport. Daar gaat het hier om. Wij proberen dat vorm te geven met de verschillende instrumenten die wij daarvoor beschikbaar hebben. Het is vanzelfsprekend dat dit moet leiden tot een goed en groot maatschappelijk bereik. Je kunt echter niet volstaan met het alleen opschrijven van deze opgave. Daarvoor moet gewerkt worden.

Over het maatschappelijk bereik zijn nog enkele vragen gesteld, bijvoorbeeld over regionale spreiding. Regionale spreiding is belangrijk, vooral vanuit de gedachte dat wij niet heel veel op één plek willen concentreren. Regionale spreiding houdt ook niet in dat overal hetzelfde komt, of dat in alle subregio's evenveel middelen terecht moeten komen. Het gaat vooral om een brede focus en zowel om grote als om kleine gemeenten. Wij moeten oog hebben voor wat in welke omgeving past. Misschien zijn op bepaalde plekken al voorzieningen, of is er een historisch gegroeide voedingsbodem voor een bepaalde activiteit. Op die manier kijken wij naar de verschillende regio's en naar de spreiding. Het is dus niet per se overal evenveel of meer van hetzelfde.

Voorwaarde om dat evenwicht tussen top- en breedtesport te kunnen realiseren, is dat er heel nauw wordt samengewerkt met de gemeenten. Wij zijn het er allemaal over eens dat het beleid voor lokale sportverenigingen en lokale sportaccommodaties de verantwoordelijkheid is van de gemeenten zelf. Wij willen de samenwerking met gemeenten goed vorm geven. Het gaat echter niet uitsluitend om samenwerking met gemeenten,

maar ook met het onderwijs, het bedrijfsleven, verenigingen, bonden, amateurs en professionals.

De heer *Van den Berg* (PVV): Ik heb in april of mei een gesprek onder vier ogen gehad en gevraagd wat er in Tilburg toegezegd is inzake een hockeycomplex dat daar inmiddels gerealiseerd wordt. Mij is toen verteld dat er niets beloofd zou zijn. Ik hoor vanuit de zaal andere geluiden. Er zou van alles toegezegd zijn. Ik wil graag weten wat er toegezegd of beloofd is en wat is het verschil daartussen?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Als de heer Van den Berg het goed vindt, maak ik eerst mijn antwoord af over die samenwerking en kom dan op zijn vraag terug.

De samenwerking richt zich in de eerste plaats op gemeenten, omdat zij verantwoordelijk zijn voor hun sportverenigingen en voor het lokale sportklimaat. Wij steunen gemeenten direct via Sportservice Noord-Brabant. Die ondersteunt het sportbeleid van bijna alle gemeenten en ook heel veel sportverenigingen bijvoorbeeld bij trainingen, het opstellen van arbeidscontracten, etc. Ik verwacht van de breedtesport ook een indirect effect omdat wij samen bezig zijn dit sportplan te realiseren. Er is aandacht voor sport, voor gezondheid, voor bewegen. Om die samenwerking vorm te geven zijn nu juist die netwerken noodzakelijk. Die zorgen voor een verbinding tussen partners die elkaar normaal gesproken niet tegenkomen. Die rol past de provincie uitstekend. In dit kader is hier gesproken over een bedrag van €3,2 mln. Ik wil het beeld wegnemen dat er €3,2 mln. wordt gereserveerd voor gezellige recepties. Dat is niet aan de orde. Dat budget is bestemd voor een verzameling van activiteiten. Je zou kunnen spreken van flankerend beleid. Daaronder vallen o.a. wetenschappelijk onderzoek, advisering door externe deskundigen. Er zit dus veel meer in die post dan alleen de netwerken.

Er vallen mij nog twee verkeerde beelden op. Het eerste is dat wij alleen maar iets zouden doen met topsport. Ik heb zojuist betoogd dat topsport onlosmakelijk verbonden is met breedtesport. Zij zijn zelfs met elkaar verweven. Een ander beeld

dat steeds terugkomt, is dat het college allerlei toezeggingen zou doen. Ik vind dat heel vervelend. Juist om dat beeld weg te nemen, hebben wij in de samenvattingen van de kernsportplannen in de oplegnotitie exact aangegeven welke initiatieven bij ons bekend zijn. De Staten en wij weten precies evenveel.

De heer *Van Lopik* (VVD): Ik kom even terug op het punt van die toezeggingen want dat zit mij toch wel hoog. In de verkiezingsperiode heeft de gedeputeerde wel degelijk bedragen genoemd met name in Tilburg in de richting van de hockeyverenigingen. Zij is daarbij vooruitgelopen op het plan. Wij vinden dat bijzonder kwalijk. Ik wil weten hoe dat gebeurd is. Op dat moment kwamen er diverse andere hockeyverenigingen op het bedrijf waar ik werk vragen hoe dat kon en of zij ook een toezegging konden krijgen. Dat kan absoluut niet! Ik wil hierover volstrekke duidelijkheid.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Het klopt dat dit niet kan en het is dus ook niet gebeurd. Tijdens die bijeenkomst waaraan ook mevrouw Zwijnenburg refereerde, zijn er bedragen genoemd. Het bedrag van €5 mln. voor hockey in Tilburg circuleert al sinds 2008. Ik heb het nooit in de mond genomen. Sterker nog, in het krantenartikel over die bijeenkomst staat in de aanhef dat ik heb gezegd dat het aan de Staten is om daarover te beslissen. De heer Van Lopik kan dit terugvinden op internet. Ik heb het net nog even bekeken, want het zit mij ook hoog dat de indruk bestaat dat er allerlei toezeggingen gedaan zijn.

De heer *Van den Berg* (PVV): Dus de heer Hamming is in Tilburg een beetje te vroeg begonnen met het nieuwe hockeycomplex dat inmiddels bijna klaar is?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;VVD): Ik heb tegen mijnheer Hamming gezegd: als jullie goede plannen hebben, moet je die uitvoeren. Als er ergens een plus mogelijk is waarvan je kunt beargumenteren dat daar een rol voor de

provincie zit, dan kunnen wij praten. Geld overmaken naar welke gemeente dan ook, dat kan iedereen, maar met elkaar ervoor zorgen dat sport in Brabant op een hoger plan komt, is een heel ander verhaal. Daarover heb ik in Tilburg een betoog gehouden, ook tijdens mijn werkbezoek aan beide hockeyclubs. In Tilburg circuleerde zelfs het verhaal dat de provincie alleen maar zou willen betalen als die hockeyclubs gefuseerd waren. Daarover is absoluut niet gesproken, nooit. Dit verhaal zingt rond in Tilburg maar is niet waar. Ik ken de bedragen, die heeft men ook tegenover mij genoemd. Ik heb die echter nooit in de mond genomen, laat staan dat ik die heb toegezegd. Ik hoop echt dat dit punt hiermee uit de wereld is. Ik wil elke aanvraag die straks binnenkomt op zijn merites beoordelen, op zijn bijdrage aan het brede sportplan dat wij hier met elkaar bespreken. Het gaat daarin over top- en breedtesport en niet om zo snel mogelijk van een hoop miljoenen af te komen om gemeenten een pleziertje te doen.

De heer *Van Lopik* (VVD): Ik wil het concreter maken. Toen de gedeputeerde daar stond, zou zij het toch gezegd hebben. Ik druk mij voorzichtig uit en zal het nog een keer nalezen. Zij heeft daar geweldige verwachtingen gewekt die hebben geleid tot euforie in Tilburg. Hoe zij het gebracht heeft, zal ik nog eens goed bekijken. Ik vind het heel kwalijk dat dit gebeurd is. Dat is duidelijk.

Mevrouw *Van Haften-Harkema* (GS;CDA): Ik ga mijzelf niet herhalen, wij denken hier duidelijk heel anders over.

In het voorliggende sportplan zijn resultaatrapportages toegezegd. In de tabel over output en outcome staan de beoogde resultaten. Wij hebben toegezegd dat er nog nadere criteria worden ontwikkeld. Zij staan al genoemd, maar zijn nog niet gevalideerd omdat er nog een nulmeting moet plaatsvinden. Zodra die er is, kunnen wij steeds concreter gaan invullen welke stappen wij willen nemen. Er worden wel concrete aantallen genoemd van wat wij willen bereiken.

Motie 2A gaat over de puntenverdeling bij de criteria van de subsidieregeling die wat meer gewicht aan breedtesport zou moeten geven dan

aan topsport. Die puntenregeling is alleen van toepassing bij overintekening op tenders voor accommodaties. Het gaat daarbij niet heel snel over breedtesport. Ik kan mij wel voorstellen dat u wilt dat er bij gelijklopende intekeningen gekeken wordt naar wat zij bijdragen aan de breedtesport. Ik wil dat best toezeggen, want daarvoor is het puntensysteem precies bedoeld. Ik begrijp de strekking van de motie maar aangezien wij dit al van plan zijn, vind ik de motie overbodig.

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Bij dat puntensysteem worden wel degelijk aantallen genoemd, ook voor breedtesport en gehandicaptensport. De verhouding willen wij graag anders zien. Er wordt expliciet gesproken over topsport en breedtesport. Het is niet algemeen.

Mevrouw *Van Haften-Harkema* (GS;CDA): Ik wil de motie best overnemen en nog eens naar die puntenverdeling kijken. Volgens mij zijn wij het eens over het doel dat wij willen bereiken, namelijk dat topaccommodaties ook functies hebben voor breedtesport, toegankelijk zijn voor iedereen, etc. Dat staat allemaal in de criteria waaraan iedereen moet voldoen.

De *voorzitter*: Wat is het standpunt van GS over deze motie?

Mevrouw *Van Haften-Harkema* (GS;CDA): Wij vinden de motie overbodig.

Amendement A4 heeft betrekking op de kernsporten en op het aantal kernsporten. Wij hebben daarover al langere tijd met elkaar gesproken en gezegd dat die kernsporten die nu op het lijstje staan, op de een of andere manier verankerd zijn in Brabant. In het eerste deel van de samenvattingen van die kernsporten ziet u hoe groot zo'n sport in Brabant is. Mede daarop is het begrip kernsport gebaseerd. Dat betekent niet dat wij bij alle kernsporten hetzelfde gaan doen. Dat blijkt ook uit de oplegvelen. Het betekent ook niet dat wij overal hetzelfde bedrag en op dezelfde manier zullen investeren. Ik wil dit amendement dringend ontraden omdat wij met elkaar deze zeven kernsporten hebben afgesproken. Ik wil

daaraan graag vasthouden.

De heer *Van Liempd* (PvdA): De gedeputeerde verwijst naar de oplegvelen. Ik vind het jammer dat zij niet ingaat op mijn opmerking dat eigenlijk alleen die oplegvelen beschikbaar zijn en de kernsportplannen nog niet. Oorspronkelijk is ook toegezegd dat er verschillende plannen zouden worden gemaakt en wij een overzicht zouden krijgen van waarom welke sport gekozen is. Wij zien nu alleen aantallen van de geselecteerde sporten, maar wij weten nog steeds niet welke invloed de sporten die niet meegenomen zijn in Brabant hebben.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Over de keuze van deze zeven kernsporten is het een en ander opgenomen in het voorstel van vorig jaar. Toen hebben wij samen gezegd dat deze zeven het moesten worden, niet alleen omdat zij veel body hebben in Brabant maar ook vanwege het feit dat zij een bepaalde historische binding hebben met Brabant. Op grond van die argumenten zijn deze zeven gekozen. Bovendien zijn ook landelijk de kernsporten in kaart gebracht en worden voor Brabant deze zeven genoemd. Het loopt dus parallel met het landelijke traject.

Van de kernsportplannen staan er sinds deze week inmiddels vijf op internet. Ik heb dat even nagevraagd. De samenvattingen die de Staten hebben gekregen, dekken de lading voor een zeer groot deel. De overige kernsportplannen zitten in de pijplijn. Wij hebben in het stuk ook geschreven dat zij nog niet allemaal klaar zijn.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Afgelopen maandag stond er echt maar één op.

De *voorzitter*: Misschien kunt u het even bekijken. De gedeputeerde spreekt ongetwijfeld de waarheid op dit punt.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Mevrouw de voorzitter! Hoe moet ik hier nu op reageren?

De *voorzitter*: Dat laat ik graag aan u over!

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik heb een paar belangrijke lessen geleerd in mijn leven al voordat ik in de politiek zat. Het heeft ook te maken met sport: fairplay en je aan de regels houden, dat is wel het minste wat je kunt doen. Daarop kunt u bij mij rekenen.

Amendement A5 gaat over de fieldlabs. De fieldlabs staan bij ons hoog op de agenda. Wij hebben er ook al enkele in Brabant. Ik vind het lastig dat de Staten de fieldlabs verplicht willen koppelen aan een investering in een accommodatie. Dat vind ik te ver gaan omdat wij dan het risico lopen dat mensen gauw een fieldlab in elkaar flansen om een investering binnen te halen, terwijl het de bedoeling is dat bedrijfsleven, sport en wetenschap samen tot de conclusie komen dat zij op een bepaalde plek meerwaarde kunnen creëren.

De heer *Hageman* (D66): Ik snap dat de gedeputeerde daar een probleem mee heeft. Zowel dit amendement als het vorige dat ontraden wordt, heeft te maken met focus aanbrengen. Wij zitten in een periode waarin het geld niet meer tegen de plinten omhoog klotst en wij dus keuzes moeten maken. Dat houdt ook in dat wij zaken kunnen heroverwegen die wij eerst belangrijk vonden en dan misschien tot de conclusie komen dat wij die nu iets minder belangrijk vinden. Daarom heb ik ook gepleit voor minder sporten om uiteindelijk met de beschikbare euro's het verschil te kunnen maken.

De gedeputeerde heeft een probleem met het verplichtende karakter bij de fieldlabs. Het gaat er uiteindelijk ook om dat je je nek durft uit te steken. Waarom wil Noord-Brabant onderscheidend zijn? Volgens mij is dat op het gebied van innovatie. Probeer de toegevoegde waarde voor Noord-Brabant zo groot mogelijk te maken: dit is dé provincie waar innovatie plaatsvindt! Dat houdt ook in dat er fieldlabs komen met daaromheen sportaccommodatie. Dat is een omgekeerde redenering die uitgaat van de kracht en behoeften van Noord-Brabant.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Daarover zijn wij het helemaal eens.

De heer *Hageman* (D66): Waar gaan wij dan mis?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Wij gaan mis bij de verplichting. Uit het rijtje van concrete doelen die wij willen behalen, blijkt dat wij streven naar zes tot acht accommodaties en naar vijf fieldlabs gekoppeld aan die accommodaties. Daaruit blijkt dat wij het heel ver met elkaar eens zijn als het gaat om de enorme kans die dit alles biedt om sport, wetenschap, onderwijs en techniek met elkaar te verbinden. Zodra wij dat gaan verplichten, vrees ik dat het niet meer het ambitieuze karakter krijgt dat wij bedoelen. Het wordt er dan misschien wel met de haren bijgesleept.

De heer *Hageman* (D66): Ik neem aan dat het van tevoren goed bekeken wordt. Hetzelfde geldt voor de huidige vijf fieldlabs die in de planning staan. Er moet een goede inhoudelijke toets zijn. Wat weerhoudt ons ervan om die inhoudelijke toets te handhaven maar de lat een beetje hoger te leggen? Ik wil die ambitie verwezenlijkt zien door het innovatieve karakter van de provincie extra te ondersteunen.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik denk dat de focus waarover de heer *Hageman* spreekt zeer wel terug te vinden is in de criteria die in de regeling zijn opgenomen. Die brengen zeker focus aan. Ik heb het niet alleen over fieldlabs maar ook over de andere onderwerpen. Wij hebben niet veel problemen met de bedoeling van het amendement maar wel met de daarin opgenomen verplichting. Die gaat ons te ver.

Amendement A6 gaat over het budget voor topsportevenementen. In de overwegingen wordt aangegeven waarom dat budget naar beneden kan worden bijgesteld. Ik ben het daarmee niet eens. Ik vind ook dat er een fout staat in de overwegingen. Ik heb zojuist gesproken over de verwevenheid van de verschillende sporen van het sportplan. Bij het vierde gedachtestreepje staat: "Topaccommodaties zijn nodig voor topsportevenementen, maar topsportevenementen zijn niet nodig voor topaccommodaties." Natuurlijk wel! Als daar nooit een evenement plaatsvindt, is het een desinvestering en

komt zo'n accommodatie helemaal niet uit de verf.

De heer *Hageman* (D66): Ik ben het daarmee niet eens. Als topsportaccommodaties aan veel criteria moeten voldoen en als je deze accommodaties koppelt aan fieldlabs, kun je ook zeggen dat voor de kwaliteit van de sport en de ontwikkeling van talent dat soort accommodaties heel goed zijn. Als de accommodaties goed geschikt zijn voor breedtesport kan daaraan ook veel gedaan worden. Een kwalitatief goede topaccommodatie is niet één-op-één gekoppeld aan het houden van een evenement. Ik geloof wel dat evenementen een toegevoegde waarde kunnen hebben. Via het netwerk wordt ook geprobeerd de regiobranding van Brabant te stimuleren. Naar mijn idee zou het totale budget voor netwerken en voor het organiseren en binnenhalen van topsportevenementen wat lager kunnen zijn omdat het in geen verhouding staat tot het uiteindelijke doel dat wij nastreven.

De *voorzitter*: Mijnheer *Hageman*, het is niet de bedoeling dat u een hele beschouwing houdt. Het is een interruptie.

De heer *Hageman* (D66): Mevrouw de gedeputeerde geeft aan dat zij het niet helemaal snapt.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik begrijp de bedoelingen van heer *Hageman* heel goed. Hij hoeft die niet te herhalen.

Met meer overwegingen ben ik het niet eens, zoals de overweging dat €3,2 mln. geïnvesteerd wordt in sportnetwerken. Die interpretatie is te kort door de bocht. Ik ontraad met klem dit amendement.

Tot slot is gevraagd wanneer het college tevreden is over het sportplan. Wij zijn tevreden als heel Brabant in beweging komt en als wij als provincie kunnen zeggen dat wij in dat brede dynamische sportieve veld op de goede momenten en op de goede plekken een duwtje hebben gegeven voor een sportklimaat dat direct effect heeft op het leven en vestigingsklimaat, waardoor Brabant op de kaart staat en onze mensen hier gezond kunnen bewegen.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Mevrouw de voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor haar antwoorden, hoewel zij volgens mij niet helemaal volledig is geweest. Zij heeft niet gereageerd op onze opmerking over de hardheidsclausule. Om dit even kracht bij te zetten, wil ik een amendement indienen.

Wij hebben grote moeite met het verhaal over de toezeggingen in Tilburg. Ik zeg niet dat de gedeputeerde liegt, want ik ben er niet bij geweest. Ik heb echter uit zeer betrouwbare bron andere informatie gekregen. Als blijkt dat die verwachtingen toch zijn gewekt en om dit in de toekomst te voorkomen, dienen wij een motie in met het volgende dictum:

“Dragen het college op:

- te komen tot een voorstel waarin de gewekte verwachtingen worden nagekomen door een uitzondering te maken op de criteria in het sportplan;
- te voorkomen dat de provincie zich in de toekomst opnieuw in een dergelijke situatie plaatst door binnen het college duidelijke afspraken te maken over het wekken van verwachtingen over het al dan niet verstrekken van subsidies.”

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik stond hier al voordat mevrouw *Zwijnenburg* het dictum van de motie voorlas. Ik begrijp hier helemaal niets van. De VVD vertrouwt haar eigen college niet! Dit is geen motie van wantrouwen, maar niet alleen nu maar ook in commissie zijn door de VVD dit soort vragen gesteld aan de gedeputeerde. De gedeputeerde heeft wederom gezegd dat dit absoluut niet waar is, dat er geen toezeggingen zijn gedaan en toch blijft de VVD erop terugkomen en dient nu zelfs een motie in. Ik begrijp dit werkelijk niet. De VVD moet wel haar rug recht blijven houden als zij dit werkelijk zo vindt.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Ik denk dat ik dat ook doe juist door deze motie in te dienen.

De heer *Heijmans* (SP): Wij moeten straks over deze motie oordelen. Zoals ik mevrouw

Zwijnenburg begrijp, is de conclusie al getrokken dat de gedeputeerde toezeggingen heeft gedaan en verwachtingen heeft gewekt. Wij doen dus niet meer aan waarheidsvinding? Zo lees ik in ieder geval de motie, terwijl ik tijdens het debat met name van de heer *Van Lopik* heb begrepen dat hij alles nog eens op een rijtje zou zetten en kijken wat de waarheid is. Ik begrijp nu dat mevrouw *Zwijnenburg* haar conclusie al getrokken heeft en met deze motie eigenlijk suggereert dat de gedeputeerde vanavond niet de waarheid heeft gesproken. Wij moeten daarover echt duidelijkheid hebben voordat een dergelijk zwaarwegende motie aan deze Staten wordt voorgelegd.

De heer *Van Lopik* (VVD): Ik denk dat de heer *Heijmans* het accent verkeerd legt. Als die verwachting gewekt zou zijn, vindt onze fractie dat wij ons college erop moeten wijzen dat dit soort dingen in de toekomst niet kan. Als dit inderdaad gebeurd is – en dat moeten wij nagaan – komen wij in een situatie waarin ik de heer *Heijmans* gelijk moet geven. Op dit moment is die situatie er nog niet.

De heer *Heijmans* (SP): Ik zou de VVD-fractie dringend willen oproepen om eerst aan waarheidsvinding te doen. Een motie indienen over iets wat misschien wel of niet gezegd is, vind ik niet gelukkig. Ik vraag de fractie van de VVD dringend om eerst te kijken naar de concrete omstandigheden en naar wat er werkelijk gebeurd is. Mocht het inderdaad zo gegaan zijn als de VVD-fractie nu schijnt te denken, is er altijd nog alle tijd om die motie in te dienen.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Is het mogelijk om die motie morgen in te dienen?

De voorzitter: U moet nu beslissen of u de motie indient.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Ik wil de motie toch indienen.

De voorzitter: Door het lid mw. *Zwijnenburg-van der Vliet* wordt het volgende amendement

voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011,

constaterende dat:

in de hardheidsclausule artikel 9.1 staat omschreven:

Gedeputeerde Staten kunnen in individuele gevallen bepalingen in deze regeling buiten toepassing laten of daarvan afwijken, voor zover toepassing gelet op het belang van sport zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard;

overwegende dat:

onbillijkheid van overwegende aard een dermate subjectieve formulering is, met een onwenselijk grote mate van afwijkingsbevoegdheid voor Gedeputeerde Staten als gevolg; besluiten het voorstel te amenderen als volgt:

Voegen toe aan artikel 9.1:

en dit in overleg met de commissie Cultuur en Samenleving te doen."

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A7.

Door het lid mw. Zwijnenburg-van der Vliet wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 december 2011;

constaterende dat:

- *de provincie Brabant op zijn minst de verwachting heeft gewekt een subsidie van €5 mln. te verstrekken aan de twee fusierende hockeyverenigingen in de gemeente Tilburg;*
- *de provincie door het wekken van die verwachting mede heeft gezorgd voor de omstandigheden die nodig waren om een fusie te realiseren;*
- *deze verenigingen en de gemeente mede op basis van die verwachting voortvarend aan de slag zijn gegaan met een versnelde fusering en de realisatie van een nieuwe hockeycomplex;*

overwegende dat:

- *wanneer de provincie Brabant verwachtingen heeft gewekt zij die in redelijkheid moet nakomen;*
- *er in deze situatie duidelijk sprake is van gewekte verwachtingen, met een versneld handelen van de betrokken gemeente en verenigingen tot gevolg;*
- *het niet nakomen van de verwekte verwachting schadelijke gevolgen heeft voor het vertrouwen in de overheid en de*

provincie Brabant in het bijzonder;

draagt het college op:

- *te komen tot een voorstel waarin de gewekte verwachtingen worden nagekomen door een uitzondering te maken op de criteria in het sportplan;*
 - *te voorkomen dat de provincie zich in de toekomst opnieuw in een dergelijke situatie plaatst door binnen het college duidelijke afspraken te maken over het wekken van verwachtingen over het al dan niet verstrekken van subsidies,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M3.

Mevrouw *Frijters-Klijnen* (PVV): Voorzitter! Mag ik dat even van mijn plaats doen? Ik wil graag dat de gedeputeerde ingaat op mijn vraag over het belang van laagdrempeligheid bij de sport. Hoe voorziet het sportplan in eenvoudige mogelijkheden voor ouderen, gehandicapten en Alzheimerpatiënten?

De heer *Van Liempd* (PvdA): De gedeputeerde zegt in haar antwoord dat dit plan een indirect effect heeft op de breedtesport. Dat zal inderdaad het geval zijn, maar wij willen ook een direct effect. Ik vind het jammer dat de gedeputeerde daarop niet ingaat. Het ene moment lijkt het alsof er sprake is van een brede focus, wat dat ook moge betekenen. Als wij spreken over financiële gevolgen, wordt daarop niet gereageerd maar die raken de verenigingen via de gemeentelijke begroting wel degelijk. Dat vind ik jammer.

Ik heb even gekeken naar de kernsportplannen. Die staan inderdaad op het internet. De hippische sport stond er al op en is gedateerd 22 november 2011. Atletiek was blijkbaar in oktober al klaar, hockey zelfs in april. Wij hebben bij de bespreking van het Olympisch Plan aangegeven dat wij de kernsportplannen ontzettend belangrijk vinden. In het oorspronkelijke plan stond ook dat de kernsportplannen mede de basis moesten zijn van onze besluitvorming vandaag. Ik vind het jammer dat die plannen pas op zo'n laat moment beschikbaar komen.

Het bedrag van €3,2 mln. gaat blijkbaar toch aan andere dingen besteed worden. Na lezing van de

stukken is mijn beeld dat een deel van het bedrag gebruikt wordt om de monitoring te regelen en een ander deel toch echt gebruikt wordt voor zoals wij dat binnen onze fractie noemen “de bitterballen-bobo’s”, dus voor leuke netwerkbijeenkomsten rondom de evenementen om ervoor te zorgen dat mensen met elkaar in contact komen. Versta mij niet verkeerd, wij vinden het heel belangrijk dat die netwerken ontstaan maar dat moet kunnen in de slipstream van die topevenementen die wij toch al gaan organiseren. Ik dien een amendement in om die €3,2 mln. te herverdelen over een aantal andere zaken. Het is een vrij amendement. Ik houd €1 mln. beschikbaar voor de monitoring gedurende vier jaar. De rest gaat o.a. naar de breedtesport, de gehandicaptensport en talentontwikkeling.

De voorzitter: Door het lid Van Liempd wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 9 december 2011, gehoord de gevoerde discussies over Statenvoorstel 52/11 inzake het Sportplan Brabant 2016,

van mening zijnde dat,

- *het ontwikkelen/organiseren van sportnetwerken geen provinciale taak is;*
- *het ontwikkelen van sportnetwerken kan plaatsvinden in de marge van te organiseren topsportevenementen;*
- *het hiervoor gereserveerde budget beter aangewend kan worden voor een hogere ambitie ten aanzien van Talentontwikkeling en Bijzondere breedte- en gehandicaptensport;*
- *enkel met monitoren van doelstellingen aanzienlijk goedkoper kan;*

besluiten:

1. *De in het voorstel opgenomen begrotingswijziging als volgt aan te passen:*
 - a. *de gereserveerde €3,2 mln. ten behoeve van Algemene projecten/sportnetwerken te schrappen;*
 - b. *een post 'Monitoring doelstellingen sportplan' op te nemen met een totaal budget van €1 mln.;*
 - c. *het totaal begrootte bedrag voor Talentontwikkeling te verhogen tot €5,5 mln.;*
 - d. *de subsidieplafonds 2013-2016 voor Talentontwikkeling te verhogen tot €4,2 mln.;*

- e. *het subsidieplafond 2012 voor Talentontwikkeling te verhogen tot €1,3 mln.;*
- f. *het totaal begrootte bedrag voor Bijzondere breedte- en gehandicaptensport te verhogen tot €5,65 mln.;*
- g. *de subsidieplafonds 2013-2016 voor Gehandicaptensport te verhogen tot €2,1 mln.;*
- h. *de subsidieplafonds 2013-2016 voor Bijzondere breedtesport te verhogen tot €2,1 mln.;*
- i. *het subsidieplafond 2012 voor Gehandicaptensport te verhogen tot €0,8 mln.;*
- j. *het subsidieplafond 2012 voor Bijzondere breedtesport te verhogen tot €0,65 mln.;*
2. *de aan de actielijn "Algemene projecten l sportnetwerken" gekoppelde beleidsdoelstellingen te koppelen aan de actielijn "Topsportevenementen";*
3. *het college opdracht te geven om binnen de gestelde budgettaire kaders nadere afspraken te maken met betrekking tot de monitoring van de doelstellingen;*
4. *de gevolgen van bovenstaande wijzigingen consequent door te voeren in andere delen van het voorstel."*

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A8.

Mevrouw Brunklaus (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! In mijn eerste termijn heb ik een betoog gehouden tegen grote investeringen in topsportaccommodaties. Ik heb nadrukkelijk aangegeven dat het gebruik daarvan voor de gewone burger heel duur geworden is. De gedeputeerde heeft gezegd dat zij amendement A2 en motie M2a wilde ontraden, maar niet dat zij wilde kijken naar betaalbare toegangsprijzen voor de sportaccommodaties die eventueel gebouwd gaan worden. Ik vraag haar dit punt ook mee te nemen. Dan komt zij ons een beetje tegemoet.

De keuzes voor de investeringen zijn nog niet gemaakt. Ik heb gevraagd of het besluit welke accommodaties er gebouwd gaan worden, voorgelegd wordt aan de Staten of dat het een besluit is van GS. Misschien kan de gedeputeerde dit in tweede termijn even toelichten?

De heer Krol (50PLUS): Mevrouw de voorzitter! Ik wil even het boetekleed aantrekken. Ik heb mij in eerste termijn gebaseerd op het stuk dat ik van de griffie heb gekregen. Inmiddels is de Memorie van

Antwoord ook gekomen, waarin discriminatie in de sport stevig wordt aangepakt. De gedeputeerde kondigt zelfs aan dat zij met een aantal partners een convenant wil opstellen om zo een krachtig statement tegen discriminatie te kunnen maken. Dank daarvoor!

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Mevrouw de voorzitter! Ik loop even de vragen langs en de moties en amendementen die nog zijn binnengekomen.

Amendement A7 gaat over de hardheidsclausule. De formulering van de hardheidsclausule is de gebruikelijke formulering. Die hardheidsclausule wordt zelden of nooit gebruikt. Als dat wel het geval is, wordt die in het college behandeld als een uitzondering op de regeling. Het is een extra zekerheid. Daarom acht ik dit amendement overbodig en wil het dan ook ontraden.

Amendement A8 heeft betrekking op de sportnetwerken. Ik heb al uitvoerig uitgelegd dat het totaal niets te maken heeft met bitterballenbobobijskomsten, om de alliteratie compleet te maken. Ik vind het jammer dat de heer Van Liempd naar aanleiding van mijn eerste termijn die samenvatting wenst te geven van wat wij bedoelen met de netwerken. Ik ontraad dit amendement.

Er is wel degelijk sprake van zowel een direct als indirect effect op de breedtesport. Ik heb van beide een voorbeeld genoemd. Overigens hebben de Staten in de criteria van de regeling kunnen zien dat er volop aandacht voor is en dat dit ook wordt afgedwongen.

De PVV-fractie vraagt nog naar de laagdrempeligheid. Die laagdrempeligheid is ook in de criteria opgenomen, maar het gaat niet zo ver dat wij taken die op gemeentelijk niveau liggen, willen overnemen. Wij doen in het kader van dit sportplan alles wat mogelijk is om gemeenten en verenigingen die daarin actief zijn te prikkelen om die activiteiten te blijven organiseren.

Betaalbare toegang wordt niet met zoveel woorden genoemd, maar er staat wel zeer nadrukkelijk dat de accommodaties voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Ik vind betaalbaarheid een onderdeel daarvan. Ik heb dat echter niet impliciet genoemd

omdat wij ons dan zouden gaan bemoeien met de exploitatie van een complex of een sportstadion en dat lijkt mij niet verstandig.

De besluiten over toekenning worden zoals gebruikelijk genomen door GS. De Staten kunnen dit op de voet volgen via de speciale pagina op de website.

Ik ben ervan overtuigd dat de verschillende dingen die de Staten vragen het college in een soort spagaat brengen: meer top, meer breedte, meer gemeenten, meer techniek, meer economie, etc. Laten wij met dit sportplan aan de slag gaan. Dan kunnen wij zien hoe een en ander in de praktijk werkt. Ik vind het heel fijn dat wij het gezamenlijk hebben kunnen bekijken bij FlikFlak hier in Den Bosch. Dat voorbeeld moeten wij voor ogen houden bij wat wij willen bereiken, niet alleen op het terrein van topsport maar ook bij de breedtesport.

Voorzitter. Motie M3 werp ik verre van mij.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Mevrouw de voorzitter! Mag ik vijf minuten schorsing vragen?

De *voorzitter*: Dat is goed, maar niet langer want, wij moeten snel door naar het volgende onderwerp.

De vergadering wordt vijf minuten geschorst.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Mevrouw de voorzitter! Wij hebben het antwoord van de gedeputeerde gehoord. Wij vertrouwen haar en trekken motie M3 in.

De *voorzitter*: Aangezien motie M3 is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De heer *Van den Berg* (PVV): Ik begrijp dat de VVD twijfelt aan haar eigen oren?

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): De VVD twijfelt in het geheel niet aan haar eigen oren maar heeft vertrouwen in deze gedeputeerde.

De heer *Van den Berg* (PVV): Oke, waarvan akte!

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik zei net al dat ik er niets van begreep, maar ik begrijp er nu nog minder van. Ik snap wel wat er gebeurt. Mevrouw *Zwijnenburg* heeft in de commissie keer op keer dit verhaal verteld en doet dat hier in de Statenvergadering nog een keer en nu trekt zij een motie in. Is dit een motie van onvermogen?

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Nee, want dan zou de motie zo geheten hebben. De gedeputeerde heeft heel duidelijk gezegd dat zij hier geen toezeggingen heeft gedaan en wij vertrouwen daarop.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Over andere onderwerpen heeft mevrouw *Zwijnenburg* ook steeds dit soort vragen gesteld aan de gedeputeerde. Ik verwijs naar Kunstenplan etc. Betekent dit dat zij daarmee in de toekomst wat voorzichtiger zal zijn?

De *voorzitter*: Mevrouw *Brunklaus*, wij hebben het niet over de toekomst. U moet zich beperken tot dit onderwerp.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Ik wilde hetzelfde antwoord geven. Wij zien dat straks per onderwerp.

De heer *Hageman* (D66): Kan mevrouw *Zwijnenburg* misschien een kleine toelichting geven? Ik heb de gedeputeerde ook gehoord, maar tussen het moment waarop mevrouw *Zwijnenburg* haar betoog hield, het antwoord van de gedeputeerde en het besluit van mevrouw *Zwijnenburg* om toch de motie in te dienen, heb ik eigenlijk geen andere argumenten meer gehoord. Wat is er in de tussentijd gebeurd? Wat heeft mevrouw *Zwijnenburg* nog van de gedeputeerde gehoord? Ik heb niets gehoord.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Het is ook niet aan de heer *Hageman* om te beslissen om deze motie in te trekken. Wij hebben dat besloten.

De heer *Hageman* (D66): Ik probeer duidelijkheid te krijgen. Ik wil het kunnen begrijpen om een goede inschatting te kunnen maken in hoeverre ik moties van mevrouw *Zwijnenburg* serieus moet nemen.

De *voorzitter*: Dat is geen vraag, begrijp ik dus dat is afgewikkeld.

De heer *Van Hattem* (PVV): Trekt mevrouw *Zwijnenburg* met het intrekken van de motie ook alle constatering in die in de motie worden gedaan?

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Een motie bevat overwegingen en constatering. Als een motie wordt ingetrokken, bestaan die niet meer.

De heer *Van Hattem* (PVV): Daar staat u dus ook niet meer achter, mevrouw *Zwijnenburg*?

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Als de motie wordt ingetrokken, zijn zij er niet meer.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het dus om constatering die uit de lucht gegrepen zijn, zaken die nooit hebben plaatsgevonden en bezijden de waarheid zijn?

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Dat zijn uw woorden, mijnheer *Van Hattem*.

De heer *Van Hattem* (PVV): Mevrouw *Zwijnenburg* weet het niet?

De *voorzitter*: U hebt twee keer geïnterrumpeerd mijnheer *Van Hattem*, dus het is nu voorbij.

De motie is ingetrokken. Ik beschouw dit onderwerp nu als afdoende behandeld. Morgenochtend worden de moties en amendementen in stemming gebracht.

Nummer 59/11

Transitie Jeugdzorg

De *voorzitter*: Ik geef als eerste het woord aan de heer Wijers. Ook voor de heer Wijers is het een maidenspeech. Ik begrijp dat hij het niet vervelend vindt als er wordt geïnterrumpeerd.

De heer *Wijers* (VVD): Mevrouw de voorzitter! Geïnterrumpeerd worden is altijd vervelend. Ik dien geen motie in namens de VVD, dan is dat ook opgelost.

Collegae Statenleden, vooral alle gasten op de publieke tribune en de leden van het college die in zo grote getalen op onze uitnodiging zijn ingegaan. Bovendien heeft de aanwezige gedeputeerde ook nog een vriendelijke opmerking gehoord vanavond.

De *voorzitter*: Mijnheer Wijers, u hebt vijf minuten spreektijd. Dit gaat allemaal van uw tijd af.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter, kunt u de heer Wijers erop wijzen dat de gedeputeerde geen gedupeerde heet?

De heer *Wijers* (VVD): Mevrouw Kerkhof heeft mij verkeerd verstaan, denk ik, maar er wordt wel meer verkeerd begrepen vanavond.

Voorzitter. Het huidige beleidskader Jeugdzorg geldt voor de periode 2009 t/m 2012. In dit beleidskader is geen rekening gehouden met het kabinetsbesluit de jeugdzorg te decentraliseren. Vandaar dat nu een addendum wordt voorgelegd bij het reeds bestaande beleidskader t/m 2012 om voor die transitie een kader aan te geven. Dat is op zichzelf een logische gedachte, ware het niet dat bij de transitie de provincie dient te acteren binnen de door het Rijk aan te geven kaders en die kaders zijn er nog niet. Over die rijkskaders is er tot nu toe alleen wat vaag gepruttel uit Den Haag gekomen. Het wachten is eigenlijk op het transitieplan en op het wetsvoorstel. Bij brief van 8 november 2011 – waarin ook nauwelijks iets staat – van de betrokken staatssecretarissen wordt aangekondigd dat het concept transitieplan nog voor het eind van dit jaar aan de Kamer zal worden aangeboden. Naar verwachting zal het transitieplan op zijn vroegst eind 2012 definitief worden vastgesteld. Gezien de betrokken belangen

en de complexiteit lijkt het op voorhand ondenkbaar dat het definitieve transitieplan zoals vastgesteld door de Tweede Kamer exact gelijk zal zijn aan het binnenkort te presenteren concept. Dit betekent dat er op zijn vroegst pas eind 2012 een concreet rijkskader voor de transitie voorhanden zal zijn.

Het voorgaande komt erop neer dat als vooruitlopend op die rijkskaders door de provincie nu al uitgangspunten voor de transitie worden vastgesteld, die uitgangspunten per definitie een beperkte houdbaarheid hebben. Dat hebben ze sowieso nu de uitgangspunten als addendum deel uitmaken van het beleidskader dat geldt tot en met 2012, dus ook wat dat betreft is de geldigheidsduur beperkt.

Verder zijn de uitgangspunten dermate algemeen van aard dat deze ook om die reden wat de VVD betreft achterwege hadden kunnen blijven. Nu ze eenmaal voorliggen hebben wij er ook geen bezwaren tegen, vanuit het adagium baat het niet dan schaadt het niet; zeker niet nu de hoofddoelstelling van het addendum is dat de provincie zich nu reeds sterk moet maken voor vernieuwing en om reeds lopende ontwikkelingen in een stroomversnelling te brengen. Wie kan daar nu op tegen zijn!

Samenvattend gaat de VVD met de voorgestelde uitgangspunten akkoord, maar deze dienen te worden aangepast indien en voor zover deze later in strijd blijken met de definitieve rijkskaders voor de transitie. Die zullen waarschijnlijk pas bekend zijn als dit addendum samen met het beleidsplan zijn geldigheid heeft verloren.

De VVD wenst wel een kanttekening te maken bij de toelichting op de rol van de provincie. Ik citeer: “De kwaliteit van de jeugdzorg wordt gevormd door de professionals die er werken. Wij zien het mede als onze verantwoordelijkheid dat de kwaliteit en deskundigheid in voldoende mate voor de sector behouden blijft. Wij zullen ons actief inzetten om behoud van personeel en daarmee hun deskundigheid op de agenda van de verschillende gesprekstafels te krijgen.” Indien hier wordt bedoeld dat er ook na de transitie voldoende deskundig personeel moet zijn, kunnen wij die passage uiteraard volledig onderschrijven. In de

betreffende passage kan echter ook worden gelezen dat het een doel op zich is om de werkgelegenheid voor de thans in de branche werkzame professionals te waarborgen. Een dergelijk signaal gaat ons veel te ver. Sterker nog, wij achten dit in strijd met de doelstellingen van de transitie. Want laten wij niet vergeten dat zoals expliciet nog eens herhaald in de brief van beide staatsecretarissen van 8 november 2011 de achterliggende gedachte achter de transitie is dat het huidige systeem niet goed functioneert. Er is een te grote druk op de gespecialiseerde zorg, een tekortschietende samenwerking, afwijkend gedrag wordt onnodig gemedicaliseerd, met als gevolg een kostenopdrijvend effect.

Juist om deze misstanden tegen te gaan dient er een verschuiving (genaamd “transitie”) plaats te vinden naar eigen kracht en sociale netwerken rond kinderen en gezinnen. Vrij vertaald komt het erop neer dat het huidige systeem te duur en niet efficiënt is. De transitie beoogt de jeugdzorg dichter bij het kind en het gezin te brengen, zodat onnodige en niet efficiënte inzet van professionals wordt teruggedrongen. Het oogmerk om vervolgens tegelijkertijd al het personeel toch vooral maar aan het werk te houden, is in strijd met het oogmerk van de transitie. Als de transitie slaagt, zullen er fors minder professionals nodig zijn, al was het maar omdat de perverse prikkels in het huidige systeem, waarin te snel en contra-productief professionals worden ingeschakeld, zullen verdwijnen. En dan hebben wij het nog niet eens over de managementlaag. Een van de doelstellingen van de transitie is ook het terugdringen van de bureaucratie.

De *voorzitter*: Mijnheer Wijers, kunt u tot een afronding komen?

De heer *Wijers* (VVD): In het licht van deze doelstellingen van de transitie, verneemt de VVD gaarne wat nu precies de bedoeling is van de aangehaalde passage dat het college zich actief zal inzetten om het behoud van personeel op de diverse gesprekstafels te krijgen. Indien het inderdaad de bedoeling is om als doel op zich zo veel mogelijk personeel te behouden, overwegen

wij tegen het addendum te stemmen.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Mevrouw de voorzitter! Het voorliggende voorstel is wat het CDA betreft een adequate vertaling van het aangekondigde kabinetsbeleid op dit punt. Wij hebben in het veld al kunnen waarnemen hoe de gedeputeerde vooruitlopend op dit aangekondigde beleidskader al volop aan de slag is om betrokken gemeenten en organisaties op het juiste spoor te zetten.

Wij hebben er daarom alle vertrouwen in dat de voorgenomen transitie en transformatie op een prudente wijze gestalte krijgen en begeleid worden vanuit de provincie.

Wij zijn ook blij met de insteek dat de jeugdzorg tijdens de transitie niet het kind van de rekening mag worden. Het zal heel wat evenwichtskunst en creativiteit vergen om enerzijds de groei in de jeugdzorg te beteugelen en anderzijds adequaat zorg te blijven bieden aan jeugdigen en gezinnen. Het moge duidelijk zijn dat het CDA zonder enig voorbehoud akkoord is met dit voorstel.

De *voorzitter*: Dank u wel, mijnheer Brenninkmeijer. Het is keurig binnen de tijd. Ik hoop dat wij zo doorgaan.

Mevrouw *Paauw* (SP): Mevrouw de voorzitter! De jeugdzorg gaat naar de gemeenten. Dat kan kansen bieden. Het is een geheel nieuw stelsel voor hulp en ondersteuning. Het geldt dat hiervoor naar de gemeenten gaat, is helaas stukken minder. De SP is er niet op tegen dat jeugdzorg naar de gemeenten gaat, maar dan wel met het benodigde geld. Nu zal de transitie waarschijnlijk resulteren in een verschraving van de jeugdzorg en zal iedere gemeente het anders indelen waardoor er sprake zal zijn van ongelijke behandeling. Wij vrezen dan ook dat het kind letterlijk en figuurlijk het kind van de rekening wordt.

In het addendum staat o.a. dat autonome provinciale middelen niet meer zullen worden ingezet voor geïndiceerde jeugdzorg of bureau jeugdzorg. Wij willen hier graag een escape inbouwen, namelijk de woorden “in principe”. Mocht zich een onvoorziene ontoelaatbare situatie

voordoen, dan is het toch mogelijk om provinciale middelen in te zetten. Wij dienen hiertoe een amendement in.

De heer *Wijers* (VVD): Wat bedoelt mevrouw Pauel met onvoorziene calamiteiten die niet gewoon uit de normale budgetten betaald kunnen worden? Wij spreken hier over bijna €200 mln.

Mevrouw *Pauel* (SP): Ik neem aan dat de heer Wijers het amendement heeft gelezen. Daarin heb ik het duidelijk omschreven wat wij verstaan onder een calamiteit. Het gaat over onvoorziene situaties. Ik kan daarom geen concreet geval noemen.

De heer *Wijers* (VVD): Daar was ik dus al bang voor. "In principe" kan mevrouw Pauel zeker ook niet omschrijven?

Mevrouw *Pauel* (SP): Nee.

De heer *Hageman* (D66): Mevrouw Pauel wil in voorkomende geval eventueel extra autonome middelen hebben. In welke mate wijkt dit standpunt af van de motie die ik vlak voor de zomer heb ingediend waarin wij GS verzoeken niet op voorhand uit te sluiten dat er meer nodig is dan de huidige autonome middelen?

Mevrouw *Pauel* (SP): Het is verschil is dat nu duidelijk wordt omschreven waarin wij eventueel geld willen besteden, namelijk aan een onvoorziene ontoelaatbare situatie. Wij doelen op calamiteiten.

De heer *Hageman* (D66): Calamiteiten voorzie je in principe nooit. Onze motie ging over iets wat je niet kon voorzien. Ik begrijp dat het voor mevrouw Pauel moet gaan om een calamiteit. Dat is het verschil?

Mevrouw *Pauel* (SP): Onvoorzien en ontoelaatbaar.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Ik wil even reageren op de opmerking van de heer Wijers en ook het verhaal van mevrouw Pauel ondersteunen. Ik lees alvast

een stukje voor van mijn eigen betoog. Gisteren is de Rekenkamer gekomen met een rapport waarin gewaarschuwd wordt voor de bezuinigingen.

De *voorzitter*: Mijnheer Kerkhoff, u kunt natuurlijk interrumpen, maar u mag straks uw eigen betoog houden.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Oké, dan kom ik straks terug.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Pauel, Brenninkmeijer, mw. Brunklaus, Van Liempd, Van der Wel, mw. Frijters-Klijnen en Krol wordt het volgende amendement ingediend:

"Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant, in vergadering bijeen op donderdag 8 december 2011, gezien het Statenvoorstel Transitie Jeugdzorg, overwegende dat:

- *in het addendum staat : "Autonom provinciale middelen zullen niet (meer) worden ingezet voor geïndiceerde jeugdzorg of Bureau Jeugdzorg";*
- *dit tot gevolg heeft dat, indien zich een calamiteit voordoet waarvoor financiële middelen ingezet moeten worden, dit onder het huidige addendum niet mogelijk is; met andere woorden: er is geen 'escape';*
- *dit een ongewenste situatie is;*
- *onder calamiteit wordt verstaan een onvoorziene ontoelaatbare situatie waardoor goede en adequate jeugdzorg in het algemeen in het gedrang komt,*

besluiten:

toe te voegen aan de zin uit het addendum: "Autonom provinciale middelen zullen niet (meer) worden ingezet voor geïndiceerde jeugdzorg of Bureau Jeugdzorg" de woorden "in principe", waardoor de totale zin als volgt luidt:

"Autonom provinciale middelen zullen in principe niet (meer) worden ingezet voor geïndiceerde jeugdzorg of Bureau Jeugdzorg"

dit amendement als tekst in het addendum bij Brabant Investeert in Jeugd, beleidskader 2009-2012 op te nemen zodat aan de laatste zin (onder nr. 4, 4de bullet) van het besluit het woord 'in principe' wordt toegevoegd."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A9.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Mevrouw de voorzitter! Ik heb in de commissie al gezegd dat het heel vervelend is dat in dit voorstel een essentieel deel ontbreekt, namelijk de visie op het transitieplan van het ministerie van VWS en dat beoordelingselement hebben wij in feite allemaal nodig. De brief van 8 november van de staatssecretaris is duidelijk: het transitieplan komt eind van dit jaar. Het jaar is bijna om. De staatssecretaris mag een beetje opschieten.

Het is echter veel erger, want het regeerakkoord van oktober 2010 heeft namelijk het ingewikkelde transitieproces in een stroomversnelling gebracht. De 67 gemeenten in Brabant staan voor de enorme uitdaging om dit transitieproces bij de provinciale jeugdzorg, jeugd ggz (geestelijke gezondheidszorg) en jeugd lvg (licht verstandelijk gehandicapten) goed te laten verlopen, zeker in combinatie met andere fundamentele decentralisaties in het kader van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning), de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten), de arbeidsmarkt, de Wet werken naar vermogen en passend onderwijs. Er is sprake van een enorme aardverschuiving in de zorg. Ik kan u op grond van eigen ervaring verzekeren dat veel kleinere gemeenten daarop niet voorbereid zijn en dat geldt zowel inhoudelijk, als organisatorisch als financieel. Het is een ongenueanceerde en soms nauwelijks onderbouwde bezuinigingsoperatie waarmee de centrale overheid ons confronteert. De Rekenkamer concludeert in haar rapport van 7 december 2011 dat als gevolg van deze bezuinigingen de wachtlijsten voor zorg voor jeugdigen zullen groeien. Daarop zit niemand te wachten. Ik verwijs naar de alarmerende brief van 10 oktober jl. van het IPO en Jeugdzorg Nederland aan de Tweede Kamer.

Gemeenten hebben grote financiële problemen en die krijgen wij ook bij de jeugdzorg want wij praten over niet geoormerkte zorggelden. Voor gemeenten geldt geen zorgplicht maar een compensatieplicht. Dat is een zeer ernstige zaak.

Bij al deze ontwikkelingen moeten wij ons realiseren dat het in de zorg gaat om de toekomst van ruim 6000 jeugdzorgcliënten in Brabant en ruim 2600 lts-jeugdigen. Ik noem even een bericht van de Federatie Opvang voor 8800 jongeren in

dit land die als gevolg van huiselijk geweld als daklozen naar die centra worden gestuurd. Dat zijn ernstige aantallen. En dan heb ik de groep lvg-jeugdigen nog even buiten beschouwing gelaten. Dat probleem krijgen de gemeenten straks ook op hun bord als onverhoopt de grens voor de Wmo en de AWBZ na 2013 verlaagd wordt van 85 naar 70. Het gaat dan voor onze provincie om ruim €90 mln.

De heer *Wijers* (VVD): Wat vindt de heer Kerkhoff eigenlijk van het voorliggende addendum?

De heer *Kerkhoff* (PVV): Daar schieten wij niets mee op. Er moet een goed plan komen. Dat heb ik in de commissie ook duidelijk gezegd.

In de recente brief van Jeugdzorg Brabant wordt commentaar gegeven op Statenvoorstel 59/11A. Een ander belangrijk plan is het Actieplan kindermishandeling 2012/2016 van november 2011 van de ministeries van VWS en VenJ. Ik wil ook wijzen op een heel interessant plan: het regionaal transitieplan jeugd Midden-Brabant van juli 2011. Daarvoor is in Midden-Brabant inmiddels een convenant gesloten. Ik adviseer iedereen dat plan eens heel goed na te kijken, want dat bevat heel veel goede elementen.

Er vinden heel veel ontwikkelingen plaats. Wij hebben een aantal vragen over de transitie jeugdzorg. Wat wel en wat niet centraliseren? Welke functies en taken gaan naar de gemeenten? Wat gebeurt er met centra als Kompaan en De Bocht? Wat gebeurt er met de Raad voor de kinderbescherming die nu onder het ministerie van VenJ (Veiligheid en Justitie) valt? Wat gebeurt er met de jeugdgevangenen in Brabant? Waar is de beleidsnota van het ministerie van VenJ over de transitie van de jeugdzorg en de rol van de Raad voor de kinderbescherming over onder toezicht gestelde jeugd en de jeugdgevangenen? Wat gebeurt er met de belangrijke functie maatschappelijk werk die momenteel door de meeste gemeenten op de scholen is wegbezuinigd? Wat gebeurt er met de collectieve zorgaanbesteding en de inkoop voor groepen van gemeenten zoals de 21 SRE-gemeenten voornemens zijn in het kader van de Wmo? Vindt die inkoop straks plaats op

basis van prijs of van kwaliteit? Worden hiervoor richtlijnen vastgesteld?

De *voorzitter*: Mijnheer Kerkhoff, ik waarschuw u. U hebt nog één minuut.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Ik ga snel door. Jeugdzorg Brabant is niet eens uitgenodigd door de SRE-gemeenten voor het overleg over de transitie jeugdzorg.

Er zijn nog veel andere zaken. Wat gebeurt er met het onroerend goed en met de langlopende huurcontracten van vijftien jaar? Wat gebeurt er met de 4000 personeelsleden als straks een groot deel daarvan in wachtgeldregelingen komt? Wat gebeurt er met de kennis en expertise van deze mensen? Ik heb nog een hele rits vragen en kan nog wel een halfuur doorgaan.

Ik sluit af. In het kader van de Wet op de jeugdzorg is de provincie verantwoordelijk tot 1 januari 2016. Dat is een zware verantwoordelijkheid. Daarom vraagt de PVV het college de regiefunctie bij deze ingewikkelde transitie krachtig en sturend te vervullen en een leidende rol daarbij te vervullen.

De *voorzitter*: Door het lid Kerkhoff wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011, overwegende dat:

- *de Provincie Noord Brabant tot 1 januari 2016, gezien de inhoud van de Wet op de jeugdzorg, volledig verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Jeugdzorg in Noord-Brabant;*
- *het transitieplan Jeugdzorg van het ministerie van VWS tot op heden ontbreekt;*
- *de Provincie Noord-Brabant verantwoordelijk is voor momenteel ruim 6000 Jeugdzorg cliënten en gemiddeld ruim 2600 OTS-jeugdigen;*
- *voor de uitvoering van de Jeugdzorg in Noord-Brabant tot 1 januari 2016 een bedrag is gemoeid van ruim €900 mln.;*
- *vanuit de ministeries van VWS en VenJ sprake is van een beleid dat gericht is op bezuinigingen op de financiering van de Jeugdzorg;*

- *de 67 Gemeenten in Brabant voor een enorme uitdaging staan om het transitieproces rond de zorg voor jeugdigen te weten:*
 - *Provinciale Jeugdzorg*
 - *Jeugd-GGZ*
 - *en Jeugd-LVG**goed te laten verlopen, zeker in combinatie met andere fundamentele decentralisaties m.b.t. de Wmo, AWBZ, de Arbeidsmarkt - de Wet werken naar Vermogen - en het Passend Onderwijs;*
- *de voor de Jeugdzorg bestemde gelden niet geoormerkt zijn hetgeen een bestedingsrisico inhoudt voor de in de toekomst voor Jeugdzorg bestemde gelden;*
- *het voor gemeenten veelal onduidelijk is welke jeugdzorgfuncties wel of niet worden gecentraliseerd en welke functies/taken zeker naar de gemeenten gaan;*
- *wat er gebeurt met de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdgevangenen die nu onder het ministerie van V en J vallen;*
- *tot op heden een beleidsnota ontbreekt van het ministerie van V en J op de transitie van de Jeugdzorg en de rol van de Raad voor de Kinderbescherming, de OTS-jeugd en de jeugdgevangenen;*
- *het Actieplan aanpak kindermishandeling 2012-2016 november 2011 van de ministeries van VWS en V en J een integraal onderdeel dient te zijn van het transitieplan Jeugdzorg;*
- *haaks op het streven om de Jeugdzorg dichter en laagdrempelig bij de burger te brengen staat het wegbezuinigen door de meeste gemeenten van de belangrijke functie maatschappelijk werk op de onderwijsinstellingen;*
- *de vraag mag worden gesteld wat er gaat gebeuren met de collectieve zorgaanbesteding en -inkoop van groepen van gemeenten, zoals nu bijvoorbeeld het voornemen is van de 21 SRE-gemeenten in het kader van de Wmo? Gebeurt deze inkoop straks op prijs of op kwaliteit en zijn hiervoor richtlijnen vastgelegd?*
- *het personeel van jeugdzorg in grote onzekerheid leeft over hun toekomst en dat wegloopt dreigt van kennis en expertise;*
- *er blijkbaar geen voorzieningen zijn getroffen voor jeugdzorgpersoneel dat eind 2015 niet is geplaatst bij de gemeenten en dreigt daar niet een enorme kostenpost door verplichte wachtgeldregelingen?*
- *er blijkbaar geen sociaal plan is voor de overdracht van jeugdzorgpersoneel naar de gemeenten;*

- *er blijkbaar geen voorzieningen getroffen zijn voor het onroerend goed en langlopende huurcontracten, tot wel vijftien jaar, v.w.b. kantoren en andere locaties van jeugdzorg;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *zijn wettelijk verantwoordelijke regisserende functie met betrekking tot de transitie van de jeugdzorg voor 67 gemeenten in Brabant en de relevante gemeentelijke clusters krachtig en meer sturend, gebaseerd op heldere kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen, vorm te geven door middel van het samenstellen c.q. formeren van een breed gedragen taskforce/commissie transitie jeugdzorg bestaande uit vertegenwoordigers van o.a. PS Noord-Brabant, Jeugdzorg Noord-Brabant, gemeenten in Noord-Brabant, Regionaal Overleg Midden-Brabant en Adviesbureau K2,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging en krijgt nr. M4.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voorzitter! Omdat wij dit onderwerp in de commissie uitgebreid hebben besproken, wil ik mij beperken tot de aankondiging dat wij twee amendementen zullen indienen. Het gaat daarbij om voortzetting van het huidige beleid en met hier en daar zetten wij wat extra puntjes op de i bij de transitie. Een aantal sprekers heeft aangegeven dat het nog maar voor een jaar geldt en dat de richtlijnen van het kabinet wel eens heel anders kunnen zijn.

Wij dienen samen met de PvdA, de PVV, GroenLinks en D66 twee amendementen in. Het eerste amendement heeft betrekking op de herijking. In het addendum wordt tot twee keer toe opgemerkt dat op basis van de doelstellingen de inzet van autonome middelen zal worden herijkt. Als je kaders aanpast, wordt ook de inzet van de middelen daarop aangepast. Dat is logisch. Merkwaardig is wel dat iets dat eigenlijk een gevolg zou zijn van die aangepaste kaderstelling nu in de kaderstelling wordt opgenomen. Ook dat hoeft niet erg te zijn, zo lang maar duidelijk is waar het primaat van die herijking ligt. Volgens ons moet voorkomen worden dat een andere inzet van middelen een op zichzelf staand doel wordt van die transitie. Wij stellen een kleine toevoeging

voor om duidelijk te maken dat het primaat van herijking dient te liggen bij de kwaliteit van de geformuleerde inhoudelijke doelstelling.

Het tweede amendement betreft de aangekondigde bezuiniging op het innovatiebudget. In het addendum wordt aangegeven dat de beschikbare middelen voor innovatie in de jeugdzorg afnemen van 1% naar 0,7% van het totaalbedrag van de doeluitkering in 2013.

De heer *Wijers* (VVD): Het klinkt heel sympathiek om de afname van 1% naar 0,7% ongedaan te maken, maar waar haal je dan die 0,3% vandaan? Die kom je dan immers ergens anders tekort. Heeft de heer Van Liempd daar al over nagedacht?

De heer *Van Liempd* (PvdA): Nee, daar heb ik niet over nagedacht.

De heer *Wijers* (VVD): Dank u wel.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Het kan uit de algemene middelen, want het zijn autonome middelen van de provincie en komen dus niet van een andere overheid.

Het lijkt ons verstandig om aan de vooravond van een ingrijpende transitie niet te korten op het innovatiebudget; niet alleen omdat innovatie enorm kan bijdragen aan verbetering van de kwaliteit en van de klantgerichte zorg, of omdat die bijdraagt aan effectiviteit en efficiency, maar vooral omdat de transitie hét moment is om innovaties te laten landen. Juist op het moment dat iedere innovatie-euro kan renderen, gaan wij minder doen. Dat lijkt ons niet verstandig.

De *voorzitter*: Door de leden Van Liempd, Hageman, mw. Brunklaus en Kerkhoff worden de volgende amendementen voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011, gehoord de gevoerde discussies over Statenvoorstel 59/11 inzake het addendum bij het Beleidskader Jeugd 2009-2012, Transitie jeugdzorg - Samen Sterk; van mening zijnde dat:

- tijdens de transitie inhoudelijke doelstellingen leidend moeten zijn;
- een herijking van inzet van autonome middelen hierop volgend dient te zijn;

besluiten het addendum, behorend bij voornoemd ontwerpbesluit als volgt aan te passen:

1. De tekst op de eerste pagina van het addendum (ongenummerd) in het omkaderde deel ("Voor het transitieproces van de jeugdzorg stellen wij de volgende kaders voor:)

Bij het laatste bolletje:

"De inzet van provinciale autonome middelen zal worden herijkt aan de hand van de doelstellingen van de transitie."

Aan te vullen met:

"Hierbij is de inhoudelijke kwaliteit van de geformuleerde doelstellingen leidend."

2. Bij de tekst op de derde pagina van het addendum (ongenummerd), onder het kopje 'Inzet autonome middelen'

Na de zin:

"Wij zullen de bestaande autonome middelen (zoals opgenomen in de (meerjaren)begroting van de provincie) herijken aan de doelstellingen van de transitie."

In te voegen:

"Hierbij is de inhoudelijke kwaliteit van de geformuleerde doelstellingen leidend."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011, gehoord de gevoerde discussies over Statenvoorstel 59/11 inzake het addendum bij het beleidskader Jeugd 2009-2012, Transitie jeugdzorg - Samen Sterk, van mening zijnde dat:

- innovaties in de jeugdzorg aantoonbaar een bijdrage leveren aan een verbeterde kwaliteit en meer passende zorg;
- innovaties daarmee bijdragen aan een grotere effectiviteit en efficiëntie in de jeugdzorg;
- juist een transitiefase uitgelezen kansen biedt voor het doorontwikkelen en implementeren van innovaties;

besluiten het addendum, behorend bij voornoemd ontwerpbesluit als volgt aan te passen:

De tekst op de vierde pagina van het addendum (ongenummerd) bovenaan de pagina:

"In het licht van de krappe financiële middelen zullen wij deze norm loslaten. Wij handhaven onze inzet op

innovatie (o.a. via een innovatiefonds en ontwikkeling van een kennispijler) zonder de strikte norm van 1% te hanteren. Het percentage zal afnemen naar ca. 0,7 in 2013."

te schrappen."

De voorzitter: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. A10 en A11.

De heer Hageman (D66): Mevrouw de voorzitter! D66 heeft wat moeite met dit stuk. Het schetst een beeld van een provincie die de verantwoordelijkheid voor de transitie nadrukkelijk bij de ontvangende partijen legt en zich beperkt tot welwillend meedenken en het behartigen van de lopende zaken. Wij denken dat de provincie meer doet dan dat uit dit stuk blijkt. Dat zij meer doet is prima, maar dat dit zo matig tot uitdrukking komt in het stuk is dan wel weer jammer. Het is misschien een gemiste kans.

In deze turbulente tijden waarin zo veel energie zal gaan zitten in zowel de overdracht naar de gemeenten als ook in de transformatie van de jeugdzorg zelf, – de heer Kerkhoff van de PVV heeft daarvan zeer uitvoerig voorbeelden gegeven – is het pijnlijk dat niet de kwaliteit van de jeugdzorg bovenaan lijkt te staan, maar het geld dat de provincie er voor over heeft. Daarom hebben wij samen met de PvdA twee amendementen ingediend.

Voor ons ligt de kern van het probleem in de constatering dat de gemeenten nog geen uitgekristalliseerd plaatje hebben en ook de rijksoverheid nog geen schets van het toekomstig stelsel heeft gemaakt. Als je dit koppelt aan de insteek om de partners, die nu nog bijna volledig van de provincie afhankelijk zijn en daar ook hun organisatie en cultuur op hebben ingericht, een actievere rol te geven in het veranderproces, betwijfelt D66 het of de provincie op dit moment al zo'n afwachtende houding moet aannemen. Welke mogelijkheden ziet de gedeputeerde nog om in de eerste periode meer sturend op te treden en deze sturing snel af te bouwen naar de nu geschetste ondersteuning?

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Er wordt gepleit om de transitie van de jeugdzorg in werking te zetten. Ik denk dat wij de gedeputeerde nu eens een goed compliment kunnen maken. Men is goed op weg. Ik verwijs naar de regionale plannen die samen met de gemeenten in werking zijn gezet. Wij vinden dat de provincie zich goed voorbereidt. Het is ook verstandig om dat op dit moment te doen, want er komen nog veel meer wijzigingen op de gemeenten af.

Het Rijk heeft ervoor gekozen om de jeugdzorg over te dragen aan de gemeenten te brengen. De provincie doet er goed aan zich daarop voor te bereiden. Alle lof voor de gedeputeerde!

In de commissie hebben wij al gezegd dat de voorbereiding van de pleegzorg naar de gemeenten beter zou kunnen. De gedeputeerde heeft in de commissie reeds aangegeven dat zij daar beter naar wil kijken. Wij vinden dit punt echter erg urgent; 50% van de jeugdzorg vindt immers plaats in pleeggezinnen bij pleegouders. Er zijn te weinig pleeggezinnen. Het is daarom belangrijk dat gemeenten goed leren hoe zij hiermee moeten omgaan.

Wij hebben samen met de PvdA het amendement over de innovatie ingediend. Dat is heel belangrijk en daarom moet daarvoor evenveel geld beschikbaar blijven als afgelopen jaar. Dat geld moet gewoon uit de autonome middelen komen. Als er geld overblijft, gaat het immers ook naar de autonome middelen.

Ik verbaas mij erg over het verhaal van de heer Wijers over mensen die in de jeugdzorg werken, over de bureaucratie die daar zou bestaan, etc.

De heer *Wijers* (VVD): Ik heb gewoon geciteerd uit officiële rapporten en brieven van de twee staatssecretarissen. Het zijn niet mijn eigen woorden.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Het verbaast mij dan toch dat de heer Wijers zegt dat het bedrag van €200 mln. misschien niet goed besteed zou zijn, dat het bureaucratisch is en dat het allemaal beter kan. Wij weten dat het beter kan daarom vindt ook een overdracht naar gemeenten plaats.

De heer *Wijers* (VVD): Gelukkig zijn er bandopnamen van deze vergadering. Als mevrouw Brunklaus deze affluistert, hoort zij dat ik niet heb gezegd wat zij mij nu in de mond legt.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik heb heel goed naar de heer Wijers geluisterd en in de commissie heb ik hem ook horen spreken.

De heer *Wijers* (VVD): Wij zitten hier niet in de commissie, wij zitten hier in de Statenvergadering.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik heb uit het betoog van de heer Wijers begrepen dat de fractie van de VVD tegen het voorstel zal stemmen als een bepaalde toezegging niet wordt gedaan. Dat heeft hij duidelijk gezegd.

De heer *Wijers* (VVD): De strekking van mijn betoog was dat het op dit moment eigenlijk nergens over kan gaan omdat de kaders nog niet zijn vastgesteld door het Rijk. In het kader van “baat het niet, dan schaadt het niet”, hebben wij er geen bezwaar tegen dat links en rechts al het nodige gedaan wordt. Wij hebben wel bezwaar tegen het feit dat er iets in staat dat kan worden uitgelegd als zijnde lijnrecht in strijd met de strekking van de hele transitieoperatie. Dat heb ik gezegd.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Juist, en daar ageer ik tegen. De heer Wijers zegt “baat het niet, dan schaadt het niet”, maar wij zijn van mening dat de overdracht naar de gemeenten zorgvuldig moet worden voorbereid. Het is geen kwestie van “baat het niet, dan schaadt het niet”.

De heer *Wijers* (VVD): Voorzitter!

De *voorzitter*: Mijnheer Wijers, u mag nu niet meer interrumperen. Twee keer is gebruikelijk en dit is de derde keer.

De heer *Wijers* (VVD): Oké, dan heb ik dat ook weer geleerd.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Het voorstel

beoogt een goede zorgvuldige overdracht in gang te zetten. Ik vraag nog extra aandacht voor de pleegzorg en hoop dat de gedeputeerde daarop wil ingaan.

De heer *Krol* (50PLUS): Mevrouw de voorzitter! Omwille van de tijd zal ik wederom kort zijn. Wij maken ons grote zorgen over de transitie van de jeugdzorg. In Den Haag lijkt men alleen rekening te houden met de Randstad. Wij vrezen dat de meeste delen van het land er fors op achteruit zullen gaan. Wij stellen dan ook voor om te onderzoeken of wij wellicht samen met gemeenten en andere provincies kunnen optrekken om de plannen van Den Haag in ons voordeel te verbeteren.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Mevrouw de voorzitter! Wij vinden dat de provincie bij de overdracht van de jeugdzorg ook moet monitoren en controleren. Ook al worden de taken overgedragen en gaat het geld naar de gemeenten, vinden wij dat dit geld geormerkt moet worden opdat gewaarborgd blijft dat dit geld daadwerkelijk naar de posten gaat waarvoor het gereserveerd is en dat gemeenten er geen lantaarnpalen van gaan kopen. In het voorliggende voorstel is die controle er niet. Wij vinden dat de provincie daarvoor moet zorgen.

Wij vinden het ook zorgelijk dat zowel op residentiële zorg als op dagbehandeling wordt bezuinigd. Dan moet er meer aandacht komen voor de ambulante hulp in het gezin.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Mevrouw de voorzitter! Er is nog heel veel onduidelijk. Dat is een waarheid als een koe. De heer *Kerkhoff* heeft een hele serie voorbeelden genoemd. Hij heeft gelijk met zijn opmerking dat hij nog wel even door kan gaan. Dat klopt inderdaad, maar dat wil niet zeggen dat er nergens een kader is. De afspraken hierover in het regeerakkoord zijn gebaseerd op onderzoeken over de voorgaande jaren. Er heeft ook een parlementair onderzoek plaatsgevonden en met name op basis van dat onderzoek is dit in het regeerakkoord gekomen. Wij weten er dus wel iets

meer van. Het transitieplan is regelmatig onderwerp van gesprek tussen de drie overheden. Het wordt hoogst waarschijnlijk een dynamische agenda die steeds wordt aangevuld. Het gaat zowel om een abstracte als concrete uitvoering als om een meer tactische en strategische benadering. De transitieagenda moet worden ingevuld. Vanochtend is tijdens het overleg in Den Haag nogmaals bevestigd dat wij dat met de drie overheden gaan doen. Het Rijk, de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) en het IPO zaten gezamenlijk aan tafel.

Natuurlijk eindigt dit addendum als ons bestuurskader afloopt en dat is eind 2012. Toch hebben wij dat beleidskader nu gemaakt omdat wij niet alleen hier iets afspreken, maar omdat het ook effect heeft op onze activiteiten met partners buiten. Terwijl wij in 2012 meepraten en heel goed in de gaten houden wat er in Den Haag gebeurt, werken wij hier in de provincie aan ons nieuwe beleidskader voor de vier jaren vanaf 2013. Het is de bedoeling dat wij daarin rekening houden met de kaders die Den Haag gaat stellen, maar wij willen niet dat het Haagse kaders worden. Ik denk dat wij dat allemaal goed begrijpen.

Personeel blijft natuurlijk nodig. Daarover zijn wij het allemaal eens. De mensen die nu in de jeugdzorg werken, hebben vooral behoefte aan duidelijkheid over hun toekomst. Het doet iets met mensen als zij niet weten of hun baan straks nog bestaat. Dit punt stellen wij steeds aan de orde bij het overleg. Het is ook belangrijk om de expertise te behouden. Die hoeft niet één-op-één overgezet te worden, mensen met vakinhoudelijke expertise kunnen transformeren. Ik benadruk dat de transitie niet bedacht is omdat het personeel er zo'n rotzooi van maakt, maar om de systematiek te verbeteren en veel dichterbij de gezinnen willen opereren. Het is goed om de verslagen van de parlementaire onderzoekscommissie nog eens te lezen. Daarin gaat het niet over slecht personeel.

De heer *Wijers* (VVD): Ik lees de brieven van de staatssecretaris en daarin staat dat één van doelstellingen het terugdringen van de bureaucratie is en dat een andere doelstelling is om het beroep op

de professionals te verkleinen omdat nu door perverse prikkels (die term blijft altijd hangen, daarom heb ik die onthouden) daarop een te groot beroep wordt gedaan. Met andere woorden: als de transitie op deze punten slaagt, moet het aantal professionals waarop een beroep wordt gedaan per saldo toch afnemen?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat zou kunnen, maar het is in ieder geval niet het doel van de transitie. Dat wilde ik graag benadrukken.

De heer *Wijers* (VVD): Maar wel een van de doelen.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik denk dat het straks heel moeilijk zal zijn om überhaupt mensen te vinden voor de zorg en voor de jeugdzorg.

Amendement A9 gaat over het wel of niet inzetten van autonome middelen in de jeugdzorg. Volgens mij begrijpen wij elkaar heel goed. In het addendum wordt een heel duidelijk signaal gegeven dat de provincie niet het tekort dat ontstaat op de rijksdoeluitkering blijft bijlappen. Dat moeten wij vasthouden. Ik kan mij voorstellen dat de Staten een escape willen inbouwen. Ik heb geen bezwaar tegen dit amendement.

Er is gesproken over de herijking van een aantal onderdelen die worden betaald vanuit de autonome middelen.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Er zijn signalen dat de wachtlijsten weer behoorlijk oplopen. Dat geldt voor alle categorieën jeugdigen. Wat gaan wij daaraan doen? Nogmaals, wij als provincie zijn verantwoordelijk en zullen dat probleem moeten oplossen.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat is precies de discussie die ik in Den Haag voer. Als er middelen worden toegekend vanuit de rijksdoeluitkering die niet toereikend zijn, kan niet van de provincies geëist worden dat dezelfde prestaties geleverd worden. Daar gaat het om. Wij houden de kwaliteit goed in het oog. Het bestaan van een wachtlijst is niet synoniem aan geen kwaliteit.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Ik twijfel niet aan de intenties van de gedeputeerde. Zij is zeer positief. Nogmaals, u hebt gezien wat staatssecretaris Teeven doet. Zonder rapporten van de Rekenkamer bezuinigt hij €19 mln. Ik denk dat dit de komende jaren nog regelmatig gaat gebeuren en daarop zullen wij voorbereid moeten zijn.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik denk niet dat de heer Kerkhoff mijn mening wil horen over de acties van de beide staatssecretarissen. Hier gaat het erom dat dit niet automatisch betekent dat wij dan in dat gat springen, want dat geld hebben wij gewoon niet. Die vanzelfsprekendheid vind ik al helemaal onterecht.

De heer Van Liempd van de fractie van de PvdA vroeg naar de herijking van middelen. Ik benadruk dat herijking niet hetzelfde is als herallocatie. Uit het uitvoeringsplan dat wij onlangs in de commissie hebben besproken, blijkt dat de autonome middelen die wij gebruiken voor jeugdbeleid nog steeds naar dezelfde bestemming gaan. Wij zeggen echter dat wij de daarbij behorende opdrachtverlening willen richten op de grote opgave op het gebied van transitie. Het zit dus veel meer in opdrachtverlening dan in andere dingen gaan doen. Een van de zaken die uit de autonome middelen wordt bekostigd, betreft het innovatiebudget.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Kan de gedeputeerde aangeven wat haar bezwaar is tegen de formulering in amendement A10? Ik denk dat wij er niet uitkomen als wij een discussie gaan voeren over het verschil tussen herallocatie en herijking.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): U vroeg daar expliciet naar, mijnheer Van Liempd. Ik heb die vraag beantwoord.

Amendement A10 is echt overbodig. Het bepaalde bij het laatste bolletje van de kaders wordt naar voren gehaald. In het amendement wordt voorgesteld om daaraan de inhoudelijke kwaliteit toe te voegen, terwijl dit bij het eerste bolletje al als uitgangspunt genoemd staat. Het staat er dus al!

De heer *Van Liempd* (PvdA): Dan komen wij weer

in de discussie over herallocatie en herijking terecht.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Zoals ik al zei, er worden autonome middelen ingezet voor het innovatiebudget. Dat is best een lastig punt. In het beleidskader stond dat het 1% moest zijn. Vorige jaar heeft er een bezuinigingsronde plaatsgevonden met als gevolg dat het innovatiebudget er nog steeds is met een bedrag dat zelfs hoger is dan vorig jaar, maar dat het omgerekend een lager percentage is. Het gaat hier om de uitvoering van een besluit dat vorig jaar genomen is.

De heer Hageman heeft gezegd dat het college te afwachtend is. Ik heb in de commissie klip en klaar gezegd dat daarvan absoluut geen sprake is. In het addendum bij het beleidskader staan alleen kaderstellende dingen, maar in het uitvoeringsprogramma staat concreet aangegeven wat wij gaan doen. Ik heb in de commissie ook gezegd dat wij op dit punt de meest actieve provincie zijn. Wij worden notabene als voorbeeld genoemd in de brief van de staatssecretaris. Niemand zegt dat wij een afwachtende houding aannemen. Er wordt gevraagd om meer sturing, ook door sommige externe partners. Dat gebeurt vooral vanuit de behoefte aan duidelijkheid. Dat begrijp ik goed, maar wij kunnen niet sturen op iets waarover wij niets te zeggen hebben. Men kan het fijn vinden als wij gewoon een model opleggen, maar zo werkt het niet.

Het is fijn dat er ook geluiden zijn dat de provincie goed bezig is. Wij zijn bijzonder actief op dit punt, ook als het gaat over pleegzorg. Overal waar door gemeenten of andere partijen activiteiten worden opgepakt, vragen wij actieve betrokkenheid van pleegouders en anderen. Dat heeft zeker onze aandacht, maar uiteindelijk hoort pleegzorg bij de zorgaanbieders.

De Partij voor de Dieren vraagt om geormerkt geld. Het is geen geld van de provincie, het gaat rechtstreeks van het Rijk naar de gemeenten. Als het Rijk daaraan geen oormerken verbindt, kunnen wij dat zeker niet doen. Ik begrijp de bedoeling van de heer Van der Wel. Het is onze inzet om met alle 67 gemeenten zodanig samen te werken dat zij straks zelf tot de conclusie komen

dat oormerking wellicht goed is. Ik vind het leuk om te vertellen dat morgen het 67ste CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) in Brabant wordt geopend. Alle gemeenten in Brabant hebben een Centrum voor jeugd en gezin.

De *voorzitter*: Mag ik de gedeputeerde vragen om haar standpunten te geven over de amendementen A9, A10 en A11?

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Ik heb geen bezwaar tegen amendement A9.

De *voorzitter*: Maar wat betekent dat?

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Het gaat om een vraag van een aantal fracties aan de Staten. Ik heb daar geen bezwaar tegen en hoor graag hoe de Staten daarover denken.

Amendement A10 vind ik overbodig. Amendement A11 is de uitvoering van een eerder gemaakte afspraak. Ik ontraad derhalve dit amendement.

Motie M4 eindigt met de vraag of het college een regiserende functie op zich wil nemen en er wordt de suggestie gedaan voor een taskforce. In Brabant is een structuur waarin wij het hele proces begeleiden. In die structuur zijn de regio's vertegenwoordigd en grotere en kleinere gemeenten. Die structuur is zowel op ambtelijk als op bestuursniveau gezekerd. Van daaruit trekken wij op in de richting van VNG en IPO. Volgens mij komt dit verregaand tegemoet aan de vraag in de motie. Ik wil deze motie dan ook ontraden.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Jeugdzorg Midden-Brabant heeft wel een taskforce ingesteld. De gedeputeerde kent het rapport van juli 2011. Het is een uitstekend en volledig rapport met een blueprint over hoe die transitie moet plaatsvinden. Dat heeft de gemeente Tilburg op eigen initiatief gedaan en dat is uitstekend geweest. Ik adviseer de gedeputeerde daarnaar te kijken, want dit soort zaken kan gewoon overgenomen worden.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Dat is nu precies wat wij willen. De gemeenten regelen

het voor de hele regio en de provincie participeert. Zo horen de rollen verdeeld te zijn bij dit onderwerp.

De voorzitter: De gedeputeerde heeft zeer uitvoerig geantwoord. De tweede termijn kan dus heel kort zijn.

De heer Wijers (VVD): Behoud van voldoende deskundigheid is voor de VVD een logische zaak. Ook moet er voldoende personeel blijven, maar behoud van personeel als doel op zich is en blijft voor ons onaanvaardbaar. De gedeputeerde heeft onvoldoende expliciet afstand genomen van die interpretatie. Ik hoop dat zij daarover nog iets zeggen. Als die niet komt, kunnen wij er gelukkig nog een nachtje over slapen.

De heer Van Liempd (PvdA): De reden om amendement A10 in te dienen, was een discussie in de commissie die voornamelijk op basis van definities plaatsvond. Het zou ons veel geruster stellen als de in dit amendement voorgestelde formulering wel zou worden opgenomen. Ik begrijp dat de gedeputeerde het amendement overbodig vindt. Mijn conclusie is dat het amendement ook geen kwaad kan. Ik breng het dan ook graag in stemming.

De reactie van de geputeerde op amendement A11 begrijp ik niet helemaal. Ik heb snel gekeken wat de doeluitkering was en wat die volgens de begroting wordt. Het totale bedrag voor die doeluitkering wordt kleiner, niet erg veel, maar het wordt minder. Er is dus sprake van een krimp, dus geen groei. Als wij het beleidskader voor 2012 vaststellen en spreken over een afname voor 2013, kan ik mij niet voorstellen dat het gaat om een eerder genomen besluit. Volgens mij is er nog niets

gezegd over 2013. Als het wel zo is, hebben wij een verkeerd besluit genomen en draaien wij dat terug.

Mevrouw Van Haafden-Harkema (GS;CDA): Mevrouw de voorzitter! Personeel behouden is geen doel op zich. Dat heb ik al gezegd en eraan toegevoegd dat het omgekeerde ook niet waar is. Ik kan niet nalaten dat nogmaals te zeggen.

Bij de kerntakendiscussie en in het kader van de bezuinigingen zijn er vorig jaar besluiten genomen over kortingspercentages voor de verschillende beleidsonderdelen plus een generieke korting. Ten gevolge daarvan hebben wij moeten puzzelen binnen de autonome middelen jeugd en zo is dit bedrag tot stand gekomen. Het is zoveel als wij konden vinden voor het innovatiefonds. Daarmee is het op. Zodra er ruimte ontstaat op welke manier dan ook, is dit een van de zaken die moeten worden aangevuld. Daarover zijn wij het helemaal eens.

De voorzitter: Dames en heren. Ik denk dat wij deze drie voorstellen afdoende hebben behandeld. Morgen gaan wij daarover besluiten.

Schorsing van de vergadering

De voorzitter: Ik schors nu de vergadering tot morgenochtend half tien. Ik wens u allen wel thuis of een goede nacht in het hotel. Ik hoop u allen morgen weer terug te zien.

De vergadering wordt van 23.00 uur geschorst tot vrijdag 9 december 09.30 uur.

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 9 DECEMBER 2011

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Griffier: mw. drs. C.J.M. Dortmans

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten:

mw. Van Extel-van Katwijk, Van Zeeland, Van Gruijthuijsen, ing. Van Lopik, Krol, Kerkhoff, Koevoets, Kouthoofd, Dol, mw. Frijters-Klijnen, mw.drs. Van der Kammen, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw.ing. Aarts-van de Loo, Wagemakers, Verhees, mw.drs. Klitsie, mw. Van Iersel, mw. Arts, Altundal MIB, mw.drs. Prins-Afman, drs. Van Vugt, drs. Burger Dirven, mw. Knoet-Michels, mw. Tetteroo, S. Smeulders, ir. Hageman, mw. Pael, mw. Lestrade-Brouwer, mw. Kardol, Van den Berg, ing. Van Agtmaal, mw.drs. Wijnands, mw.mr. Geeraedts, Ten Harmsen van der Beek, Heijmans, Kuijken MSc, drs. Leenders, mw. Spierings, mw.mr. Keijzers-Verschelling, drs. Brenninkmeijer, mw. Kerkhof-Mos, mw.mr. Aarts-Engbers, Van Vught, drs. P. Smeulders, Bouwman, Van Liempd, ir. Van der Wel, Van Hattem, mw.mr. Tsoutsanis-van der Koogh, Wijers, mw.drs. Slegers en mw. Brunklaus.

Afwezig zijn 3 leden: Kap, mw.drs. Overboom en Vissers.

De voorzitter heropent om 09.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan voor een moment van stilte.

De *Griffier*: Afwezig zijn de leden: mw. Overboom, Kap en Vissers. De heer Kap en de heer Vissers zijn verhinderd vanwege een sterfgeval in de familie.

De *voorzitter*: Wij zullen bij hen zijn en onze deelneming betuigen.

Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Ik doe dat uiteraard niet zonder dank te zeggen aan onze vice-voorzitter mevrouw Geeraedts die mij gisteravond graag heeft willen vervangen omdat ik in de gemeenteraad van Best moest zijn.

Dames en heren. Ik heet u allen hartelijk welkom

en in het bijzonder de gasten van de Staten. De gasten op de publieke tribune zijn leden van de Vrouwenvereniging Nuenen/Gerwen en een aantal personen die via de website zijn aangemeld. Zij zijn door de heer Paul Smeulders ontvangen. Verder is er een groep scholieren van het Sint Janslyceum uit 's-Hertogenbosch die door de heer Jeffrey van Agtmaal zijn ontvangen. Fijn dat u belangstelling toont voor ons werk.

Nummer 67/11

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 23 september 2011

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 68/11

Ingekomen stukken

De *voorzitter*: Kunt u instemmen met de voorgestelde wijze van afdoening?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij willen graag van de ingekomen stukken hoofdstuk D, punt 7 de mail van de heer Van Esch graag behandelen in de commissie.

De *voorzitter*: Dat is bij deze geregeld. Met uitzondering van de door mevrouw Prins gevraagde behandeling in de commissie, stel ik voor over de wijze van afdoening te besluiten conform het voorstel van de griffier.

Daartoe wordt besloten.

Nummer 66/11

Vaststelling bijdragen fractieondersteuning 2011; voor de fracties van de Brabantse Partij en de CU/SGP

Nummer 50/11

Wijzigingsverordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2007

Nummer 61/11

Verordening Luchtvaart Noord-Brabant

Nummer 65/11

Afhandeling bezwaarschrift tegen vaststelling Verordening ruimte Noord-Brabant fase 2

Nummer 51/11

Delegatie beslissingsbevoegdheden ex artikel 4 en artikel 8 Wegenwet van Provinciale Staten naar Gedeputeerde Staten

Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De *voorzitter*: Wij hebben gisteren afgesproken dat wij nu eerst gaan stemmen over de gisteravond in uw vergadering besproken voorstellen.

Nummer 49/11

Stand van zaken en kaderstellende notitie grote Erfgoedcomplexen

In stemming komt amendement A2.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Voor.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

De heer *Dol* (PVV): Tegen.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: De OSN is afwezig. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en 50PLUS voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A3.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Voor.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

De heer *Dol* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat dit amendement met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde Statenvoorstel 49/11 B.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Voor.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

De heer *Dol* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M1.

De heer *Kouthoofd* (VVD): Tegen.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Tegen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

De heer *Dol* (PVV): Tegen.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PVV en de PvdA tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

Nummer 52/11

Sportplan Brabant 2016

In stemming komt amendement A4.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Tegen.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

De heer *Dol* (PVV): Tegen.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

De heer *Hageman* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PVV, de PvdA en 50PLUS tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A5.

Mevrouw *Žwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Tegen.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

De heer *Dol* (PVV): Tegen.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

De heer *Hageman* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PVV, de PvdA en 50PLUS tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A6.

Mevrouw *Žwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Tegen.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

De heer *Dol* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

De heer *Hageman* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PvdA tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A7.

Mevrouw *Žwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Voor.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

De heer *Dol* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

De heer *Hageman* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SP, D66, GroenLinks en de PvdD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A8.

Mevrouw *Žwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Tegen.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn voor het slim combineren van netsportnetwerken en sponsoring maar niet op de manier zoals het gebeurt in dit amendement. Daar worden alle bedragen genoemd.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

De heer *Dol* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

De heer *Hageman* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en D66 tegen amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt het gewijzigde Statenvoorstel 52/11.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Voor.

De heer *Kuijken* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

De heer *Dol* (PVV): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden de toezeggingen omtrent de gehandicaptensport en de breedtesport niet toereikend.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Wij hebben aangegeven dat wij te laat de beschikking hebben gekregen over de kernsportplannen. Die vormen de basis voor de keuze van de sporten die hier gesteund worden. Wij vinden het ook heel jammer dat ons amendement niet is aangenomen waardoor er €3,2 mln. blijft staan voor activiteiten die wij niet des provincies vinden. Daarom stemmen wij tegen dit plan.

De heer *Hageman* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Krol* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en de SP voor dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M2a.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Tegen.

De heer *Kuijken* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

De heer *Dol* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

De heer *Hageman* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Nummer 59/11

Transitie Jeugdzorg

In stemming komt amendement A9.

De heer *Wijers* (VVD): Tegen.

De heer *Breninkmeijer* (CDA): Voor.

Mevrouw *Pauel* (SP): Voor.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

De heer *Hageman* (D66): Voor.

Voorzitter. Dit amendement lijkt erg veel op de motie die eerder door o.a. SP en CDA is verworpen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A10.

De heer *Wijers* (VVD): Tegen.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Pauel* (SP): Tegen.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

De heer *Hageman* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en de SP tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A11.

De heer *Wijers* (VVD): Tegen.

Voorzitter. Het is wel een sympathiek

amendement, maar 0,3% van meer dan €100 mln. is toch een groot bedrag. Omdat het niet duidelijk is waar het vandaan komt, stemmen wij tegen dit amendement.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Pauel* (SP): Tegen.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

De heer *Hageman* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en de SP tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 59/11.

De heer *Wijers* (VVD): Voor.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Voor.

Mevrouw *Pauel* (SP): Voor.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen vanwege het ontbreken van het transitievoorstel van VWS.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Voor.

Voorzitter. Ondanks het feit dat er een ontzettend domme bezuiniging in zit, is 99% wel goed.

De heer *Hageman* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen dit voorstel gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M4.

De heer *Wijers* (VVD): Tegen.

De heer *Brenninkmeijer* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Pauel* (SP): Tegen.

De heer *Kerkhoff* (PVV): Voor.

De heer *Van Liempd* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Wij achten nu de tijd nog niet rijp voor een taskforce. Op een later moment kan dat misschien wel aan de orde komen.

De heer *Hageman* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Krol* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor deze motie amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Dames en heren. Daarmee is de besluitvorming van de gisteren in uw vergadering besproken voorstellen afgerond. Wij gaan nu over naar de eveneens drukke agenda van vandaag.

Nummer 62/11

Oss Life Sciences Park

De heer *Van Lopik* (VVD): Voorzitter! Ik moet weer even wennen aan een nieuwe voorzitter. Gisteren hadden we een vrouwelijke voorzitter en dat beviel ons uitstekend.

Met veel elan geven wij als VVD ons standpunt weer over de oprichting van het Oss Life Sciences Park per 1 januari 2012. Laat ik beginnen met vast te stellen dat de VVD positief op dit voorstel kan reageren. We geven een enorm compliment aan de gedeputeerde en de ambtelijke organisatie die zeer actief in een korte periode met dit voorstel dat vele facetten heeft en veel organisaties in Brabant, vooral in Noordoost-Brabant, raakt, zijn gekomen. Daarbij mag niet worden vergeten dat zowel de ondernemingsraad als de raad van commissarissen van het noodlottige bedrijf en de gemeente Oss zelf ook een belangrijke rol hebben gespeeld in de besluitvorming over de nieuwe koers van het bedrijf.

Het farmaceutisch bedrijf Organon, dat sinds 1923 in Oss is gevestigd, wacht een nieuwe toekomst. Daarbij mag niet worden vergeten de herstelkans van de arbeidsmarkt voor de vele banen die verloren zijn gegaan. Het is een taskforce met vertegenwoordigers van MSD, de gemeente Oss, de provincie, twee ministeries en de Brabantse ontwikkelingsmaatschappij. Zij zijn aan de slag gegaan om te kijken of het mogelijk was in Oss een Life Sciences Park te realiseren. Ook in het kader van de Agenda van Brabant en het nieuwe campusbeleid past deze realisatie. Nogmaals, veel lof.

De VVD zet toch wel kanttekeningen. Nog even de financiële invulling. De provincie Noord-Brabant koopt vijf gebouwen en gebouwen gebonden apparatuur van het Oss Life Sciences Park voor €11,8 mln. Tevens worden de gebouwen, apparatuur en infrastructuur geschikt gemaakt voor het park en dat vergt een investering van €6,1 mln. MSD stelt daartegenover de grond ter beschikking met de hulp van een erfpachtconstructie, ook in verband met de complexiteit van de ondergrondse infrastructuur. Ook stelt MSD om niet belangrijke apparatuur ter beschikking. MSD verricht en bekostigt de warme overdracht, wat ook enkele miljoenen € oplevert. Het intellectuele eigendom van Merck komt voor de bedrijven beschikbaar. Om de verliesgevende aanlooperperiode van de holding te overbruggen verstrekt de provincie een achtergestelde lening van €6,3 mln. De gemeente Oss, het ministerie en

MSD stellen eveneens middelen tot een bedrag van €6,1 mln. beschikbaar. Het is een uitstekende zaak en belangrijk in deze complexiteit van vaststellingen is dat de afspraken die in elkaar grijpen en met elkaar in verband staan, worden nagekomen, want anders loopt de structuur gevaar.

Ondernemen is risico nemen. Veel starters moeten veel risico nemen en dan komt het erop aan, een verantwoord risico te kunnen nemen. Om er een voorstelling van te maken: het betekent in het begin van de start kosten maken zonder het beoogde resultaat. Dat vergt inzicht en durf, het zogenaamde hockeystick effect in de economie. We zijn dan ook blij met de mix van de al bestaande en gevestigde bedrijven en de startende ondernemingen. De juiste bedrijven kiezen om de operatie te doen slagen is heel moeilijk en zeer ingewikkeld. Het vergt buitengewoon goed management. Zowel dit management als de raad van advies moet professioneel ervaren zijn in deze specifieke markt. Zoals ik heb begrepen is men met de selectie al heel ver. We kiezen voor een one-tier board en dat spreekt ons aan. Ik hoop wel dat we dat goed oppakken. Immers, deze constructie is nieuw en gaat per 1 januari 2012 in. Ik mag hopen dat de evaluatie na drie jaar positief uitvalt. Graag laten we ons door de bonden informeren, hoe zij deze belangrijke uitdaging gaan verwezenlijken. Zoals ik in de commissie betoogde, zal ik mijn uitspraak dat wetenschappers vaak geen managers zijn, wat relativeren, te meer daar ik niet over het profiel beschik van een geschikte kandidaat die zoals ik heb begrepen zo goed als aangenomen is.

In de commissie heb ik ook betoogd dat het fenomeen open innovatie best lastig kan zijn. Het bij elkaar in de keuken kijken is niet altijd wenselijk als het om economische belangen gaat. Ook dat men gaat werken in een afgeslankte markt, zal niet gemakkelijk zijn. Het wordt ongetwijfeld lastig. Het ontwikkelen in de farmacie is langdurig, zo heeft men mij verteld en het is ook bevestigd. Zou het niet goed zijn van tijd tot tijd in de commissie EZB (Economische Zaken en Bestuur) te monitoren?

Kortom, best een risicovolle onderneming en toch

gaan we er voor omdat er voldoende kansen liggen voor succes en we geloven in de ondernemers en het management. Het biedt werkgelegenheid met een grote spin-off in Noordoost-Brabant, wat hard nodig is.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Het Life Sciences Park in Oss, we kennen er allemaal de voorgeschiedenis van in Organon. Verleden jaar hebben we er als provinciale politici meegeleefd toen werd beslist over het mogelijk verloren gaan van zoveel hoogwaardige werkgelegenheid bij MSD in Oss. Het is eeuwig zonde dat dit kennisintensieve bedrijf als gevolg van internationale ontwikkelingen in de farmaceutische industrie pion is geworden in een wereldwijde herstructurering, waarbij de research- en development-poot volledig zou worden gesaneerd en de productie-bezetting aanzienlijk zou worden verkleind. Gelukkig zijn zowel de ondernemingsraad als de raad van commissarissen met ongelooflijk veel inzet en vasthoudendheid erin geslaagd er nog een plan B uit te slepen, de oprichting van een Development Center Oss, een businessunit van 400 personen van MSD, gericht op product-ontwikkeling van innovatieve toepassingen van bestaande stoffen. Een deel van de R&D (research and development) blijft ook, waardoor in totaal nog ongeveer 900 van de 2175 banen behouden blijven.

Door deze enorme afslanking komen gebouwen, laboratoria en state of the art onderzoeks-faciliteiten beschikbaar op de R&D locatie in Oss. Dat kan een unieke kans op open innovatie bieden in een ecosysteem, in een life sciences park, dat starters en bestaande bedrijven kansen biedt en mogelijk ook samenwerking met het Development Center. Om te kijken of dat idee levensvatbaar is, is medio 2010 een taskforce opgericht, met MSD, de gemeente Oss, de provincie en de ministeries van EL&I (Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie), VWS en de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij.

De CDA-fractie onderschrijft de opvatting van het provinciebestuur dat het Life Sciences Park in Oss naadloos aansluit bij de ambities in de agenda van Brabant en bij het campusbeleid, dat er sprake is

van een Brabants belang bij het behoud van deze topsector en dat de provincie hierbij een taak heeft.

Voorzitter. U hebt in de taskforce met hulp van twee zeer deskundige commissies tot in finesses de haalbaarheid onderzocht en u kwam tot de conclusie dat deze unieke kansen moeten worden benut, dat er voldoende interesse is van private partijen voor de exploitatie, dat er een kritieke massa van potentiële gebruikers is met kansrijke businessplannen en dat bestaande bedrijven zich er ook willen vestigen. Dat geeft het CDA vertrouwen. De CDA-fractie wil alle in de taskforce verenigde partijen dan ook van harte complimenteren met het voorgenomen resultaat, waarin de krachten zijn gebundeld en het Life Sciences Park tot stand kan komen.

We realiseren ons dat er nog heel wat water naar de zee moet, maar de doelen en de kansen van het Life Sciences Park spreken het CDA heel erg aan.

Voorzitter. We hebben in de commissie nogal wat vragen gehad bij dit voorstel, onder andere over de waardebepaling van het vastgoed en de vormgeving van de nieuwe organisatie. Die vragen zijn zeer bevredigend beantwoord. Bovendien is er later nog een prima notitie ter beschikking gekomen met een staatssteunanalyse.

Wij danken ook op deze plaats uitdrukkelijk gedeputeerde Pauli die zich voor dit resultaat persoonlijk bijzonder heeft ingezet, maar ook de andere leden van het college die daaraan hun bijdrage hebben geleverd en trouwens ook voormalig gedeputeerde Jacobs die de aanzet tot dit initiatief heeft gegeven.

De CDA-fractie wenst vanaf deze plaats het Life Sciences Park een groot succes toe. Wij vinden dat u samen met de partners daarvoor zo goed mogelijk de randvoorwaarden heeft gecreëerd. Wij rekenen erop dat alle controlerende organen akkoord gaan en dat het Life Sciences Park op 1 januari operationeel kan zijn.

De heer *Altundal* (SP): Voorzitter! Toen MSD een grootschalige reorganisatie aankondigde, waardoor veel werkgelegenheid verloren zou gaan, was dit niet alleen een harde klap voor de werknemers zelf maar ook voor de gemeente Oss in het algemeen.

Denk bijvoorbeeld aan de gevolgen voor de middenstand, de woningverkoop en -leegstand en dergelijke. Het is ook niet verbazingwekkend dat binnen en buiten het bedrijf heel snel de mouwen werden opgestroopt om hiertegen wat te doen. De Amerikanen wilden de kennis weghalen die jarenlang in Oss werd ontwikkeld. Daarmee zou ook hoogwaardige werkgelegenheid verloren kunnen gaan. Je hier niet zo maar bij neerleggen maar er tegenaan gaan om het verlies aan arbeidsplaatsen tegen te gaan door kennis in Nederland en in Oss te behouden, was het uitgangspunt. De touwtrekkerij, de lobby, acties en dergelijke hebben uiteindelijk geleid tot het opzetten en realiseren van Life Sciences Park Oss.

Het zal de Staten niet verbazen dat ook de SP akkoord gaat met de steun die de provincie geeft aan het Life Sciences Park Oss. Wij waarderen de snelheid van aanpak van deze kwestie door GS en de ambtenaren van de provincie Noord-Brabant.

De commissie van wijzen heeft geconcludeerd dat het Life Sciences Park een haalbare zaak is. Weliswaar gaat het wat meer tijd kosten maar het is ook niet gemakkelijk om iets waar zoveel partijen met hun belangen bij betrokken zijn, snel en goed van de grond te krijgen, vooral als het gaat om de farmaciesector. De kracht van het Life Sciences Park zit juist in de bundeling van krachten van de ondernemingen die in hetzelfde segment opereren. De toegevoegde waarde zit voornamelijk in het bundelen van de kennis en de ervaring en de bereidheid van de ondernemingen, deze onderling uit te wisselen om meer innovatie en succes te realiseren. Wat ons betreft zit het uiteindelijk succes van Life Sciences Park in de bereidheid, kennis uit te wisselen en met elkaar samen te werken. De bereidheid van de ondernemingen die zich vestigen, bepalen uiteindelijk het succes. Het organiseren hiervan is binnen het Life Sciences Park de grootste uitdaging. De zogenaamde gouden structuur, de organisatiestructuur van het Life Sciences Park, is erg ingewikkeld, maar gezien de verschillende juridische belangen – denk aan gebouwen, apparaten, huurders, investeringen en dergelijke – kan naar onze mening helaas niet voorbij gegaan worden aan een dergelijke ingewikkelde juridische

structuur. Voor de inzichtelijkheid had het wat ons betreft wat simpeler gekund, maar we weten dat dat lastig zou worden.

De structuur zal wellicht goed geregeld zijn maar volgens de SP gaat het ook om de vraag hoe de invulling en de aansturing, dus de factor mens, worden bepaald.

De *voorzitter*: Wilt u afronden, uw spreektijd is om.

De heer *Altundal* (SP): Tot slot, de SP bedankt MSD voor de bereidheid intellectuele eigendomsrechten en de bijzondere apparaten ter beschikking te stellen. Verder willen wij ook onze dank uitspreken voor de inspanningen van de ondernemingsraad, de taskforce, de vakbonden, raad van commissarissen e.d. om dit succes te kunnen realiseren.

De heer *Dol* (PVV): Voorzitter! De PVV-fractie heeft kennis genomen van het voorstel en is blij dat de provincie haar best doet voor een economisch initiatief, waarmee een belangrijk stuk werkgelegenheid geborgd kan zijn. Het is een mooi initiatief, zeker indien dit succesvol zal zijn. Daarnaast willen wij GS bedanken voor hun inzet om na de bekendmaking van MSD om uit Oss te vertrekken alles in het werk te stellen om de werkgelegenheid en de kennis voor deze regio te behouden. Via deze manier van participatie kan de provincie de risico's beperkt houden en zijn er zelfs reële uitzichten op, dat het geïnvesteerde kapitaal; over enkele jaren terugvloeit in de kas van de provincie.

Naar aanleiding van de antwoorden op technische vragen en besprekingen in de commissie leven bij ons nog een aantal kanttekeningen en vragen. Een belangrijk zorgpunt voor ons betreft de bezettingsgraad van het Life Sciences Park. De huidige inschatting is dat deze eind 2012 maximaal een derde is. Ook voor de jaren daarna blijft de bezetting voorsnog laag. Wij vinden dat zorgwekkend en vragen ons af in hoeverre het park aantrekkelijk is voor exploitatie door potentiële marktpartijen, maar ook in hoeverre het park dan wel aantrekkelijk blijft voor vestiging door nieuwe of bestaande bedrijven. Wij pleiten ervoor

eventueel additionele of alternatieve gebruiksmogelijkheden die een behoorlijke mate van verwantschap hebben met het concept van het Life Sciences Park actief te onderzoeken, dit omwille van de potentiële werkgelegenheid maar zeker ook om de aantrekkelijkheid van exploitatie door marktpartijen te borgen.

De OLSP-holding bv krijgt een one-tier board. Deze besturingsstructuur is nieuw in Nederland. Wij zien deze structuur als een uitstekende mogelijkheid om meer betrokkenheid en verantwoordelijkheid bij de bestuurders te leggen. Wij onderstrepen daarbij de keuze voor een meerderheid van bestuurders met een toezichthoudende rol met bestuursverantwoordelijkheid binnen die board.

De PVV ziet graag dat het gebruik van proefdieren binnen het Life Sciences Park wordt beperkt tot enkel die gevallen waarin andere testmogelijkheden in het geheel niet mogelijk zijn of de wet op het testen op proefdieren in verband met eventuele toelating van medicijnen op de Nederlandse markt vereist. Wij vragen of de gedeputeerde zich hier hard voor wil maken.

Het college wil eenmaal per jaar rapporteren over de voortgang. De PVV ziet daarbij graag korte en krachtige rapportage over de voortgang, risico's en nieuwe ontwikkelingen. Frequentie vinden we echter niet het belangrijkste. Wij vragen GS met nadruk actief aan Provinciale Staten te rapporteren op een moment dat er aanleiding toe is, oftewel, zorg voor goede monitoring en koppel terug op het moment dat zich noemenswaardige ontwikkelingen voordoen. De PVV zal dit plan dan ook van harte ondersteunen.

De heer *Leenders* (PvdA): Voorzitter! Het zijn hele mooie verhalen, ik heb helemaal niets gehoord waar we niet achter staan en het niet mee eens zijn. Wij steunen dus dit Statenvoorstel en alle waardering die is uitgesproken is ook van ons. We waren in september met een aantal collega's op de Life Sciences Park campus in wording en hebben daar gesproken met een aantal wetenschappers en ondernemers in spe. De gesprekken met hen hebben ons ervan overtuigd dat de vestiging op deze wijze van het LSP niet alleen uit nood

geboren behoeft te zijn, oftewel ieder nadeel heeft ook zijn voordeel. Het biedt de provincie en de regio Noordoost-Brabant een geweldige kans nog meer uit te blinken dan men al deed onder het regime van MSD. Het Life Sciences Park Oss gaat mensen met ideeën uitdagen om het beste uit zichzelf en hun omgeving te behalen in het belang van kennisontwikkeling en werkgelegenheid maar zeker ook van gezondheid van mensen want er gebeuren heel belangrijke dingen op die campus. We geloven er zeer in en we zijn gepast trots dat we als provincie daaraan een beslissende bijdrage hebben kunnen leveren.

Natuurlijk zijn er ook risico's. De markt voor R&D in de farmacie is slecht want zij is gericht op concentratie etc., maar wij hebben het gevoel dat de risico's zoals ze zijn ingeschat door zelfs twee commissies ons alle vertrouwen geven.

Een belangrijk en laatste punt is dat van de werkgelegenheid in de regio. Een punt van aandacht daarbij is ook de samenwerking met het onderwijs op het LSP, niet alleen het hoger maar ook het middelbaar beroepsonderwijs. Er zijn in de raad van Oss daarover wat discussies geweest, vooral over de vestiging van de laboratoriumschool van het Leijgraafcollege. Er schijnen wat problemen te zijn. In Oss wil men die graag op het LSP vestigen of in de directe omgeving ervan. Wij willen onze steun ervoor uitspreken, vooral ook gelet op de relatie tussen wat daar gebeurt en het middelbaar beroepsonderwijs en de gevolgen voor de werkgelegenheid. Wij vragen het college, zonder dat we denken er nog invloed op te kunnen uitoefenen, daarvoor aandacht te hebben.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ook wij zijn natuurlijk voorstanders van dit plan. Dat hebben we in de commissie al aangegeven. Wij complimenteren iedereen met het gezamenlijk optrekken hierin en wij vinden ook dat de provincie zich daarin uitstekend heeft gedragen en hele goede kanten heeft laten zien. Ook voormalig gedeputeerde Lili Jacobs willen wij alsnog complimenteren.

Het systeem dat is uitgezocht, de open campus en de open innovatie, vinden wij natuurlijk buitengewoon positief. Een van de voordelen, wat voor

sommigen een nadeel is, van internationalisering is dat je echt moet uitblinken in bepaalde opzichten. Dat kunnen wij hier laten zien.

We hebben in de commissie vragen gesteld over staatssteun en daarover heeft u een notitie toegezonden, waarvoor dank. Wij hebben ook het een en ander gezegd over de nieuwe bestuursstructuur, want wij vonden het wat gecompliceerd omdat wij toch met z'n allen over corporate governance en dualisme praten en dit toch een monistisch bestuursstelsel is. U hebt aangegeven dat u na drie jaar een evaluatie toestuur. Wij vroegen ons af, welke de criteria zijn, aan de hand waarvan u de bestuursstructuur gaat evalueren.

Wat de rapportage betreft geven wij net als de PVV meer om een kwalitatieve rapportage dan dat wij elke zes maanden bericht willen hebben.

Er is iets gezegd over de ondergrondse infrastructuur. Daarbij willen wij verwijzen naar de motie die wij een tijd geleden hebben ingediend en waarin over de ondergrond werd gesproken, omdat een visie op de ondergrond van belang is. Dit soort van voorzieningen die hier in de ondergrond zitten, hoort daarbij.

Voorzitter. Ik wil ook wat tijd wijden aan Intervet in Boxmeer. Dat is nu MSD Animal Health. Dat is het veterinaire bedrijfsonderdeel van Merck, waartoe ook Organon behoort. MSD Animal Health heeft wereldwijd een omzet van meer dan drie miljard dollar, waarvan ongeveer een derde deel via Boxmeer loopt. Het internationale hoofdkantoor staat daarom ook in Boxmeer. Het belang van MSD Animal Health voor Nederland en voor de regio is enorm, voor de werkgelegenheid, voor innovatieve ontwikkelingen op het gebied van vaccinatie en nieuwe productietechnieken. Er spelen zich internationaal vele ontwikkelingen af en het is noodzakelijk dit soort bedrijven, vooral die met hoofdkantoren in Nederland te koesteren. Wij vragen van u een proactieve houding om deze positie van MSD Animal Health te blijven ondersteunen en behouden. Dat kan betekenen dat u nog meer moet investeren in relatiemanagement dan u gewend bent of van plan was en zich nog nadrukkelijker moet positioneren als topregio, waar bedrijven als Merck MSD met een

hoofdkantoor thuishoren. Wij verwachten van u hierin een zeer proactieve houding.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): Voorzitter, geachte aanwezigen. GroenLinks steunt de oprichting van het Oss Life Sciences Park. Wij willen wel een vinger aan de pols in verband met grote twijfels en financiële risico's. Medio 2010 maakte MSD Organon bekend zwaar te willen reorganiseren met een verlies van meer dan 2000 arbeidsplaatsen. Sindsdien is er veel werk verzet om onderzoek en productiewerk in Oss te behouden, uitmondend in de oprichting van Life Sciences Park per 1 januari 2012. De voordelen van het plan zijn vooral het behoud van een groot deel van de werkgelegenheid, deels productiewerk maar vooral kennisintensieve arbeid. Dat is van belang omdat Nederland een mondiale topspeler is in de sector van de life sciences, onder andere geneesmiddelen, zowel research en ontwikkeling als productie. Het is ook een van de topsectoren die door het rijk en door Europa worden ondersteund. Voor de regio Noordost-Brabant is het van belang het potentiële cluster food, health en farma vorm te geven en MSD als drager te behouden. Bij het bezoek van commissieleden van EZB aan LSP bleek dat er veel enthousiaste ondernemers in spe zijn die gebruik willen maken van gebouw en apparatuur van LSP. Er komt zelfs ultramoderne apparatuur bij zoals een screening-apparaat voor stoffen, uits, waarvan er slechts enkele op de wereld staan. Tevens hebben zich al een aantal bestaande bedrijven aangemeld. Kortom, een hoopvol begin.

Toch wijst de commissie van wijzen erop dat vele risico's aan dit project kleven. Op de eerste plaats zal het project na een aanloopfase toch al vrij snel kritische massa moeten krijgen. Dat wil zeggen dat er toch zo'n 150 tot 200 fte bij betrokken dienen te zijn. Zo niet, dan vallen na verloop van tijd vertrouwen en synergie weg en is de vraag of het concept van open innovatie wel levensvatbaar is, zeker in een sector die zo globaal opereert en scherpe concurrentie kent.

Een ander risico dat de commissie constateert is, dat er in veel gevallen sprake is van niet volgroeide en niet volledige businessplannen. Dat vind ik als

bedrijfskundige ingenieur buitengewoon tricky.

Op zich zijn dit zeer kritische punten maar het geheel moet natuurlijk gefinancierd worden en het gaat om veel geld, zeker uitgedrukt per fte, namelijk €30,6 mln., waarvan €10,8 mln. voor rekening van de provincie. Daarvan is €4,5 mln. voor overname van gebouwen, vastgoed, die bij mislukking van het project nauwelijks restwaarde zullen hebben.

De *voorzitter*: Wilt u afronden. Uw spreektijd is bijna op.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): De resterende €6,3 mln. Is uiteindelijk voor de OLSP Holding, een enkele investering in de vorm van een achtergestelde lening. De vraag aan de heer Pauli is wat dit betekent in termen van rente en of er hier wellicht sprake is van subsidie.

Tot slot, wij willen heel graag dat er halfjaarlijks wordt gecontroleerd en wij verwachten na een half jaar een schriftelijke beschrijving van datgene wat tot dan toe is bereikt, aantal deelnemers, en bespreking daarvan na de zomervakantie. Ik heb het er met de VVD al even over gehad.

De *voorzitter*: Ik merk op dat de heer Krol afwezig is.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Als fractie van de PvdD vinden wij het goed dat de provincie zich inzet voor behoud van werkgelegenheid. Het bedrijf MSD dat er nu niet meer is, maakte op zijn terrein gebruik van dierproeven bij onderzoek van medicijnen. Sinds duidelijk werd dat die proefdierfaciliteiten zouden worden gesloten, heeft onze partij zich ingezet voor het lot van de proefdieren, waaronder muizen, honden, katten en apen. Sinds de plannen voor het oprichten van een Life Sciences Park dringt onze Statenfractie er bij GS op aan, de vestiging van nieuwe proefdiercentra op het park uit te sluiten. Gedeputeerde Pauli van Economische Zaken en Bestuur staat duidelijk sympathiek tegenover dit idee maar heeft in de commissievergaderingen geen harde toezeggingen willen doen. In Nederland en ook daarbuiten wordt veel discussie gevoerd over nut en noodzaak

van dierproeven. Steeds meer wetenschappers erkennen dat het werken met dieren en diermodellen voor mensen niet optimaal is. Diermodellen zijn zelden betrouwbare voorspellers voor effecten bij mensen. Wetenschappers gaan dan ook steeds vaker op zoek naar onderzoeksmethoden waarbij de mens als uitgangspunt wordt genomen. Op dit gebied wordt langzaam vooruitgang geboekt, maar om echte sprongen te kunnen maken zal er een verschuiving moeten komen van onderzoek naar diermodellen naar mensmodellen. Bedrijven, onderzoeksinstituten en overheden hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om deze verschuiving te realiseren. Investeren in de vervanging van dierproeven is niet alleen in het belang van de dieren maar ook in het belang van de mens en de wetenschap. De provincie Noord-Brabant wil koploper worden op het gebied van innovatief ondernemerschap. Daarnaast draagt de provincie uit dat zij duurzaamheid hoog in het vaandel heeft. Wij vinden dat de provincie meer inzet moet tonen om deze voornemens van innovatie en duurzaamheid ook tot uitdrukking te laten komen in deze voorliggende plannen. Als de provincie nu geen statement maakt wordt Noord-Brabant straks geassocieerd met dierenleed in plaats van duurzaamheid. Dat kan toch niet de bedoeling zijn. De provincie moet geen steun verlenen aan bedrijven die dierproeven willen uitvoeren op het nieuwe Life Sciences Park in Oss. Binnen de sector life sciences zou de provincie alleen nog plaats moeten bieden aan bedrijven die gebruik maken van alternatieven voor dierproeven. Dat zijn de werkelijk innovatieve bedrijven waarvan we duurzame en diervriendelijke oplossingen kunnen verwachten. Dat in het huidige beleidsstuk geen enkele passage is opgenomen over het beleid aangaande dierproeven vinden wij een grote teleurstelling.

De voorzitter: Wilt u afronden? Uw spreektijd is om.

De heer Van der Wel (PvdD): Ook de nieuwvestiging van een fokcentrum voor knaagdieren hier in Brabant heeft ons enorm verrast. Wij vinden het heel erg jammer dat wij daarvan niet

eerder in alle discussies op de hoogte zijn gesteld.

De heer Pauli (GS;VVD): Voorzitter! Laat ik beginnen met u allen hartelijk te danken voor de complimenten die uitgesproken zijn voor onze inzet en bereikte resultaten. Ik zei al in de commissie dat dit succes, dat nog maar een tussenstap is naar een hopelijk heel mooi vervolg, zeer vele vaders en moeders kent. Ik voel mij op dit moment hier een beetje een exponent van alle erbij betrokken partijen en personen. Als gedeputeerde van P&O (personeel en organisatie) doet het mij vooral goed dat u ook waarderende woorden hebt uitgesproken voor de mensen van onze ambtelijke organisatie. Ik sluit mij daarbij van harte aan.

Voorzitter. Het kan verkeren. Een jaar geleden zaten we zwaar in de problemen en nu een jaar verder zijn in ieder geval een paar doelstellingen bereikt. Punt één, MSD draait door, het productieproces groeit in omvang en levert weer nieuwe werkgelegenheid op, we hebben een fantastisch development center, plan B, dat vooral produceert voor de zogenaamde BRIC-landen, Brazilië, Rusland, India en China. En er komt een fantastisch Life Sciences Park dat zich in de markt gaat onderscheiden als een nationaal topinstituut met internationale allure waar straks zeer veel partijen bij betrokken zijn.

De eerste vooruitzichten zijn erg goed. Het laatste nieuws is van hedenochtend. Er zijn inmiddels op basis van getoonde interesses 35 huuroffertes de deur uitgegaan voor partijen die direct begin 2012 zich willen gaan vestigen. Als die allemaal worden gehonoreerd, wat uiteraard niet het geval zal zijn, is twee derde van de laboratoriumruimte reeds bezet en een vierde van de beschikbare kantoorruimte. Dat gaat dus de goede kant op. Het is een mix van bestaande bedrijven met een positieve cashflow en starters. Nog veel belangrijker is dat inmiddels drie contracten zijn afgesloten met MSD, zogenaamde licentiecontracten. Medicijnen die reeds werden ontwikkeld zullen door jonge bedrijven verder worden ontwikkeld. Kortom, de vooruitzichten zijn goed. Het betekent dat wij nog steeds verwachten dat eind volgend jaar een ruim gedeelte van het park bezet zal zijn op basis van

een mooi afgewogen mix.

Wat gaat er nu gebeuren? Er is een inbreng van €67 mln., met een gelijkwaardige inbreng van enerzijds overheden en anderzijds MSD zelf. Er stond een vervelend bericht in de krant dat het rijk zo'n kleine bijdrage levert maar dat is niet het geval. Ik kan gewoon concluderen dat het met name de provincie en de gemeente Oss zijn die weliswaar meer geld inbrengen maar er ook eigendommen voor terugkrijgen. Onmiddellijk €33 mln. aan apparatuur en aan gebouwen. Het rijk levert van meet af aan een inspanning van €4,6 mln., maar het echte werk moet nog gebeuren. Het valt onder de topsector, dus we verwachten veel innovatiecontracten tussen de deelnemende bedrijven en het rijk. We anticiperen uiteraard ook op andere mogelijkheden. Daartoe zal het rijk ook regelmatig deskundigen in Oss posteren om bedrijven daarin te adviseren. Uiteraard gaan we ook aan de slag met Europa.

Het one-tier board model biedt de mogelijkheid de zaken goed te gaan sturen. Eigenlijk passen we van meet af aan een driedeling toe. We waken voor de exploitatie, de bezettingsgraad en de kosten. Dat is de taak voor de BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij). Zoals ik al heb toegezegd zal nog voor de kerst de manager bekend zijn. Dat zal iemand uit het land zijn die een zeer grote ervaring heeft met dit soort campussen, met name op farmagebied. Wij vertrouwen er ieder geval op dat wij daarmee de kwaliteit in huis hebben die nodig is. We hebben uiteraard onze raad van advies die vooral uit wetenschappers zal bestaan en die kijkt naar de invulling van de campus, de ideeën die er leven, de haalbaarheid, de risico's en de mogelijkheden. De taskforce onder leiding van de provincie gaat door en die zal vooral kijken naar de ruimtelijke indeling, de langetermijnstrategie, de contacten met de verschillende universiteiten, met de provincies Gelderland en Overijssel en uiteraard ook naar het onderwijs.

We kennen het idee van de laboratoriumschool. Vestiging op de campus zelf is niet mogelijk, alleen al vanwege de veiligheidsrisico's. Er is een hoge concentratie van mensen en er wordt toch gewerkt met stoffen die onder heel zware milieuwetgeving vallen. Het lijkt mij wel heel erg goed, zoals de

wethouder van Oss, de heer Van Loon, heeft toegezegd, dat in die directe omgeving wordt gekeken naar mogelijke plaatsen waardoor er synergetische mogelijkheden zijn.

Nu gaat het echte werk gebeuren. We hebben de kennis en nu gaan we kijken hoe we die kunnen uitbreiden en hoe we de werkgelegenheid kunnen laten groeien, maar vooral hoe we kunnen profiteren van nieuwe mogelijkheden voor deze economische topsector. Iedereen is het erover eens dat het daar de komende jaren over moet gaan. Laten we ook niet het grote aantal toeleveranciers vergeten; ook dat is imposant.

Gevraagd is om een voortgangsrapportage. Natuurlijk komt die er.

Er is geen sprake van staatssteun, ook niet met subsidies.

Natuurlijk komt er monitoring. Wij zullen u erbij betrekken.

Door de Partij voor de Dieren is nog even gevraagd of het niet mogelijk is het te doen zonder dierproeven. Het antwoord is helaas nee – dat heb ik al eerder verteld – omdat nu eenmaal de European Medicines Agency voorschrijft dat voordat medicijnen, ook experimenteel, op mensen mogen worden toegepast, ze het eerst gebruikt moeten zijn bij met name knaagdieren. U heeft gesproken over de prachtige ontwikkeling in Schaijk. Als dat doorgaat is dat een nieuw pareltje dat we eraan kunnen toevoegen. Wat is namelijk het geval? Bij alle universiteitsziekenhuizen in Nederland vinden proeven plaats waarvoor knaagdieren gefokt moeten worden. Dieren met hartfalen, dieren met andere vormen van chronische ziekten. Dat leidt tot heel veel overschotten bij al die universiteiten. We kijken nu en daarbij heeft de provincie alleen een begeleidende rol en geen exploitatierol, of zo'n centrum in Schaijk kan komen. Als dat lukt levert dat enorm veel werk op, 200 banen waarvan 50 voor wetenschappers en 150 andere banen. Nog veel belangrijker is dat we dan van alle enorme overschotten van dieren af zijn, in Nederland maar waarschijnlijk ook in een stuk van West-Europa. We kunnen dan met het fokken van veel minder dieren toch de wetenschap helpen om levensbedreigende ziektes zoveel mogelijk te

kunnen genezen.

Tot slot, Intervet is ons bekend. Aanvankelijk lagen er plannen van MSD om Intervet af te stoten. Het zou gaan fuseren met een Franse onderneming met een nieuw hoofdkantoor in Zuid-Frankrijk. Het goede nieuws is dat dat niet doorgaat. Verder is Intervet sterk betrokken bij de hele ontwikkeling van de regio Noordoost-Brabant. Zo is Jan van Raaij, tot voor kort gedurende een zeer groot aantal jaren de *cio* van Intervet, een van de leden van de leden van de taskforce vijf sterren regio. Daardoor zijn de banden met Intervet zeer intensief maar ook zeer goed gewaarborgd.

Dat was het.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): Voorzitter! Ik heb twee vragen. Er is sprake van een achtergestelde lening van €6,3 mln. Wordt daar rente op betaald of is er sprake van een winstuitkering of enig ander bedrag? Of is het renteloos; dan wordt het wel eens omschreven als subsidie.

De heer *Pauli* (GS;VVD): Nee, die €6,3 mln. is bedoeld voor de aanloopverliezen in het park, dus faciliteiten. We zitten dus niet in de bedrijven. Ik heb zojuist verteld dat in het begin het park niet volledig bezet zal zijn. Het is dus bedoeld om die aanloopkosten af te dekken. Omdat wij in deze provincie hebben afgesproken de gelden revolverend in te zetten, willen wij het geld ook terug hebben. Daarom is de lening achtergesteld. Uiteindelijk zal die dus moeten worden terugbetaald bij succes. Die lening is niet rentedragend.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): De termijn is 15 jaar?

De heer *Pauli* (GS;VVD): De termijn is maximaal 15 jaar.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): Mijn tweede vraag heeft betrekking op de monitoring. U zegt die en de rapportage toe. De vraag was dat halfjaarlijks te doen omdat wij ook gezien de gunstige berichten die u net geeft, de vinger aan de pols willen houden. Wij willen graag heel snel weten hoeveel

nieuwe bedrijven zich aanmelden, hoeveel bestaande bedrijven zich hebben aangemeld, om hoeveel fte het gaat, maar vooral of de kwaliteit van de businessplannen verbeterd is et cetera.

De heer *Pauli* (GS;VVD): Ik begrijp die zorg en het college wil proberen die te honoreren. We zullen even kijken naar de kwaliteit van de informatie. Die moet u voldoende mogelijkheden bieden om te kunnen concluderen of we goed op weg zijn of niet. We kiezen het model ook om de dagelijkse operatie en de leiding in handen te geven van de BOM want dat lijkt ons erg goed. Daar zijn we natuurlijk op een andere wijze als aandeelhouder bij betrokken. U krijgt dus die rapportage en u kunt ervan overtuigd zijn dat het college alles zal doen om de informatie zodanig goed te laten zijn dat u uw rol als Statenlid waar kunt maken.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik verwacht dat wij ook criteria krijgen op basis waarvan het nieuwe besturingssysteem zal worden geëvalueerd. Anders kunnen wij dat niet beoordelen.

De heer *Pauli* (GS;VVD): Die criteria zijn vooral gebaseerd op de driedeling die we willen realiseren: Het eerste is de one-tier board, de exploitatie aansturen op de operatie, de bezettingsgraad, het rendement dat we willen realiseren, met daaruit de deskundigheid die daarvoor noodzakelijk is. Het tweede onderdeel is met de raad van advies daarin voldoende waarborgen te hebben, vooral wat betreft de intelligente kwaliteit die we willen nastreven. Het derde criterium zal met name liggen in de taskforce die in staat moet zijn de plannen verder te ontwikkelen om het gebied verder te vergroten. Uit die drie modellen komen een aantal criteria die we erbij zullen betrekken. Ik neem echter aan dat u op hoofdzaken wilt sturen en niet op bijzaken.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Uiteraard, voorzitter. Daarom gaat het mij ook om de kwaliteit van de criteria. U heeft dit bestuurs-systeem gekozen op basis van een aantal aannames. Wat u nu noemt zijn inhoudelijke

voortgangsrapportages. Dat dat goed komt geloof ik wel. Maar u heeft een nieuw bestuursstelsel gekozen en mijn vraag is of u criteria heeft ontwikkeld of gaat ontwikkelen op basis waarvan wij het bestuursstelsel, dus op hoofdlijnen, kunnen beoordelen. Met andere woorden, of wij kunnen zien of dit bestuursstelsel ook op andere organisaties van toepassing kan zijn en we het vaker kunnen invoeren of juist niet omdat het niet goed bevalt. Dat is de vraag.

De heer *Pauli* (GS;VVD): Ja, dat heb ik zojuist al gezegd, maar u gaat ook nog in de Staten een keer praten over deelnemingen en verbonden partijen. Dat is een onderdeel van het economisch programma en daar komen dat soort zaken volledig aan de orde.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Het antwoord dat ik verwachtte was dat die criteria te voorschijn komen in de notitie; daar ga ik van uit.

De *voorzitter*: Nu er verder geen sprekers zijn in tweede termijn kunnen we overgaan tot de besluitvorming over dit voorstel.

In stemming komt voorstel 62/11.

De heer *Van Lopik* (VVD): Voor.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voor.

De heer *Altundal* (SP): Voor.

De heer *Dol* (PVV): Voor.

De heer *Leenders* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Bouwman* (GroenLinks): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat dit voorstel unaniem is aangenomen.

Dit zal ongetwijfeld de mensen in Oss en in het

bijzonder de burgemeester, die ik van harte welkom heet op de publieke tribune, deugd doen. We hebben verleden jaar toen de problemen groot waren gezegd dat we Oss niet in de steek laten. Ik denk dat we vandaag hier unaniem een heel belangrijke stap daartoe hebben gezet.

De vergadering wordt voor tien minuten geschorst.

De *voorzitter*: Dames en heren. Wij gaan door met onze agenda. Ik stel voor om voorstel 60/11 de transitie van het Brabantse stadteland en voorstel 71/11 de Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn in samenhang te behandelen. Dat ligt in lijn met wat daarover is besproken tijdens de gemeenschappelijke vergadering van de commissies EH (Ecologie en Handhaving) en ROW van 25 november jl. De spreektijd kan dus voor beide voorstellen worden benut. De besluitvorming vindt echter separaat plaats.

Nummer 60/11

De transitie van het Brabantse stadteland – Een nieuwe koers

Nummer 71/11

Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij hebben tijdens een heisessie in oktober samen met Gedeputeerde Staten en externe partners gesproken over een nieuwe koers om het Brabantse landelijk gebied in de toekomst vitaal, aantrekkelijk, leefbaar en gezond te houden. Het waren twee dagen van verdieping en verbreding. De fractie van de VVD heeft uitgekeken naar de beleidsnotitie, waarin de uitgangspunten zijn verwerkt die tijdens deze heisessie naar voren kwamen. Het is een goed stuk geworden waarin de basisfilosofie voor de toekomst voor het landelijk gebied is vastgelegd. Gedeputeerde Staten hebben goed werk verricht. Wij zijn blij dat er nu eindelijk een visie op papier staat waar we mee aan de slag

kunnen.

Tijdens deze sessie werd onder andere geconstateerd dat de pijlers van de Telos-driehoek zich in het landelijk gebied te veel naast elkaar en niet in samenhang met elkaar ontwikkelen en dat er voor het landelijk gebied een behoefte is aan nieuwe normen en waarden. Helaas is het met de reconstructie niet gelukt de burgers zodanig bij het proces te halen dat ze zich positief betrokken voelen. De conclusie uit deze sessie was dat er meer samenhang moet komen tussen mens, dier en natuur en dat de samenhang tussen stad en platteland versterkt moet worden. Er is nu een kans om op het gebied van duurzaamheid, diervriendelijkheid en gezondheid van mens en dier iets te doen.

Dit betekent dat met name in de agrarische sector een vernieuwingsslag gemaakt moet worden. Partners zijn nu meer dan ooit te voren bereid deze vernieuwingsslag te maken waardoor de kwaliteit van het leven in Brabant verbeterd wordt. De kwaliteit van het leven van de Brabantse burgers vindt mijn fractie heel belangrijk.

Ook voor een goed vestigingsklimaat en voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme is een vitaal en mooi landschap met mooie cultuurhistorische complexen een voorwaarde.

Wij zijn het eens met de basisfilosofie waarin het denken en handelen van burgers en ondernemers het vertrekpunt is bij nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied en dat burgers en ondernemers, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, uitgedaagd worden om bij te dragen aan een vitaal platteland. Dit moet echter wel gebeuren binnen de randvoorwaarden die provincie stelt om de basiswaarden in het landelijk gebied te beschermen.

In dit koersdocument wordt ingezet op het ruimte geven aan nieuwe initiatieven en ondernemerschap. Wil dit een succes worden, dan moet de provincie meebewegen in een dynamisch veranderingsproces, met minder regels en minder subsidies. Zij moet ook niet op de stoel van de ondernemer willen zitten. De rol van de provincie in dit proces is, dat zij vanuit haar maatschappelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheid dit proces ondersteunt. Ook gemeenten zullen

moeten bijdragen en moeten meewerken aan het zoeken van lokale oplossingen, zeker als het gaat over het betrekken van het MKB in dit proces en de implementatie van het advies van de Commissie Van Doorn.

Bij dit transitieproces speelt de agrarische en agrofoodsector een belangrijke rol. Deze sector levert een grote bijdrage aan de economie en de werkgelegenheid, zowel provinciaal als nationaal. Maar het is ook een sector die op dit moment gericht is op kostenminimalisatie en schaalvergroting. Daarvoor neemt in onze provincie het draagvlak af en zijn, naar het oordeel van deskundigen, de grenzen bereikt. Ons concurrentievermogen wordt door de grondprijzen, het hoge arbeidsloon en hoge veevoerprijzen steeds kleiner, sterker nog, de heer Duisters van de Rabobank vertelde tijdens de Statendagen dat het huidige verdienmodel van de intensieve veehouderij failliet is.

Wil de agrarische sector overleven, dan zal ze zich moeten inzetten op het creëren van toegevoegde waarde en kwaliteit. Er is een fundamentele aanpak nodig van de hele agrarische sector in relatie tot economie, ecologie, recreatie en toerisme en ruimtelijke ordening. We zijn blij dat nu eens de conclusie getrokken wordt dat het landelijk gebied een multifunctioneel karakter moet krijgen.

Onze ambitie in Brabant is om de agrarische sector die zich voortaan vooral richt op kennis en innovatie, tot één van de topsectoren van onze provincie te maken waardoor het imago van Brabant als innovatieve topregio wordt versterkt. Dit zal de komende jaren veel energie van de agrarische en agrofoodsector vragen. En niet alleen van die sector. Ook de ondersteunende organisaties, de retail en de diverse overheden zullen hun bijdrage hieraan moeten leveren.

Het Brabants model moet een duurzaam model worden. Dit model is niet van de ene op de andere dag te realiseren. Het zal een lang proces zijn waarin uiteindelijk een win-winsituatie voor alle stakeholders bereikt moet worden. De fractie van de VVD wil een economisch model waar maatschappelijk draagvlak voor is.

In een meerjarenaanpak zullen nog veel zaken in

deelnotities uitgewerkt worden. Is het mogelijk om een overzicht te geven wanneer wij in de commissies de verschillende deelnotities gaan behandelen?

Uiteindelijk heeft deze nieuwe aanpak gevolgen voor de Structuurvisie en voor de ruimtelijke ordening.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Kan mevrouw Prins aangeven hoe lang het van de VVD mag duren voordat de maatregelen genomen worden waarop de mensen in Brabant staan te wachten?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb deze vraag aan GS gesteld. Dan kan mevrouw Knoet niet verwachten dat ik het antwoord geef.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik neem aan dat ook mevrouw Prins daarover een mening heeft. Ik zal die in de tweede termijn nog een keer vragen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Moeten wij dan beginnen met een deelnotitie over wat de provincie nu wel kan ondernemen en wat binnen haar bevoegdheid ligt in plaats van negen punten te noemen die allemaal buiten de provincie liggen?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Uiteraard gaan die deelnotities over de provinciale rol en de betekenis van de provincie, althans zo zie ik dat. De eerste kaders voor een deelnotitie over natuur en landschap hebben wij al gehad. Ik stel mij voor dat de andere notities op eenzelfde manier worden ingestoken. Ik wil alleen graag weten hoe lang het duurt voordat wij die krijgen. Het moet niet eindeloos gaan duren. Het veld wacht natuurlijk op een reactie van onze kant in dezen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Welke concrete punten moeten volgens mevrouw Prins in die eerste deelnotitie staan zodat de provincie maatregelen kan nemen voor het landelijk gebied?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Die maatregelen moeten in het verlengde liggen van de Commissie Van Doorn en van het koersdocument dat wij hopelijk straks vaststellen. Het moet het verlengde

daarvan zijn. Wij stellen nu de visie vast en de deelnotities moeten daarop een vervolg zijn.

De *voorzitter*: Het punt lijkt mij helder. Mevrouw Prins, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Uiteindelijk heeft deze nieuwe aanpak gevolgen voor de Structuurvisie en voor de Verordening ruimte. De aanpassing van de verordening zal, evenals het hele proces, dynamisch en met een vooruitziende blik moeten gebeuren, met ruimte voor nieuwe en goede initiatieven en met maatwerk. Willen we de sector op een hoger plan brengen, dan mogen nieuwe initiatieven niet op een woud van regelgeving stuklopen. De fractie van de VVD stelt voor om met een regionale pilot ervaring op te doen hoe we een duurzaam economisch model voor de provincie zouden kunnen realiseren.

De Commissie Van Doorn heeft zich gebogen over de vraag hoe die aanpak voor de intensieve veehouderij moet zijn. Zij heeft advies gegeven in haar rapport “Al het vlees duurzaam”. Met het verbond van Den Bosch hebben 21 belangrijke partijen te kennen gegeven de doelstellingen te ondersteunen en aan het werk te willen gaan met de transitie die nodig is. Daarmee neemt de hele keten van veehouder tot winkelbedrijf deel aan dit proces. Ondertussen is in de begroting geld vrijgemaakt voor een regievoerder. Een kenmerk van onze provincie is dat de verschillende gebieden elk hun eigen karakter hebben. Zij moeten zich ook als zodanig verder ontwikkelen in de toekomst. Is het een idee om in te zetten op regionale regievoerders in plaats van op één provinciale regievoerder? Wij horen graag het antwoord van de gedeputeerde.

Als we het rapport van de commissie Van Doorn goed lezen, kunnen we de conclusie trekken dat de rol van de provincie in het gehele proces van de transitie maar een zeer beperkte rol is. Het is vooral een rol van stimuleren, kaders scheppen, handhaven en kansen bieden aan innovatieve ontwikkelingen. De markt zal het vooral zelf moeten doen. De fractie van de VVD is het met dit uitgangspunt eens.

Tot slot hebben we nog een paar vragen.

Het ministerie heeft aangekondigd dat de mest-productierechten per 2015 komen te vervallen, waardoor er voor Brabant een risico ontstaat dat de omvang van de veestapel toeneemt. Klopt het dat veehouderijen nog veel onbenutte vergunningen op zak hebben? Hoe kunnen we in Brabant voorkomen dat de omvang van de veestapel na 2015 toeneemt?

Hoe worden de rollen van Rijk en provincie inzake de duurzame landbouw op elkaar afgestemd?

De provincie heeft de regie over het voeren van overleg met het Rijk over het antibioticagebruik in de veehouderij. Het Rijk heeft ondertussen een aantal maatregelen op dit terrein genomen. Is er reden om aan te nemen dat er, zoals wij in de kranten lezen, om aan de kwantitatieve reductie te voldoen sterkere antibioticamiddelen gebruikt gaan worden? En als dit het geval is, hoe kunnen we dit voorkomen?

De *voorzitter*: De fractie van het CDA heeft twee woordvoerders aangemeld. Zij hebben samen twaalf minuten. Ik zie wel hoe die verdeeld worden.

Mevrouw Van Extel heeft als eerste het woord.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Voorzitter! Het CDA is blij dat bijna de gehele Staten dit onderwerp op de agenda van de Statenvergadering willen plaatsen. In mijn deel ga ik in op de Commissie Van Doorn. Het instellen van de Commissie Van Doorn is immers niet voor niets gebeurd. Zij had een belangrijke opdracht. Het is goed om daarbij stil te staan. Wij kunnen de uitkomsten van de Commissie Van Doorn van harte onderschrijven, want ook wij zijn van mening dat de enige toekomst voor de landbouw een duurzame toekomst is. Uniek van dit rapport is het Verbond van Den Bosch. Veel organisaties, overheden en ngo's (niet-gouvernementele organisaties) hebben zich met hun handtekening verbonden aan een reeks maatregelen die zij de komende acht jaar moeten uitvoeren. Een omslag in de agrarische sector is namelijk alleen mogelijk door samenwerking met de markt. De markt staat als enige partij direct in contact met de koper van het stukje vlees. Wij hopen dan ook echt dat de

retail zijn verantwoordelijkheid neemt. Daarom ook onze oproep aan de retail: zorg ervoor dat uw handtekening geen loze belofte is maar een harde toezegging.

De rol van de provincie bij de uitwerking van de voorstellen van de Commissie Van Doorn is beperkt. Mevrouw Prins van de VVD zei dat ook al. De zaken waarover de provincie wel iets te zeggen heeft, moeten echter goed worden aangepakt. Het sluitend maken van de kringloop is hiervan een voorbeeld. De Commissie Van Doorn geeft aan dat de provincie dit proces kan stimuleren met het aanwijzen van mogelijke mestverwerkingslocaties. Hoe wil de gedeputeerde dit aanpakken?

Tijdens de commissiebehandeling hebben wij gevraagd hoe omgegaan zou moeten worden met duurzame innovatieve plannen die niet voldoen aan onze regelgeving. Wij waren blij met het antwoord van de gedeputeerde dat dergelijke initiatieven eruit gehaald moeten worden. Wij vragen de gedeputeerde hoe hij dit denkt aan te pakken. Wij zien hiervoor graag een voorstel in de commissie.

Wij vinden dat er ruimte moet blijven voor een duurzame en verantwoorde veehouderij in Brabant, omdat de agrofoodsector qua werkgelegenheid, streekgebonden productie en export enorm belangrijk is voor de vitaliteit van ons Brabant. Duurzaam vlees in 2020 vraagt nogal wat van de sector, de retail en de overheid, maar wij vinden dat dit gevraagd mag en moet worden.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Wat verstaat mevrouw Van Extel onder verantwoorde intensieve veehouderij?

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Een duurzame veehouderij zoals ook Van Doorn aangeeft.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Dus exact zoals Van Doorn het aangeeft?

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Ja, wij staan achter het rapport van Van Doorn.

Mevrouw Knoet-Michels (PvdA): Mevrouw Van Extel zegt dat er afspraken gemaakt moeten worden met retail. Dat is logisch maar dat gaat maar over 20% van de productie in Brabant. Ik begrijp dat er eigenlijk veel meer over de grenzen gaat. Hoe gaan wij daaraan grenzen stellen?

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Wij hebben nu eenmaal te maken met export. Daarom is de landbouw ook zo'n sterke economische drager in Brabant. Van Doorn geeft aan dat dit goed bekeken moet worden. Ik denk dat het wel een probleem zal worden.

Mevrouw Knoet-Michels (PvdA): Mevrouw Van Extel denkt dat zij de gedeputeerde niet hoeft te vragen hoe hij dat probleem wil aanpakken? Zij vraagt namelijk niet hoe de provincie kijkt naar die 80% die over de grens gaat en hoe zij daarbij de retailsector wil betrekken.

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Wellicht kan de gedeputeerde de vraag van mevrouw Knoet straks meenemen in zijn beantwoording.

De heer Van Hattem (PVV): Mevrouw Van Extel geeft aan dat zij de definitie van Van Doorn voor duurzaam volgt. In het rapport van Van Doorn wordt het begrip duurzaam echter helemaal niet geconcretiseerd. De reactie van mevrouw Van Extel verbaast mij dan ook. Kan zij misschien een iets meer inhoudelijke uitleg geven over wat zij verstaat onder duurzaam?

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Nee. De heer Van Hattem stelt die vraag elke keer. Wij hebben met elkaar afgesproken dat wij geen woordenboek gaan gebruiken om te definiëren wat precies onder duurzaamheid wordt verstaan. Iedereen heeft daarvan een andere beleving, maar de heer Van Hattem blijft die vraag maar stellen. Ik hanteer de definitie duurzaamheid van de Commissie Van Doorn.

De heer Van Hattem (PVV): Ik stel het aan de orde en concludeer dat mevrouw Van Extel eigenlijk blindelings achter een loze kreet aanloopt. Als zij

het begrip niet eens kan concretiseren, wat wil zij dan?

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Ik heb niet gezegd dat ik niet weet wat duurzaam is, maar wij moeten werken aan duurzaam vlees in 2020. Van Doorn geeft dat goed aan en die richting volgen wij graag.

De heer Van der Wel (PvdD): Mevrouw Van Extel zei in het begin van haar betoog te hopen dat de sector dit ter hand zou nemen en iets zou gaan doen. Is dat nu werkelijk de visie van het CDA? Hoopt zij maar dat het goed komt?

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Zeker niet. Ik heb ook aangegeven dat voor het CDA de enige toekomst een duurzame toekomst is. Dat is volgens mij het antwoord op de vraag van de heer Van der Wel.

De heer Van der Wel (PvdD): Mevrouw Van Extel kan toch niet tegen haar achterban zeggen dat zij hoopt dat het goed komt?

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Wat wilt u dan, mijnheer Van der Wel. Natuurlijk hopen wij dat, maar wij moeten het stimuleren en niet alleen met verboden werken.

Mevrouw Slegers (SP): Misschien kan ik mevrouw Van Extel helpen en ik wil ook best de heer Van Hattem helpen. De definitie van duurzaamheid kan van Alterra komen of van de commissie Brundtland. Voor een andere mogelijkheid verwijs ik naar de eerste termijn van de SP zo meteen.

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Goed, dan wacht ik het betoog van mevrouw Slegers af.

De voorzitter: Mevrouw Van Extel vervolgt haar betoog.

Mevrouw Van Extel-van Katwijk (CDA): Ik ben klaar met mijn betoog.

Mevrouw Brunklaus (GroenLinks): In de commissie

hebben wij gesproken over de definitie van duurzaamheid. De gedeputeerde heeft daar gezegd dat de definitie van Brundtland overgenomen wordt. Is mevrouw Van Extel het daarmee eens?

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Ja, daarmee ben ik het eens. De vraag komt iedere keer terug. Ik denk dat het nu klaar is. Wij staan daarachter.

De heer *Van Hattem* (PVV): De gedeputeerde heeft inderdaad aangegeven de definitie van Brundtland te hanteren. Dat is leuk en aardig maar dit wordt in het onderhavige voorstel niet geconcretiseerd. Het wordt niet uitgewerkt en blijft daarmee nog steeds een leeg begrip. De visie van het CDA van duurzame veehouderij kan ik niet in een paar woorden samenvatten.

De *voorzitter*: Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat het over hetzelfde onderwerp gaat als in uw eerdere interruptie, mijnheer Van Hattem. Ik sluit nu deze interruptie en geef het woord aan mevrouw Klitsie.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Het gaat over hetzelfde onderwerp.

De *voorzitter*: Dat lijkt mij nu voldoende behandeld. Wij wachten de andere bijdragen af. Ik geef het woord aan de heer Van Vught voor het vervolg van het betoog van de CDA-fractie.

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! Ik ga in op het koersdocument. In het algemeen kunnen wij de denklijn van het koersdocument onderschrijven. De naam van het koersdocument “Stadteland” onderschrijven wij echter niet. Wij denken dat over tien jaar nog geen enkele Brabander snapt wat met “Stadteland” bedoeld wordt. Dit woord suggereert ook een beetje dat het platteland ondergeschikt gemaakt wordt aan de stad en dat wij er een grote speeltuin van willen maken. Wij zijn het daarmee niet eens. Vandaar dat wij een breed ondersteund amendement indienen om de naam te wijzigen in stad en platteland. Wij kunnen de besturingsfilosofie die in het

document staat onderschrijven. Meer participatie van burgers en ondernemers vinden wij ook een heel goede zaak.

De precieze gebiedsindeling van Brabant is nog niet bekend. Wij hadden de reconstructiegebieden en de gebiedscommissies. Nu komt er een andere indeling. Wij willen graag dat die eerst in de commissie ROW komt voordat die definitief wordt. Dan kunnen wij er nog even over praten. Die gebiedsindeling mag anders worden dan nu het geval is en moet meer rekening houden met de doelstellingen die wij voor ogen hebben.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Leest de heer Van Vught uit het koersdocument dat er sprake is van een nieuwe indeling met structurele commissies?

De heer *Van Vught* (CDA): Dat staat er niet, maar wij denken dat in de regio commissies moeten opereren die een en ander uitwerken en invullen. Het lijkt mij niet goed te werken als wij dat allemaal vanuit deze toren doen. West-Brabant bijvoorbeeld is een heel ander gebied dan Oost-Brabant, met een andere problematiek. Wij willen dat gebiedscommissies dit gaan doen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Er zit een wereld van verschil tussen alles vanuit deze toren regelen en de keuze voor vaste commissies in de diverse gebieden.

De heer *Van Vught* (CDA): Wij gaan ervan uit dat die commissies er komen. Wij willen dat het vaste commissies worden waarin de gemeenten, de waterschappen, de burgers en maatschappelijke groeperingen zitten. Daarnaast kunnen er adhoc-commissies komen om met name meer burgerparticipatie te creëren en op die manier te zorgen voor meer inspraak en meer draagvlak. Wij wachten hiervoor een voorstel van het college af. Wij zijn voorstander van een “ja/mits”-beleid. Wij sluiten aan bij de opmerkingen van de fractie van de VVD: minder regels. De verordening moet waarschijnlijk daarop worden aangepast. Wij verwachten de voorstellen daarvoor in 2012 langs te zien komen.

Hoe veranderen wij de cultuur bij de ambtenaren,

bij de gemeenten maar ook hier in dit huis? Wij moeten ons niet overal mee willen bemoeien. Als wij ruimte willen geven voor nieuwe zaken, moeten wij onze houding daarop aanpassen. Goede handhaving is natuurlijk noodzakelijk. Daaraan heeft het in het verleden nogal eens geschort. Wij willen dat de zaken goed gehandhaafd worden en dat free riders aangepakt worden.

Het CDA vindt het platteland belangrijk. Daar wonen een miljoen mensen. Wij vinden het buitengewoon goed dat de economie meer nadruk krijgt in deze notitie. Het gaat dan vooral om het MKB en de agrarische sector.

De leefbaarheid in de kleine kernen heeft de afgelopen vier jaar veel aandacht gehad. Wij vinden dat dit zo moet blijven. Zeker vanwege de vergrijzing zijn kleine dorpen kwetsbaarder. In het kader van een ring rondom de steden staan wij een ruimhartiger beleid voor als het gaat om verbreding van activiteiten.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik ben blij dat het CDA aandacht heeft voor de kleine kernen. Betekent dat ook een voortzetting van de lopende IDOP-regeling (IDOP = Integraal Dorpsontwikkelingsplan)?

De heer *Van Vught* (CDA): Wij zijn voorstander van een voortzetting van die regeling. Daarvoor is ook geld vrijgemaakt in het bestuursakkoord. De IDOP-regeling heeft veel goeds gebracht voor de kleine kernen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dat ben ik van harte met de heer Van Vught eens. Op welke manier wil hij dit concretiseren?

De heer *Van Vught* (CDA): Dat moet nog verder uitgewerkt worden. Wij hebben daarvoor €10 mln. uitgetrokken. De bijdrage per kleine kern wordt iets verlaagd. Het geld wordt met name gebruikt om initiatieven ondersteunen die de leefbaarheid stimuleren.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Begrijp ik het goed dat het CDA weer inzet op de oude IDOP-

regeling? Ik dacht dat wij hadden afgesproken dat de oude IDOP-regeling wordt afgebouwd. Er is binnen het bestuursakkoord wel geld vrijgemaakt om de leefbaarheid op het platteland te bevorderen, maar dit gaat toch op een andere manier gebeuren dan in de afgelopen bestuursperiode het geval was. Daarvoor is namelijk geen geld meer.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik heb het maar even IDOP-regeling genoemd omdat dan voor iedereen duidelijk is wat wij bedoelen. Dat wij die tegen het licht houden, moderniseren en toespitsen op de doelstelling, akkoord. Ik neem aan dat dit nog langs komt.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Door dat woord te gebruiken worden er verwachtingen gewekt. Ik vraag de heer Van Vught een andere terminologie te gebruiken waardoor duidelijk wordt dat er op een andere manier zal worden gewerkt.

De heer *Van Vught* (CDA): Wij zijn in voor een andere terminologie. Dat maakt ons niet zoveel uit.

Mevrouw *Aarts-van der Loo* (CDA): Wij hebben het bestuursakkoord onderschreven en willen voluit gaan voor de daarin omschreven leefbaarheidsplannen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik ben het ermee eens dat er andere terminologie moet worden gevonden. Als wij over de IDOP-regeling blijven spreken, lijkt het alsof wij die op dezelfde manier zullen voortzetten.

De heer *voorzitter*: Dit punt lijkt mij wel gemaakt. Ik stel voor terug te keren naar het agendapunt.

De heer *Van Vught* (CDA): De agrofoodsector is heel belangrijk. Het is de tweede pijler in Brabant. Wij moeten echter wel constateren dat de EU-markt steeds vrijer en opener wordt. Dat is Europees beleid en dat betekent automatisch dat onze agrofoodsector concurrerend moet blijven en dat gaat niet met klein en nostalgisch. Wij zijn

overigens niet voor megabedrijven, laat dat duidelijk zijn, maar met zeer kleine bedrijven gaat het ook niet.

Het MKB moet bevorderd worden in het buitengebied, met name bij de agrarische bedrijfsgebouwen. Daar moeten nieuwe kaders voorgesteld worden. Een en ander is al vergesloopt, maar de gemeenten gaan daarmee verschillend om. Wij willen dat extra stimuleren.

Ook recreatie en toerisme zijn een belangrijke pijler. Wij vinden dat die optimaal gefaciliteerd moeten worden.

Wij willen dynamische werkprogramma's en geen hinderplanologie. Wij onderstrepen dit met een motie.

Ik wil nog even kort ingaan op een uitspraak van de rechtbank in Den Bosch. GS hebben ons daarover een lange brief gestuurd. Mijn fractie is er geen voorstander van dat de sector van de intensieve veehouderij uitbreidt in intensiveringsgebieden. In de verordening is sprake van een slot op de muur. Ook bij de reconstructieplannen is ingezet op een ontmoedigingsbeleid in deze gebieden. De uitspraak van de rechtbank verrast ons dan ook. Wij delen de mening van GS dat deze uitspraak waarschijnlijk geen grote gevolgen zal hebben. In de meeste extensiveringsgebieden zijn de bouwblokken zeer eng begrensd, bijvoorbeeld een meter buiten de muur van stallen en dergelijke. De mogelijkheden zijn dus zeer beperkt.

Wij zijn tegenstander van een voorbereidingsbesluit want daarmee wordt alles helemaal op slot gezet. In 2013 moeten alle bedrijven voldoen aan de nieuwe normen van welzijn en uitstoot van emissies. Dat vergt nog veel inspanning van de sector zelf. De uitstoot wordt aanmerkelijk verminderd. Een voorbereidingsbesluit is een paardenmiddel waardoor de bedrijven geen aanpassingen meer kunnen treffen. Hoe het dan verder moet, weet niemand.

Wij zijn voorstander van het intrekken van de reconstructieplannen in 2012, maar wij willen vooraf in een notitie van GS de precieze gevolgen in de volle breedte gepresenteerd krijgen.

De voorzitter: Door de leden Van Vught, mw. Prins-

Afman, Heijmans, mw. Knoet-Michels, P. Smeulders, mw. Frijters-Klijnen, Krol en Van der Wel wordt het volgende amendement ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 9 december 2011,

constaterende dat:

- *het begrip "stadteland" geen enkele associatie oproept;*
- *er niets mis is met bestaande begrippen die al ingeburgerd zijn;*

overwegende dat:

- *het verstandiger is om een begrip te kiezen wat herkenbaar is voor onze Brabantse burgers;*

dragen Gedeputeerde Staten op:

- *het begrip "Stadteland" te vervangen door "stad en platteland"*

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A12.

Door de leden Van Vught, mw. Slegers, mw. Klitsie en mw. Brunklaus wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in openbare vergadering bijeen op 9 december 2011,

constaterende dat:

- *de komende jaren, in het bijzonder in het landelijke gebied, grote opgaven liggen op het gebied van de leefbaarheid in al zijn facetten (o.a. gezondheid, economische dynamiek, natuurontwikkeling en energie);*
- *de agrarische sector voor een keerpunt staat;*
- *er minder geld is voor natuurontwikkeling;*
- *voorgesteld wordt de gebieds- en reconstructiecommissies op te heffen;*

overwegende dat:

- *er in "De 10 van Brabant", de "Agenda van Brabant" en in "stadteland" stevige opgaven en ambities op het gebied van duurzaamheid zijn geformuleerd;*
- *samenwerking door vier O's een essentiële voorwaarde is om deze opgaven en ambities succesvol op te pakken;*
- *draagvlak en betrokkenheid van burgers, bedrijven en organisaties wezenlijk zijn;*
- *regionaal maatwerk hierbij vereist is;*
- *initiatiefnemers nog te vaak tegen een "nee, tenzij"-houding aanlopen waar een "ja, mits"-benadering zou moeten gelden;*
- *er behoefte is aan experimenteerruimte voor de*

*ontwikkeling van duurzame innovatieve concepten;
spreken uit dat:*

- *GS naar analogie van de Green Deals met het Rijk Duurzaamheidsdeals met de regio's gaat sluiten waarbij structurele verduurzaming per regio uitgangspunt is;*
- *in deze Duurzaamheidsdeals gezamenlijke doelstellingen worden geformuleerd over economische ontwikkeling, natuur, recreatie en toerisme, duurzame energie en kringlopen;*
- *er met deze deals experimenteerruimte wordt geboden en GS samen met lokale overheden actief knelpunten aanpakken en procedures versnellen,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M5.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Brabant snakt naar de overgang naar een ecologisch, een economisch maar ook een esthetisch en ethisch platteland; de boer, de burger en de buitenmensen. Na vijf jaar onafgebroken reizen door het Brabantse platteland snak ik er zelf ook naar. In de afgelopen jaren zijn wij bij de SP in ieder geval tot conclusies gekomen die wij gelukkig terugzien in dit koersdocument en zelfs in het rapport van de Commissie Van Doorn. Lang voordat Van Doorn zijn opdracht kreeg om advies te geven, was natuurlijk de mensen op de publieke tribune en velen van ons al duidelijk dat grootschaligheid meer kapot gemaakt heeft dan ons allemaal lief is; dat burgers volkomen buitenspel zijn gezet in de zogenaamde reconstructie van het platteland; dat economische winst vooropstond, dat er dan een hele tijd niets kwam en dan pas mensen, dieren, gezondheid en landschap; en dat de cowboys met hun dure juristen het reconstructieproces naar hun hand hebben gezet over de rug van hun buurtgenoten; dat in meer dan één gemeente sprake is geweest van – laat ik het diplomatiek zeggen – eenzijdige agrarische belangenbehartiging. Met een averechts effect overigens, want nu zitten wij met de gebakken peren. Dat geldt ook de boeren want zij worden in de maatschappelijke discussie gebrandmerkt als boeven, terwijl zij door de politiek, door ons dus, door de grootwinkel-

bedrijven en door de industrie tegen elkaar worden uitgespeeld en met hun hoofd in een strop worden gejaagd.

Boeren is niet alleen een inkomstenbron maar vooral een manier van leven. Dat is ons duidelijk geworden. Er stond vanochtend ook een stuk over in het Brabants Dagblad. Boeren doe je niet alleen met je handen, maar ook met je hart. Hoelang staan wij nog toe dat steeds meer boeren de individuele vrijheid wordt ontnomen om op deze manier hun leven en hun bestaanszekerheid in te vullen? Door de shake out, zoals Van Doorn dit noemt, door de grote opruiming als gevolg van die grootschaligheid komt de voedselproductie en dus ook de zeggenschap daarover in handen van een steeds kleiner industrieel conglomeraat. Dat heeft niet zozeer bestaanszekerheid voor de individuele ondernemer en zijn gezin voor ogen, of kwaliteit van producten of van het productieproces, maar kostenminimalisatie en winstmaximalisatie. Agrarische bedrijvigheid en voedselproductie staan niet meer in dienst van overleving en gezondheid van de mens maar van het genereren van kortetermijnwinsten voor een kleine groep industriëlen. Hoe lang staan wij die winst- en machtsconcentratie nog toe? Hoeveel zeggenschap over de kwaliteit en de beschikbaarheid van ons eigen eten, onze gezondheid en overleving geven wij nog uit handen?

Dit zijn cruciale vragen waarop de SP in elk geval antwoordt: nooit meer, laten wij stoppen!

Het koersdocument geeft een mooie samenvatting van het proces dat wij de afgelopen jaren in Brabant hebben doorlopen. Het koersdocument zet een goede stap in de juiste denk- en handelsrichting.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Mevrouw Slegers zegt net: nooit meer, nooit meer die grote conglomeraten van boeren en dat de commissie Van Doorn en het koersdocument daarop een antwoord hebben. Zij beseft natuurlijk wel dat op dit moment boeren door meer bouwblokken of bedrijven te hebben eigenlijk wel een groot bedrijf hebben, het is alleen verdeeld over verschillende locaties. Hoe wil zij dat tegengaan?

Mevrouw *Slegers* (SP): Daarop kom ik zo meteen in de rest van mijn verhaal. Ik heb overigens niet gezegd dat de Commissie Van Doorn daarop een antwoord heeft en ook niet dat het koersdocument daarvoor een oplossing heeft. Het is een koersdocument. Ik heb wel gezegd dat dit document een goede stap is in de richting van een juiste denk- en handelswijze.

De heer *Van Vught* (CDA): Mevrouw Slegers zegt dat het allemaal komt door de grootschaligheid van de boerenbedrijven. Wij weten allemaal dat 90% van de mensen inkopen doen in de supermarkt. De supermarkten proberen zo goedkoop mogelijk in te kopen en voeren ook onderling een gevecht om zo goedkoop mogelijk te zijn. Is dat niet een van de oorzaken van de ellende die wij nu bespreken?

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik ben dat helemaal met de heer Van Vught eens. Het een hangt met het ander samen. Ik kom ook daarop terug in mijn verhaal.

Wat kun je nu doen aan die grote opruiming en aan die machtsconcentratie? Het staat vast dat wij dat in Brabant niet alleen kunnen. Daarvoor moeten ook Den Haag en Brussel politieke wil tonen en maatregelen nemen. Wij kunnen inderdaad niet zo veel maar wij kunnen wel wat. Den Haag is een lastig verhaal met een kabinet dat met zijn rug naar Brussel staat maar ook met zijn rug naar echte oplossingen. De Europese Commissie en het parlement zijn nogal gevoelig voor activiteiten van de industriële lobby. Daarvan moeten wij het dus niet hebben; misschien op termijn. Wij moeten vooral zelf aan de gang.

De heer *Van Hattem* (PVV): Hoor ik mevrouw Slegers nu pleiten voor het overdragen van meer macht en bevoegdheden aan Europa? Ik dacht dat SP hierover altijd nogal kritisch was, maar lijkt nu helemaal ingekapseld te zijn door het CDA en de VVD.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik gun de heer Van Hattem zijn momentjes van triomf maar dit is er geen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dit is geen antwoord op mijn vraag. Is de SP nog Europa-kritisch of niet?

Mevrouw *Slegers* (SP): Nog steeds, ik heb ook niets gedaan dat daaraan afdoet. Ik heb gezegd dat wij het niet moeten verwachten van Europa en dat wij het op dit moment ook niet moeten verwachten van Den Haag. Wij moeten de richting vooral zelf aangeven in de hoop dat Europa en Brussel naar ons kijken en met ons meegaan.

Wij kunnen wel wat. Wij moeten in ieder geval profiteren van die Brabantse voortrekkersrol, want hier kwamen de grote problemen aan het licht, hier ontstond de maatschappelijke discussie, hier ontstond het burgerinitiatief, hier namen wij vorig jaar maart historische besluiten, hier werd de Commissie Van Doorn ingesteld en hier ontstond recent het voorstel om de groei van stallen te beperken, ook in LOG's, tot 1,5 ha. Dus alle ogen gericht op Kwatta, op Brabant! Er worden dus oplossingen verwacht van ons. Laten wij met zijn allen tonen dat wij die verantwoordelijkheid durven te nemen en aankunnen en van Brabant een vruchtbare voedingsbodem kunnen maken waarop oplossingen ontkiemen die onze voedselproductie weer gezond en levensvatbaar maken voor mens, dier, producent, consument, leefomgeving etc. Dit is een oprecht pleidooi. Het gaat om de vier E's: economie, ecologie, esthetiek en ethiek.

De voorstellen van het college voor de invulling van de provinciale rol in de overgang naar een beter platteland gaan een aardig eind in de richting van die vier E's. Voor het eerst staat in een Brabants document dat er meer aandacht moet zijn voor lokaal maatschappelijk draagvlak, voor zeggenschap van burgers, dat grootschaligheid niet meer kan, dat de reconstructie mislukt is, dat er meer en scherper gehandhaafd moet worden, dat er lokaal maatwerk nodig is om, inderdaad CDA en VVD, ruimte voor particulier initiatief en ondernemersinitiatief te maken, maar dat zij in ruil daarvoor wel de maatschappelijke verantwoordelijkheid moeten nemen om daarvoor iets terug te geven.

Ik heb een paar vragen aan het college. Is het

college het eens met de SP dat lokaal maatwerk met ruimte voor particuliere initiatieven nodig is, maar dat wij dan wel in het beleid en in de verordening de bescherming van alle andere provinciale belangen goed moeten vastleggen en borgen?

Handhaving op stank, ammoniak en fijnstof gaat niet alleen over handhaving op luchtwassers, maar ook over een veel te hoge geurnormering van gemeenten. Wat kan de provincie hier betekenen in het kader van handhaving?

Wij zijn het natuurlijk zeer eens met alle adviezen over volksgezondheid, sluitende kringlopen en dierenwelzijn van de Commissie Van Doorn en die het college onderschrijft. Op de door Van Doorn voorgestelde oplossingen valt echter nogal wat af te dingen. Wij verwachten niet alle heil van het Verbond van De Bosch. Wij vinden dat de onafhankelijke regievoerder die de provincie gaat aanstellen, wel degelijk het initiatief moet nemen om waar het kan de leden van het Verbond van Den Bosch te wijzen op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om duurzaam vlees te gaan verkopen. Duurzaam gaat niet alleen over milieu, niet eens alleen over volksgezondheid of dierenwelzijn, maar ook over sociaal handelen, over een eerlijke prijs voor de producent en over primaire schapruimte voor het aanbod van lokale en regionale producenten. Dat is dus fairtrade voor de eigen boeren. Ik heb in de commissie gezegd eigen boeren eerst!

Het Verbond van Den Bosch zal dat nooit vrijwillig regelen, want het heeft daarbij namelijk geen belang. Dus schiet Van Doorn daarin tekort en moet er een prikkel van de overheid komen door middel van wet- en regelgeving. Dat kunnen wij in Brabant niet of nauwelijks regelen, dat kan alleen de landelijke overheid doen. De onafhankelijke regievoerder moet op ieder podium en op alle momenten waarop dat kan in Den Haag aandringen op die regelgeving. Die regievoerder mag dus ook geen banden hebben met de agrosectoren hij mag zich niet bemoeid hebben met het reconstructieproces. Het mag geen praatclub worden, maar moet autoriteit hebben en doorzettingskracht.

Van Doorn stelt dat de grootte en de ligging van

een bouwblok niet bepalend zijn voor een duurzame bedrijfsvoering. Als Van Doorn zijn zin zou krijgen, betekent dit dat bedrijven groter en zelfs veel groter mogen worden. Dat doen wij dus niet! Dan halen wij de doelen op het gebied van volksgezondheid en leefbaarheid nooit!

Ik sla een stukje over, voorzitter, anders ga ik over mijn spreektijd heen.

Als wij op alle mogelijke manieren zelf dingen regelen en bij Den Haag aandringen op bijvoorbeeld minder dieraantallen, dan pas kunnen wij ervoor zorgen dat die doelen wel gehaald worden en dat er gezonde bedrijfsvoering ontstaat, economisch en ecologisch. De SP vindt dan ook dat het maximum van 1,5 ha bouwblok een goede prikkel is voor de agrarische sector en voor het Verbond van Den Bosch om te zoeken naar een duurzame bedrijfsvoering in alle mogelijke opzichten.

Concrete criteria voor hoe een bedrijf zich mag ontwikkelen, gaan niet alleen over volksgezondheid, dierenwelzijn, milieu en landschappelijke inpassing, maar ook over de meerwaarde voor beheer en ontwikkeling van natuur én – let op – ook over aangetoond maatschappelijk draagvlak. Concrete criteria vaststellen, is de volgende stap – dat zei mevrouw Prins van de VVD ook al – maar dat is wel de richting die de SP wil meegeven.

De veilige afstand tussen bewoning en stallen zou best weleens 250 meter kunnen zijn en misschien wel meer, maar wanneer gaan wij de totale hoeveelheid dieren, de dichtheid en de concentratie van veebedrijven in een specifiek gebied eens meenemen als criterium voor welke ruimte een bedrijf mag innemen?

De heer *Van Hattem* (PVV): Het is fijn te horen dat de SP eindelijk keuzes durft te maken en met een aantal concrete maatregelen komt in het kader van de Commissie Van Doorn. Veel andere partijen hoor ik die scherpe keuzes niet maken. Ik vraag mij echter af of de SP eist dat deze maatregelen daadwerkelijk worden genomen teneinde dit voorstel te kunnen steunen, of dat zij kijkt wat ermee gedaan wordt.

Mevrouw *Slegers* (SP): Aangezien dit een

koersdocument is en een voorzet doet voor een denk- en handelswijze zet ik het college nu niet de pin op de neus. Dat kan namelijk niet, want niemand is eruit hoe die criteria precies geformuleerd moeten worden. Wij hebben nu juist vastgesteld dat wij daaraan heel hard en snel moeten gaan werken. Daarover zijn wij het eens. Over de concrete uitwerking van dit koersdocument debatteren wij de volgende keer.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik maak hieruit op dat het allemaal heel vrijblijvend is.

Mevrouw *Slegers* (SP): Beslist niet.

De heer *Van Hattem* (PVV): U moet er zo meteen wel mee instemmen, mevrouw *Slegers*.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik vind dat er heel veel in staat om mee in te stemmen. Het is een denkrichting. Naar de uitwerking zullen wij volgende keer kijken.

De *voorzitter*: Mevrouw *Slegers*, komt u tot een afronding.

Mevrouw *Slegers* (SP): Er staat dat er nog geen gezondheidsnormen zijn. Er zijn echter wel heel veel aanwijzingen, ook wetenschappelijk onderbouwd, dat concentratie van dieren en van meer diersoorten bij elkaar een gezondheidsrisico oplevert. Juist de bezorgdheid onder burgers over dat risico moet aanleiding genoeg zijn om eindelijk gezondheidscriteria te formuleren en vast te leggen in de verordening. De provincie kan daaraan een steentje bijdragen door het boeren mogelijk te maken hun producten direct af te zetten aan consumenten in de regio. Er kan zelfs een combinatie gemaakt worden met burgerparticipatie. Dat is ook een voorstel van de SP. Maak in het beleid en in de verordening het criterium lokaal maatschappelijk draagvlak concreet. Een bedrijf mag zich alleen maar duurzaam ontwikkelen als de buurt erover kan meebeslissen en ermee instemt, maar dan moet die buurt zich ook verbinden aan dat bedrijf door de productie af te nemen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik begrijp niet goed wat mevrouw *Slegers* bedoelt met de opmerking dat boeren in hun eigen regio hun producten kunnen afzetten. Volgens mij kunnen boeren allang verkopen aan huis als zij dat willen. Ik koop ook kersen bij de boer en mevrouw *Slegers* misschien ook. Wat is daar nieuw aan?

Mevrouw *Slegers* (SP): Mevrouw *Brunklaus* heeft gelijk. Dat is ook niet nieuw, er zijn veel voorbeelden van good practice. Wij moeten dit wel degelijk mogelijk maken als oplossing voor de hele agrarische sector. Nu is het meer een niche dan core business.

De heer *Van Vught* (CDA): Wat bedoelt mevrouw *Slegers* precies met de opmerking dat de buurt akkoord moet zijn? Is dat tot op de laatste man of vrouw? Als wij een bedrijventerrein of een weg willen aanleggen, zijn er altijd mensen die bezwaar maken en misschien wel terecht, maar uiteindelijk moet er wel een besluit genomen worden. Dat is ook het geval wanneer een agrarische onderneming wil uitbreiden. Hoe wil zij dat doen in de praktijk?

Mevrouw *Slegers* (SP): De heer *Van Vught* geeft mij de gelegenheid om het laatste stukje van mijn betoog te vertellen. Er zijn genoeg voorbeelden. Hij heeft zelf de IDOPs genoemd. Het gaat mij even niet om de regeling maar om de methodiek. Dat was een mooi voorbeeld van hoe Brabantse burgers uitvoerig konden meepraten en daaruit kwamen mooie gedragen voorstellen. In Tilburg is buurtparticipatie een heel groot succes geworden. In andere landen zijn steden met meer dan twee miljoen inwoners die over het uitgeven van het hele gemeentelijke budget op buurniveau laten beslissen. Het kan dus. De SP stelt GS voor dat soort methodieken uit te gaan werken en met voorstellen te komen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Heb ik goed begrepen dat de buurt in het verlengde van het creëren van draagvlak verplicht moet worden om ook bij die ondernemer af te nemen?

Mevrouw *Slegers* (SP): Zo kun je dat niet zeggen. Als in een gezamenlijk proces van nadenken over een ruimtelijk-economische ontwikkeling een buurt “ja” zegt, betekent dat automatisch ook dat die buurt zich committeert aan dat bedrijf. Het een kan niet zonder het ander.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Dat is niet de filosofie van de VVD. Wij denken dat elke burger in Nederland vrij is om te kopen waar hij wil. Wij maken deze opmerking om dit even recht te zetten.

Mevrouw *Slegers* (SP): Prima, maar wij laten het liever beslissen door buurt en ondernemers samen. Ik heb bijna alles gezegd. Ik wil het commentaar van het college op de suggesties die ik namens de SP heb gedaan even afwachten voordat ik beslis of ik nog met moties kom.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Wij zijn niet blij met de term “Stadteland”. Die is weinig herkenbaar. Wij hebben over dit voorstel al een aantal punten naar voren gebracht in de commissievergadering van 25 november jl. Juist omdat die term zo weinig herkenbaar is, hebben wij samen met andere partijen een motie ingediend om die te wijzigen.

De filosofie achter dit verhaal kunnen wij wel van harte ondersteunen. Het idee van uitnodigingsplanologie, samenspraak van bewoners, ondernemers en overheden om de ontwikkeling van het Brabantse platteland gezamenlijk goed op te pakken in plaats van elkaar achteraf met procedures aan te vallen, vinden wij goed. Deze manier van werken past ook in de huidige ontwikkelingen van het omgevingsrecht.

Er komen in dit stuk enkele punten voor die ik even wil aanhalen. Wij vinden dat in het koersdocument te weinig aandacht is voor de werkgelegenheid in de landbouw. Er zijn nog steeds geen duidelijke cijfers over wat die betekent voor de Brabantse economie. Ook ontbreekt nog altijd het aspect van de Oost-Europeanen die in grote getalen in onze provincie aanwezig zijn en waarbij sprake is van huisvestingsproblemen.

De heer *Van Vught* (CDA): Mag ik de heer Van Hattem vragen waar hij de suggestie vandaan haalt dat onbekend is hoeveel werknemers er zijn in de Brabantse agro- en foodsector? Onlangs heeft Agro & Co nog een notitie uitgebracht waarin het precies staat. Deze notitie is aan alle Statenleden toegestuurd.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het is hier een keer aan de orde geweest in een informatiesessie. Ik heb toen gevraagd welk aandeel de landbouwsector levert aan de Brabantse werkgelegenheid en welk deel daarvan wordt ingevuld door autochtone Brabanders en welk deel door Oost-Europeanen. Daarover waren geen duidelijke cijfers beschikbaar. Wij moeten dat goed onderzoeken, want dan weten wij wat de landbouwsector betekent voor onze werkgelegenheid. Ik wil dat dit gebeurt.

In het stuk wordt onder de paragraaf vrijetijdseconomie BrabantStad Culturele Hoofdstad als een interessante kans genoemd. Wij zijn faliekant tegen dat plan en dat kan wat ons betreft uit dit stuk gehaald worden. Het is meer een enorme geldverspilling dan een interessante kans.

Verder pleiten wij voor voortzetting van de IDOP-regeling om de leefbaarheid in de kleine kernen te garanderen. Die regeling is uitermate succesvol gebleken. Het zou zonde zijn om een succesvolle regeling af te schaffen. Als iets goed is, moeten wij daarmee lekker doorgaan.

In het stuk wordt niet gesproken over veiligheid. Dat mis ik echt. Veiligheid is immers een randvoorwaarde voor een goed, vitaal en leefbaar platteland. Ik heb in de commissie als het voorbeeld gegeven van een winkelier in Eersel die in vier jaar tijd elf keer overvallen is. Ik ben bij hem op bezoek geweest. Hoe voelt zich volkomen machteloos. Daar moeten wij echt naar kijken. Wil de kleine winkelier of de kleine ondernemer op het platteland kunnen ondernemen, dan moet er meer aandacht zijn voor veiligheid. Daarom roep ik het college op om in samenspraak met gemeenten en de veiligheidsdriehoek in overleg te gaan over hoe de veiligheid op het platteland verbeterd kan worden.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Kan de heer Van Hattem aangeven wat de relatie is met het koersdocument dat wij nu bespreken?

De heer *Van Hattem* (PVV): Het aspect veiligheid ontbreekt in het koersdocument en die relatie leg ik. Wij willen veiligheid als randvoorwaarde voor leefbaarheid erin terugzien.

Mevrouw *Slegers* (SP): De veiligheid van kleine winkeliers moet natuurlijk gewaarborgd worden. Eersel is een dorpskern maar ligt wel degelijk in een stedelijk gebied. Het koersdocument gaat echt over het buitengebied van Eersel en omstreken.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het Brabantse platteland is eigenlijk één groot verstedelijkt gebied. Er is een duidelijke samenhang. Er is geen echt buitengebied meer met zwaar afgelegen plekken zoals je die op het Franse platteland tegenkomt.

Mevrouw *Slegers* (SP): Dan kunnen wij het hier ook wel gaan hebben over kleine winkeliers in Tilburg of Den Bosch.

De heer *Van Hattem* (PVV): Daarvoor moet ook aandacht komen.

De *voorzitter*: Dat lijkt mij allemaal heel belangrijk, maar ik stel voor dat de heer Van Hattem naar het onderwerp terugkeert en zijn betoog vervolgt.

De heer *Van Hattem* (PVV): Wij hebben het in ieder geval over het Brabantse platteland en ook in het buitengebied is veel criminaliteit: uitgebrande auto's, hennepteelt en dergelijke. Ik heb het al vaker gezegd, Brabant wordt in tijdschriften al moord-Brabant genoemd. Wij hebben een slecht imago en dat moet echt worden aangepakt. Ik roep het college dan ook op om hierover in overleg te gaan met de veiligheidsdriehoek. Verder pleiten wij ervoor ons mooie Brabantse platteland gevrijwaard te houden van landschapsvervuiling met verschrikkelijke windmolens die onrendabel zijn.

De heer *Altundal* (SP): Hoe moet volgens de PVV de veiligheid gewaarborgd worden? Wil de heer Van Hattem een politieagent bij elke boerderij plaatsen?

Hoe ziet hij de rol van provincie in dezen?

De heer *Van Hattem* (PVV): Wij weten dat de rol van de provincie beperkt is. Daarom roep ik het college ook op om in overleg te gaan met de veiligheidsdriehoek, met de gemeenten, de korpsbeheerders en justitie, om daar werk van te maken. Ik geef een concreet voorbeeld. In de Kempen is door de week 's nachts maar een politiewagen beschikbaar en drie in het weekend. That's it voor een heel groot plattelandsgebied. Er moet gewoon meer politie-inzet komen op het platteland en dus ook meer surveillancewagens.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik ben het alweer eens met de heer Van Hattem, alleen moet hij hiervoor zijn eigen regering aankijken want die zorgt ervoor dat er minder politie in het buitengebied komt waardoor de aanrijtijden langer zijn. Hij moet zich even in Den Haag vervoegen.

De *voorzitter*: De heer Van Hattem vervolgt zijn betoog.

De heer *Van Hattem* (PVV): Zoals ik al heb gezegd, er moet overleg gevoerd met de veiligheidsdriehoek. Die kan dat prima regionaal afstemmen. Onze fractie pleit er zeer voor om rundvee weer in de wei te laten grazen. Te veel koeien worden het hele jaar op stal gehouden. Onze provincie verleent duurzaamheidssubsidies aan boerderijen die hun koeien het hele jaar rond op stal houden. Aan die subsidies moet een eind komen. Ik heb daarover de vorige keer een motie ingediend maar die is helaas niet gesteund. Zolang koeien het hele jaar op stal staan, moet er geen geld van de provincie meer in die richting gaan. Wij pleiten daarvoor en willen dat graag terugzien in de verdere uitwerking van deze plannen.

De heer *Van Vught* (CDA): Misschien kan de heer Van Hattem even aangeven over welke subsidies hij het heeft?

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik heb de vorige keer een motie daarover ingediend. Die bevatte een link naar het betreffende stuk op de website van de provincie waar die subsidies beschreven staan. Het was geloof ik een subsidie in het kader van de POP-2-regeling (POP = Plattelandsontwikkelingsprogramma).

De heer *Van Vught* (CDA): Ik geloof helemaal niet dat wij daaraan subsidies verstrekken.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik heb de heer Van Vught er een mail over gestuurd. Als hij in zijn mailbox zoekt, vindt hij de regeling terug.

De *voorzitter*: Dat lijkt mij dan heel handig. Vervolgt u uw betoog.

De heer *Van Hattem* (PVV): De insteek van de Commissie Van Doorn is een duurzame productiecycclus. Het woord “duurzaam” is zo weinig concreet en zo boterzacht, dat het eigenlijk strandt in overlegmaatregelen. In de negen punten die worden voorgesteld, komt wel negen keer het woord “overleg” voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik vraag de heer Van Hattem om nu niet meer te zeuren over duurzaamheid. Wij hebben zojuist met elkaar afgesproken dat wij hier de definitie van Brundtland hanteren en daar kunnen wij goed mee uit de voeten.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik lees de definitie van Brundtland waarmee mevrouw Knoet zo goed uit de voeten kan even letterlijk voor: “Een duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoefte van de huidige generatie zonder daarbij de mogelijkheid van toekomstige generaties om in hun behoefte te voorzien, te beperken.” Dat is gewoon vaag. Daarmee kun je alle kanten op. Daarmee kun je er nog 100 megastallen bij bouwen want megastallen voorzien misschien in de behoefte van toekomstige generaties. Het kan allemaal, het slaat helemaal nergens op.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Het is wel heel

bijzonder dat de heer Van Hattem het niet voldoende vindt als het goed is voor de mensen van vandaag en ook rekening wordt gehouden met de mensen in de toekomst.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het is misschien leuk om dit een kerstgedichtje te verwoorden, maar het is geen concrete uitwerking van een plan waarvoor wij een hele commissie optuigen en een dure regiegroep neerzetten. Het moet duurzaam zijn. Wij vinden dat een hippieachtige benadering waarmee wij helemaal niets kunnen! Wat dat betreft is de Commissie Van Doorn veel te weinig concreet en boterzacht. Er wordt alleen maar overlegd, wij krijgen er een grote praatgroep bij terwijl nog helemaal niet duidelijk is of daar iets uitkomt.

Mevrouw *Slegers* (SP): Met het risico dat ik hier een aantal kilometers ga maken vandaag, kom ik weer naar de interruptiemicrofoon. Kan de heer Van Hattem zelf alternatieven geven voor de definitie van duurzaamheid of voor een andere concrete inrichting van wat wij willen gaan doen?

De heer *Van Hattem* (PVV): Wij kunnen heel veel doen op het gebied van antibiotica en andere zaken. Er staan een hoop zaken genoemd waarover de provincie niet gaat. De staatssecretaris wil niet of slechts ten dele meewerken aan antibioticamaatregelen die worden voorgesteld. Dat schiet dus niet op.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik wil de heer Van Hattem dezelfde gelegenheid geven als hij mij gaf tijdens mijn betoog. Ik hoor graag van hem wat zijn alternatieven en tegenvoorstellen zijn van wat er in het document staat.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik ga geen uitwerking daarvan geven. Dat is niet mijn idee. Ik kom niet met het idee dat wij iets duurzaam moeten gaan verzinnen en daarvoor een commissie gaan optuigen. Dat hebben wij niet bedacht, dat doen jullie en daar staan wij dus ook niet achter. Als ik dan vraag wat jullie ermee willen en jullie kunnen mij geen antwoord geven, wat moet ik er dan mee?

Het is niet mijn voorstel.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik dacht dat de heer Van Hattem ook lid van Provinciale Staten was. Wij zouden het zeer op prijs stellen om al zijn goede ideeën te kunnen meenemen en daarom willen wij die heel graag horen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het verschil is dat dit geen initiatief is van onze fractie. Het komt vanuit de coalitie. Als de coalitie met een idee komt dat eigenlijk totaal niet is uitgewerkt c.q. geconcretiseerd en boterzacht is, kunnen wij daar niets mee en ik ben niet degene die het huiswerk van de coalitie moet doen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Ik meen gehoord te hebben dat de coalitie ons bij het coalitieakkoord heeft uitgenodigd om met goede ideeën te komen. Het lijkt wel alsof de heer Van Hattem gewoon geen goede ideeën heeft!

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik heb misschien best goede ideeën.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat wij over de definitie van duurzaamheid nog niet uitgesproken zijn, maar ik stel voor dat de heer Van Hattem zijn betoog vervolgt.

De heer *Van Hattem* (PVV): Mijn idee is geen loze begrippen meer te gebruiken en met duidelijke en heldere plannen te komen voordat iets aan deze Staten wordt voorgelegd. Dat is het hart van mijn betoog.

Wij willen graag dat het gebruik van antibiotica aan banden wordt gelegd, maar daar gaan wij niet over zoals ik al zei. De regiegroep zien wij niet zitten. Wij willen een raadgevend referendum zodat de burgers kunnen aangeven hoe zij de ontwikkelingen op het gebied van vleesconsumptie die hier voorliggen zien. Welke koers zij daarbij willen varen. Ik nodig graag de burgers uit om zelf met een burgerinitiatief te komen.

Ik kom dan bij de crux van het hele verhaal, namelijk de bouwblokken van 1,5 ha. Naar mijn idee is de Commissie Van Doorn er vooral op

geënt om de deur naar megastallen weer open te zetten. Als wij tot bepaalde duurzaamheidsmaatregelen komen, komen die megastallen er toch wel weer. Dat is naar mijn idee de onderliggende gedachte van het rapport van de Commissie Van Doorn. Wij pleiten ervoor de bouwblokken op maximaal 1,5 ha te houden. Dan weten de ondernemers waarin zij kunnen investeren, namelijk in bouwblokken van 1,5 ha, niet meer en niet minder. Er staat duidelijk dat daarmee een goede boterham te verdienen is. Als dat niet het geval is, worden wij hier gewoon voorgelogen. Ik ga daar echter niet van uit. Wij houden het bij 1,5 ha. Wij weten dan ook zeker dat de banken en andere kredietverstrekkers daarvoor geld beschikbaar stellen en niet afwachten of in de toekomst toch weer grotere stallen gebouwd mogen worden.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Wat moet er volgens de heer Van Hattem gebeuren met stallen die bijvoorbeeld 3 ha zijn? Wij zeggen nu dat men met 1,5 ha een goede boterham kan verdienen, maar er zijn ook bedrijven van 3 ha of twee bedrijven naast elkaar van ieder 1,5 ha. Hoe moeten wij daarmee omgaan?

De heer *Van Hattem* (PVV): Nieuwe aanvragen moeten wij beperkt houden tot 1,5 ha en niet meer. Wat er al is, kan moeilijk worden weggehaald.

Voorzitter. Ik wil nog graag twee moties indienen.

De *voorzitter*: Door het lid Van Hattem worden de volgende moties ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011, constaterende dat:

- *veel bewoners van het Brabantse platteland, bijvoorbeeld in de Peel en het dorp Westelbeers, klachten uiten over stankhinder van agrarische bedrijven;*
- *jaarlijks in de barometer plattelandontwikkeling onder andere de gegevens over de stankhinder worden gepubliceerd, maar de gegevens over 2010 nog niet in de nieuwste barometer zijn opgenomen;*

overwegende dat:

- *dergelijke stankhinder een aantasting vormt van de leefbaarheid, gezondheid en de toeristische aantrekkelijkheid van het Brabantse platteland;*
- *onduidelijkheid over stankhinder bij gemeenten zorgt voor onenigheid over onder andere geurcirkels tussen bewoners, bedrijven en lokale overheid;*
- *het juist voor de opzet van 'stadteland' met uitnodigingsplanologie van belang is om ontwikkelingen in goed overleg tot stand te brengen;*
- *het voor dergelijk overleg van belang is om te beschikken over duidelijke gegevens;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *zo snel mogelijk de gegevens over de stankhinder in 2010 beschikbaar te stellen;*
- *een inventarisatie te maken in de vorm van een nulmeting omtrent stankhinder op het Brabantse platteland, welke gebruikt kan worden als basis voor overleg bij ontwikkelingen binnen de nieuwe kaders van uitnodigingsplanologie;*

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011, overwegende dat:

- *de recreatieve sector voor Brabant van groot economisch belang is;*
- *ook de recreatieve sector een belangrijke rol heeft in de inrichting en kwaliteit van de ruimte en daarmee voor een vitaal platteland;*

constaterende dat:

- *de Tweede Kamer de motie-Van Bommel om agrariërs en recreatieondernemers in de EHS gelijke kansen te geven in meerderheid heeft aangenomen;*
- *dat Recron aangeeft dat door deze aangenomen motie de provincies de mogelijkheid krijgen om in de ruimtelijke plannen die zij de komende jaren gaan maken recreatie de status te geven die het verdient;*
- *met deze aanpassing expliciet wordt erkend dat recreatie een belangrijke economische sector is in het buitengebied en bijdraagt aan het creëren van ruimtelijke kwaliteit;*

roepen Gedeputeerde Staten op:

- *de gelijke kansen voor agrariërs en de recreatie in de EHS te vertalen in de provinciale ruimtelijke plannen;*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze moties maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. M6 en M7.

Het woord is nu aan mevrouw Knoet van de fractie van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! De basisfilosofie van het koersdocument is volgens de PvdA helder en krijgt onze steun. Wij steunen een integrale aanpak met een verbinding van ecologische, economische en sociale vraagstukken. Een vitaal platteland is volgens ons in balans: het biedt werkgelegenheid, een leefomgeving waarin rekening wordt gehouden met de volgende generatie en de geluksfactor van de mensen nu en is gezond voor mens en dier.

Het huidige model van het platteland past niet meer, het is failliet. We vernielen natuur, we vernielen de leefomgeving van mens en dier en het is niet goed voor de boer die zijn boterham alleen nog maar lijkt te kunnen verdienen als het een industrieel bedrijf wordt. Het is ook niet goed voor de mensen die er wonen en die het voor de leefbaarheid nodig hebben dat bijvoorbeeld ook hun kinderen zich er kunnen ontwikkelen. Sleutels van oplossingen voor een nieuw vitaal platteland zijn er. We kunnen particuliere initiatieven steunen, koplopers helpen, anderen helpen aansluiten, maar wij moeten ook durven uitsluiten als de plannen ons niet aanstaan. We kunnen ruimte geven, plannen belonen die boven het maaiveld uitstijgen als de ontwikkeling voldoet aan harde kwaliteitseisen die de gezondheid voor mens en dier waarborgen, nu en in de toekomst; die eisen stellen aan vervoer en aan energiegebruik en die een positieve bijdrage leveren aan het sociale leefklimaat.

Het koersdocument biedt goede aanknopingspunten. Er zitten wel risico's in de aanpak, vooral in de voortgang. Wij zullen dan ook kritisch de uitwerkingsdocumenten beoordelen en vooral snelheid eisen. Immers, het is goed om een koersdocument te hebben maar de natuur heeft nu al bescherming nodig! Ronkende teksten over een heldere en scherpe basisbescherming zeggen nog helemaal niets over wat die bescherming inhoudt en voor wie en hoe we dat dan doen.

En wat pakken we nu echt aan van de problemen van vandaag? Wat merken de mensen in Brabant concreet het komende jaar: minder stank, minder

ziekten, minder rommelige bedrijfstjes in oude stallen? Ook in Brabant willen we daden in plaats van woorden. De PvdA wil op dit soort zaken in 2012 aantoonbaar verbeteringen zien.

Het foeilelijke woord “Stadteland” doet vermoeden dat de samenhang tussen stad en platteland wordt gezocht. Volgens gedeputeerde Yves de Boer in de commissie duidt het begrip erop dat we zowel stad als platteland belangrijk vinden. Dat is wat ons betreft niet genoeg. Kan de gedeputeerde ons melden wat bijvoorbeeld de B5 van dit koersdocument vindt? Wij verzoeken GS om in 2012 op dit punt een nadere uitwerking te geven; een visie op de samenhang van stad en platteland en te kijken welk instrumentarium de provincie kan en wil inzetten om een en ander te realiseren.

Er zijn veel raakvlakken. Ik noem er een paar en wij zien die graag terug in de uitwerking.

Welke ruimte geven we de kleine gemeenten met hun vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen in relatie tot de plannen in de stad? Ik denk niet dat de steden kunstenaars en ictbedrijven graag zien verdwijnen. Hoe wordt op het platteland verstening en versnippering voorkomen?

Hoeveel ruimte krijgen burgers om woningen te betrekken in ruil voor bijvoorbeeld een stuk natuurbeheer? Zo gek zijn die kleinschalige boomgaarden, natuurtuinen en paddenpoelen niet!

Horen bepaalde mestverwerkingsbedrijven of stallen misschien niet beter op een industrieterrein van de stad? Waarom lijkt de culturele hoofdstad alleen iets van de B5? Brabant zou wat ons betreft moeten gaan voor de eerste groene cultuurstad van Europa.

In het koersdocument wordt gesproken over een nieuwe overlegstructuur. We hebben van de reconstructie geleerd dat alle belanghebbenden erbij betrokken moeten worden.

Mevrouw *Slegers* (SP): Als de PvdA vraagt of bepaalde grote bedrijven misschien wel naar industrieterreinen moeten worden verplaatst, betekent dit dan dat de PvdA in principe wel voor grote bedrijven is, maar niet op de plek waar deze nu zijn.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Wij willen een

samenhang tussen stad en platteland. Wij zeggen hier niet dat wij verplaatsing naar industrieterreinen of hoe wij daarover denken. Wij zien echter wel dat dingen die aan het platteland worden verbonden, misschien beter bij de stad horen en omgekeerd. Wij willen dat zeker uitgewerkt zien in het document.

Mevrouw *Slegers* (PvdA): Mevrouw Knoet is dus niet per definitie tegen grootschaligheid in tegenstelling tot de Commissie Van Doorn en zeker in tegenstelling tot het koersdocument?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Wij geven geen definities over groot, groter, best en alles, maar er zijn zeker mestverwerkingsbedrijven. Wij vinden dat bekeken moet worden waar die geplaatst worden.

De PvdA wil ervoor waken dat we meer betrokkenheid gaan vertalen naar nieuwe structurele overlegorganen. Mogen we uit de tekst begrijpen dat ook GS kiezen voor maatwerk en steeds weer wisselende tijdelijke structuren? Mogen we begrijpen dat de overlegorganen niet alleen dynamisch worden ingevuld, maar dat het behalve om de ruimtelijke ordening nadrukkelijk ook zal gaan over thema's als energie, zorg en wonen en mobiliteit? We hebben in Brabant goede ervaringen met het brede overleg in het kader van de IDOP's, maar in dit dossier liggen de belangen scherper: de een overlegt nu immers over het brood van de ander. Hoe ziet de gedeputeerde dit overleg in de toekomst? De burger wil van ons beslissingen die veiligheid, gezondheid en natuurbehoud borgen en niet alleen maar méér of ander overleg.

Een vitaal platteland wordt niet alleen door de provincie gemaakt. Veel partijen zijn bereid mee te werken. Het breed gedragen verkiezingsmanifest “Brabantse buitengebied in metropolitane omgeving” onderstreept dat. Al deze partijen zijn bereid met ons mee te denken en mee te werken, ook in tijden van krimp en minder financiële middelen. Dan moeten zij echter wel tijdig de gelegenheid krijgen te anticiperen op nieuw beleid, want geen enkele organisatie kan in één jaar 20% tot 40% van de begroting inleveren zonder

waardevolle activiteiten af te breken. We dienen dan ook samen met D66 en 50PLUS een motie “bestuurlijk arrangement” in waarin we GS verzoeken in 2012 met de manifestpartners een nieuw bestuurlijk langjarig arrangement te maken. Daarbij willen we zeker niet op voorhand uitsluiten dat we extra middelen inzetten vanuit de provincie. De PvdA wil dat onze eigen inzet voor enerzijds asfalt en anderzijds natuur in balans is. Het wordt tijd voor en stevig natuurfonds.

Voor de PvdA gaat volgezondheid boven alles. De Commissie Van Doorn doet geen uitspraken over het aantal dieren en het gebruik van antibiotica. Op dit punt is het advies een onvoldoende antwoord op de zorgen van de mensen in Brabant.

In de intensieve veehouderij wordt veel gebruik-gemaakt van antibiotica. Preventief toedienen heeft in het verleden niet geleid tot afname van de risico's.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Begrijp ik het goed dat mevrouw Knoet zegt dat Van Doorn geen uitspraak doet over antibiotica? Ik heb het stuk echt totaal anders gelezen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Er worden geen uitspraken gedaan over de maatregelen die genomen moeten worden. Uiteraard wordt er gezegd dat het moet stoppen. In mijn betoog staat verder dat wij aan GS vragen hoe zij kijken naar de ontwikkelingen na 1 januari 2012. Voor ons is het onacceptabel.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik denk dat mevrouw Knoet hiermee de Commissie Van Doorn tekort doet, want de commissie zegt juist dat er vanaf 1 januari in de sector van de veehouderij geen antibiotica meer preventief gebruikt mag worden. Ik heb het stuk echt anders gelezen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Dat is juist maar dat gaat alleen over het preventieve gebruik.

De heer *Van Hatten* (PVV): Ik wil graag een aanvulling geven. Ik mis in het verhaal het gebruik van de curatieve antibiotica. Die wordt vaak

structureel gebruikt o.a. bij het droogspuiten bij koeien. Daarover zijn enkele verhalen bekend. Vrijwel wekelijks breekt ergens een ziekte uit en wordt er structureel op curatieve gronden antibiotica toegediend. Moet dat ook worden meegenomen of is dat niet nodig?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik bedoel juist te zeggen dat dit nadrukkelijk moet worden meegenomen. Op dat punt zegt de Commissie Van Doorn niets. Dat was ook mijn uitwisseling met mevrouw Klitsie.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik deel de mening van mevrouw Klitsie dat Van Doorn wel degelijk schrijft over het gebruik van antibiotica. Over de curatieve antibiotica gesproken, ik neem aan dat de PvdA niet wil dat dieren die ziek worden, ziek blijven.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Wij willen wel dat er kritisch gekeken wordt hoe vaak, hoe veel en welke middelen er worden gebruikt.

De heer *Van Vught* (CDA): Daar is de sector ook mee bezig. Wij moeten goed opletten niet alles door elkaar te halen.

De *voorzitter*: Mevrouw Knoet vervolgt haar betoog.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik zal het advies van de heer Van Vught ter harte nemen.

Vanuit bedrijfseconomische motieven worden veehouderijen nog steeds groter. Meer massa lijkt nodig om te kunnen investeren en te kunnen blijven voldoen aan regelgeving en om de kosten voor de consument laag te kunnen houden. Dat is één van de vele vicieuze cirkels in dit dossier. Hier is de grens bereikt. De Commissie Van Doorn is daar ook duidelijk over. De consument zal moeten accepteren dat vleesproductie een kostbaar proces is en leidt tot duurder vlees. ‘Wij vragen dan ook om in de uitwerking door de voorgestelde regiegroep goed aandacht aan consumenten-voorlichting te besteden.

We vragen ook aandacht voor, en zullen in de

toekomst de uitwerking beoordelen, de grote export vanuit onze veeïndustrie. Die uitwerking moet zich niet beperken tot eigen markt.

Het besef dat het anders moet en kan, dringt ook steeds beter door in de keten. Hier zit ook veel hoogwaardige werkgelegenheid waarmee we internationaal kunnen concurreren als we ons niet meer richten op schaalvergroting en kostenreductie – juist daarmee stoppen – maar op de toegevoegde waarde van de productie. We verwachten dat in de hele keten wordt geïnvesteerd in de duurzaamheid van de primaire sector.

De Commissie Van Doorn is helder over deze koers. Zij heeft bij haar adviezen echter niet gekeken naar wat een en ander betekent voor de provinciale uitgangspunten en regels. Het is een compliment aan GS en ambtenaren dat zij zo actief hebben gereageerd en wij hun reactie vandaag in deze Staten kunnen bespreken.

De commissie doet geen uitspraak over het aantal dieren in Nederland en Brabant in het bijzonder. Wij kunnen mee in de redenering dat als we harde kwaliteitscriteria hebben aan de hand waarvan we kunnen bepalen of de voorstellen verantwoord zijn, het dan minder of niet meer interessant wordt te praten over aantallen dieren en hectares. Maar het is voorlopig een redenering. De commissie en ook Provinciale Staten weten nog niet welke criteria we moeten gebruiken en aan welke knoppen we moeten draaien. Dus we moeten nu een halt toeroepen aan de hoeveelheid dieren en de hoeveelheid mest. Wij accepteren geen groei van de veestapel. Helaas kunnen wij dat als Provinciale Staten niet alleen regelen. Anderen kunnen dat wel, zoals de sector zelf en de regering en het Rijk. Wij dienen dan ook een motie in: “het is genoeg, geen vee erbij” en doen dat samen met de fracties van D66, de SP, GroenLinks, de PvdD en 50Plus. In de motie verzoeken wij GS alles in het werk te stellen om de besluitvorming in Den Haag te beïnvloeden en de belangenorganisaties mee te trekken om afspraken te maken over de grenzen aan de veestapel en over het verminderen van het aantal dieren. Volgens ons is dit appeltje, eitje voor GS als alle partijen in de Staten en de sector de daad bij het woord voegen. Zij hebben

allemaal al op diverse manieren laten weten dat ook zij vinden dat het genoeg is.

Kan de gedeputeerde hier bevestigen dat Brabant al negatief heeft gereageerd op de voorstellen over de compartimentering?

Over de gesloten kringloop dienen wij samen met de fractie van GroenLinks een motie in die wordt toegelicht door de woordvoerder van GroenLinks.

Het is economisch gezien volgens de Commissie Van Doorn niet nodig om bedrijven te hebben die groter zijn dan 1,5 ha. In de reactie wordt voorgesteld de grens van maximaal 1,5 ha per bouwblok te handhaven en ook geen gebruik te maken van de ontheffingsmogelijkheid. Waarom zijn er dan uitspraken van gedeputeerde De Boer dat in bepaalde omstandigheden groei mogelijk moet zijn? Wij willen van gedeputeerde weten of we het goed begrepen hebben. Wat ons betreft geen toestemming voor meer dan 1,5 ha en de provincie zal tot nader orde geen ontheffingen verlenen. Dat moment is er pas als we weten aan welke knoppen we moeten draaien om het welzijn van mens en dier te borgen en dat de ontwikkelingen economisch, ecologisch en ook sociaal verantwoord zijn.

De *voorzitter*: Mevrouw Knoet, wilt u afronden? Uw tijd is om.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik had geoefend, voorzitter.

De *voorzitter*: Dan moet u beter oefenen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Dat blijkt.

Wij zijn geschrokken van de ontwikkelingen die in hoofdstuk 6 worden genoemd en van het feit dat in bijlage 2 te zien is hoe slecht er gehandhaafd wordt in onze provincie. In het kader van de milieuwetgeving blijkt in 22% van de gevallen door gemeenten niet goed gereageerd te worden op overtredingen. Wij dienen een motie in “handhaving beleid milieuwetgeving, weg met de stank!” Daarin verzoeken wij om prioriteit, zodat binnen drie maanden deze voorvallen bestudeerd zijn. Als dat niet lukt, moet met de gemeenten een plan worden opgesteld voor hoe een en ander

wordt aangepakt. Wij moeten daarin niet flauw zijn, wij moeten het doen. Het is goed voor de boeren die wél hun best doen en het is goed voor iedereen in Brabant.

Ten slotte heb ik nog één vraag. Ik wil van de gedeputeerde weten hoe hij denkt aan het geld te komen voor al deze plannen en voor de transitie naar Vitaal Platteland.

We willen weten hoe zinnig het is dat we hier spreken over een koers en maatregelen naar aanleiding van het advies van Van Doorn, terwijl de vorige Staten in de begroting niet meer geld hebben kunnen krijgen voor deze ontwikkeling.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Knoet-Michels en mw. Klitsie wordt de volgende motie ingediend:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeën op 9 december 2011,
kennis genomen hebbende van koersdocument Transitie
Brabantse Stadteland,
overwegende dat:*

- *natuur een belangrijke schakel is in de duurzaamheid-driehoek (Telos);*
- *natuur & landschap van belang zijn zowel vanuit economische perspectief (werkgelegenheid, aantrekkingskracht kenniswerkers) als vanuit het perspectief van gezondheid en welzijn;*
- *biodiversiteit in de natuur belangrijk is voor de gezondheid van mens en dier;*
- *diverse relevante partijen de provincie wijzen op het cruciale belang van het realiseren van de Ecologische Hoofd Structuur, de noodzaak de natuurkwaliteit te verbeteren en de achteruitgang in biodiversiteit te stoppen (o.a. "Het Brabantse buitengebied in metropolitane omgeving" door 8 partijen waaronder ZLTO, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Noord-Brabantse Waterschapsbond);*
- *de financiële bijdrage van het Rijk de komende jaren dramatisch dreigt terug te lopen;*

spreken uit dat:

- *op de ontwikkeling van de Ecologische Hoofd Structuur en het behoud van biodiversiteit ook in tijden van bezuiniging zo maximaal mogelijk ingezet dient te worden;*
- *daarvoor de inzet van gemeenten, waterschappen, relevante organisaties die bedrijven en burgers*

vertegenwoordigen, noodzakelijk is;

- *om die reden het gewenst is dat de provincie overweegt meer eigen middelen in te zetten voor EHS-doelen en biodiversiteit;*

verzoeken het college van GS om:

- *in voorjaar/zomer 2012 met de manifestpartners van het Brabants buitengebied in metropolitane omgeving, in overleg te treden om te bezien of een nieuw langjarig bestuurslijk arrangement gesloten kan worden waarin alle partijen investeren in natuur,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M8.

Door de leden mw. Knoet-Michels en Van der Wel wordt de volgende motie ingediend:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeën op 9 december 2011,
kennis genomen hebbende van de Integrale uitwerking advies
commissie Van Doorn,
overwegende dat:*

- *de gezondheid van mens en dier gewaarborgd dient te zijn;*
- *het aantal dieren in Brabant de gezondheid van mens en dier bedreigt en de natuur aantast;*
- *de mensen in Brabant zich ernstig zorgen maken over de ontwikkelingen;*
- *in bijlage 2 van de Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn een zorgwekkende situatie wordt beschreven;*
- *22% van de grote varkens- en pluimveebedrijven niet blijkt te voldoen aan Europese richtlijnen m.b.t. het toepassen van beschikbare technieken;*
- *gemeenten hier onvoldoende op toezien;*
- *de Commissie Van Doorn van de overheid strikte handhaving verwacht;*
- *in het belang vooral van de boeren die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid wel serieus nemen;*

spreken uit dat:

- *de provincie in haar rol als bevoegd gezag van gemeenten, de gemeenten kan ondersteunen en van hen kan eisen dat er wordt gehandhaafd;*
- *dit van belang is voor de sector, degenen die correct handelen, enerzijds en de gezondheid en leefbaarheid op het platteland anderzijds;*

verzoeken het college van GS om binnen drie maanden:

- *in beeld te brengen in welke gemeenten sprake is van onvoldoende handhaving en welke specifieke situaties/bedrijven het daar betreft;*
- *per situatie een plan van aanpak met de gemeente op te stellen;*
- *Provinciale Staten hiervan inzage te geven, en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M9.

Door de leden mw. Knoet-Michels, mw. Brunklaus, Van der Wel, mw. Spierings en mw. Slegers wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011, Kennis genomen hebbende van de Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn, overwegende dat:

- *de gezondheid van mens en dier gewaarborgd dient te zijn;*
- *het aantal dieren in Brabant de gezondheid van mens en dier bedreigt en de natuur aantast;*
- *de mensen in Brabant zich ernstig zorgen maken over de ontwikkelingen;*
- *de Commissie Van Doorn geen uitspraken doet over het aantal dieren in Brabant;*
- *ook GS van mening zijn dat de veestapel in Brabant te groot is (brief aan staatssecretaris Bleker 16.11.2011);*

spreken uit dat:

- *de Staten de richtlijnen van de commissie Van Doorn een kans willen geven;*
- *het daarvoor nodig is dat alles in het werk wordt gesteld om de veestapel terug te dringen;*

verzoeken het college van GS:

- *in de richting van de staatssecretaris EL&I blijvende acties te ondernemen met alle haar toegekende middelen om de veestapel in Nederland en Brabant terug te dringen,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M10.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voorzitter! Het koers-

document, de Commissie Van Doorn en de onderwerpen die later op deze dag aan de orde komen, geven aan dat het buitengebied in een andere dynamiek in deze Staten behandeld gaat worden. Duurzaamheid, economie, natuur, leefbaarheid, gezondheid en welzijn worden in onderling verband beschouwd. Het koersdocument is een visiedocument. De Staten bepalen de richting, gebaseerd op een aantal discussies o.a. op 7 en 8 oktober. Er spreekt een nieuw elan uit voor het buitengebied, ook in samenhang met de steden. Het een kan niet los worden gezien van het ander. De inrichting volgt later in andere dossiers. Het koersdocument is volgens de stukken leidend voor de komende dossiers die betrekking hebben op het landelijk gebied. Ik heb in de commissievergadering de gedeputeerde een aantal keren gevraagd naar de status van het koersdocument. Als het richtinggevend is en een toetsingskader voor andere documenten, wil ik het graag ter toetsing voorleggen aan de samenleving zodat die ook haar visie kan geven en ons kan scherpen in onze opvattingen. Tegelijkertijd kan daarmee de communicatie versterkt worden omdat anderen kennis kunnen nemen van het stuk en daarop kunnen reageren. Ik hoor graag van de gedeputeerde of hij dit stuk wil vrijgeven voor inspraak. De POC (Provinciale omgevingscommissie) adviseert een gerichte communicatiestrategie in te zetten bij het koersdocument. Het een kan het ander versterken. In het advies van de POC staat ook dat in dit stuk sprake is van een nieuwe sturingsfilosofie. Die moet gemarkeerd worden door een duidelijk punt aan de horizon. De provincie moet gaan sturen op randvoorwaarden, zodat wat wij willen ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. De randvoorwaarden moeten dan echter wel duidelijk zijn. Wij vinden de randvoorwaarden leeg in de definitie van Brundtland over duurzaamheid en ook de randvoorwaarden voor gezondheid en welzijn van dieren willen wij uitgewerkt zien.

Ik wil even stilstaan bij de regels, normen en ruimte voor lokale oplossingen.

De heer *Van Hattem* (SP): Sorry, dat ik hier weer

over moet beginnen, maar ik hoor nu voor de zoveelste keer de term “definitie van Brundtland”. Ik heb die daarstraks voorgelezen. Iedereen kan daarmee alle kanten op. Wat moeten wij nu met die definitie? Wat is het concrete beeld van mevrouw Klitsie hierbij?

Mevrouw *Klitsie* (D66): Bij deze zaken denk ik aan de zaken die in het kader van de Telos-driehoek genoemd worden: people, planet en profit. Verder moeten wij bedenken dat wat wij nu doen niet de wereld van de toekomstige generaties mag verstoren. Deze definitie is geformuleerd door mensen die daarover lang nagedacht hebben. Ik denk dat de uitwerking per dossier moet plaatsvinden. Als er een betere definitie was, hadden wij die al gekregen. Tot die tijd hanteren wij de definitie van Brundtland.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dan kan ik dus met recht concluderen dat mevrouw Klitsie een vage definitie hanteert waarmee men eigenlijk alle kanten mee op kan.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Dat zijn de woorden van de heer Van Hattem.

De heer *Van der Wel* (PvdD): In Brazilië zijn enorme regenwouden gekapt voor de productie van soja voor ons veevoer. Hoe moeten we dit zien in het kader van de definitie van duurzaam?

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik ben niet blij met het kappen van regenwouden voor de productie van soja. Of dat nu wel of niet precies past in de definitie van Brundtland, vraagt nadere studie. Het past echter niet bij mijn beleving van duurzaamheid.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Betekent dit niet dat alles wat wij hier afspreken en in gang zetten per definitie niet voldoet aan de definitie van duurzaam van mevrouw Klitsie of van Brundtland?

Mevrouw *Klitsie* (D66): Het lijkt mij niet zinvol om op dit moment die vraag te beantwoorden. Ik heb

gezegd dat ik niet blij ben met de manier waarop in Brazilië bossen gekapt worden. Ik denk dat dit geen duurzame oplossing is.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik zal mevrouw Klitsie een beetje helpen. Sojabonen komen inderdaad uit de landen die de heer Van der Wel noemt. De sojaboon wordt geperst. Er komt soja-olie uit en die gebruiken wij elke dag allemaal. Die olie zit in shampoo, zeep etc. De sojaschroot die overblijft, wordt verwerkt in varkensvoer etc. Het is dus absoluut niet allemaal de schuld van de veehouderij.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Ik heb geen exacte getallen. Ik heb dit argument al eerder gehoord. Volgens mij wordt nog steeds soja als veevoer gegeven. Hoeveel het precies is, weet ik niet.

De heer *Van Vught* (CDA): Ik zal ervoor zorgen dat die cijfers beschikbaar komen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik weet hoe erg het is. Ik ken de plek van herkomst van die soja. Wij moeten echter niet de veehouderij daarvan de schuld geven, maar de veehouderij en de hele sector helpen om te zoeken naar duurzame alternatieven voor soja.

De *voorzitter*: Dit punt is voldoende besproken. Mevrouw Klitsie vervolgt haar betoog.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Bij de nieuwe sturingsfilosofie wordt gedacht aan regels en normen en aan lokale oplossingen. Dat spreekt mijn fractie aan. D66 wil altijd uitgaan van de kracht van mensen en van vertrouwen in elkaar en in de samenleving. Wij zijn echter wel in een situatie beland waarin wij al 20 of 30 jaar omgaan met het systeem van zienswijzen, bezwaren en dergelijke. Er moet dus een geweldige cultuuromslag plaatsvinden in het handelen en denken van mensen. Hoe denkt het college deze omslag van zienswijzen naar samenwerken vorm denkt te geven?

In het stuk over het koersdocument stelt het college voor jaarlijks twee dagen met de Staten en

externe stakeholders de hei op te gaan om de temperatuur van de transitie te meten. Daarnaast wil het college aan het eind van de bestuursperiode een evaluatie. Het is goed om dit te doen, maar ik weet dat het lastig is om te evalueren als je niet aan de voorkant criteria benoemd hebt op basis waarvan je gaat evalueren. Ik roep het college op de evaluatiecriteria vroegtijdig te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat de temperatuurmetingen en de evaluatie aan de hand daarvan worden uitgevoerd. Wij dienen hiervoor een motie in.

De financiën voor het koersdocument zijn nog niet in de begroting meegenomen. Het college zegt dat er wellicht middelen gerealiseerd moeten worden en dat er wellicht nieuwe middelen moeten worden gevonden. Ik wil graag de motie die ik destijds bij de begroting heb ingediend en ingetrokken, opnieuw indienen maar dan in een andere vorm. In de motie wordt gevraagd geld beschikbaar te stellen voor de groene agenda van het koersdocument.

Nog een nabrander over de term stadteland. Dat is ook niet onze term. Ik heb in de commissie voorgesteld de term landschap te hanteren. Die term is in de Baronie ontwikkeld en ligt wat makkelijker in de mond.

Ik ga nu even over naar de Commissie Van Doorn. Het rapport van Van Doorn is het resultaat van een commissie die in een aantal maanden tijd een onderhandelingsresultaat en een advies heeft geformuleerd. Van Doorn zegt: duurzaamheid is de enige kaart die de sector kan trekken, wil zij de toekomst kunnen ingaan. Onder duurzaamheid verstaan wij wat wij zojuist daarover gezegd hebben. Ik ga daarop nu niet verder in.

Van Doorn heeft zijn advies uitgebracht. Wij worden op dit moment enigszins ingehaald door de actualiteit. De Verordening ruimte, de reconstructieplannen en de uitspraken van de rechtbank spelen natuurlijk ook. De juridische kwaliteit van de stukken die nu aan de orde zijn, baart ons zorgen. Wij vragen een goede analyse van het college hoe hiermee om te gaan. De juridische kwaliteit kan geen onderwerp van discussie worden.

De positieve koers van Van Doorn wil mijn fractie

graag ondersteunen, te beginnen met het verbod op preventief gebruik van antibiotica per 1 januari 2012. Dat vinden wij uitermate belangrijk voor de gezondheid van mens en dier. Het ontstaan van resistentie door preventief gebruik moet snel worden gestopt. Wij moeten daarvoor alles in het werk stellen. Curatief gebruik is echt iets anders. Dat gebeurt bij dieren die echt iets hebben en dat gebeurt niet in grote hoeveelheden maar gericht op een enkel dier of op een groep dieren. Wij zouden graag zien dat dit ook gebeurt in de rest van Europa en wellicht wereldwijd.

Wij steunen de proactieve rol van de provincie. Wij hebben bij de begroting twee ton beschikbaar gesteld voor de regiegroep. Van Doorn is gevraagd de regiegroep voor te zitten. Kan de gedeputeerde aangeven hoe het staat met de samenstelling van de regiegroep, met de opdracht die aan de regiegroep gegeven is en met de acties die ondernomen zijn om ervoor te zorgen dat ook op landelijk niveau voortgang geboekt wordt?

Wij zouden graag zien dat de provincie in haar bedrijfskantine het goede voorbeeld geeft en duurzaam vlees gebruikt. Wij hebben de catering- en de kwaliteitsvoorschriften erbij gepakt en zien een uitstekende lijst van voorwaarden. Het zijn criteria die vele aspecten bevatten met een puntenscore. Hierdoor kan vlees dat niet aan de criteria van Van Doorn voldoet toch als duurzaam in de bedrijfskantine aangeboden worden. Wij willen graag dat die criteria aangescherpt worden opdat ook de provinciale catering echt voldoet aan de wensen van Van Doorn.

Van Doorn pleit voor niet vrijblijvende, periodieke en onderlinge visitaties van gemeenten voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 en daarna doorgaand tot en met 2022. Het college geeft negen maatregelen aan en stelt dat samen met de VBG (Vereniging Brabantse Gemeenten) en de Stuurgroep Dynamisch Platteland een werkmodel wordt ontwikkeld. Er worden ook criteria ontwikkeld. Ik wil graag een motie indienen waarin wij het college vragen de Staten te betrekken bij de criteria en bij het werkmodel als die ontwikkeld zijn in de werkgroep met de VBG. Wij vinden het prima dat de Commissie Van Doorn stelt dat een bouwblok van 1,5 ha

voldoende zou moeten zijn. Wij zien echter lokale initiatieven die met een andere inrichting van een bedrijf en met inachtneming van alle eisen van duurzaamheid, dierenwelzijn en landschappelijke inpassing met dat bouwblok niet uit de voeten kunnen. In de laatste commissievergadering kwam een spreker met een mooi plaatje. Ik vind dat wij op zoek moeten naar criteria inzake innovatie, landschappelijke inpassing, dierenwelzijn etc. die openingen bieden voor deze bedrijven. Dan is wellicht de grens van 1,5 ha niet heilig, maar een bedrijf moet wel voldoen aan alle eisen die wij stellen. Op dit moment is 1,5 ha voldoende. Wij willen dan ook niet op dit moment de verordening ter discussie stellen, maar wij willen ruimte voor innovatie waardoor zaken als energie een plek kunnen krijgen.

Zowel de richting die de Commissie Van Doorn aangeeft als de richting die in het koersdocument wordt aangegeven, vinden wij goed. Wij zullen die ook steunen. Wij dienen ook een aantal moties en amendementen in. Een en ander staat en valt natuurlijk wel met de praktijk. Het zijn nu nog mooie woorden. Wij moeten wel borgen dat de voortgang die wij willen, daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Het is onze taak om de goede borging te organiseren. Ik vraag de sectoren waarvan de vertegenwoordigers hier in de zaal zitten, de handschoen op te pakken. Laten wij ervoor zorgen dat wij met zijn allen als Brabant de koers zetten. Wij zijn trendzettend in Nederland. Er wordt naar ons gekeken. Wij hebben hier de kans om een echt mooi proces in gang te zetten.

De voorzitter: Door de leden mw. Klitsie, Van Vught, mw. Slegers, mw. Prins-Afman, mw. Brunklaus en de heer Van der Wel wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011,

overwegende dat:

- *GS voorstellen jaarlijks voor leden van PS en GS een bijeenkomst te organiseren met externen om de temperatuur van transitie te meten (paragraaf 5.6, bullet 1);*
- *in het laatste kalenderjaar een formele evaluatie gepland*

is als opmaat voor de volgende bestuursperiode;

- *een zinvolle evaluatie alleen uitgevoerd kan worden als vooraf duidelijk is langs welke criteria de evaluatie zal plaatsvinden;*

verzoeken GS:

voorstellen voor evaluatiecriteria te ontwikkelen en deze aan de commissies ROW/EH ter goedkeuring voor te leggen,

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M11.

Door de leden mw. Klitsie, mw. Van Extel-van Katwijk, mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Prins-Afman en Van der Wel wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011,

overwegende dat:

- *Van Doorn adviseert om borging op lokaal niveau te organiseren door niet-vrijblijvende visitaties;*
- *GS in maatregel 8.1 voorstellen om samen met het VBG en de Stuurgroep Dynamisch Platteland hiertoe een werkmodel te ontwikkelen;*
- *GS in maatregel 8.2 voorstellen een actieplan criteria visitaties en procesplan;*

verzoeken GS:

- *zowel het werkmodel als de criteria aan de commissies ROW/EH voor te leggen ter goedkeuring,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M12.

Door de leden mw. Klitsie, mw. Knoet-Michels, P. Smeulders en Van der Wel wordt het volgende amendement ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 8 en 9 december 2011,

overwegende dat:

- *volgens het koersdocument paragraaf 5.3 punt 5 provinciale middelen mogelijk niet met voldoende focus worden ingezet;*
 - *in paragraaf 5.3 punt 6 de suggestie wordt gedaan om voor EHS nieuwe middelen beschikbaar te stellen;*
- besluiten de volgende tekst aan het PS besluit toe te voegen:*

- *PS dragen GS op om een substantieel bedrag te re-alloceren voor de uitvoering van de "groene agenda" van de notitie "De transitie van het Brabantse Platteland en daartoe de begroting daartoe te wijzigen."*

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A13.

Door de leden mw. Klitsie, mw. Knoet-Michels, mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Spierings en Van Hattem wordt het volgende amendement ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 9 december 2011,

overwegende dat:

- *de Commissie Van Doorn een gecoördineerde ketenaanpak als een van de twee pijlers voor een transitie naar verduurzaming van de veehouderij benoemt;*
- *de provincie het advies als een uitstekende bouwsteen en basis ziet voor een bredere visie en strategische uitvoeringsagenda voor landbouw en Agrofood;*
- *de provincie als overheidsorgaan niet alleen een voortrekkersrol, maar ook een voorbeeldrol kan vervullen;*
- *de provincie zelf ook een rol als consument vervult;*
- *de catering van de provincie momenteel niet zekerstelt dat het vlees geproduceerd is op een wijze die de volksgezondheid en dierenwelzijn garandeert;*

besluiten:

- *in het document "Integrale uitwerking advies Commissie Van Doorn de passage "Voorstel inzet provincie: geen maatregelen" in paragraaf 4 op bladzijde 15 onder maatregel 5 te vervangen door:*

"Voorstel inzet provincie:

- 1. De provincie heeft per 1 januari 2012 alleen nog vlees in haar kantine en catering dat geproduceerd is op een wijze die de volksgezondheid en dierenwelzijn garandeert en waarvoor de producent een fatsoenlijke prijs heeft ontvangen.*
- 2. De provincie streeft ernaar zo spoedig mogelijk het vlees en zo veel mogelijk andere dierlijke producten in haar kantine en catering duurzaam geproduceerd te laten zijn en de producent daarvoor een fatsoenlijke prijs te laten ontvangen."*

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A14.

Door de leden mw. Klitsie en mw. Spierings wordt

het volgende amendement ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011,

overwegende dat:

- *de Commissie Van Doorn aangeeft dat een bouwblok grootte van 1,5 hectare voorlopig voldoende is voor een modaal, duurzaam bedrijf;*
- *er gevallen zijn waarin een groter bouwblok nodig is voor een duurzaam, landschappelijk ingepast veehouderij-bedrijf;*
- *voorlopers in de sector beloond mogen worden;*
- *een beperkt deel van het Brabantse buitengebied zich leent voor bedrijven groter dan 1,5 hectare;*

voegen aan lid 3 van het besluit de woorden "in vooraf door Provinciale Staten vastgestelde gebieden" toe, waarna lid 3 als volgt is gewijzigd:

"in te stemmen met ons voorstel in hoofdstuk 5 om de bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden te begrenzen op maximaal 1,5 ha met de kanttekening dat op het moment dat er juridisch houdbare criteria zijn ontwikkeld voor dierenwelzijn en publieke gezondheid, overwogen kan worden een doorgroei boven de 1,5 ha toe te staan in vooraf door Provinciale Staten vastgestelde gebieden.'"

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A15.

Het woord is nu aan mevrouw Brunklaus van de fractie van GroenLinks. Daarna zal de heer Van der Wel nog het woord voeren. Ik stel voor dat wij na de eerste termijn van de zijde van uw Staten schorsen voor een lunch.

Mevrouw Brunklaus (GroenLinks): Voorzitter! GroenLinks vindt de hier gepresenteerde visie van GS voor de nieuwe koers van Stadteland en de aanbevelingen van de Commissie Van Doorn in Al het vlees duurzaam, inclusief het Verbond van Den Bosch, niet zwaar genoeg om het Brabantse platteland en de landbouwsector weer gezond maken. Als wij in 2020 achterom kijken, willen wij een groen, vitaal en kansrijk platteland zien, waar het goed en gezond toeven is, waar je zonder risico om ziek te worden kunt wonen en recreëren en waar dieren fatsoenlijk worden gefokt.

GroenLinks heeft een aantal moties gemaakt en

gesteund om aan die stip op de horizon bij te dragen, maar ook om direct de ongezonde situatie te veranderen. Ik gebruik hier heel duidelijk de term ongezond, want de leefsituatie op het platteland en in extremo op de Peel is ziek; de landbouwsector is ziek zowel economisch als fysiek. Burgers zijn in opstand gekomen met het initiatief Megastallen Nee; inwoners klagen over de stankoverlast omdat hun woonsituatie onhoudbaar is; mensen zijn en worden ziek van de ziektes die de grote massa's dieren verspreiden. Onverklaarbare kwalen culminerend uiteindelijk in ziektes als Q-koorts, en astma en MRSA nemen toe. Dan zijn er nog de dieren die opgefokt worden met antibiotica en geruimd moeten worden als er weer een ziekte uitbreekt.

Economisch is de sector ook ziek. Een hardwerkend gezin kan niet eens rondkomen van een bedrijf met zo'n 5.000 varkens of 100 koeien en dan hebben ze een miljoenen schuld om hun nek hangen.

Dit laatste aspect is in ruime mate onderkend door GS en van Doorn. De sector is failliet en het moet anders; daar is iedereen het over eens. We verschillen alleen in opvatting over de manier waarop en het tempo waarin. Wij menen al jaren dat het geen vijf voor, maar vijf over twaalf is. De situatie in de landbouwsector is al jaren failliet en dat niet alleen. Door de bulkproductie, veelal voor de export, is ook een deel van het platteland failliet. De gronden zijn uitgeput, de wateren vervuild en de biodiversiteit is afgebroken.

De vreselijke beelden van varkensruiming staan nog op het netvlies en toch is de sector zich opnieuw aan het inrichten. En hoe! Met de schadeloosstellingen van toen worden nu nog grotere stallen gebouwd, nemen de dieren aantallen toe en daarmee de risico's. Wanneer is het genoeg? En de grote vraag is, of de maatregelen die GS voorstellen om het platteland weer gezond te maken voldoende zijn. Wij menen van niet. GS stellen voor om met liberale marktprijncipes het platteland en de landbouwsector weer in balans en toekomstbestendig te krijgen. De markt moet het werk doen, de consument is aan zet, de burger participeert in netwerken om mee te beslissen over de inrichting van het landschap en zijn omgeving.

Dit klinkt prachtig, vrijblijvend en postmodern. Hebben GS er echter enig idee van hoeveel inspanning het gekost heeft om het burgerinitiatief Megastallen Nee te organiseren? Hoeveel energie kost het individuele burgers om gehoord te worden? Dat wordt natuurlijk nog veel moeilijker als de sector waarmee moet worden samengewerkt, zwaar georganiseerd is en ondersteund wordt door een stevige belangenlobby. Wij zijn van mening dat voor de daadwerkelijke participatie van burgers zoals voorgesteld in Stadteland, heel veel regie en informatie aan burgers nodig is. In onze optiek zouden de huidige gebiedscommissies in een moderner jasje hier een goede rol in kunnen vervullen. Wij roepen GS dan ook op om binnen korte termijn duidelijk te maken hoe de participatie van burgers verzekerd en verankerd wordt.

GroenLinks vindt het zeer onverantwoord om de ongezonde situatie van het platteland langs de weg van de geleidelijkheid en de vrijwilligheid van de markt op te lossen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik heb het idee dat mevrouw Brunklaus een beetje op twee gedachten hinkt. Enerzijds wil zij dat burgers een zeer grote rol spelen en anderzijds zegt zij dat het liberale systeem zijn werk moet doen. Dat laatste betekent dat je de markt zijn werk laat doen. Het is het één of het ander. Volgens mij was GroenLinks dat niet helemaal van plan.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Mevrouw Slegers heeft mij niet goed begrepen. GS stellen voor de liberale marktprijncipes hun werk te laten doen en zo de situatie op te lossen. Wij geloven daar niet in. Dat heb ik gezegd.

Wij geloven niet dat dit de juiste weg is voor dit grote vraagstuk! Immers als de markt tot een oplossing had kunnen komen, was dat al wel gebeurd. Sterker nog, de huidige onhoudbare situatie is precies de uitkomst van die marktwerking. En dat vindt niet alleen GroenLinks. Deze uitspraken deden Veerle Slegers en Johan van den Hout, de huidige gedeputeerde, op 17 september j.l. in de Gelderlander. GroenLinks is ook heel erg benieuwd of de SP deze liberale

manier van oplossen echt goedkeurt. Want SP, jullie zijn in dezen heel erg belangrijk, aangezien jullie het verschil kunnen maken in aanpak.

De heer *Van Vught* (CDA): Op een gegeven moment heeft Europa gekozen voor het vrijemarktsysteem. Alle marktordeningssystemen worden afgebroken. Daar gaan wij in dit huis helemaal niet over. Wij hebben open grenzen en een vrije markt. Ik snap wel waarom GS daarvoor kiezen want er is geen andere keuze. Iedereen kan in Europa kopen waar hij wil. Hoe wil mevrouw Brunklaus dat op een andere manier regelen? Dan kan alleen maar met een communistisch systeem maar dat kunnen wij in Brabant niet alleen doen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Dat stellen wij ook helemaal niet voor. Een geleide economie zal niet gaan lukken. Wij vinden echter wel dat er regels moeten komen. Ik kom daarop nog terug, mijnheer Van Vught.

Gaan we voor de stevige aanpak, zo vraag ik aan de SP, waarmee we snel zorgen dat dieren een beter leven krijgen, de bedreiging van de volksgezondheid in Brabant afneemt en de Peel weer snel op peil komt?! Fijn dat jullie ons steunen om de biologische sector een faire kans te geven om zich behoorlijk te ontwikkelen.

Om de daad bij het woord te voegen, dienen wij een motie in die ook door SP en door veel andere partijen gesteund is.

GS stellen een aantal manieren voor om de bulkproductie aan banden te leggen en gebruiken daarvoor regelmatig en vaak de term duurzaam. Maar als ik rondkijk op het platteland, zie ik de grote stallen als paddestoelen uit de grond komen. GS hebben onlangs voorgesteld om de grootte van de bouwblokken te beperken, maar levert dat straks werkelijk minder dieren op? Wij vinden in ieder geval dat het aantal bouwblokken verkleind moet worden door bij bedrijven die stoppen de bouwblokken te verkleinen en de milieuvergunning in te trekken. Daartoe dienen wij de motie “Verkleinen niet gebruikt Bouwblok” in. Wij willen, en naar wij gehoord hebben ook andere partijen, goed kunnen volgen of de aanpak van GS wel tot werkelijke resultaten leidt en tot de stip op

de horizon die wij voorstaan. Om dit te kunnen volgen dienen wij samen met verschillende partijen de motie “Metten is Weten” in.

Om GS te helpen tot echte duurzaamheid te komen, de voedselkolom en de kringloop te sluiten, hebben wij een goed idee. Wij stellen voor dat GS laten weten aan de partijen van het Verbond van Den Bosch dat verduurzaming van de veehouderij alleen bereikt kan worden als ze uitsluitend vlees verkopen van bedrijven die hun grondstoffen uit Europa halen. Wij vragen GS deze opdracht ook mee te geven aan de regievoerder. Hiertoe dienen wij de motie “De Kringloop Gesloten” in.

Omdat wij het van groot belang vinden dat er nu werkelijk verandering komt in de slechte leefomstandigheden op het platteland en omdat wij zien dat de bouw van nieuwe bedrijven maar doorgaat, ook al zouden wij dat graag willen tegenhouden, hebben wij een zeer uitgebreide motie gemaakt waarin wordt opgeroepen geen stallen dicht op bewoning te bouwen, de motie “Afstandscriteria”. Die wordt ook samen met andere partijen ingediend.

Bij de behandeling van het gezondheidsplan komen wij nog zeker terug op de ongezondheid van het Brabantse platteland. Als laatste willen wij, net als Van Doorn, GS oproepen een garantiefonds in te stellen om de maatschappelijke kosten van dierziekten en de intensieve veehouderij te dekken. Tot op heden zijn al deze kosten voor rekening van de burger gekomen. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Wij stellen voor dat de sector zelf deze kosten voor haar rekening gaat nemen. Wij vinden het niet meer van deze tijd dat de burgers betalen voor de risico's en rampen die door een sector worden veroorzaakt en zeker niet als je weet dat het eraan zit te komen. Wij dienen hierbij de motie “Garantiefonds Zoönose” in.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik heb een vraag over de motie over de gesloten kringlopen. Gesloten kringlopen zorgen niet altijd voor echte voedselveiligheid en voedselzekerheid. Ik wijs op dioxineschandalen. Hergebruik van diervoer in die kringlopen kan juist zorgen voor een extra risico.

Hoe ziet mevrouw Brunklaus dat?

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): In de motie die wij samen met andere partijen indienen, gaat het slechts om een beperkt deel. Wij zouden veel meer willen, maar hebben nu gekozen voor een motie die haalbaar is en in werking gezet kan worden.

De heer *Verhees* (VVD): Mevrouw Brunklaus zegt dat de sector zelf verantwoordelijk is voor de kosten van dierziekten. Functioneert het huidige diergezondheidsfonds niet goed en denkt mevrouw Brunklaus dat het gevoed moet worden met nieuwe gelden?

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Wij vinden dat het niet meer van deze tijd is dat kosten die door het bedrijfsleven veroorzaakt worden, betaald worden uit publieke middelen. Wij vinden dat dit gewoon betaald moet worden door de sector zelf.

De *voorzitter*: Dit punt lijkt me voldoende gewisseld en uw spreektijd is om. Een vraag nog.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik sluit af, voorzitter. De heer Van Doorn is door GS aangesteld als onafhankelijke regievoerder. Kunnen GS bevestigen dat de heer Van Doorn inderdaad onafhankelijk is? Wij menen dat hij banden heeft met de sector en niet, zoals de SP vraagt, onafhankelijk is.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Klitsie en Van der Wel wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011, besprekende De transitie van het Brabantse stadteland, overwegende dat:

- *het provinciebestuur het Brabantse landelijke gebied vitaal, aantrekkelijk, leefbaar en gezond wil houden;*
- *jaarlijks tientallen boeren stoppen met hun bedrijf;*
- *alle bedrijven een bouwblok hebben;*
- *bij beëindiging van een bedrijf een bouwblok meestal in stand blijft;*
- *op een later tijdstip een bouwblok weer benut kan worden*

om er een bedrijf te vestigen;

- *dit niet altijd gewenst is;*

besluiten:

- *GS op te dragen in overleg te treden met gemeenten om ervoor te zorgen dat ze beleid ontwikkelen dat bij beëindiging van een agrarisch bedrijf de omvang van het bouwblok wordt verkleind tot maximaal 1,5 ha en de milieuvergunning wordt ingetrokken, en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M13.

Door de leden mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Knoet-Michels, Van der Wel en van Hattem wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2008, besprekende Advies Commissie Van Doorn (PS 71) en de Transitie van het Brabantse Stadteland (PS 60),

overwegende dat:

- *de term duurzaamheid een containerbegrip is geworden dat op verschillende manieren uitgelegd kan worden;*
- *de provincie Noord-Brabant zich met het aannemen van 'De transitie van het Brabantse stadteland - een nieuwe koers' en met de uitwerking van het advies van de Commissie Van Doorn committeert aan verduurzaming van de (intensieve) veehouderij/agrarische sector;*

van mening zijnde dat:

- *wij, om als Provinciale Staten de controlerende taak gedegen en effectief te kunnen uitoefenen, meetbare en objectieve criteria en normen met betrekking tot duurzaamheid tot onze beschikking moeten hebben;*
- *wij alleen op deze manier kunnen meten of Brabant daadwerkelijk duurzamer wordt;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *in 2012 een nulmeting op te stellen c.q. een overzicht van de onderstaande kwalitatieve en kwantitatieve criteria voor Noord-Brabant voor de volgende onderdelen:*
 1. *omvang van de veestapel;*
 2. *aantal hectaren bouwblok intensieve veehouderijen;*
 3. *aantal dieren per stal;*
 4. *lucht-, water- en bodemkwaliteitsgegevens;*
 5. *aantal besmettingen met zoönosen;*
 6. *omvang van de veevoerimport uit niet-Europese landen;*
- *en vervolgens Provinciale Staten jaarlijks een*

*geactualiseerd overzicht te doen toekomen,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M14.

Door de leden mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Knoet-Michels en Van der Wel wordt de volgende motie ingediend:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeen op 9 december 2011, besprekende Advies Commissie
van Doorn (PS 71/11) en de transitie van het Brabantse
stadteland (PS 60/11),
overwegende dat:*

*de intensieve veehouderij tot ernstige gezondheidsrisico's voor
de mens leidt.*

- *de afgelopen twintig jaar grote en gevaarlijke uitbraken
van dierziekten hebben plaatsgevonden met grote
maatschappelijke gevolgen;*
- *voor omwonenden van IV-bedrijven vooral de via de
lucht overdraagbare aandoeningen een bedreiging vormen;*
- *uit onderzoek blijkt dat longontsteking vaker voor komt in
de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven en daarbij
dat zelf gerapporteerde gezondheidsklachten vaker
voorkomen bij omwonenden van intensieve veehouderijen
dan bij de andere bevolking;*
- *intensieve veehouderijbedrijven tevens zorgen voor geur-
overlast;*
- *een onaangename geur ernstige hinder veroorzaakt en
samengaat met andere klachten zoals depressie, stress,
verminderde kwaliteit van leven en moeheid;*
- *daarnaast geurwaarneming kan leiden tot verstoring van
gedrag of activiteiten zoals slechte ventilatie, niet graag
thuis zijn of naar buiten gaan en minder diep ademen
en dus het welzijn van omwonenden ernstig onder druk
zet;*

tevens overwegende dat:

- *de provincie het bevoegde gezag is om door middel van
ruimtelijke ordening onnodige risico's en overlast voor
haar burgers te beperken;*
- *het hanteren van een afstandscriterium tussen bedrijven
en gevoelige bestemmingen zoals woningen, het risico op
overdracht van dierziekten naar mensen en geuroverlast
voor omwonenden beperkt;*

tevens overwegende dat:

- *de provincie het bevoegde gezag is om de burgers te
beschermen tegen bedreigingen van de volksgezondheid;*

en constaterende dat:

- *binnen een straal van 250 meter vanaf intensieve
veehouderijen hogere concentraties fijnstof, endotoxinen en
veespecifieke MRSA-bacterie worden gemeten met
mogelijk negatieve gezondheidseffecten;*
- *GGD Nederland adviseert dat bij nieuwbouw en
planontwikkeling geen intensieve veehouderijbedrijven in
een straal van 250 meter van gevoelige bestemmingen
(woningen) gebouwd zouden mogen worden en vice versa;*
- *GGD Nederland concludeert dat binnen de afstand van
250 - 1000 meter tussen een LOG of IV-bedrijf tot een
woonkern of lintbebouwing bij vergunningverlening een
aanvullende gezondheidskundige risicobeoordeling moet
worden uitgevoerd;*

van mening zijnde dat:

- *de gezondheidsrisico's en geuroverlast van de intensieve
veehouderij voor omwonenden zoveel mogelijk beperkt
dienen te worden;*
- *de provincie de verantwoordelijkheid draagt om door
middel van ruimtelijke ordening en planontwikkeling
onnodige risico's en overlast voor haar burgers zoveel
mogelijk te beperken;*
- *voor de intensieve veehouderij een helder toetsingskader
moet komen voor de gezondheid van, en risico's voor,
omwonenden;*
- *bij planontwikkeling gezondheid en geuroverlast
meegewogen dienen te worden bij besluitvorming;*
- *met het oog hierop het zeer wenselijk is bij
vergunningverlening afstandscriteria te hanteren tussen
bedrijven en woningen;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *bij planontwikkeling gezondheidsnormen, gezondheids-
risico's en geuroverlast mee te nemen bij besluitvorming;*
- *in de Verordening ruimte voor nieuwbouw of uitbreiding
het afstandscriterium van minimaal 250 meter tussen
intensieve veehouderijbedrijven en gevoelige bestemmingen
(woningen) bij vergunningverlening op te nemen;*
- *binnen de afstand van 250 - 1000 meter tussen een
LOG of IV-bedrijf tot een woonkern of lintbebouwing bij
vergunningverlening een aanvullende gezondheidskundige
risicobeoordeling uit te voeren,*

en gaan over tot de orde van de dag "

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M15.

Door de leden mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Knoet-Michels, mw. Klitsie, Van Vught en Van

der Wel wordt de volgende motie ingediend:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeen op 9 december 2011,
kennis genomen hebbende van de Integrale uitwerking advies
Commissie Van Doorn
overwegende dat:*

- *de gezondheid van mens en dier gewaarborgd dient te zijn;*
- *het grond- en oppervlaktewater verontreinigt;*
- *zonder herstel van de kringlopen van mineralen (voermest) een rendabele veehouderij op termijn niet levensvatbaar is;*
- *de Commissie Van Doorn geen uitspraken doet over de wijze waarop de kringloop gesloten zou moeten worden;*

spreken uit dat:

- *de Staten de richtlijnen van de Commissie Van Doorn een kans willen geven;*
- *het daarvoor nodig is dat de uitwerking ook leidt tot gesloten kringlopen;*

verzoeken het college van GS:

- *de in te stellen onafhankelijke regiegroep inzichtelijk te laten maken op welke wijze de kringlopen voor de Brabantse veehouderij -traceerbaar- gesloten zijn te maken op Noord-West-Europese schaal v.w.b. stikstof en fosfaat en*
- *de Staten daarover te adviseren,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M16.

Door de leden mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Knoet-Michels, mw. Klitsie en Van der Wel wordt de volgende motie ingediend:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeen op 9 december 2011, besprekende het Advies van de
Commissie Van Doorn,*

verwegende dat:

- *de Commissie Van Doorn het standpunt inneemt dat er een publiek fonds moet komen waarop de veesector een beroep kan doen om de risico's af te dekken van een uitbraak van zoonosen en andere dierziektes;*

van mening zijnde dat:

- *het instellen van een publiek fonds een goede zaak is;*
- *de kosten van o.a. de recente uitbraak van de Q-koorts bijna volledig uit publieke middelen zijn betaald;*

besluiten dat:

- *het in te stellen publieke fonds door het bedrijfsleven zelf gevuld dient te worden,
en gaan over tot de orde van de dag."*

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M17.

Door de leden mw. Brunklaus, mw. Slegers, mw. Klitsie en Van der Wel wordt het volgende amendement ingediend:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering
bijeen op 9 december 2011, besprekende 'De transitie van
het Brabantse stadteland'.*

overwegende dat:

- *het provinciebestuur het Brabantse landelijk gebied vitaal, aantrekkelijk, leefbaar en gezond wil houden;*
- *een prettige, groene omgeving nabij een stedelijk gebied een aantrekkelijke plaats voor kenniswerkers is om zich te vestigen;*
- *een aantrekkelijk, gezond en schoon buitengebied noodzakelijk is om de vrijetijdseconomie te laten floreren;*
- *de huidige intensieve vormen van landbouw op grenzen van zowel economische, maatschappelijk als ecologische aard stuiten;*

van mening zijnde dat:

- *in overeenstemming met de notitie 'De transitie van het Brabantse stadteland' de Brabantse strategie gericht moet zijn op duurzaamheid, een hoog niveau van dierenwelzijn, op waardetoevoeging in ketens en in gebieden en op maatschappelijke legitimatie;*
- *biologische en multifunctionele landbouw bijdragen aan deze transitie en tevens de agrarische sector economische perspectieven biedt;*
- *Brabantse agrariërs gestimuleerd moeten worden om over te stappen naar andere vormen van landbouw en nieuwe rendabele verdienmodellen;*
- *de doelstellingen van GS betreffende de uitbreiding van biologische en multifunctionele landbouw bij lange na niet gehaald worden (zie Najaarsbrief 2012);*

Besluiten:

de bij ontwerpbesluit 60/11B behorende notitie 'De transitie van het Brabantse stadteland - Een nieuwe koers' als volgt aan te passen:

toevoegen aan de paragraaf 'Vitale keten in vitaal landelijk gebied', onder 'Om dit doel te bereiken zijn de volgende maatregelen nodig':

Stimulering van biologische en multifunctionele vormen van landbouw. Naast een verduurzaming van de intensieve veehouderij (als gevolg van het rapport van de Commissie Van Doorn), moeten biologische en multifunctionele vormen van landbouw bevorderd worden. Hiermee kunnen nieuwe mogelijkheden voor agrariërs worden gecreëerd om een degelijk inkomen te verdienen. Stimulering van biologische en multifunctionele landbouw draagt bij aan de transitie van de landbouw en levert een bijdrage aan het vergroten van het maatschappelijke draagvlak. GS zullen hiervoor gezamenlijk met het bedrijfsleven een actieprogramma ontwikkelen."

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A16.

De heer Krol is nog niet in de zaal teruggekeerd. Ik geef het woord aan de heer Van der Wel.

De heer Van der Wel (PvdD): Voorzitter! Ik wil graag uitspreken dat de Partij voor de Dieren blij is dat wij met het stuk van Van Doorn en Alders eindelijk wordt onderkend dat de weg van de intensieve veehouderij een doodlopende weg is. Nu het verdienmodel voor intensieve veehouderij duidelijk failliet verklaard is, hadden wij gehoopt dat de provincie dit zou aangrijpen om met concrete maatregelen te komen. Het zal u niet verbazen dat wij net als veel maatschappelijke groeperingen en organisaties de adviezen van Van Doorn en Alders plus de reactie hierop van staatssecretaris Bleker en de provincie niet vergaand genoeg en vooral incompleet vinden. De woorden klinken op papier misschien goed, maar is er een enorme sprong te maken voordat die woorden in daden kunnen worden omgezet. De concrete maatregelen die worden voorgesteld, zijn een slap aftreksel van de papieren intenties en ambities. Als wij nu niet opletten, storten wij in een ravijn in plaats van met een reuzensprong eroverheen te springen. Voor die reuzensprong is een sterke wil nodig om veranderingen voor de lange termijn te bereiken. Het diepe ravijn vullen met het zoveelste onderzoek of convenant helpt ons niet meer, integendeel. Dat zorgt ervoor dat tot op de laatste meters van de doodlopende weg wordt voortgestrompeld. Aan het einde van die

weg gaat boer na boer failliet, wonen de burgers nog steeds in een ongezonde en onprettige omgeving, zijn de producten nog steeds niet duurzaam en lijden de dieren onverminderd voort. U zult zich misschien afvragen of dit geen doemdenkerij is. Helaas, wijzen alle signalen erop dat er in werkelijkheid helemaal geen sprongbereidheid is. De bereidheid van de sector grootschalige veehouderij is op zijn zachtst gezegd twijfelachtig zo blijkt uit de rechtzaken die agrariërs nu aanspannen om hun gelijk bij de rechter af te dwingen. Als wij niet mogen uitbreiden, dan vechten wij het wel aan of roepen om schadevergoeding. Zij zoeken de mazen van de wet op.

Ongekenke stank is voor veel mensen dagelijkse realiteit. Er is weinig aandacht voor volksgezondheid. Veilige afstanden tot megastallen worden weggehoond, terwijl deze allang bepaald zijn door het RIVM (Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu). Het aantal dieren blijft toenemen. Er is nog voldoende wettelijke ruimte voor meer dieren in de huidige stallen. U kunt de persberichten erop naslaan. Met een beetje meerderheid in de Staten kunnen de stallen in de toekomst toch nog groter worden. Dat wordt nu in ieder geval niet uitgesloten in dit stuk, terwijl het overgrote deel van de varkens op 0,8 m² blijft zitten. Wij zien geen initiatieven om dit te veranderen.

Met de huidige sector lijkt het alsof wij met een draak te maken hebben; een draak mede gecreeërd door de provincie, een draak met vooral oog voor rechten en niet voor plichten, een draak waarmee amper afspraken te maken zijn. In het beleidsstuk geeft de provincie al aan dat zij machteloos staat. Zij laat de beslissingen aan de draak over. De draak bepaalt en GS laten het gebeuren. De intensieve veehouderij vraagt om het aan die sector over te laten op basis van vertrouwen. Ondertussen wil de provincie nog meer rechten afgeven voor grotere stallen, bouwblokken met een gigaomvang van 10 ha, mestvergisters en wat al niet meer. Van Doorn is in ieder geval niet de Sint Joris die de draak verslaat. Dat is voor ons wel duidelijk.

Er is al gezegd dat mestvergisters een oplossing

zouden zijn, maar die zijn alleen rendabel met een grote stroom mest. Uiteindelijk krijg je dan stroom voor een lampje dat bij u thuis brandt op de ellende van de dieren.

Op deze weg valt uiteindelijk niets meer te sturen of te regelen, laat staan uit te kopen. De provincie heeft samen met een aantal partijen met de reconstructie een draak gecreeërd. Het is nog maar de vraag of die te bedwingen is.

Van Doorn begon zijn rapport zo hoopvol met de zin: Respect voor het dier. In het hele document beslaat dierenwelzijn echter een magere vier regels. Agrariërs zeggen vaak dat hun dier gezond is. Dat zou dan een teken zijn van dierenwelzijn. Dat zijn echter twee compleet verschillende dingen. Een dier kan natuurlijk gezond zijn. Je kunt een hond opsluiten in een hok. Hij kan gezond zijn maar kan zich niet natuurlijk gedragen. Daarmee wordt dus niet voldaan aan dierenwelzijn.

In het stuk is nog steeds volledig onduidelijk wat intensieve veehouderij met name voor de dieren precies betekent en wie de kaders voor wat er onder dierenwelzijn wordt verstaan, gaat invullen. Dat de provincie hierop weinig invloed heeft, is een ontoereikend argument. GS kunnen door middel van provinciaal beleid zoveel invloed uitoefenen als zij willen, maar moeten wel een voortrekkersrol durven nemen. Als dierenwelzijn een marktwaarde heeft zoals overal wordt gezegd, moet dat ook gebruikt worden als criterium in de bedrijfsvoering. In het stuk blijken echter economische criteria de enig bepalende. De provincie kan bepalen dat koeien in de wei moeten, met als gevolg minder koeien op een bedrijf of in Brabant. Het is simpel, maar daarvoor is helaas geen meerderheid.

Als wij toestaan dat bedrijven groeien om te voldoen aan dierenwelzijnseisen, gaan wij er dus ook van uit dat het niet kan met minder dieren, terwijl dat volgens ons nu net de enige en goede oplossing is. Uiteindelijk heeft de provincie met die keuze toch niet begrepen wat bedoeld werd met het burgerinitiatief Megastallen Nee.

De *voorzitter*: Hiermee komt een einde aan de eerste termijn van de zijde van uw Staten.

Het is tijd voor een lunch. Excuses voor het feit dat de verwarming in de zaal kapot is en dat sommigen bitter kou lijden. Ik heb begrepen dat dit nu zelfs tot twitter is doorgedrongen. Het goede nieuws is dat er een warm kroketje is.

De vergadering wordt van 12.50 uur tot 13.20 uur geschorst.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Mijnheer de voorzitter. Ik begin met namens het college uit te spreken dat wij uitermate verguld zijn dat er duidelijk steun is voor het feit dat het anders moet worden, dat wij moeten gaan sturen op de toekomst. Dat bleek ook al in de gecombineerde commissievergadering en dat loopt ook vandaag als een rode draad door de verschillende bijdragen.

Het koersdocument bevat ook een sturingsfilosofie. Dat hebben de Staten ook heel duidelijk laten blijken. Het is de oogst van het weekend van 7 en 8 oktober waartoe de Staten het initiatief genomen hebben. Wij hebben een ruime discussie in de commissies gevoerd als voorbereiding op deze vergadering.

Er is een groot aantal vragen gesteld en er is een groot aantal moties en amendementen ingediend. Ik wil de moties en amendementen aan het eind van mijn betoog doornemen. Ik zal nu eerst reageren op de diverse zaken die door de Staten aan de orde gesteld zijn.

Het koersdocument kan niet worden vrijgegeven voor inspraak. De discussie vindt hier in de Statenzaal plaats. De vervolgstappen zijn natuurlijk allemaal onderheving aan inspraak en meespraak. Een aantal deelnotities hebben de Staten al gezien: het document van Van Doorn en het document dat collega Van den Hout straks met de Staten zal bespreken. Verder wijs ik op wat met gedeputeerde Pauli is besproken over recreatie en toerisme. Wij moeten nog inzicht bieden in al die zaken die de Staten relevant vinden en die in de diverse moties en amendementen terugkomen. Ik wil dat spoorboekje graag gaan maken. Na de discussie van vandaag weet ik heel duidelijk welke richting de Staten willen uitgaan, welke nuances nog moeten worden aangebracht en welke

piketpalen in de grond geslagen zijn. Ik zal dat spoorboekje ontwikkelen en met de Staten doornemen.

Er is snelheid geboden. Staatssecretaris Bleker heeft dat gisteren nogmaals gezegd. Dat betekent dat wij enerzijds heel zorgvuldig moeten zijn met onze besluiten omdat die kunnen leiden tot grote ingrepen in het landschap en anderzijds de Quick Win snel kunnen benoemen en binnenhalen en zo aan de Brabander kunnen laten zien dat wij de in de sturingsfilosofie genoemd zaken ook serieus nemen.

De Staten vragen zich af of het regieorgaan regionaal of provinciaal moet worden geregeld. Van Doorn spreekt zich uit voor een provinciaal regieorgaan. Ik heb begrepen dat staatssecretaris Bleker gisteren heeft gesproken over een regieorgaan dat hij zelf wil voorzitten. Zo ontstaat er een mooie samenwerking met het Rijk. Er is intensief contact met de verschillende ministeries en portefeuillehouders in Den Haag. In Den Haag is ook al bekend hoe Brabant denkt over het loslaten van de compartimentering.

Het regieorgaan moet uitdrukkelijk de druk op de keten gaan zetten. Ik spreek over druk op de keten, want de keten in zijn geheel is sterk en niet de losse schakels. Wij hebben aan Van Doorn gevraagd dat proces op te starten, omdat hij de vader is van het document en dus heel goed weet wat er precies bedoeld wordt. Hij heeft er immers zelf over geschreven. Het is echter niet de bedoeling dat de heer Van Doorn tot in lengte van jaren dit voorzitterschap bekleedt. Ik ga samen met het regieorgaan bekijken hoe de onafhankelijkheid zo goed mogelijk geborgd kan worden.

Er is gesproken over economische ontwikkelingen die in het landelijk gebied tot nieuwe verdienmodellen kunnen leiden, o.a. recreatie en toerisme. De heer Pauli heeft daarover al gesproken in de commissie en is druk bezig met de voorbereiding van de vervolgstappen.

Terecht is gesproken over het MKB, de topsectoren en de agrofoodbusiness. Zij creëren erg veel werkgelegenheid. De problematiek van de arbeidsmigranten is al eerder hier en in de regionale ruimtelijke overleggen aan de orde geweest. Pas als wij de exacte cijfers weten dus als

de mensen zijn ingeschreven in de GBA's (gemeentelijke basisadministraties) kunnen wij sturen op de huisvestingsproblematiek.

Er zijn ook vragen gesteld over het Verbond van Den Bosch.

De heer *Van Hattem* (PVV): Worden er stappen gezet om meer duidelijkheid te krijgen over het aantal arbeidsmigranten en hoe de huisvestingsproblematiek kan worden opgelost?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wij hebben stappen ondernomen. Het punt is geagendeerd in de regionale ruimtelijke overleggen. De gemeente Helmond heeft hierbij de kar getrokken en is met een aantal voorstellen gekomen. Die worden nu uitgewerkt in de verschillende RRO's (regionale ruimtelijke overleggen). Er wordt bekeken welke stappen concreet kunnen worden gezet om deze problematiek aan te pakken.

De heer *Van Hattem* (PVV): Kunnen de uitkomsten worden teruggekoppeld?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Alle beleidsmatige zaken die de Staten aangaan, komen informatief ter bespreking in de commissie. Ik denk dat dit onderwerp ook planologische effecten kan hebben en dan wordt het automatisch in de Staten aan de orde gesteld.

Er is een behoorlijke discussie gevoerd over het woord "duurzaamheid". Ik probeer die niet over te doen. De definitie is helder en berust op een aantal pijlers die ik hier en buiten dit huis regelmatig heb genoemd: veilig voedsel, maatschappelijke inpasbaarheid, ruimtelijke inpasbaarheid, diervriendelijkheid, volksgezondheid en een evenwichtige kans voor de natuur. Die zes pijlers moeten uiteindelijk de basis vormen om de definitie van Brundtland handen en voeten te kunnen geven. Meer kan ik er niet over zeggen. Het zijn concrete richtingen. De maatschappelijke inpasbaarheid en de discussie met de directe omgeving zijn nadrukkelijk aan de orde geweest in de diverse bijdragen. Het kan niet vrijblijvend zijn. Dat is de reden waarom wij gevraagd hebben om een actieve houding. De regiegroep moet zo snel

mogelijk worden opgezet om te voorkomen dat mensen gaan denken dat het vrijblijvend is. De handtekening onder het Verbond van Den Bosch is meer waard dan alleen wat inkt op papier. Wij vragen de partners van het Verbond van Den Bosch om de afspraken na te komen. Er moet druk op de keten gezet worden. Wij hebben daarvoor de eerste stap gezet en bij de begroting een startkapitaal gevoteerd. Daarna moet men zichzelf bedruipen.

Inzake het gebruik van antibiotica heeft de provincie Noord-Brabant teleurgesteld gereageerd in de richting van de staatssecretaris. Wij vinden dat er duidelijker en eerder stappen gezet hadden kunnen worden. Dat is nog niet gebeurd, maar wij houden nadrukkelijk de vinger aan de pols. Wij hebben intensief contact met Den Haag om uiteindelijk te bereiken wat de samenleving vraagt. Daar kan de staatssecretaris niet omheen. Dat geldt zowel voor de curatieve als voor de preventieve toediening van antibiotica. Nogmaals, bij een goede bedrijfsvoering zoals door Van Doorn beschreven als good management practice, is er geen antibiotica nodig alleen als een dier ziek is. Dit geldt ook voor de mens. Het wil niet zeggen dat wij het op zijn beloop moeten maten. Wij moeten nadruk blijven leggen op de punten die Van Doorn aandraagt om uiteindelijk te bereiken wat wij in Brabant willen bereiken. U weet dat daarvoor veel aandacht bestaat, zelfs de Amerikaanse kranten hebben geschreven over wat wij in Noord-Brabant met de dieren aantallen doen en hoe wij dat doen.

Verschillende woordvoerders hebben de woorden “nooit meer” plus enkele varianten gebruikt. Tijdens de discussies over het burgerinitiatief Megastallen Nee is duidelijk gezegd dat er een koerswijziging moest komen. Die ligt nu voor samen met het rapport van de Commissie Van Doorn. Het college moet nog een besluit nemen over de autonome uitbreiders. Die zaak zat al in de portefeuille voordat wij deze discussie begonnen zijn. Wij onderschrijven dat er een duidelijke nieuwe koers moet worden uitgezet, maar wij dienen wel de lopende zaken netjes af te werken. Betrokkenen hebben daar recht op en gaan misschien wel tot aan de Raad van State om hun

recht te halen.

Er is enige zorg uitgesproken over de reconstructie- en de gebiedscommissies. Ik heb ook in het veld gemerkt dat men bang is voor witte vlekken. Bij regionaliseren gaat iedereen uit van een plan dat het hele gebied dekt. Er mogen nooit lijntjes tussen zitten, het moet allemaal op elkaar aansluiten. Ik heb ondertussen van de verschillende reconstructie- en gebiedscommissies mogen vernemen dat zij veel meer gaan in de richting van het oppakken van een thema en daarmee verder willen gaan. Er zijn een aantal vaste partners, maar het leidt ook vaak tot gelegenheidsallianties. Het worden ook wel “netwerken van energie” of “netwerken waarin veel energie zit” genoemd. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de reeds bestaande contacten en netwerken niet verloren gaan en dat die stakeholders niet alleen komen te staan. Er moet echter meer gedaan worden. Daarvan zijn de mensen in het veld ook overtuigd. Wij zullen het anders moeten doen om de hier verwoorde stappen te kunnen zetten. Het moeten geen mooie woorden blijven, het moeten daden worden. Er is snelheid geboden, maar het moet wel zorgvuldig gebeuren. Ook de Quick Wins horen daarbij.

Het bod is gedaan door de verschillende commissies. In april vindt overleg plaats over hoe wij een en ander het beste kunnen invullen. Rond de zomer kunnen wij de Staten de nieuwe situatie voorleggen. Op dat moment kunnen wij de opbrengst van de opmerkingen die vandaag in deze Staten zijn gemaakt en die van de regio bij elkaar brengen. In dit proces is het vertrouwen in de regio uitermate groot. De regio heeft zelf in de gaten dat er nieuwe stappen gezet moeten worden in de wetenschap dat er minder geld beschikbaar is.

Er is ook opgemerkt dat ik gesproken heb over groei. Onder groei versta ik wat in het stuk van Van Doorn is opgenomen bij besluit nr. 3: 1,5 ha totdat.....! Andere woorden heb ik niet gebruikt of niet bedoeld te gebruiken. Het antwoord op de vraag of wij de transitie kunnen betalen, hangt samen met de vraag hoe wij die vorm kunnen geven. Wij weten allemaal dat in de vrije ruimte van het bestuursakkoord een bedrag zit van €195

mln. Dat geld gaat niet allemaal naar transitie maar kan wel helpen bij dat proces om van één euro twee euro's te maken. Het moet op een slimmere manier gebeuren. Gisteren bij de jaarbijeenkomst van ZLTO (Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie) waren drie ondernemers genomineerd. Zij hebben aangetoond hoe je met nieuwe verdienmodellen een heel gezonde bedrijfsvoering kunt realiseren zonder het bedrijf groter te maken dan noodzakelijk. Het ging om o.a. een paardenfokkerij, om klasseboeren en om een bedrijf dat kinderen kennis liet maken met het agrarisch bedrijf. Men was enthousiast daarover. Er zijn veel nieuwe mogelijkheden om die transitie samen te realiseren.

Er blijft een vraagteken staan bij de betaalbaarheid, maar de regio steekt er veel energie in om een en ander te realiseren met de middelen zoals die in het bestuursakkoord genoemd zijn.

Ik meen hiermee het grootste deel van de vragen beantwoord te hebben. Het college heeft op de bijeenkomsten van 7 en 8 oktober goed geluisterd naar de deelnemers en ook goed geluisterd naar het veld en hoopt dat het een en ander goed in het voorliggende stuk heeft opgeschreven.

Motie M5 gaat over de green deals. Bij een vraag van het CDA daarover bij de begroting heb ik gezegd dat het een sympathieke manier is om analoog aan het Rijk te bekijken hoe je nieuwe verbanden kunt leggen. Ik wil echter wel een voorbehoud maken, want het is niet verstandig om zo maar het veld in te vliegen met green deals. De Staten willen immers graag meepraten over de economische ontwikkelingen. Ook gedeputeerde Pauli heeft daar een mening over. Dat geldt eveneens voor recreatie en toerisme en voor duurzame energie. Ook daarvoor ligt een aantal stukken op de plank. Het lijkt mij goed om op grond van die stukken te kijken of er green deals gemaakt kunnen worden. Motie M5 is sympathiek maar op dit moment nog te vroeg omdat de betreffende stukken nog niet voorliggen. Als die er zijn, kunnen green deals netter en efficiënter opgepakt worden.

Met motie M6 vraagt de PVV het college om stankhindergegevens zo snel mogelijk beschikbaar

te stellen en om een nulmeting. De gegevens over 2010 van stank zijn beschikbaar. Een nulmeting is ook beschikbaar. Ik kan de heer Van Hattem straks even aangeven waar hij de gegevens over stankhinder precies kan vinden. Voor de nulmeting is de referentie 2005.

De heer *Van Hattem* (PVV): Biedt de nulmeting voldoende mogelijkheden om in het kader van de filosofie van de uitnodigingsplanologie aan het werk te gaan, of is daarvoor meer nodig?

De heer *De Boer* (GS;VVD): De heer Van Hattem vraagt mij om voor hem na te denken. Ik denk dat hij als hij de cijfers ziet, zelf kan beoordelen of die voor hem voldoende zijn.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik vraag dit omdat ik de gegevens nog niet ken. Op de website kunnen wij die niet vinden.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik zal de heer Van Hattem straks precies aangeven waar hij die cijfers kan vinden.

Motie M6 is naar onze mening dan ook overbodig. Motie M7 gaat over gelijke kansen voor agrariërs en recreatieondernemers in de EHS (Ecologische hoofdstructuur). Deze motie past in het koersdocument. Ik denk dat het college dit wel kan realiseren als er duidelijk sprake is van meerwaarde. En om welke EHS gaat het? De provinciale of die van het Rijk? Het college is van mening dat deze motie onvoldoende uitgewerkt is. Het koersdocument bevat wel aanzetten hiervoor die wij in 2012 kunnen gaan invullen. Hoe sympathiek de motie ook is, ik moet haar ontraden want er is op dit moment onvoldoende zicht op de uitwerking.

Motie M8 gaat over het nieuwe bestuurlijke arrangement. In deze motie wordt het college verzocht om met de manifestpartners in het buitengebied te bekijken of zaken kunnen worden afgesproken. Als de motie inhoudt dat er nieuwe financieringsstromen moeten komen, is zij buiten de orde. Wij hebben immers afgesproken dat wij dat niet doen. Wij hebben samen de diverse mogelijkheden verkend en daaraan financiële

plaatjes gehangen. Deze motie komt ook te vroeg. Bij de Startnotitie natuurbeleid moeten wij daarop uitgebreid ingaan. Deze motie kan daarbij betrokken worden. Bij de uitwerking van de EHS en bij de herziening van het natuurbeleid zullen wij bezien hoe wij onze partners daarbij kunnen betrekken. Ik ontraad de motie.

Motie M9: Handhaving milieuwetgeving; weg met de stank. Wat in deze motie wordt gevraagd, leidt tot een redelijk onmogelijke constructie. Wij hebben een paar weken geleden een brief gestuurd naar die gemeenten waarvan wij weten dat zij het nog niet op orde hebben. In het kader van het horizontaal toezicht hebben wij ook de gemeenteraden op de hoogte gesteld van het feit dat wij die hebben geschreven. Dit gaat dus over het eerste gedachtestreepje in het verzoek aan het college. Bij het tweede gedachtestreepje wordt het college verzocht om binnen drie maanden per situatie een plan van aanpak te hebben opgesteld. Dat kan niet, want dan treden wij in de bevoegdheden van de gemeente en wij hebben hier slechts een toezichthoudende rol.

Wij ontraden deze motie omdat zij niet uitvoerbaar is.

Motie M10: Genoeg, geen vee erbij! In de motie wordt het college verzocht om “in de richting van de staatssecretaris blijvende acties te ondernemen met alle haar toegekende middelen om de veestapel in Nederland en Brabant terug te dringen”. Ik heb in mijn bijdrage aangegeven dat wij heel intensief contact hebben met Den Haag over alle dossiers die hiermee te maken hebben. Het verzoek in deze motie om de veestapel in Nederland en Brabant terug te dringen klinkt mooi, maar het betekent wel dat er geen enkel beeld is bij tempo en aantallen. Ik kan deze wel sympathiek vinden, maar zij is onuitvoerbaar omdat zij niet voldoende gekwantificeerd is. Ik ontraad de motie.

In motie M11 wordt GS verzocht om voorstellen voor evaluatiecriteria te ontwikkelen. Wij willen die criteria graag ontwikkelen en voorleggen aan de betreffende commissie. Het is de vraag of zij ter goedkeuring moeten worden voorgelegd want het is een commissie van advies en bijstand. Ik denk dat het desbetreffende deel van de zin op die

manier geïnterpreteerd moet worden. Als dat inderdaad het geval, kan het college instemmen met deze motie.

Motie M12 heeft een soortgelijke richting als motie M11 maar gaat alleen over het rapport van Van Doorn. Het college wordt gevraagd om het werkmodel als criterium aan de commissie ROW/EH voor te leggen ter goedkeuring. Ik zeg hierover hetzelfde als bij motie M11. Het kan ter bespreking worden voorgelegd. Ter goedkeuring is niet aan de orde. Bovendien zitten de criteria dan in de uitvoering en dan praten wij over Gedeputeerde Staten. Zoals verzoek nu geformuleerd staat, is het feitelijk juridisch onjuist en daarom ontraad ik deze motie.

Motie M13 zou ik met klem willen ontraden. Deze motie gaat over het verkleinen van niet gebruikt bouwblok. Zelfs met de actie Slot op de Muur zijn er geen financiële middelen tegenover gezet. Als de Staten dit op deze manier unisono willen uitvoeren, zal dit leiden tot planschade bij de verschillende ondernemers. Alleen al vanwege de financiën is deze motie onuitvoerbaar.

Motie M14: Meten is weten. Veel zaken zijn bij ons al bekend. De gegevens over de omvang van de veestapel zijn beschikbaar, evenals die over het aantal dieren per stal. De gegevens over lucht-, water- en bodemkwaliteit kunt u terugvinden in het Provinciaal Milieuplan. De gegevens over het aantal besmettingen met zoönose zitten in de documenten van het RIVM. Begin dit jaar heeft het LEI (landbouw economisch instituut) een overzicht gegeven van de import van veevoer uit niet-Europese landen. Veel van deze gegevens zijn dus beschikbaar. Ik ontraad dan ook deze motie.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): De gedeputeerde gaf mij de indruk dat bij motie M10 onvoldoende duidelijk is welk ijkpunt gebruikt wordt in het kader van het terugdringen. Als wij het dictum van de motie veranderen en zeggen dat bij het terugdringen wordt uitgegaan van 1 december 2011, wat is dan zijn reactie?

De heer *De Boer* (GS;VVD): De ijkpunten zijn bekend, maar dan weet ik nog steeds niet in welk tempo en om welke aantallen het gaat. Aan het

einde van het proces kunnen wij pas over aantallen discussiëren. Wij hebben het advies van Van Doorn omarmd. Probeer eerst de genoemde zes pijlers inhoud en invulling te geven. Dat leidt uiteindelijk tot een beeld van dierenaantallen. Om aan het begin dieraantallen te noemen is zowel volgens het college als volgens Van Doorn niet de oplossing.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor de indieners duurt het te lang voordat de criteria er zijn en ondertussen gaat het gewoon door. Er mag geen vee bijkomen. Je kunt wel degelijk aangeven hoeveel beesten er zijn op 1 december. Dat is het ijkpunt. Er mag niets bijkomen totdat wij precies weten aan welke knoppen wij moeten draaien en welke kwaliteitscriteria voor ecologie, economie en in sociale zin gehanteerd kunnen worden.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Dat is duidelijk. Het college heeft echter niet voor het aantal dieren gekozen maar voor de oppervlaktemaat. Dat is het verschil tussen de indieners van de motie en het college.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): In motie M14 staat meer dan de zes criteria. Er wordt gezegd dat er een nulmeting moet plaatsvinden. Het is best mogelijk dat de gegevens beschikbaar zijn, maar het is de bedoeling om dit nu als nulmeting vast te stellen en dit ieder jaar terug te laten komen op de agenda om te kunnen zien welk effect de maatregelen en het ingezette beleid sorteren. Dat is het idee. Wij willen niet links en rechts een aantal zaken bij elkaar sprokkelen. Nee, wij willen in één document kunnen zien hoe het er nu voorstaat en hoe het er volgend jaar voorstaat.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik begrijp het argument van GroenLinks. De gegevens zijn nu beschikbaar. Ik ben het met mevrouw Brunklaus eens dat de gegevens bij elkaar moeten worden gesprokkeld omdat zij op verschillende plaatsen beschikbaar zijn. Ik wil mevrouw Brunklaus aanbevelen om de regiegroep die binnenkort van start kan gaan, het hele proces van meten en weten goed in kaart te laten brengen en daarbij de juiste

momenten te kiezen voor nulmetingen. Ook daarom vind ik de motie op dit moment te vroeg.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Ik begrijp uit de woorden van de gedeputeerde dat hij dit wel ziet zitten. Dan kan hij toch aan de regiegroep vragen dit straks mee te nemen en in werking te zetten? In die zin kan hij de motie toch overnemen? Hij wil het blijkbaar ook.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb gezegd dat dit een opdracht kan zijn aan het regieorgaan zoals dat in het document van Van Doorn wordt genoemd. Nogmaals, de getallen zijn beschikbaar maar de criteria waarlangs gemeten moet worden, zijn niet bekend. Ik wil de regiegroep vragen daarover duidelijkheid te geven. Als die duidelijkheid er is, kun je de getallen ernaast leggen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Ik kom even terug op motie M10. De gedeputeerde zegt te willen sturen op bouwblok grootte en niet op dierenaantallen. Als alle reeds bestaande bouwblokken in Brabant mogen groeien naar 1,5 ha en dierenrechten straks vervallen, komen er misschien wel twee of drie keer zoveel varkens in Brabant. Dat kan niet de bedoeling zijn! Dan krijgen wij onze milieu-problemen nooit opgelost. Ik pleit er toch voor om ten minste bij de staatssecretaris erop aan te dringen dat in Brabant de dieraantallen niet verder groeien.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb al aangegeven dat Noord-Brabant bij de staatssecretaris erop zal blijven aandringen om gezien de ontwikkelingen in Brabant niet in 2015 de aantallen los te laten. Nogmaals, dat is aan het Rijk. Wij blijven er echter op aandringen in Den Haag.

Mevrouw *Spierings* (D66): Dit dus een toezegging dat het college in Den Haag blijft pleiten voor niet méér vee in Brabant?

De heer *De Boer* (GS;VVD): In 2015 worden de getallen losgelaten. Ik zal ervoor pleiten dat dit niet aan de orde kan zijn voor Brabant.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik kom even terug op motie M14. De gedeputeerde heeft gezegd dat de gegevens beschikbaar zijn. Is het mogelijk om deze gegevens bij elkaar op één website van de provincie te zetten zodat alle betrokken partijen makkelijk erbij kunnen komen en de bal niet alleen bij de regiegroep ligt maar bij alle belanghebbenden?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik kan kijken of op de site van de provincie Noord-Brabant links gemaakt kunnen worden naar de verschillende documenten van onze externe partners. Meer kan ik niet doen. Het gaat om gegevens van het LEI, het RIVM en andere partners.

Motie M15 zou ik willen ontraden. Er is afgesproken dat de Nationale Gezondheidsraad in het derde kwartaal met gegevens komt. Ook het Rijk wacht die gegevens af. Als die gegevens beschikbaar zijn, kunnen wij met elkaar heldere afspraken maken en criteria benoemen.

Motie M16 betreft de gesloten kringloop. Ik kan mij voorstellen dat de indieners van deze motie willen dat een keer helder en inzichtelijk gemaakt wordt hoe het zit met die kringlopen. Ik heb daarbij geen enkel beeld alleen dat het heel veel geld gaat kosten. Dat geld is er niet. Bovendien meen ik dat het niet aan de provincie is om op Noordwest-Europese schaal die kringlopen te gaan sturen, te beïnvloeden of inzichtelijk te maken. Veel van die gegevens hebben wij namelijk niet. Het uitvoeren van deze motie vergt zeer veel ambtelijke inzet en zeer veel geld. Daarom ontraadt het college dringend deze motie.

Mevrouw *Spierings* (D66): Als wij die kringlopen niet inzichtelijk kunnen maken, hoe kunnen we die dan ooit sluiten zoals de Commissie Van Doorn voorstelt? Hoe kunnen wij dat dan ooit monitoren? Wij willen de Brabantse kringlopen sluiten op Noordwest-Europese schaal, dus niet op alle Noordwest-Europese bedrijven. Wij willen dat alle grondstofstromen die in de Brabantse bedrijven omgaan, binnen Noordwest-Europese schaal rouleren en niet via Zuid-Amerika en de soja aldaar.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb de motie anders gelezen. Dat blijkt nu wel. Als mevrouw *Spierings* zegt dat dit niet betekent dat wij in heel Noordwest-Europa kringlopen inzichtelijk moeten maken maar alleen voor de Brabantse bedrijven, zouden wij die opdracht aan het regieorgaan kunnen meegeven.

Mevrouw *Spierings* (D66): Graag, want dat staat er volgens ons ook.

Mevrouw *Slegers* (SP): Dat lijkt mij al een goede suggestie. Ik kan mij ook voorstellen dat wetenschappers dit soort onderzoek al hebben verricht en dat er gegevens bekend zijn. Dan is het een kwestie van het juiste materiaal opvragen.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Van mevrouw *Spierings* heb ik al begrepen dat de schaal op een andere manier geïnterpreteerd wordt dan ik begrepen had. Daarmee worden de kosten al veel minder. Wij kunnen het regieorgaan vragen een en ander inzichtelijk te maken.

Mevrouw *Slegers* (SP): Misschien kan dan ook gekeken worden of er al onderzoek naar gedaan is.

De *voorzitter*: Het punt is duidelijk.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Wij hebben samen met de PvdA deze motie opgesteld. Er staat duidelijk: de kringlopen voor de Brabantse veehouderij. Dat betekent dus niet voor de Deense veehouderij. Het is alleen voor Brabant en dat moet toch te doen zijn.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb daaraan niets toe te voegen, voorzitter.

Motie M17 gaat over een garantiefonds voor kosten zoönosen. GS zijn niet voornemens dit fonds met publieke middelen te vullen. Dat besluit is al genomen. Volgens mij is dit een bevestiging van wat wij samen vinden.

De heer *Heijmans* (SP): Even voor de duidelijkheid, adviseert het college: overbodig, overnemen, ontraden of ook goed? De vier O's.

De heer *De Boer* (GS;VVD): De motie is eigenlijk overbodig of de Staten zouden moeten zeggen dat zij het besluit van GS sanctioneren. Het college heeft al een besluit genomen, dus is de motie overbodig.

Ik kom dan bij amendement A12. Er heeft een ferme discussie plaatsgevonden over de vraag of “Stadteland” wel de juiste benaming was. Het klinkt misschien wat badinerend maar het was ook de bedoeling van het college om een woord te kiezen om de discussie los te maken. Wij hebben die discussie goed met elkaar kunnen voeren. De intentie is duidelijk maar u wilt een heldere term voor Brabant. Na de commissievergaderingen heb ik natuurlijk ook daarover nagedacht en intern aan de mensen gevraagd wat zij vonden. Het antwoord was: De toekomst van het Brabantse land; een nieuwe koers. Dat zou het ook kunnen zijn. De indieners van de motie stellen iets anders voor maar brengen mij wel een beetje in verwarring. Bovenaan staat namelijk dat het amendement ertoe strekt om het begrip stadteland te veranderen in landelijk gebied. Vervolgens wordt opgedragen om stadteland te vervangen door stad en platteland. Misschien kunnen de indieners in tweede termijn aangeven wat precies de bedoeling is.

De heer *Van Vught* (CDA): Sorry voor de verwarring, maar wij bedoelen “stad en platteland”.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Oké, de term stadteland was ook onze werktitel. Wij zullen die niet meer gebruiken. Als ik mij een keertje verspreek, moet u dat mij niet kwalijk nemen. Het bekte zo lekker en ik ben er al een beetje aan gewend. Het is vanaf dit moment “stad en platteland”. Wij zullen de titel van de documenten overeenkomstig aanpassen. Het college volgt het amendement.

Met amendement A13 over het koersdocument wordt het college gevraagd om een bedrag te re-alloceren voor de uitvoering van de groene agenda voor de transitie van het Brabantse platteland en daartoe de begroting te wijzigen.

Wij vinden dit amendement te vroeg. Wij zouden

hierover in het voorjaar met de Staten willen discussiëren, met name als de regeling grond voor grond duidelijk is. Dan weten wij namelijk precies waaraan wij toe zijn en kunnen dan bekijken of re-allocatie aan de orde is. Wij ontraden dit amendement.

Amendement A14 gaat over het gebruik van duurzaam vlees in eigen organisatie. Het is onmogelijk om wat in het amendement gevraagd wordt met ingang van 1 januari 2012 te realiseren. Wij moeten dan namelijk het contract openbreken en dat is op deze termijn onmogelijk. Daarmee komen wij automatisch bij het tweede punt. Wij zullen dit meenemen bij de nieuwe aanbesteding. Onze cateraar doet heel veel om ons nu al van dit soort voedsel te voorzien. Ik wil dit graag zeggen, want onze cateraar is heel nadrukkelijk bezig om een en ander op deze manier te regelen. Amendement A14 is te vroeg. Wij zullen er wel rekening mee houden bij de nieuwe aanbesteding. Wij nemen het expliciet op en het moet contractueel nageleefd worden.

Ik ontraad dit amendement. Het gevraagde onder punt 1 is onmogelijk. Het gevraagde bij punt 2 komt aan de orde bij de nieuwe aanbesteding.

Amendement A15 van de fractie van D66 heeft betrekking op de bouwblok grootte. In grote lijnen staat dit al in punt 3 van het document van Van Doorn, maar met één verschil: het woord vooraf. In het amendement staat: “in vooraf door Provinciale Staten vastgestelde gebieden.” Het woord vooraf hoeft hier niet te staan omdat hierop al wordt toegezien in de Verordening ruimte. Het wordt dus al gedaan en daarom is dit amendement overbodig.

Amendement A16 gaat over de werkelijke transitie van het Brabantse! Ik zal het woord niet uitspreken. Mag ik de Staten erop wijzen dat zij bij de vaststelling van de Agenda van Brabant het besluit hebben genomen om de biologische en de multifunctionele landbouw te schrappen? Daardoor is dit amendement overbodig.

De vergadering wordt van 14.35 uur tot 14.50 uur geschorst.

De *voorzitter*: Wij zijn toe aan de tweede termijn

van de voorstellen 60/11 en 71/11.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij zijn heel blij dat er een uitstekend contact is met Den Haag over alle zaken. Wij zien graag dat het college dat blijft doen met name inzake de compartimentering. Wij vinden dat heel belangrijk.

Wij zijn ook blij dat de gedeputeerde druk op de keten blijft houden, dat de regiegroep er snel komt maar niet van plan is om eindeloos te vergaderen doch heel snel dingen zichtbaar wil maken in het veld zodat men weet dat wij hiermee actief bezig zijn.

Wij zijn blij met de opmerking van de gedeputeerde dat hij ook bovenop het antibiotica-gebruik zit. Ook al hoort het niet tot de bevoegdheden van de provincie, toch kunnen wij door druk uit te oefenen misschien wel bepaalde bewegingen in gang zetten.

Ik heb gevraagd of het niet mogelijk is regionale regiegroepen te vormen. De gedeputeerde wijst in zijn antwoord op de gebiedsreconstructie-commissies en op de waardevolle contacten die al bestaan in het veld. Ik wil hem toch vragen eens verder te borduren op het idee van regionale regiegroepen. Wij hebben gezien dat in bepaalde delen van Brabant in het kader van duurzaamheid al behoorlijke stappen gezet zijn. Ik wijs op Noordoost-Brabant. Misschien is het aardig om niet alleen vanuit deze toren maar ook wat dichterbij in de streek zelf daarmee bezig te zijn en de regie te voeren. Ik kan mij voorstellen dat in het groene hart een heel andere aanpak nodig is dan in Noordoost-Brabant.

De amendementen en moties bespreek ik als die aan de orde komen.

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! Wij danken de gedeputeerde voor de goede beantwoording. Die voldoet aan onze verwachtingen.

In eerste termijn hebben wij een opmerking gemaakt over de brief van GS aan de Staten over de uitspraak van de rechtbank van Den Bosch. Die brief sluit af met de conclusie dat het beter zou zijn als wij het reconstructieplan intrekken in de loop van 2012. Dat is misschien de juiste methode,

maar dan willen wij wel eerst alle voors en tegens op een rijtje hebben, zodat wij goed weten waar wij mee instemmen. Er is nog enige tijd voor, dus dat wachten wij af. Ik hoor graag de reactie van de gedeputeerde.

Wij zijn blij met het brede draagvlak voor de aanpak die de Commissie Van Doorn voorstelt. Wij wensen de heer Van Doorn veel succes met de verdere uitwerking. Er moet nu een praktische vertaling komen, alsmede een draagvlak. Dat is allemaal niet zo gemakkelijk. Wij zouden het plezierig vinden om tijdens de tweedaagse heisessie te horen welke vooruitgang er is geboekt op alle in het rapport genoemde punten. Op die manier kunnen de Staten een en ander goed volgen.

Ik heb in mijn eerste termijn ook iets gezegd over de regionale regiegroepen. Mevrouw Prins heeft ook daarover gesproken. Wij zijn een groot voorstander van goede regionale regiegroepen.

De gedeputeerde zegt over motie M5 dat deze een beetje te vroeg is en dat economie, toerisme en recreatie niet erin zitten. Die zitten er volgens ons wel in, want in de tweede paragraaf van het dictum wordt gesproken over: “economische ontwikkeling, natuur, recreatie en toerisme, duurzame energie en kringlopen”. Misschien is de motie inderdaad enigszins voorbarig, maar het geeft wel een richting aan voor GS. Wij handhaven deze motie. Zij wordt ook ondersteund door de PvdA. Ik was vergeten dat te melden, sorry.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik heb een paar puntjes uit het antwoord van de gedeputeerde gehaald waarop ik nog even wil ingaan, alsmede op enkele zaken die de andere partijen in eerste termijn hebben ingebracht.

Misschien is het goed om toch even terug te komen op het begrip duurzaamheid. Los van Brundtland en los van de door mij genoemde vier E's hebben wij met de Telos-driehoek al jarenlang een fantastisch instrument in handen. Dat instrument is goed uitgewerkt. Waarom gebruiken wij die driehoek niet als latje? Dan kunnen wij de zaken een stuk concreter maken.

Ik moet iets verduidelijken. Het leek alsof ik wilde dat de overheid burgers zou dwingen om als het

ware de kaas van de buurman te kopen. Dat is echt niet de bedoeling. Ik bedoelde te zeggen dat als burgers en de initiatiefnemers samen een traject ingaan en met elkaar gaan praten, er een wederzijdse betrokkenheid ontstaat waardoor mensen uit vrije wil dingen voor elkaar gaan doen. Dat is mijn punt. De overheid kan dat niet afdwingen, maar wel faciliteren.

De heer *Van Hattem* (PVV): Uiteraard wil ik even reageren op de opmerking over duurzaamheid. Ik ben verrast te horen dat mevrouw Slegers nu toegeeft dat het begrip duurzaamheid te weinig geconcretiseerd is en dat zij de Telos-driehoek als instrument wilt gebruiken. Dat geeft de zaak meer handen en voeten. Ik ben blij dit te horen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Zullen wij afspreken dat ik de volgende keer de heer Van Hattem van tevoren even help met zijn momentje van triomf? Ik geef hem dan van te voren iets aan en gun hem dat moment van harte. Maar nu is het alweer niet zo, want ik heb eerder al van alles verteld over wat de SP van duurzaamheid vindt. Ik heb toen ook al de definitie van Brundtland genoemd. Ik heb nu net de Telos-driehoek genoemd waarmee wij al jaren werken in Brabant, dus helaas.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dan moet mevrouw Slegers die ook gebruiken in haar voorstellen als die van de Commissie Van Doorn. Daar wordt de Telos-driehoek niet nadrukkelijk genoemd als hét instrument voor concretisering. Als dat gebeurd was hadden wij daarop kunnen afrekenen, maar dat gebeurt niet.

Mevrouw *Slegers* (SP): Volgens mij komt de Telos-driehoek aardig overeen met de definitie van Brundtland. Hij maakt haar alleen concreter en komt behoorlijk overeen met wat de SP van duurzaamheid vindt. Ik daag de heer Van Hattem uit om in zijn tweede termijn zelf met een concretisering te komen.

Creëer lokaal maatschappelijk draagvlak. Start dat proces en faciliteer dat ook vanuit de overheid. Ik wil het college vragen wat het vindt van het voorstel aan de criteria in het besluit de term

“lokaal maatschappelijk draagvlak” toe te voegen. Wij en ook anderen zouden het goed vinden als volksgezondheid een essentieel onderdeel wordt van de regiegroep en een deskundige uit de volksgezondheidhoek deelneemt aan de regiegroep van Van Doorn. Wij pleiten daarvoor en horen graag het antwoord van de gedeputeerde hierover. Ik was een poos geleden in de veronderstelling dat het onderwerp preventief antibioticagebruik eigenlijk al geregeld was, maar dat is niet zo. Van Doorn stelt dat dit door de sector zelf moet worden opgepakt, maar wij zijn voor iets meer overheidssturing dan Van Doorn. Wij kunnen dat hier in Brabant niet regelen, maar een autoriteit is hier erg belangrijk. Helaas is die door allerlei landelijke bezuinigingen behoorlijk ontkracht, maar de Voedsel- en Warenautoriteit zou hierin een rol moeten spelen en het met zachte hand sturen als het vrijwillig niet lukt.

Het is mij inmiddels duidelijk wat GroenLinks wil op het gebied van overheidssturing. De SP is allang van oude dogma's af, dat zou rechts ook moeten doen. Die oude dogma's en ideologieën laten wij maar liggen. Wij kunnen er samen uitkomen door een mooie combi te maken van particuliere initiatieven en lokaal maatschappelijk draagvlak.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het verschil tussen ons en de SP is dat rechts niet principieel dogmatisch is. Daar zit de crux. Wij kunnen dus niet van dogma's afstappen.

De *voorzitter*: Mevrouw Slegers, ik vraag u tot een afronding te komen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik kan wel met iemand in discussie gaan maar dan moet je wel ideeën hebben. Ik doe dat graag een keer mijnheer Van Hattem.

Burgers moeten vanaf het begin meepraten en de overheid moet waar nodig met zachte hand bijsturen.

Wij zijn heel blij met de opmerking van de gedeputeerde dat er druk op de keten moet zijn; dat is tegelijkertijd druk op de ketel en dat is heel fijn.

Wij waren ook blij te horen dat GS onlangs een brief hebben doen uitgaan naar gemeenten om hen erop te wijzen dat zij een beetje in de fout gaan op het gebied van handhaving en dat zij de teugels wat strakker moeten aantrekken. Ik heb daarvoor ook gepleit in mijn eerste termijn. Het gaat te ver om nu alle moties te becomingentariëren. Dat komt wel bij de stemming.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Ik wil nog even reageren op wat zojuist door de woordvoerder van de SP naar voren werd gebracht en wat zij ook al op twitter heeft gezet. Er wordt gezegd dat de PVV geen oplossingen heeft voor de intensieve veehouderij etc. Dat heb ik niet gezegd. Ik heb in mijn eerste termijn aangegeven dat wij het begrip duurzaamheid niet willen gaan invullen voor de mensen die dat zo graag verkondigen. Daarentegen hebben wij wel oplossingen voor de intensieve veehouderij. Die kunt u keurig nalezen in ons verkiezingsprogramma. Het voert te ver om dat hier helemaal voor te lezen. Ik kan wel een paar punten noemen: agrarisch natuurbeheer, alternatieven op het platteland, alternatieve bedrijfjes, voorzetten van de regeling Ruimte voor Ruimte, bouwstop voor de geitenhouderij continueren en natuurlijk koeien in de wei. Wij hebben dus wel degelijk ideeën, maar dat staat los van het begrip duurzaamheid.

Mevrouw *Slegers* (SP): Het is hartstikke mooi dat de heer Van Hattem en de PVV toch ideeën blijken te hebben, bijvoorbeeld over intensieve veehouderij. Dit is het aangewezen platform om die ideeën te uiten en de burgers te laten zien dat de PVV ideeën heeft en ook de stem is van die burgers. Daarvoor ben je immers volksvertegenwoordiger. De heer Van Hattem komt nu op het allerlaatste moment met een paar ideeën uit het verkiezingsprogramma van zijn partij. Dan had hij in zijn eerste termijn moeten doen. Zijn verkiezingsprogramma kunnen wij straks thuis wel lezen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Mevrouw Slegers slaat de plank toch mis. Zij zegt dat dit het juiste platform is, terwijl wij de Commissie Van Doorn

niet het juiste platform vinden. Zij heeft een verkeerde insteek en maakt er een praatgroepje van. Wij willen dat niet als platform gebruiken om onze ideeën te verwezenlijken. Dat is het verschil.

Mevrouw *Slegers* (SP): De heer Van Hattem triggert mij met het woord “praatgroepje”. Toen aan de heer Van Hattem werd gevraagd hoe hij de veiligheid op het platteland wilde regelen, was zijn antwoord dat er overleg met de lokale driehoek moest plaatsvinden. Een praatgroepje!

De heer *Van Hattem* (PVV): Dat is geen praatgroepje. Daarvoor hoeft geen groep te worden opgetuigd voor het bedrag van een luttel €200.000. Onze commissaris of iemand anders die daartoe bevoegd is, kan gewoon naar de korpsbeheerder stappen en met hem in overleg gaan. Dat kost geen €200.000 zoals het regiegroepje dat voor de Commissie Van Doorn moet worden opgetuigd met goedvinden van mevrouw Slegers. Wij houden liever een raadgevend referendum waardoor duidelijk wordt wat de Brabantse burgers écht willen op dit vlak. Het kan een burgerinitiatief worden. Als het vanuit de samenleving komt, is het alleen maar beter.

Hoe willen wij bereiken dat in 2020 al het vlees duurzaam is? Als ik in 2020 naar de Aldi ga en een doos frikandellen uit de vriezer pak, zijn die dan duurzaam volgens de criteria die nog moeten worden opgesteld? Is het leer van een schoen op duurzame wijze geproduceerd? Het is allemaal zeer onduidelijk. Het is allemaal leuk en aardig om te eisen dat al het vlees, en dus ook alle andere dierlijke producten, duurzaam moeten zijn, maar wij zien dit meer als een leuk verhaaltje om het een beetje in te dekken. Het doel van de Commissie Van Doorn is volgens ons toch om megastallen mogelijk te maken. Er is weliswaar een uitzonderingsbepaling van 1,5 ha opgenomen, maar ik heb in het stuk gezien dat bedrijven later misschien wel kunnen doorgroeien tot zelfs 10 ha. Wij hebben geen fiducia in dit verhaal.

Onze motie M6 gaat over de stankhinder. Volgens de gedeputeerde zijn die cijfers beschikbaar, maar dat blijkt niet zo te zijn. Op welke termijn komen die beschikbaar? Als zij inderdaad komen, kan ik

overwegen deze motie in te trekken.

Motie M7 gaat over recreatie in de EHS. Gelet op de reactie van het college wil ik deze motie aanhouden en daarop op een later moment terugkomen.

De *voorzitter*: Aangezien motie M7 wordt aangehouden, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! Ik heb in mijn eerste termijn al aangegeven dat wij de gedachtelijn van het koersdocument steunen. Ik beperk mij tot de reactie van de gedeputeerde op de drie moties die wij hebben ingediend.

Motie M8 betreft het bestuurlijke arrangement met de manifestpartners. De gedeputeerde heeft gezegd dat daarvoor geen geld is. Hij heeft dat op meer plekken gezegd. Is het niet logisch om in deze tijd waarin wij met allerlei bezuinigingen te maken krijgen, een aantal afspraken uit de vorige periode te herdefiniëren? Waarom zit dit op slot? Verschillende partijen hebben dit in de vorige Statenvergadering ook al gevraagd. Ik wijs op de Landschappen van Allure en op het misschien ter beschikking stellen van extra middelen uit de Essent-gelden. Nieuwe tijden vragen nieuwe uitspraken. Waarom op voorhand uitsluiten dat de provincie de komende periode niet meer of anders investeert in het vitale platteland? Dat is voor Brabant immers een zeer belangrijk issue. Ik denk dat wij wel degelijk naast het asfaltfonds ook kunnen praten over een natuurfonds. Overigens hebben ook de manifestpartners aangegeven dat wij hierover willen meedenken en hun ogen niet sluiten voor het feit dat wij in een tijd zitten waarin iedereen wat zuiniger moet zijn. Zij zijn bereid te schuiven en keuzes te maken. Wij handhaven deze motie omdat wij van mening zijn dat het goed is als het college samen met de manifestpartners kijkt of er een bestuurlijk arrangement gerealiseerd kan worden.

Motie M9 betreft handhaving milieuwetgeving. De gedeputeerde heeft aangegeven dat hij voldoende weet bij welke gemeenten de problemen zitten en dat hij niet in de bevoegdheden van de gemeenten kan treden. Dat is juist, maar als

toezichthouder kan de provincie wel degelijk eisen dat gemeenten doen wat zij horen te doen. In dat verband wil ik nog een vraag stellen over de kalkoenenzaak van deze week. Daarbij is immers gebleken dat de keuzes die in de vorige periode zijn gemaakt, niet altijd even hard blijken te zijn. Wij hebben hierover een duidelijk antwoord gekregen, maar ik wil weten of er nog risico's te verwachten zijn.

De gedeputeerde zegt met betrekking tot motie M10 dat onvoldoende duidelijk is wat precies bedoeld wordt, welke datum er gehanteerd wordt, etc. Wat ons betreft is het hartstikke duidelijk dat de mensen in Brabant een uitspraak willen over wat wij vinden van het aantal dieren in de veestapel van Brabant. Wij hebben de motie aangepast. PS spreken zich uit dat zij kennis hebben genomen van de richtlijnen van de Commissie Van Doorn en dat zij het nodig vinden alles in het werk te stellen om de veestapel terug te dringen. Die gewijzigde motie wordt ingediend samen met de fracties van Groenlinks, de SP, de PvdD, 50PLUS, D66 en de PVV.

De *voorzitter*: Het dictum van motie M10 is als volgt gewijzigd:

"Spreken uit dat:

- *de Staten kennis hebben genomen van de richtlijnen van de Commissie Van Doorn;*
- *het nodig is dat alles in het werk wordt gesteld om de veestapel terug te dringen."*

De *voorzitter*: Bij de indieners wordt de fractie van de PVV toegevoegd. De gewijzigde motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M10a.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voorzitter! Ik wil de gedeputeerde danken voor zijn antwoorden op de vele vragen en moties. Ik constateer dat er in de toekomst veel werk moet worden verzet. Bij veel moties zegt de gedeputeerde dat zij te vroeg zijn. Ik vind het belangrijk om te constateren dat bij veel zaken sprake is van positieve houding. De tijd zal leren of dit inderdaad het geval is. Het is belangrijk dat wij nu in een positieve sfeer de koers

met elkaar uitzetten en proberen de samenwerking met de keten en de maatschappelijke partners zo goed mogelijk gestalte te geven.

Ik vind het jammer dat het koersdocument niet formeel de inspraak in kan. De gedeputeerde heeft gezegd dat dit niet de bedoeling is. Ik mis dan de communicatiestrategie. Dat is immers wel mogelijk ook al is het geen formele inspraak. Het is ook een advies van de POC. Het is wezenlijk om die communicatie goed te organiseren. Kan de gedeputeerde hierop nog even ingaan?

Het volgende punt dat ik nogmaals onder de aandacht wil brengen, is de opdracht en de samenstelling van de regiegroep. Ik ben blij met de steun van de SP op het thema gezondheid. Wij willen ook dat gezondheid nadrukkelijk een plaats krijgt in de regiegroep en ook met een persoon. Ik ben nog steeds benieuwd aan welke andere personen gedacht wordt als leden van deze regiegroep en naar de werkwijze en de opdracht. Wij hebben daarover nog geen goede informatie gehad.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik denk even na over de wens van D66 om het koersdocument in de inspraak te brengen. Ik snap die wens maar ook het antwoord van het college. Wat vindt D66 van het idee van de SP om voorstellen over ruimtelijke en economische ontwikkelen samen met de burgers te doen?

Mevrouw *Klitsie* (D66): Ik kan dat idee steunen. De vorm waarin en de manier waarop moeten toegankelijk zijn, anders ontstaat er een brei waarmee je niets kunt. Het koersdocument als zodanig vind ik ook de moeite waard om het breed in de samenleving weg te zetten. Daarom heb ik het college opgeroepen om na te denken over een communicatiestrategie. In welke vorm je dat doet, is een tweede maar benut de energie van de samenleving en laat je voeden.

Ik heb in eerste termijn gevraagd hoe wij een trendbreuk kunnen realiseren tussen een samenleving die getraind is in bezwaren maken en zienswijzen indienen, en een samenleving die met elkaar in gesprek gaat. Dat is een andere manier van werken waaraan mensen zullen moeten

wennen en die moet geregistreerd worden. Die vraag is onvoldoende beantwoord.

Wij zijn blij dat de gedeputeerde bij motie M10 een duidelijk toezegging heeft gedaan over de omvang van de veestapel. Bij motie M11 en motie M12 wil ik het woord “goedkeuring” veranderen in “bespreking”. Een Statencommissie keurt immers niet goed, die bespreekt iets.

De *voorzitter*: Het dictum van motie M11 wordt als volgt gewijzigd in:

"verzoeken GS om voorstellen voor evaluatiecriteria te ontwikkelen en deze aan de cie ROW/EH voor te leggen ter bespreking."

De *voorzitter*: Deze gewijzigde motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M11a.

Het dictum van motie M12 wordt als volgt gewijzigd:

"verzoeken GS om zowel het werkmodel als de criteria aan de cie ROW/EH voor te leggen ter bespreking."

De *voorzitter*: Deze gewijzigde motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M12a.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Wij zullen motie M15 niet steunen, niet omdat wij het niet sympathiek vinden om met afstandscriteria te gaan werken, maar de onderbouwing vanuit de volksgezondheid voor afstandscriteria vinden wij op dit moment volstrekt onvoldoende om zo'n zwaar instrument in te zetten. Wij willen zouden het meer in de onderzoeksfeer willen trekken.

Met betrekking tot motie M16 merk ik op dat wij blij zijn dat dit onderdeel wordt van de regiegroep. Amendement A12 betreft de verandering van het woord “stadteland” in “stad en platteland”. Ik roep het college op om nog eens goed na te denken over een pakkende term die aansluit bij wat wij hier willen.

Wij hebben de tekst van amendement A14 aangepast en willen dit graag opnieuw in bespreking brengen.

Amendement A15 wil ik nog even toelichten. Strikt juridisch gelezen is het anders dan wij bedoelen. Wij bedoelen dat als een bedrijf dat aan alle eisen voldoet, landschappelijk goed is ingepast, op juiste wijze omgaat met het welzijn van de dieren en probeert innovaties tot stand te brengen maar niet uitkomt met 1,5 ha, de verordening experimenteerruime moet kunnen bieden. Het amendement is misschien iets te strak geformuleerd, maar dit is de achterliggende gedachte.

De voorzitter: Het dictum van amendement A14 is als volgt gewijzigd:

"besluiten in het document "Integrale uitwerking advies commissie Van Doorn de passage:

"Voorstel inzet provincie: geen maatregelen" in paragraaf 4 op bladzijde 15 onder Maatregel;

te vervangen door:

"Voorstel inzet provincie: 1. De provincie streeft ernaar zo spoedig mogelijk het vlees en zo veel mogelijk andere dierlijke producten in haar kantine en catering duurzaam geproduceerd te laten zijn en de producent daarvoor een fatsoenlijke prijs te laten ontvangen. Dit conform het advies van Van Doorn."

De voorzitter: Dit gewijzigde amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A14a.

Mevrouw Brunklaus (GroenLinks): Voorzitter! Wat wij al vermoedden, werd bevestigd door de houding van de gedeputeerde. Van onze 17 amendementen en moties neemt hij er twee over en de rest was volgens hem of te vroeg of niet goed genoeg en hij kon er helemaal niet mee instemmen. Ik denk dat er vandaag een heleboel goede moties ingediend zijn. Een aantal daarvan is door veel partijen gesteund. Ik ben het eens met mevrouw Klitsie van D66 dat wij van GS een iets positievere opstelling hadden verwacht, ook omdat het uitgebreid in de commissie besproken is. Wij hebben duidelijk aangegeven dat wij tegen beide documenten zijn. Wij hebben ons best gedaan om het te amenderen om het wat beter te maken. Dat is moeizaam gebleken. Ik ga nog een

poging wagen, maar heb eerst nog een vraag. In mijn eerste termijn heb ik gevraagd hoe onafhankelijk de heer Van Doorn is. Er is ook gevraagd wie nog meer in de regiegroep zitten. Dit is voor ons volstrekt onduidelijk. En wie geeft de opdracht aan de regiegroep? De gedeputeerde doet alsof de regiegroep een heleboel zaken moet gaan regelen, maar dat hij niet weet hoe die dat gaat doen. Iemand geeft toch de opdracht aan de regiegroep? Wij hebben daarover nog niets gehoord.

Het amendement over de biologische landbouw wordt afgedaan met de opmerking dat PS dit van de agenda hebben afgevoerd. Dat kan wel zo zijn maar wij zijn daar niet voor. Wij hebben dit opnieuw ingediend omdat wij het heel erg vinden dat de biologische landbouw van de agenda geduwd wordt en dat daarvoor totaal geen aandacht meer is, terwijl dit een goede bijdrage kan zijn aan de verbetering van de situatie op het platteland en van het milieu. Het kan ook een voorbeeld zijn van hoe het wel goed kan.

Motie M13 gaat over het verkleinen van niet gebruikt bouwblok. GS kunnen deze motie gemakkelijk overnemen. Wij willen minder boeren, minder bouwblokken en de grond bestemmen voor andere zaken. Als een bedrijf een tijd niet meer in bedrijf is, vinden wij dat de milieuvergunning kan worden ingetrokken en het bouwblok kan worden teruggebracht naar normale proporties zodat er in ieder geval niet méér bouwblok komt. Als een andere boer in de omgeving het koopt, kan hij er een groot bedrijf van maken.

Bij motie M14 wees de gedeputeerde op de regiegroep. Nogmaals, wie geeft de opdracht? Wij roepen nogmaals op tot het doen van een nulmeting zodat wij weten waar wij beginnen en goed kunnen toetsen. Daarvoor is deze motie bedoeld.

Motie M15 gaat over afstandscriteria intensieve veehouderijen. Sommigen vinden deze motie te vroeg. Zij zou kunnen terugkomen bij het gezondheidsdebat, maar wij handhaven haar.

Motie M16 is door een meerderheid ondertekend dus die gaat het gewoon halen.

Motie M17 gaat over het garantiefonds. De

gedeputeerde maakt zich er hier wel erg gemakkelijk vanaf. Wij willen een garantiefonds waaruit de maatschappelijke kosten van de overdracht van dierziekten op mensen of van de intensieve veehouderij betaald worden. Met andere woorden: de vervuiler betaalt. Van Doorn adviseert een dergelijk fonds wel degelijk. GS zeggen in hun stuk dat zij dit niet nodig vinden. Zij pleiten ervoor dat dit door de keten zelf wordt opgepakt omdat daar de verantwoordelijkheid ligt. Wij zijn het daarmee eens maar vinden de formulering erg vrijblijvend. Hoe spreken GS dit af met de regievoerder om ervoor te zorgen dat dit inderdaad gebeurt? Wij denken namelijk niet dat het vanzelf komt.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Wij vinden dat deze beleidsnota op twee gedachten hinkt: enerzijds moet de productie van vlees worden gericht op de Benelux en Benelux-plus, anderzijds staat dat wij een wereldvoedsel-probleem op te lossen hebben en dat Brabant daarin blijkbaar een grote rol moet spelen.

Wij moeten echt af van het besef dat Brabant de wereld moet voeden. De opgave om Nederland en een beperkte radius daaromheen te voeden met gezonde duurzame en diervriendelijke producten, is al groot genoeg. Laten wij dat in ieder geval als uitgangspunt kiezen in dit stuk. Laten wij aansturen op een voorbeeldfunctie voor de wereld in plaats van ons af te spiegelen aan de bulkproductie. Laten wij onze eigen afzetmarkten creëren in plaats van mee te lopen in de slachtpartij die de wereldmarkt is.

De provincie stelt dat de vraag naar streek-producten en voorheen nicheproducten groter is dan het aanbod. Daar ligt eigenlijk al een deel van het antwoord. De gedeputeerde gaf zojuist al aan dat wij in de Staten hebben besloten het project voor biologische landbouw niet voort te zetten, omdat het lastig is, zo hebben wij begrepen, omdat het wel drie jaar duurt voordat er resultaten zijn. Als iets lastig is of langzaam gaat, betekent dat toch niet dat wij het moeten nalaten? Wij dienen daarom een motie in om de biologische landbouw te ondersteunen met een netwerkbijsamenkomst waar biologische en niet-biologische landbouwers hun

ervaringen kunnen uitwisselen.

Wij steunen ook de motie van GroenLinks om verder in te zetten op de biologische landbouw en de middelen daar weer terug te brengen.

De provincie heeft wettelijk twee mogelijkheden om concrete stappen te ondernemen op het terrein van de ruimtelijke ordening, namelijk via de Verordening ruimte en via de Milieuwetgeving. Wij hebben de bouwblokgrootte uitgebreid besproken. In de discussies met de provincie hebben wij kunnen constateren dat het criterium 1,5 ha een tijdelijke maatregel is en dat het bouwblok op basis van argumenten later verruimd kan worden tot 2, 6, 8 en zelfs wel 10 ha. Wij kunnen nu besluiten dat wij dat niet willen en een vaste maat hanteren; een maat waarvoor draagvlak bestaat gezien het burgerinitiatief Megastallen Nee. Wij zijn het niet eens met het argument dat een voorbereidingsbesluit een zwaar middel is om die 1,5 vast te leggen. Wij vinden dat nogal meevallen. Het schept in ieder duidelijkheid over de insteek en doet recht aan de discussie Megastallen Nee. Boeren wachten daarop en wij vinden dat zij recht daarop hebben. Indirect kunnen wij al wel starten met het verlagen van risico's voor het overslaan van dierziektes door veilige afstanden te nemen tussen huizen en stallen. De maten zijn al aangedragen door het RIVM. Het moet minimaal 250 meter zijn. Wij hebben in de Staten al veel over definities gesproken, met name over die van duurzaamheid. Een definitie die in het kader van de Verordening ruimte aan de orde is geweest, is grondgebonden rundveehouderij. Nu kan een boer zijn koeien jaarrond op stal houden en toch het predicaat grondgebonden verdienen. Andersom kunnen de koeien ook grotendeels buiten staan op een klein stuk grond en gevoed worden met krachtvoer dat uit het buitenland komt. Zo kan een boer ook het predicaat grondgebonden verdienen. Dat lijkt ons te veel eer. Een hele kleine aanpassing in de verordening is al genoeg om duidelijkheid te scheppen.

De provincie heeft mogelijkheden om de milieuverordeningen beter te benutten. Zij kan het Brabantse platteland beter beschermen tegen ammoniakdepositie en tegen fijnstof.

In het kader van het gebruik van duurzaam vlees in de bedrijfskantine willen wij graag dat de provincie meteen kiest voor echte antibioticavrije producten zoals biologisch vlees en zuivel.

De voorzitter: Mijnheer Van der Wel, komt u tot een afronding.

De heer Van der Wel (PvdD): Het is een aardige lijst van voorbeelden waarmee de provincie direct kan beginnen. Waarom gebeurt dat niet in plaats van te praten over maatregelen voor het gebruik van antibiotica en andere zaken die buiten onze macht vallen.

Wij zijn er een groot voorstander van dat de intensieve veehouderij zelf een fonds bekostigt voor vergoedingen aan mensen die ziek worden door bijvoorbeeld Q-koorts of MRSA. Immers, 2020 is ver weg en er kan nog van alles gebeuren. Wij vinden zo'n fonds absoluut noodzakelijk.

Tot slot vraag ik GS op welke wijze de regiegroep onafhankelijk kan zijn. Volgens mij staan de stakeholders al te trappelen om zitting te nemen in deze groep. Welke rol spelen burger en natuurorganisaties? Wij vinden draagvlak erg belangrijk. Zonder een concrete invulling hiervan zullen wij niet instemmen met dit voorstel. Dit moet worden geconcretiseerd. Wij dienen daarvoor samen met GroenLinks een motie in.

De voorzitter: Door de leden Van der Wel en mw. Brunklaus worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011,

overwegende dat:

- *biologische bedrijfsvoering de meest duurzame en dierriendelijke vorm van landbouw is;*
- *de Commissie Van Doorn dierenwelzijn en duurzaamheid als topprioriteit benoemt;*
- *het met elkaar in contact brengen en informeren van biologische en gangbare ondernemers drempels weg kan nemen voor omschakeling of start met biologische bedrijfsvoering;*
- *biologische ondernemers in Brabant een rijke bron van kennis en ervaring bezitten die een stimulans kan zijn voor (toekomstige) collega's;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *een informatieve c.q. netwerkbijeenkomst te organiseren waar biologische en gangbare ondernemers met elkaar en met sectorvertegenwoordigers in gesprek kunnen treden, en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011,

constaterende dat:

- *het advies van Van Doorn enkele mooie woorden maar nauwelijks concrete maatregelen bevat;*
- *het advies van Van Doorn essentiële complexiteiten die direct aan de intensieve veehouderij gerelateerd zijn (zoals wereldvoedselverdeling, verlies biodiversiteit en klimaatverandering) buiten beschouwing laat;*
- *uitspraken als bijvoorbeeld 'de ketenpartijen zullen dit gezamenlijk moeten uitwerken' en 'de regievoerder zal dat verder moeten uitwerken', of 'de producenten zijn aan zet' en 'het ketenkwaliteitssysteem moet nog worden opgebouwd van grond tot mond' veelvuldig gebruikt worden;*
- *dergelijke onzekere toekomstscenario's geen solide basis vormen om provinciaal bereid op te baseren;*
- *'verandering aan de keten overlaten' tot op heden vooral geleid heeft tot verslechtering voor mens, dier en milieu en er geen overtuigende reden is aangevoerd om aan te nemen dat de keten nu wel in staat is de slag naar werkelijk diervriendelijke, gezonde en duurzame productie te maken;*
- *in het Statenvoorstel veel zaken niet tot nauwelijks zijn uitgewerkt (zoals maatstaven dierenwelzijn, belangenafweging betrokken partijen, klokkenluidersregeling);*
- *de provinciale inzet op de negen maatregelen voorbij gaat aan het feit dat er teveel dieren gehouden worden, en dat met deze probleemontkenning ook niet serieus naar een probleemoplossing toegewerkt kan worden;*

overwegende dat:

- *stemmen over een Statenvoorstel gebaseerd op een conceptueel en niet concreet advies, zonder dat daar een solide basis aan ten grondslag ligt of zonder dat het voorstel is uitgewerkt in concrete beleidsmaatregelen, prematuur is;*

besluiten:

- *Statenvoorstel 71/11 niet in stemming te brengen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *de provinciale aanpak in reactie op Van Doorn (voor zover binnen de invloedssfeer van de provincie) verder uit*

te werken in concrete beleidsmaatregelen;
- *bovengenoemd beleid in een vernieuwd Statenvoorstel aan de leden van Provinciale Staten ter bespreking en stemming aan te bieden,*
en gaan over tot de orde van de dag "

De *voorzitter*: Deze moties maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. M18 en M19.

De vergadering wordt vijf minuten geschorst.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Voorzitter! Mevrouw Prins van de fractie van de VVD heeft mij gevraagd naar de regio's te kijken, gebruik te maken van de energie die in een streek zit en die niet verloren te laten gaan. De Staten hebben het stuk van de As A-50 gemeenten gekregen. Ik denk dat dit een mooi voorbeeld is van de natuurlijke energie die in die regio zit. De Staten dragen daar kennis van. Ik heb dit ook bedoeld in mijn eerste bijdrage en bevestig dat nu nogmaals.

De heer Van Vught sprak over de voors en de tegens. Die worden vanzelfsprekend in beeld gebracht om exact te kunnen weten waarover het gaat als dingen worden ingetrokken. Het zijn belangrijke planologische juridische instrumenten en daarom absoluut duidelijk zijn wat wij in beweging brengen.

Het jaar 2012 wordt voor ons allemaal heel belangrijk om allerlei processen in beweging te krijgen en de transitie te voltrekken. Ik ben voornemens om van tijd tot tijd de zaken terug te koppelen naar de commissie ROW en met de commissie van gedachten te wisselen.

De heer Van Vught heeft motie M5 nog eens toegelicht. Ik kan de motie overnemen als de samenwerkingsovereenkomsten die wij moeten gaan maken niet in strijd zijn met recreatie, toerisme, energie en andere zaken die ik in eerste termijn heb genoemd.

Mevrouw Slegers heeft een toelichting gegeven over wat zij bedoelt met burgerparticipatie.

Mevrouw Klitsie heeft gevraagd wat er nu precies wordt bedoeld met: van inspraak naar meespraak. Het is niet de bedoeling om de wettelijke mogelijkheden die Nederlandse burgers hebben een beetje op te rekken. Nee, wij willen echt aan

de voorkant van het proces kijken. Ik heb in Oost-Brabant heel mooie voorbeelden gezien van ondernemers die voordat zij een plan bij de gemeenten indienden, dit eerst aan de omwonenden hebben getoond en gevraagd wat zij ervan vonden. Dat vind ik een schitterend voorbeeld van meespraak. Dat geeft meer houvast aan het begrip maatschappelijke inpasbaarheid. Dit is ook mijn antwoord aan mevrouw Slegers op haar opmerking over lokaal maatschappelijk draagvlak.

Mevrouw Slegers heeft in verband met de regie gesproken over volksgezondheid. Ik heb in eerste termijn al gezegd dat wij moeten wachten op de adviezen van de Nationale Gezondheidsraad in het derde kwartaal 2012. Volksgezondheid is zeer belangrijk en vormt ook een van de zes pijlers bij het begrip duurzaamheid. Wat mij betreft moet volksgezondheid vertegenwoordigd zijn in de regiegroep. Ik verwijs hierbij onmiddellijk naar het Verbond van Den Bosch. Van Doorn krijgt de opdracht om met het Verbond van Den Bosch te gaan spreken om het regieorgaan uiteindelijk te formeren. Dat komt terug bij het college en ook bij de commissie ROW zodat de commissie haar zienswijze kan geven.

Ik heb tegen de heer Van Hattem gezegd dat de gegevens over stankoverlast beschikbaar waren, maar zij zijn niet onmiddellijk door de Staten te zien. Het college heeft de gegevens en moet daar een besluit over nemen. In januari kunnen de Staten beschikken over de betreffende gegevens, met als referentiejaar 2005.

De heer Van Hattem houdt zijn motie M7 aan.

Ik heb bij mijn beoordeling over motie M8 inderdaad over geld gesproken, maar ik heb ook nog een ander argument genoemd, namelijk dat wij hierover volgend jaar nadrukkelijk met elkaar komen te spreken. Dat was mijn eerste argument; geld was het tweede. Ik houd aan mijn argumenten vast.

Mevrouw Knoet zegt in het kader van motie M9 dat zij het college wil ondersteunen om de handhavingstaak die gemeenten hebben, nadrukkelijk onder hun aandacht te brengen. Ik heb in eerste termijn gezegd dat wij zowel aan de colleges als aan de gemeenteraden een brief geschreven

hebben.

Dan kom ik bij de uitspraak van de rechtbank van Den Bosch over een zaak in Helmond. Ik kan op dit moment niet overzien of er nog meer van dit soort zaken komen. Het ligt aan de individuele ondernemers of zij iets bij de rechtbank willen benoemen. Wij hebben een heldere uiteenzetting gegeven in onze brief. De Staten hebben aangegeven dat zij daarmee tevreden zijn.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik herkauwde even de opmerking van de gedeputeerde over meespraak en burgerparticipatie. Mag ik concluderen dat het college echt bereid is om dit te concretiseren en de komende tijd in samenspraak met de regiegroep en alle partners die daarover iets zinnigs kunnen zeggen, met voorstellen te komen?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik kom met een werkwijze. Die berust meer op vertrouwen dan dat wij daarvoor nieuwe regels gaan maken. Ik wil aan het rijtje van mevrouw *Slegers* ook de gemeenten toevoegen. Ik heb die namelijk heel hard nodig want zij zitten dichtbij ondernemers en hun eigen burgers. Als er initiatieven ontstaan, is het belangrijk dat de gemeente daarbij een rol kan spelen. Ik heb dat ondertussen al breed uitgedragen in de RRO's en bij de reconstructie- en gebiedscommissies. Daar moet voldoende borging zijn. De Brabander moet het gevoel hebben dat het zo moet. Ik zal dat gaan uitwerken als de Staten het college vandaag het groene licht geven.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik ben blij met de woorden van de gedeputeerde, want dat is precies wat ik bedoel. Ik wil geen verstikkende regelgeving maar voorstellen over hoe zo'n traject zou kunnen worden ingericht en doe dat samen met gemeenten en iedereen die daar verstand van heeft. Dan zijn wij het eens.

De heer *Van Hattem* (PVV): Misschien is het ook mogelijk om als optie lokale referenda mee te nemen?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik snap de suggestie

van de heer *Van Hattem*. De Staten hebben iets te zeggen over referenda op provinciaal niveau. Als op lokaal niveau een referendum georganiseerd moet worden, is dat de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Zij kunnen dergelijke processen lokaal aansturen, de provincie kan dat niet.

De heer *Van Hattem* (PVV): Daar was ik ook niet op uit. Ik zeg alleen dat bij de uitwerking van die plannen het lokale referendum misschien een optie kan zijn die kan worden meegenomen.

De heer *De Boer* (GS;CDA): Ik ken het standpunt van de heer *Van Hattem* in dezen. Ik heb daarvan kennis kunnen nemen. Het is juist deze verzameling van initiatieven, gedachten en amendementen die als het ware deze nieuwe mix moet maken voor onze handelswijze in 2012, het transitiejaar.

In motie M10 wordt over het aantal dieren gesproken. De resultante van de zes pijlers die ik heb genoemd, is wellicht het aantal dieren. Ik wil niet achteraan het proces beginnen. Ik houd vast aan de argumenten die ik in eerste termijn ten aanzien van deze motie heb gegeven.

Er moet inderdaad een heel goede communicatiestrategie opgezet worden. Dat begint al als u deze documenten goedkeurt en wij deze in een sober gedrukte versie met een voorwoord van een prominent persoon aan de samenleving kunnen aanbieden. Wij stellen deze digitaal beschikbaar. Wij moeten als vaandeldragers de provincie intrekken om het koersdocument onder de aandacht te brengen van een ieder die het wil. Wij zijn daarmee al druk bezig. Wij hebben wel steeds gezegd: mits de Staten op 9 december daarmee instemmen. Ik neem aan dat u ondertussen in de gaten heeft dat een van de vaandeldragers op dit moment achter de microfoon staat.

Een van de amendementen ging over de wijziging van de term "stadteland". Ik had er zelf ook een idee over. Mag ik de vrijheid nemen om een nieuwe titel voor te leggen die een combinatie is van wat in amendement A12 wordt voorgesteld en wat ik in mijn eerste termijn heb gezegd, namelijk de pakkende titel "De transitie van stad en land; een nieuwe koers!" Ik hoor instemmend gemom-

pel.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Wij vroegen ons even af welk land: Nederland?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik begrijp dat mevrouw Knoet daar “platte” tussen wil zetten: De transitie van stad en platteland; een nieuwe koers! Nog meer instemming. Ik vind het zo fijn op deze manier zaken te doen! Dit ging over communicatie.

D66 heeft ook antwoord gekregen op de vraag wie er in zo’n regieorgaan zitten en of daarin ook een deskundige op het gebied van volksgezondheid zit. Ik heb al gezegd dat ik dat inderdaad vind en dat ik de uitkomsten van de Nationale Gezondheidsraad die komen in het derde kwartaal 2012, uitermate belangrijk vind om op basis daarvan nieuwe afspraken te kunnen maken voor ons Brabants Stadteland. Ik zeg de term nog één keer dan ben ik er ook van af.

Tot slot kijk ik naar de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren die gevraagd heeft, in hoeverre de regiegroep onafhankelijk is. Wie je ook aanwijst, iedereen heeft een belang. Wij moeten ervoor zorgen dat de onafhankelijkheid zo goed mogelijk gewaarborgd wordt. De heer Van Doorn is gevraagd om de opstartfase een zwengel te geven. Wij weten natuurlijk dat hij oudvoorzitter is van de commissie. Hij zal met zijn mensen, met het college en met de Staten moeten kijken dat het regie-orgaan zo onafhankelijk mogelijk is maar wel doorzettingsmacht heeft opdat de druk op de keten blijft.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Zitten er burgers in? Zitten er natuurorganisaties in? Is dat de bedoeling?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Ik heb aangegeven dat voor mij volksgezondheid van belang is, dat meespraak belangrijk is en dat de belangen van de ondernemers en de burgers heel belangrijk zijn om tot een gezamenlijk standpunt te kunnen komen. Ik denk dat u van het college voldoende signalen hebt gekregen langs welke lijnen het college denkt. Ik wil de initiële regiegroep hier niet voor de

voeten lopen. Zij doen uiteindelijk een voorstel en wij beoordelen ook op grond van de suggesties die de Staten ons vandaag hebben meegegeven. Het moet uiteindelijk tot consensus leiden. Het Verbond van den Bosch bestaat sinds 1 september. Wij zijn een aantal maanden verder en ik wil nu voortgang boeken.

De heer *Van der Wel* (PvdD): De gedeputeerde zei dat het belangrijk is dat de groep onafhankelijk is. Kunnen er ook mensen van buiten Brabant worden aangewezen?

De heer *De Boer* (GS;VVD): Wij moeten niets uitsluiten. Er zaten ook mensen van buiten in de Commissie Van Doorn. Als het gaat om mensen met kennis van zaken, moet je dat niet uitsluiten. Het is belangrijk dat je mensen hebt die regie kunnen voeren.

Motie M10a is ingediend ter vervanging van motie M10. Deze motie draagt het college niets op. Het is een uitspraak van de Staten. Het college neemt daarvan dus alleen maar kennis.

Motie 11a is aangepast conform mijn opmerking in eerste termijn. Op deze manier is de motie in overeenstemming met de werkwijze in dit huis. Hetzelfde geldt voor motie M21a. Ik kan deze moties overnemen.

Met motie M18 verzoeken de PvdD en GroenLinks het college om een informatieve netwerkbijeenkomst te organiseren etc. Wij hadden netwerkbijeenkomsten, maar de Staten hebben in het kader van de Agenda van Brabant besloten daar een streep door te halen. Ik moet deze motie derhalve ontraden.

Met motie M19 wordt het college verzocht om de provinciale aanpak in reactie op Van Doorn verder uit te werken in concrete basismaatregelen. Dat hebben wij vandaag besproken en ik heb dat toegezegd. Wat ik echter niet toezeg, en daarom ontraad ik deze motie, is om dit beleid in een vernieuwd Statenvoorstel aan de leden van PS ter bespreking en stemming aan te bieden. Wij spreken vandaag over een koersdocument. Daarin wordt de richting aangegeven. Het college moet als de wiedeweerga aan de gang met de uitwerking. Die uitwerking komt terug in de

verschillende commissies. Dat zijn de volgende stappen. Daar zitten de Staten met ons aan het roer om te kijken of de piketpalen van vandaag goed zijn geslagen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik heb gezegd dat alles in het transitieproces geld gaat kosten. Er is tot op heden alleen maar bezuinigd. Hoe zinnig is het dat wij met elkaar discussiëren en is het mogelijk om te kijken of wij anders met het budget kunnen omgaan dan in de vorige periode is afgesproken? Ik wijs dan op de Landschappen van Allure en de Essent-gelden. Zowel in eerste als in tweede termijn doet de gedeputeerde hier geen uitspraken over.

De heer *De Boer* (GS;VVD): Met alle respect, voorzitter, ik heb er in eerste termijn wel over gesproken en doe dat nu opnieuw. Het college richt zich op het bestuursakkoord. Daar staat een handtekening onder. Het bestuursakkoord is helder over welke middelen er zijn en waar die kunnen worden ingezet buiten hetgeen regulier is. Als de Staten van mening zijn dat er op een andere manier met de middelen moet worden omgegaan, neemt het college daarvan kennis en zal dat beoordelen. Het college houdt vast aan wat in het bestuursakkoord staat. Ik wijk daar geen millimeter van af om de doodeenvoudige reden dat ik van mening ben dat er in de additionele middelen mogelijkheden zijn om deze transitie vorm en inhoud te geven.

Tot slot amendement A14a. Daar staat dat de provincie ernaar moet streven om in de eigen kantine duurzaam geproduceerd vlees en andere dierlijke producten te laten gebruiken en de producent daarvoor een fatsoenlijke prijs te laten ontvangen. Nu het amendement op deze wijze is geformuleerd, kunnen wij het overnemen. Er staat ook “zo spoedig mogelijk”. Dat kan dus bij de aanbesteding handen en voeten krijgen en een-op-een in ons proces worden ingevoegd.

De *voorzitter*: Hebben de Staten behoefte aan een derde termijn of kunnen wij overgaan tot besluitvorming?

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Vanwege de toezegging van het college trekken wij motie M6 in.

De *voorzitter*: Aangezien motie M6 is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Wij gaan over tot besluiten. Wij brengen de voorstellen apart in stemming. Ik maak u alvast kenbaar dat amendement A12, A13 en A16 in stemming worden gebracht bij stuknummer 60/11 De transitie Stadteland, zoals het nu nog heet, en de amendementen A14a en A15 bij het voorstel 71/11 Uitwerking Commissie Van Doorn. Ik stel voor de moties na de stemming over voorstel 71/11 in een keer allemaal in stemming te brengen. Daar is het onderscheid veel minder duidelijk te maken en ook niet echt nuttig voor de besluitvorming.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

In stemming komt amendement A12.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van D66 tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A13.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A16.

Mevrouw *Slegers* (SP): Wij hebben dit amendement in eerste instantie mee ingediend, maar aangezien het overbodig lijkt, vraag ik om de SP als ondertekenaar te schrappen.

De *voorzitter*: Op haar verzoek wordt de fractie van de SP niet als ondertekenaar van dit amendement beschouwd.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Wij vinden dit amendement overbodig en dus tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Overbodig en dus tegen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Het is wellicht overbodig maar wij vinden het een sympathiek amendement.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 60/11.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de PvdD tegen dit Statenvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A14a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Als met zo spoedig mogelijk bedoeld wordt bij de

volgende aanbesteding, dan zijn wij voor.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Voor.
Wij willen echter niet onopgemerkt laten dat de huidige cateraar zich enorm inzet om duurzame producten te gebruiken.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.
Wij zijn niet zozeer voor het begrip duurzaam, maar als de provincie dergelijke criteria wil meegeven aan de markt, zal zij daaraan ook zelf moeten meedoen. Het is een mooie gelegenheid om het uit te werken.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.
Voorzitter. Ik moet even vertellen dat wij vergeten zijn de fractie van de PVV als aanbieder op te nemen. Excuus daarvoor.

De *voorzitter*: De fractie van de PVV wordt geacht dit amendement mede te hebben aangeboden.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.
Wij vinden dit voorstel niet ver genoeg strekken. Op die grond stemmen wij tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de fractie van de PvdD tegen dit amendement heeft gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt amendement A15.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.
Het amendement is overbodig.

De *voorzitter*: Ik versta u niet, mevrouw *Slegers*.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.
Dit amendement is overbodig.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter, er is enige verwarring. Een aantal mensen denkt dat wij nu over het voorstel stemmen.

De *voorzitter*: Nee, ik heb gezegd dat wij eerst over de amendementen stemmen.

De heer *Heijmans* (SP): Dan vragen wij om aantekening dat wij per abuis voor gestemd hebben. Wij zijn tegen amendement A15.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik zei eerst: Tegen. Het amendement is overbodig.

De *voorzitter*: Toen heb ik gezegd: ik versta u niet. Dat klopt. Wij doen de stemming over.

In stemming komt amendement A15.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.
Het is overbodig.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.
Overbodig.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SP, de PVV, de PvdA en de PvdD tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

Ik pleit nogmaals voor stilte in de zaal tijdens de stemmingen, anders ontstaat dit soort vervelende misverstanden.

In stemming komt het gewijzigde Statenvoorstel 71/11.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PvdA, D66 en 50PLUS voor dit Statenvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.
Wij komen nu bij de moties.

In stemming komt motie M5.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Wij vinden deze motie sympathiek maar te vroeg.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de PvdA, D66, GroenLinks, 50PLUS en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M8.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is

verworpen.

In stemming komt motie M9.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Wij zijn echter wel voorstander van goede handhaving.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Het is goed dat GS die brief hebben gestuurd. Wij moeten niet op de stoel van de gemeenten gaan zitten.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M10a.

De *voorzitter*: Ik verzoek u eerst aan te geven of u voor of tegen bent en pas daarna een stemverklaring te geven. Dat is wel zo duidelijk.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Het lijkt erop dat de regiegroep hiermee voor de voeten wordt gelopen. Wij zijn er niet voor om de regiegroep nu al een opdracht mee te geven. Als de uitkomst is dat de veestapel wordt teruggedrongen, vinden wij dat prima.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Voor ons hoeft er niet meer vee bij te komen,

maar het is niet onze taak om alles in het werk te stellen om de veestapel terug dringen, dat is een taak van het Rijk.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

Dit is een belangrijk signaal uit de samenleving.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD en het CDA tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M11a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie M12a.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie M13.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Het is wel belangrijk om dit in een later stadium heel goed te onderzoeken.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.
Ook wij willen in een later stadium hierop kunnen terugkomen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GroenLinks, 50PLUS en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M14.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De motie is eigenlijk overbodig, maar het is wel belangrijk om die gegevens te hebben.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD en het CDA tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M15.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Wij willen de resultaten afwachten van het onderzoek van de Gezondheidsraad.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Tegen.
Met dezelfde verklaring als de VVD.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.
Wij willen eerst onderzoek dat dit onderbouwt.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M16.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.
Wij gaan akkoord met de uitleg die GS hieraan gegeven hebben.

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.
Wij hebben het antwoord van de gedeputeerde gehoord. Het is niet onze kerntaak om dit allemaal uit te zoeken. Het is wel een sympathiek voorstel maar wij willen straks in de commissie graag horen wat het allemaal gaat kosten aan ambtenaren en aan inzet van ander personeel.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie M17.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.
Deze motie is overbodig gezien het antwoord van de gedeputeerde.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD en het CDA tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M18.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Als het goed is, gaat dit volop gebeuren en is de motie overbodig.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.
Het is overbodig.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Voor.
Het kan geen kwaad.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Tegen.
Overbodig.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PVV, de PvdA en 50PLUS tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M19.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Mevrouw *Van Extel-van Katwijk* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

Het eerste deel van het besluit is toegezegd. Het tweede deel brengt extra stroop en bureaucratie met zich.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voor.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Tegen.

Mevrouw *Klitsie* (D66): Tegen.

Mevrouw *Brunklaus* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Tegen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

Wij vinden het voorliggende voorstel niet uitgewerkt en onduidelijk.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP, de PvdA, D66 en 50PLUS tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

Hiermee zijn wij gekomen aan het einde van de besluitvorming over de voorstellen nr. 60/11 en nr. 71/11.

Wij gaan nu verder met de agenda.

Nummer 58/11

Onderhandelingsakkoord IPO-Rijk 'decentralisatie natuur'

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ons wordt vandaag gevraagd in te stemmen met het onderhandelingsakkoord dat tussen het IPO en het Rijk is gesloten over de decentralisatie van de natuur. Vertegenwoordigers van het IPO hebben lang met het Rijk onderhandeld om tot dit akkoord te komen. Het waren heel moeizame onderhandelingen. Er zat zoals de gedeputeerde al zei niet meer in. Er ligt weliswaar een akkoord maar nog niet was en is duidelijk wat de uitwerking van het akkoord voor de provincies betekent. Na een aantal recente overleggen met de staatssecretaris is op veel punten wel duidelijkheid verkregen. De fractie van de VVD is blij dat nu goed is vastgelegd wie verantwoordelijk is voor de Europese verplichtingen. Daarover maakten wij ons grote zorgen. Wij zijn ook blij dat de spelregels over de compensatie in de EHS door het Rijk worden aangepast. Dat is iets wat wij in onze provincie al eerder hebben besloten. Ook over de afrekening van de ILG-periode (ILG = Investeringsbudget landelijk gebied) zijn duidelijke afspraken gemaakt, maar we zijn er nog niet. De verdeling van de gelden onder de provincies voor het beheer van de EHS moet nog worden uitgewerkt, evenals dat over de programmatische aanpak stikstof en de aanwijzingsbesluiten Natura 2000 nog verder moet worden gesproken. Het IPO heeft een toelichting geschreven bij het deelakkoord. De fractie van de VVD stemt in met deze toelichting.

Positief van dit onderhandelingsakkoord is dat het verder gaat dan alleen decentralisatie van de natuur. Voortaan worden de provincies verantwoordelijk voor de inrichting van het gehele landelijk gebied, recreatie en toerisme, de structuurversterking van de landbouw en de leefbaarheid. Dit versterkt de provinciale positie op haar kerntaken: ruimtelijke ordening, natuur en regionale economie. Deze verantwoordelijkheid gaat wel gepaard met minder geld van het Rijk. Nu we in Brabant zelf kunnen bepalen hoe we deze verantwoordelijkheid gaan invullen, zullen we door de krapte aan financiële middelen nog scherper dan voorheen moeten bepalen waar onze prioriteiten liggen. In ieder geval begrijpen we uit het voorstel van GS dat het mogelijk blijft onze

Brabantse ambitie voor het landelijk gebied en de EHS-doelen zoals vastgelegd in het bestuursakkoord, te realiseren. Dat is mooi. De vraag is alleen hoe we deze ambities te realiseren. Welke alternatieven zijn er voor de inrichting en het beheer van zowel de Rijks- als de provinciale EHS? Waar halen we de financiële middelen vandaan voor al die taken in het landelijk gebied die wij van het Rijk overgedragen krijgen en waarvoor geen sprake meer is van een rijksopgave? Kan de gedeputeerde aangeven hoe hoog de eigen structurele bijdrage van de provincie op jaarbasis is voor het beheer waartoe we in de toekomst verplicht worden? Als we dan toch aan de lat staan voor het beheer, worden de nationale landschappen nu provinciale landschappen en de nationale parken provinciale parken?

In Brabant hebben we 26 Natura 2000 gebieden aangewezen. Dit is gebeurd in een tijd dat er nog voldoende geld was. Al deze gebieden brengen wel de nodige financiële verplichtingen met zich mee. Kunnen we het aantal misschien nog terugdraaien? Kan de gedeputeerde aangeven of dit mogelijk is en wat zijn standpunt hierover is?

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik hoor mevrouw Prins zeggen dat wij als provincie de Natura 2000 gebieden zouden hebben aangewezen, alsof het een soort volledige vrijwilligheid was om te bepalen welke gebieden daar wel en niet onder zouden vallen. Volgens mij is er gewoon sprake van een Europese verplichting. Hoe ziet u dat?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Er is sprake van een Europese verplichting maar ik heb begrepen – ik hoor wel van de gedeputeerde hoe het precies zit – dat wij als provincie een aantal gebieden hebben kunnen voordragen om aan dit hele verhaal mee te doen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! U vraagt aan de gedeputeerde over allerlei zaken wat we gaan doen als we eenmaal met het natuurakkoord hebben ingestemd en hoe we dat dan gaan oplossen in Brabant, waar het geld vandaan komt, welke gebieden belangrijk zijn of niet. Het gaat er

nu in essentie om of we voor of tegen het akkoord zijn. Daar wil ik graag uw mening over horen, dus over het akkoord zelf en niet over de gevolgen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik ben nog niet klaar met mijn verhaal u zult het zo horen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Mevrouw Prins van de VVD zegt zojuist wat interessants over de Natura 2000 gebieden. Zij vraagt namelijk of wij als provincie er wat minder van kunnen doen. We kunnen straks ontzettend veel wanneer we dit akkoord accepteren maar we kunnen niet minder Natura 2000 gebieden doen want die zijn door het Rijk aangewezen en dat is een van de weinige dingen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is. Ik wil u daarom vragen of u gezien de 72% bezuinigingen – u gaf al aan dat er veel geld voor nodig is – het wel acceptabel vindt voor het akkoord te stemmen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik zou graag eerst de antwoorden van de gedeputeerde op mijn vragen horen. Ik heb zojuist al gezegd dat ik er dan een uitspraak over zal doen. U hoort dat dus zo.

Wat de fractie van de VVD betreft kan de realisatie van de EHS praktischer en pragmatischer worden benaderd, met minder regels en goedkoper natuurbeheer. Natuur en landschap zijn belangrijk voor onze inwoners en voor een goed vestigingsklimaat. De fractie van de VVD vindt dat meer dan tot nu toe is gebeurd er verbindingen kunnen worden gelegd tussen economie en ecologie. In de startnotitie natuur en landschap hebben wij hiertoe al een eerste aanzet gezien.

Voorzitter. Ik heb graag eerst antwoorden van de gedeputeerde voordat ik uitspreek in hoeverre wij akkoord gaan met dit stuk.

De heer *Kuijken* (CDA): Voorzitter! De ambities op het gebied van de ecologische hoofdstructuur, onze Brabantse natuur, zijn tot stand gekomen in een tijd dat van crisis nog geen sprake was. De realiteit van nu noopt de staat en dus ook ons als provincies tot flinke bezuinigingen en het maken van moeilijke keuzes. Het akkoord is na lang en hard

onderhandelen tot stand gekomen en zoals verwacht zijn de uitkomsten voor de provincies zwaar. Het Rijk is vastbesloten de broodnodige bezuinigingsopgave van €18 miljard te halen en indien we het akkoord nu afwijzen zal het alternatief voor ons als provincie niet beter zijn. Daarnaast is het in de hand houden van de verschillende overheidsfinanciën het CDA veel waard. Het paste bij een financiële duurzaamheid die we nastreven en die zich op lange termijn zeker terugbetaalt. Ik heb dan ook sterk het idee dat ze in Italië en in Griekenland op dit moment minder te besteden hebben aan edelherten en everzwijnen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik zou graag willen weten waarom u denkt dat het slechter uitpakt als er geen akkoord is. Het is een wet en de wet loopt in ieder geval nog tot 2014.

De heer *Kuijken* (CDA): De staatssecretaris heeft aangegeven dat aan de bezuinigingen niet zal worden getornd. Dit is het maximaal haalbare wat we in de onderhandelingen voor elkaar hebben kunnen krijgen. Als we er nu niet mee instemmen gaat het er voor ons absoluut slechter uitzien.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Zo uitonderhandeld was het niet want tot aan deze week is het nog aan de orde geweest en ik denk dat het nog steeds niet uitonderhandeld is.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! We hebben met Chemie-Pack meegemaakt dat we uiteindelijk toch meer geld krijgen. Het ligt er maar aan hoe hard je het vraagt en wie er allemaal je medestanders zijn.

De heer *Kuijken* (CDA): U hebt waarschijnlijk ook het proces gevolgd; het heeft meer dan een jaar geduurd. Uiteindelijk moest er snel een akkoord komen. Het was een lang getouwtrek. Ik ben ervan overtuigd dat namens onze gedeputeerde alles uit de kast is gehaald om tot een goed akkoord te komen.

Het onderhandelingsakkoord zoals het nu voor ons ligt is niet alleen slecht nieuws voor de provincie. We krijgen ook meer zeggenschap om de natuur

op een alternatieve manier in te richten. Zoals de gedeputeerde in de commissie toezegde, we worden er als PS nauw bij betrokken.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Er wordt hier verondersteld dat het uitonderhandeld is en dat dit het maximale is wat er uit kan worden gehaald. Maar alleen al de vaagheid en de onduidelijkheid van de teksten, alleen al het feit dat het IPO zelf besluit een toelichting te schrijven, bevestigen wat mij betreft dat het niet goed uitonderhandeld is en niet goed doordacht is. Ik hoor graag de mening van de heer *Kuijken* daarover.

De heer *Kuijken* (CDA): Dat is uw mening maar in de gegeven toelichting is door onze GS erkend en ook wij geven aan dat die voldoende duidelijkheid geeft. Wij willen nu onze schouders eronder zetten. We kunnen nog een half jaar of een jaar door onderhandelen maar we moeten nu gewoon zorgen dat we aan de slag gaan met z'n allen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Die toelichting is weliswaar door GS onderkend maar nog steeds niet door staatssecretaris Bleker. Ik maak me daar grote zorgen over. We kunnen wel fijn de schouders eronder gaan zetten maar als we niet precies weten waaronder, dan denk ik dat we daar straks heel veel last van gaan krijgen.

De heer *Kuijken* (CDA): Ik hoor in uw termijn wel welke onduidelijkheden u nog constateert.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik hoor de heer *Kuijken* zeggen dat er niet meer zoveel onduidelijk is. Laat ik dan een vraag stellen waarop u misschien het antwoord weet maar ik niet. Gaan we hiermee nu een resultaatverplichting aan of een inspanningsverplichting?

De heer *Kuijken* (CDA): We gaan hiermee een inspanningsverplichting aan. Dat is ook naar voren gekomen in de brief die we deze week hebben gekregen. De heer *Van den Hout* heeft dat erkend en met dat antwoord nemen wij genoegen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Dan hoor ik

graag van de gedeputeerde of de heer Bleker er ook zo over denkt.

De *voorzitter*: Daar zult u even op moeten wachten.

De heer *Kuijken* (CDA): Het is in ieder geval ook een kans en laten we die kans gezamenlijk pakken. Laten we straks vooral ook met elkaar bespreken, hoe we deze uitdaging zo goed mogelijk kunnen invullen.

De CDA-fractie is er echt van overtuigd dat de provincie samen met haar manifestpartners met de zeer beperkte middelen meer kan doen dan het Rijk dat zou kunnen. Een voordeel van decentralisatie is daarbij dat de provincies bij de aanpak van het landelijk gebied nu een grote mate van beleidsvrijheid hebben. Bovendien zullen we verlost zijn van een stuk bureaucratie, rijksbemoeienis en gedetailleerde rapportages.

Insteek van de CDA-fractie blijft in ieder geval om vast te houden aan het natuurbeleid zoals verwoord in het bestuursakkoord Tien voor Brabant. De realisatie van de EHS blijft het uitgangspunt, zij het wat getemporiseerd. We gaan hierbij op zoek naar nieuwe verdienmodellen, creatieve combinaties van economie en natuur, betrokkenheid van agrariërs en particulieren bij het natuurbeheer en we hopen ook een beroep te kunnen doen op vele initiatieven vanuit de verschillende maatschappelijke velden. Op deze manier wordt de natuur wel iets wat we met z'n allen hebben verwezenlijkt en de natuur wordt van de Brabander en komt dichterbij de Brabander. Tot zover de visie van het CDA.

Namens het CDA nog een paar puntjes. Het CDA juichte toe dat de planologische schaduwwerking van gebieden die niet voor 2021 kunnen worden ingericht, zal vervallen. Het akkoord zegt dat we als provincie zelf verantwoordelijk zijn voor de financiering van het beheer van de natuur en dat we dus zelf de beheerskosten kunnen beïnvloeden. Ook hierbij moeten we als PS creatief zijn en samen een afweging maken tussen kosten voor beheer en voor verwerving. Binnen het beheer moeten we ook de efficiëntie en het ambitieniveau sterk tegen het licht houden. De insteek van het CDA is om de natuur zoveel mogelijk als de

natuur te behandelen en iets minder als intensief beheerde achtertuinen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik kan een heel betoog gaan houden vanuit mijn hart en vanuit mijn idealisme en het belang van natuur en biodiversiteit voor Brabant en daarbuiten en daar zal niemand het mee oneens zijn. Het is ook al eerder gebeurd. Gelet echter op de ontwikkelingen die elkaar in de afgelopen weken opvolgden wil ik mij in eerste termijn beperken tot een aantal vragen en verzoeken om bevestiging of tegenspraak van de gedeputeerde. Ik wil ook even de uitspraak aanhalen die mooi is geformuleerd en aangeeft wat wij allemaal voelen, de uitspraak van Lodewijks: woede en pragmatisme. Dat geeft het beste aan hoe ik mij voel; het is een accurate beschrijving.

Het hele akkoord is natuurlijk een compromis tussen het IPO namens de provincies en de blinde bezuinigingsdrift van de staatssecretaris namens het kabinet en het overhevelen van verantwoordelijkheden zonder daarvoor de nodige budgetten te leveren. Dat de provincie meer de baas wordt over de eigen natuur is op zich helemaal niet verkeerd, maar hoe gaan we dat doen. Het CDA zei zojuist al dat we daar gelukkig in Brabant een aantal goede afspraken over hebben gemaakt en we hebben net het koersdocument behandeld waarin daarvoor een aantal goede kaders worden gecreëerd, om ondanks alle haken en ogen die Bleker opwerpt daaraan iets te kunnen doen. Voor mij rijst wel de vraag of het een correcte analyse is dat als we dit akkoord niet steunen, wij als provincie Brabant samen met de andere provincies met lege handen staan. Is er dan enkel sprake van plichten en geen enkel recht? Zijn we dan weer terug bij af? Die indruk krijg ik inmiddels. We zitten met een nogal onbetrouwbare staatssecretaris. Ik heb hem verleden week toen ik een debat op de tv volgde horen zeggen dat als we niet akkoord gaan, hij gewoon de wet inrichting landelijk gebied aanpast. Dat is onbehoorlijk bestuur maar je zit er wel mee. Dat illustreert die woede versus het pragmatisme. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dus of die analyse klopt en of het inderdaad een kwestie is van beter één zwaluw in

de hand dan 12 in de achterzak van Bleker, of beter een half ei dan een lege dop. Het antwoord daarop wil ik graag van de gedeputeerde horen en dan kom ik er in tweede termijn op terug.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Onze fractie is zoals aangegeven in de commissievergadering positief over de inhoud van het akkoord. Het past bij het nieuwe realisme dat in deze tijden van financiële crisis nodig is. Met minder budgetten kunnen wij helaas minder doen en er zal dus ook op het gebied van natuurbeheer bezuinigd moeten worden. Het past bij de kerntaken van de provincie en daarom kunnen wij ons inhoudelijk in het akkoord goed vinden. Met dat nieuwe realisme kunnen we er ook voor kiezen om bijvoorbeeld bestaande natuur gewoon te behouden in plaats van dure nieuwe compensatienatuur aan te leggen, bijvoorbeeld het BZOB-bos in Helmond mooi laten staan. Daar kom ik later vandaag nog op terug.

In het akkoord van het IPO zien we nog een positief puntje. De afwikkeling van het Oostvaarderswold komt niet bij de andere 11 provincies te liggen. Dat vinden we prima al hadden we liever gehad dat ook het Rijk hier niets meer aan mee betaalt want het is een belachelijk duur prestigeproject waar we in dit land best zo gauw mogelijk mee kunnen stoppen.

Dan kom ik bij de crux van het verhaal. We zijn het inhoudelijk van harte eens met het akkoord maar in de commissievergadering was het gedeputeerde Van den Hout die aangaf dat delen van het akkoord wat hem betreft gewoon onuitvoerbaar zijn. Dan vraagt onze fractie zich af hoe Gedeputeerde Staten een akkoord kunnen ondersteunen waarvan zij zelf vooraf zeggen dat het onuitvoerbaar is. Dan hadden ze dit gewoon nooit moeten steunen. Ze hebben dus iets ondertekend waar ze zelf niet achter staan. Dat is wat onze fractie betreft een hele vreemde gang van zaken en daar willen we vanuit het college nog wel een reactie op krijgen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! De PvdA vindt het bestuursakkoord een waardeloos akkoord. Het vernietigt de natuur en breekt af wat

we de afgelopen 10 jaar hebben opgebouwd. Het is onvoldoende onderbouwd en de consequenties zijn nog niet berekend. Volgens het planbureau leefomgeving komt 85% van onze planten en diersoorten onder druk te staan waardoor vele beleidsdoelen niet worden gehaald en de natuurkwaliteit in Nederland halveert. Dit akkoord gaan we niet steunen. Voor de PvdA is natuur geen luxeartikel dat je in slechte economische tijden even niet meer koopt of gebruikt. Natuur beschermt ons tegen milieuvervuiling, draagt bij aan onze gezondheid en verdient daarom onze grote aandacht en inzet, ook in slechte tijden.

Hoe past dit akkoord bij het Brabantse bestuursakkoord? We gaan de EHS afmaken. In het koersdocument transitie maken we onderscheid tussen Rijks- en provinciale EHS maar GS geven nog niet duidelijk aan hoe een en ander gerealiseerd moet worden. U schrijft wel dat we maximaal gebruik maken van eigen mogelijkheden, maar weet u ook of het Rijk het toestaat? Betekent het ook dat u bereid bent extra gelden in te zetten? Kan de gedeputeerde ons vertellen of de staatssecretaris ons gaat terugfluiten als we zelfs investeren of creatieve oplossingen verzinnen? In Flevoland weten ze inmiddels hoe dat aanvoelt.

Het is in alle opzichten een slecht onderhandelingsakkoord. Is er eigenlijk wel onderhandeld? Deze week moest nog volop worden gesproken over allerlei onduidelijkheden. De Tweede Kamer vindt dat het onderhouden van bestaande natuur goed moet zijn geregeld bij de decentralisatie van het natuurbeleid. Dat is in dit akkoord absoluut niet het geval. Bleker stelt honderd miljoen beschikbaar en de provincies berekenen €250 miljoen. Het zit nog vol met vragen die we in de siteletter dachten op te lossen maar die mag geen onderdeel zijn van het akkoord. Bovendien, als het je niet bevalt kun je onderhandelingen ook stoppen. Zonder het akkoord blijft de wet ILG immers gewoon in werking tot 2014.

Nog los van de inhoud, er ligt hier een voorstel voor Provinciale Staten waar uw college zich voor zou moeten schamen. Het is een voorstel met zoveel open eindjes, zoveel risico's, een voorstel waarvan u de gevolgen niet in beeld kunt brengen. Het is voor ons onbespreekbaar. We sluiten onze

ogen echter niet voor de werkelijkheid. Natuurlijk zal er in deze tijd ook bezuinigd moeten worden op natuur, zoals ook op vele andere dossiers. De PvdA wil daar tempo in hebben zodat we het goed aanpakken want iedere dag stilstaan komen we verder weg te staan van onze natuurdoelen. We denken daar graag in mee en we dragen twee voorstellen aan.

Het eerste betreft een gemeenschappelijk Europees landbouwbeleid. Daar zijn de Nederlandse provincies bij betrokken vanuit hun verantwoordelijkheid voor ruimtelijke economische vraagstukken. In die discussie gaat het over de keuze die de Europese ministerraad moet gaan maken. Er kan gewerkt gaan worden met pijler een, waarbij het Rijk rechtstreeks compensatie geeft aan boeren als er sprake is van inkomensverlies door natuurbeleid. Bij pijler twee kan het geld gaan naar gebiedsprojecten die de streek versterken. Onze staatssecretaris Bleker zet alles in op pijler een. Voor Brabant en de koers die wij hebben uitgezet in het transitiedocument zou pijler twee heel goed passen. Vele projecten in Brabant kunnen door die 50% cofinanciering extra gesteund worden. Ik vind dat we die verdubbelaar moeten inzetten. Bijvoorbeeld bij de STIKA-regeling waarmee we samen met de gemeentes de randen van de stad met natuur verfraaien. Het zou de gemeentes enorm stimuleren om de regeling na 2013 te kunnen voortzetten als er vanuit Europa cofinanciering mogelijk is. Wij roepen in een motie op, als Brabant het initiatief te nemen en onze invloed aan te wenden zodat onze regering in Europa de voorkeur uitspreekt voor uitbreiding van pijler twee.

Een tweede mogelijkheid die ik u wil aanbieden is na te denken en mee te denken over een oud voorstel, de mogelijkheid overeenkomsten te sluiten met de boeren en burgers over natuurbeheer. We zijn het in Brabant met elkaar eens dat we in het EHS geen rood willen, geen wegen, geen woningen, geen bedrijfsterreinen, geen log's (landbouwonwikkelingsgebieden). Dat moet vooral zo blijven. De rigide scheiding tussen enerzijds landbouw en anderzijds natuur zit ons soms in de weg bij nieuwe plannen, zeker in een tijd van bezuinigingen. De PvdA overweegt in een

motie u op te roepen om te onderzoeken of beheersovereenkomsten met boeren en burgers, waarin ze in ruil voor extra grond ook extra natuurbeheer uitvoeren, nieuw leven kan worden ingeblazen. We horen graag uw mening en of u daartoe mogelijkheden ziet.

Voorzitter. Ik sluit af. De PvdA gaan niet mee in dit onderhandelingsakkoord. De PvdA wil wel een actieve en creatieve inzet van uw college om de natuur in de crisistijd niet het kind van de rekening te laten worden.

De voorzitter: Door de leden mw. Knoet-Michels, Krol, Van der Wel en mw. Klitsie wordt de volgende motie ingediend.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011,

kennis genomen hebbende van het onderhandelingsakkoord "decentralisatie natuur",

overwegende dat:

- *de Nederlandse provincies betrokken zijn bij het Europees Landbouwbeleid vanuit hun verantwoordelijkheid over ruimtelijk economische vraagstukken;*
- *in de discussie over het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid het gaat om de keuze die de Europese Ministerraad moet gaan nemen tussen het inzetten van geld op pijler 1 of pijler 2;*
- *pijler 1 de voorkeur heeft van de staatssecretaris en inhoudt dat het Europese geld door het Rijk wordt gebruikt om boeren rechtstreeks te compenseren, als er sprake is van inkomensverlies door natuurbeleid;*
- *pijler 2 past bij de uitgangspunten van het koersdocument en dat dan het Europese geld door het Rijk wordt ingezet als cofinanciering van gebiedsprojecten die de streek versterken;*
- *vele projecten die we in onze provincie uitvoeren, ook gemeentelijke en particuliere projecten, door pijler 2 met 50% cofinanciering gesteund zouden kunnen worden door Europa,*

spreken uit dat:

- *op de ontwikkeling van de Ecologische Hoofd Structuur en het behoud van biodiversiteit ook in tijden van bezuiniging zo maximaal mogelijk ingezet dient te worden;*
- *daarbij maximaal ingezet moet worden om nieuwe, creatieve oplossingen gefinancierd te krijgen;*

- *cofinanciering van projecten relevante partijen stimuleert tot blijvende inzet op natuur,*
- *verzoeken het college van GS;*
- *in de richting van de ministerraad (blijvende) acties te ondernemen met alle haar toegekende middelen om hen te bewegen in Europa te sturen op forse uitbreiding van pijler 2 in het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid,*
en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. M20.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Voor ons ligt een duivels dilemma. Ik heb nog nooit iemand zo ongemakkelijk op zijn stoel zien draaien als gedeputeerde Van den Hout tijdens de behandeling in de commissie van het deelakkoord natuur. Dat begrijp ik ook wel op het moment dat je twijfelt aan je eigen kracht en je je laat chanteren door staatssecretaris Bleker. Mevrouw Slegers beschreef dit duivelse dilemma en vroeg zich af wat te doen. Ik heb het antwoord. Besluitvorming over dit deelakkoord voelt namelijk aan als het kopen van een trouwjurk. Ik zal dit uitleggen. In de eerste winkel waar ik binnenkwam om naar een trouwjurk te kijken, vond ik een prachtige. Hij zat als gegoten en leek wel voor mij gemaakt. Maar ik moest binnen een week beslissen; anders zou hij weg zijn. Wat moet je dan? Je voelt je met je rug tegen de muur staan. Ik heb nee gezegd tegen de verkoopster en ik heb geen spijt gekregen. In een andere winkel vond ik een trouwjurk die veel mooier was.

Dit deelakkoord lonkt naar de provincie zoals die trouwjurk naar mij lonkte. U lacht nu maar ik zal het uitleggen. De enige serieuze reden die ik heb gehoord om akkoord te gaan is dat we meer regie krijgen in het buitengebied. Dat lonkt naar ons zoals die trouwjurk naar mij lonkte. Ondertussen krijgen we er ontzettend weinig geld voor en een hele berg taken erbij die we straks gewoon niet kunnen uitvoeren. Op deze manier kunnen we niet beslissen. Wij hebben niet eens tijd om hier als PS tegen de gedeputeerde te zeggen dat hij maar eens terug moet gaan om te onderhandelen en ervoor te zorgen dat er een goed akkoord komt, want we

worden gewoon gechanteerd door de staatssecretaris omdat we voor de kerst moeten beslissen. Kortom, als het op deze manier moet is het voor ons nee.

De afgelopen week heeft ook getoond dat er best meer uit de onderhandelingen te halen is. Het deelakkoord is op een aantal punten verhelderd en verbeterd en wij zijn daar ook blij mee; laat dat duidelijk zijn. Lang niet alles is daarbij echter aan bod gekomen en er resteren bij ons vele vragen en zorgen. Ik zal er drie uithalen.

Ten eerste, niet alleen de natuur wordt de dupe van dit akkoord maar ook de Brabantse burger en zelfs de Brabantse economie. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de beantwoording van technische vragen door de gedeputeerden Van den Hout over de positie van Staatsbosbeheer. De bezuinigingen op Staatsbosbeheer leiden ertoe dat Staatsbosbeheer het gebruik en de toegankelijkheid van natuurgebieden niet meer kan garanderen. Hier gaat het om belangrijke gebieden voor de Brabantse burger, bijvoorbeeld het Mastbos bij Breda, de Stratumse heide bij Eindhoven en het Bossche Broek bij Den Bosch. Daar worden onze Brabantse burgers de dupe van als we straks niet meer gewoon de natuur in kunnen om te wandelen, te fietsen, te mountainbiken, te paardrijden of wat dan ook. Hierdoor wordt Brabant ook minder aantrekkelijk voor recreatie en toerisme. De toeristische sector wordt er de dupe van en daarmee de Brabantse economie.

Nog een belangrijk item. Belangrijke zaken zijn nog niet geregeld, zoals hydrologische maatregelen, het waterbeheer van de EHS. Dat is ongekend belangrijk voor een aantal Brabantse natuurgebieden. Wist u bijvoorbeeld dat voor de Natura 2000 gebieden in de Peel de verdroging zo mogelijk nog een groter probleem is dan de ammoniakdepositie? Het probleem wordt niet opgelost, het wordt gewoon weggeveegd als: het komt later wel een keer aan bod.

In de derde plaats is onduidelijk wat dit akkoord financieel voor ons betekent. Hoe wordt het beschikbare budget straks over de provincies verdeeld? Wat betekent het voor Brabant? Hoe gaan we de vervallen Rijkstaken betalen, zoals de Nationale parken, de milieukwaliteit van de

ecologische hoofdstructuur, de robuuste verbindingzones en het groen in en rond de stad? Of gaan we dat als provincie helemaal niet betalen en gebeurt het niet meer? Wat betekent dat eigenlijk voor de kwaliteit hier in Brabant? Hoe gaan we om met die onmogelijke opgave, bijvoorbeeld het tot nul terugbrengen van invasieve exoten? De gedeputeerde gaf in de commissie aan dat dit onmogelijk is en dat we die zin niet zo serieus moeten nemen.

Dat brengt ons op de vraag welke onderdelen van het akkoord we dan nog meer niet zo serieus moeten nemen.

Tenslotte stoort het ons mateloos dat de toelichting van het IPO op het akkoord geen onderdeel uitmaakt van de besluitvorming. Wij stemmen straks in, als we al instemmen, met het akkoord tussen Rijk en provincies zonder de toelichting van het IPO daarbij. Dat kan niet zo zijn volgens ons.

Kortom, wij vinden dit deelakkoord niet rijp voor behandeling in Provinciale Staten. Dat hebben we ook in de commissievergadering aangegeven en ik heb het hier nogmaals onderbouwd. Daarom verzoeken wij nu Provinciale Staten de stemming over dit deel akkoord uit te stellen en de provincies eerst terug te sturen naar de onderhandelingsstafel.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! GroenLinks staat pal voor twee zaken met betrekking tot de natuur. De eerste is dat de bestaande natuur nu en in de toekomst goed moet worden beheerd. Dat is toch wel het minste dat wij kunnen doen. De tweede is dat de Brabantse natuur op termijn wordt versterkt. Gelukkig staat dat ook in het Statenvoorstel voor het Brabantse StadteLand dat we zojuist hebben vastgesteld. Daar staat letterlijk in dat de afname van de biodiversiteit stopt en mogelijkheden worden geboden voor een toename. Geloof mij, dat is een ontzettend flinke ambitie, want ondanks vele inspanningen loopt de biodiversiteit al jaren heel hard terug. Mijn eerste vraag aan GS is dan ook heel simpel. Geloven GS nu werkelijk dat het met het onderhandelingsakkoord natuur dat staatssecretaris Bleker met het IPO heeft gesloten, mogelijk is deze enorme ambitie die deze Staten zojuist hebben vastgesteld, te behalen.

Dit is het onderhandelingsakkoord, of moet ik eigenlijk zeggen wurgakkoord om met de woorden van het SP tweede kamerlid Henk van Gerven te spreken. Eigenlijk wel natuurlijk, want het is een wurgakkoord. Onze eigen gedeputeerde Van den Hout zei niet voor niets in en tegen de Tweede Kamer dat we eigenlijk niet mogen spreken van een akkoord maar dat we het moeten hebben over een dictaat. Want er is helemaal niet onderhandeld, aldus onze gedeputeerde.

Het dictaat houdt in dat het netwerk van natuurgebieden, de ecologische hoofdstructuur, veel kleiner wordt; 600.000 ha in plaats van de eerder beoogde 728.000 ha. De kwaliteit van de natuur neemt fors af door het huidige kabinetsbeleid. Meer planten en diersoorten zullen uitsterven en ook de biodiversiteit zal verminderen. Dit zijn niet mijn woorden maar die van het planbureau voor de leefomgeving, een redelijk neutrale en vaak ook wat conservatieve club.

Wat betekent dit nu voor Brabant? De Brabantse natuurgebieden zullen worden verkocht, gebruik en toegankelijkheid van natuurgebieden kunnen in verband met de veiligheid niet meer worden gegarandeerd. Ook dit alles is niet mijn bescheiden mening. Nee, dit schrijven onze eigen Gedeputeerde Staten deze week in een notitie over Staatsbosbeheer. Deze organisatie beheert een kwart van de Brabantse bossen en natuurgebieden. In deze natuurgebieden ontvangt Staatsbosbeheer jaarlijks 15 miljoen mensen die daar komen recreëren. Door de bezuinigingen bij Staatsbosbeheer die oplopen tot 60%, wordt de voorlichtende rol en zijn taken ten behoeve van recreatie uitgehold, een rol die Staatsbosbeheer van oudsher vervult en waar we zo blij mee zijn.

De heer *Heijmans* (SP): De gevolgen die u noemt, zijn natuurlijk gevolgen die worden veroorzaakt door een gigantische bezuiniging. Dat ben ik absoluut met u eens. Maar het is een bezuiniging die voortvloeit uit een regeerakkoord, dat is gesloten tussen drie partijen. De begroting wordt zeer binnenkort vastgesteld door de Tweede Kamer. In die begroting zit in deze bezuiniging besloten. Wat denkt u nu dat het effect is als wij in deze Staten dit akkoord afwijzen, op die

bezuiniging van €600 mln.? Heeft het enig effect als u nee zegt? Wat denkt u?

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Ik kan het precies zeggen. Ik ben blij dat ik het in interruptietijd kan doen. Wat gaat er gebeuren? Dan blijft de huidige wet ILG nog een paar jaar geldig. Staatssecretaris Bleker zegt wel dat hij met een noodwet zal komen maar de SGP die nodig is om wetten door de Eerste Kamer te krijgen, heeft meermalen in de Tweede Kamer gezegd, geen medewerking te verlenen aan een noodwet. Dus er komt geen noodwet want er is geen meerderheid voor. Dan zitten we nog een paar jaar met het huidige akkoord en hopelijk zit er tegen die tijd een ander kabinet – ik denk dat ook u dat hoopt – dat wel hart voor de natuur heeft.

Dat je in financieel lastige tijden wat minder geld voor natuuraankopen over hebt en je het uitsmeert over een langere tijd snapt iedereen, ook GroenLinks. Dat je echter zoveel bezuinigt dat zelfs het beheer van de bestaande natuurgebieden zwaar onder druk komt te staan, gaat er bij ons simpelweg niet in. We laten ons verdorie toch niet chanteren door Henk Bleker die met een noodwet dreigt? Stikken of slikken? Wat voor bananenrepubliek is dit in godsnaam! Ik vraag GS nadrukkelijk de eerste de beste trein naar Den Haag te pakken om echt te gaan onderhandelen. Dan spreken we over een maand of over een paar maanden hopelijk echt over een akkoord in plaats van over een dictaat.

Er komt nog een ding bij wat ontzettend belangrijk is en dat is dat de financiële risico's voor de provincie Noord-Brabant amper zijn in te schatten omdat nog helemaal niet duidelijk is hoe de honderd miljoen euro moet worden verdeeld die Bleker vanaf 2014 beschikbaar stelt, hoe het resterende budget van het investeringsfonds landelijk gebied wordt ingezet, hoe en waar de ruilgronden worden ingezet en hoe de afgesproken restopgave voor natuurontwikkeling zowel inrichting als beheer over de provincies zal worden verdeeld. Over deze zaken moeten de provincies het komende half jaar nog met elkaar onderhandelen. Ze moeten de armoede gaan verdelen. Ik kan daarbij een ding zeggen: ze zullen

er nooit uitkomen want iedere provincie werkt nu al aan haar eigen verdeelsleutel die voor haar zo positief mogelijk uitpakt.

Voorzitter. Het is niet alleen slecht dictaat het is ook een onduidelijk dictaat. Ik zou zo vijf onderwerpen kunnen noemen waarover nog onduidelijkheid bestaat en waar ook gisteren tijdens het derde debat in de Tweede Kamer hierover geen duidelijkheid is gekomen, maar met het oog op de tijd doe ik dat niet.

Ik vraag nog aandacht voor een ander punt waarover nog onduidelijkheid bestaat en waarover echt helderheid moet komen. Dat is de memorie van toelichting die het IPO heeft geschreven bij dit deelakkoord natuur. Er zijn namelijk twijfels of de interpretatie van het deelakkoord in deze memorie van toelichting door alle partijen die het akkoord moeten tekenen, wordt gesteund. Daarom dienen we mede namens de PvdA en D66 een amendement in om de memorie van toelichting integraal onderdeel te laten uitmaken van het deelakkoord. Iedereen is immers gebaat bij duidelijkheid.

Voorzitter. Ik ben benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde hierop. Ik sluit af. Het is prima dat het natuurbeleid naar de provincies komt maar niet onder deze voorwaarden. Wij hebben geen flauw idee hoe dit akkoord of dictaat gaat uitpakken voor de provincie Noord-Brabant en voor de Brabantse natuur. Totdat duidelijk is dat we met het beschikbare geld de doelstellingen die wij zojuist een half uur geleden in deze Staten hebben vastgesteld, kunnen bereiken, mag Brabant hiermee onder geen beding instemmen.

De *voorzitter*: Door de leden P. Smeulders, mw. Spierings en mw. Knoet-Michels wordt het volgende amendement voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011, besprekende het Onderhandelingsakkoord IPO-Rijk 'decentralisatie natuur', constaterende dat:

- *het Interprovinciaal Overleg een memorie van toelichting heeft geschreven bij het deelakkoord Natuur;*
- overwegende dat:*
- *er twijfels zijn of de interpretatie van het deelakkoord in*

de memorie van toelichting wordt gesteund door alle partijen die het akkoord moeten tekenen;

besluiten in het besluit van het ontwerp-besluit 58/11 B

in te stemmen met het onderhandelingsakkoord 'decentralisatie natuur';

te vervangen door:

in te stemmen met het onderhandelingsakkoord 'decentralisatie natuur', mits de memorie van toelichting van het IPO integraal onderdeel uitmaakt van het deelakkoord Natuur."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp uit van de beraadslaging. Het krijgt nr. A17.

De heer *Krol* (50PLUS): Voorzitter! Bezuinigen op natuur doet 50PLUS pijn. Laten we wat dat betreft de bestaande regels nog eens tegen het licht houden en schrappen wat we kunnen. Wellicht kunnen we zo een klein beetje bezuinigen.

We zijn echt tot het uiterste gegaan om meer geld van het Rijk te ontvangen. Wij zijn in tegenstelling tot het CDA niet overtuigd dat de provincie met minder middelen meer zou kunnen doen dan het Rijk. 50PLUS hoopt van wel. Als de gedeputeerde denkt dat het kan horen we er graag voorbeelden van. Voor ons is de grote vraag wat Bleker gaat doen wanneer wij ondersteunen wat er nu ligt. Gaat hij dan optimaal bezuinigen en wat zijn de consequenties wanneer we er niet mee instemmen? Kunnen we nog iets anders doen om de Tweede Kamer in onze richting te laten bewegen? Kortom, wat is uw politieke advies aan ons?

Tenslotte, 50PLUS raadt u aan geen trouwjurk maar een stevige overall te kopen.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Als we het dan toch over trouwen hebben, ik ben vorig jaar getrouwd; we kunnen dus ervaringen uitwisselen. Een ervan is dat je voor een trouwfeest nooit genoeg geld kunt hebben. Dat is misschien een insteek. Voor een trouwjurk kun je natuurlijk ook nooit genoeg geld hebben, maar dat is een ander verhaal. Daar ga ik niet over.

De mening van de Partij voor de Dieren over het natuurakkoord is duidelijk. Wij vragen alle fracties in de Staten om tegen het natuurakkoord van staatssecretaris Bleker te stemmen. Nederland

haalt met dit akkoord de internationale natuurdoelstellingen zeker niet. Nederland staat nu al onderaan in de Europese natuurranglijsten. Dat is niet echt fijn voor een Europese topregio. Met dit akkoord worden provincies verantwoordelijk voor natuurbeleid maar krijgen ze niet de middelen om de natuur echt te beschermen. Dit gaat ten koste van dieren, de natuur en de provincie zelf. De Partij voor de Dieren ziet het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur als een opdracht om alles wat in de afgelopen decennia is bereikt op het gebied van natuurherstel af te breken. De ecologische hoofdstructuur en de verbindingen tussen natuurgebieden worden niet afgemaakt. Daarbij krijgen de provincies door drastische bezuinigingen veel te weinig geld om de natuurwaarden op peil te houden. Hierdoor wordt Nederland het Griekenland van Europa. Potentiële natuur zonder dekking, wel met verplichtingen volgens de Europese regels volgens natuurbescherming en biodiversiteit. Dieren en planten zullen het daardoor nog moeilijker krijgen om te overleven in de Nederlandse natuur. De provincie tekent met dit akkoord om de exoten tot nul terug te brengen, bijvoorbeeld de nijlgans of de halsbandparkiet – om welke soorten het precies gaat is nog niet bekend – een blanco cheque. Zo'n nulstand is amper haalbaar, onbetaalbaar en wij vinden het diep immoreel.

Met het akkoord en de nieuwe natuurwet probeert Bleker de economie ruim baan te geven zodat ondernemers minder last hebben van de natuur. Dit lijkt in het belang van de ondernemer maar niets is minder waar. Een nog kwetsbare natuur zal nog minder bedrijvigheid aan kunnen. De economie gaat juist op slot als de natuur niet robuuster wordt. Dit eindigt in dure onderzoeken naar wat nog wel en wat niet mogelijk is in de natuur en wat het wel of niet aan kan en het leidt tot een juridisch moeras. Wij denken dat ondernemers hierbij in geen enkel opzicht gebaat zijn.

Het college van Gedeputeerde Staten stelt voor het akkoord te steunen. Dit met de uitleg dat er lang en moeizaam is onderhandeld met de staatssecretaris en er gewoon niet meer in zit. De PvdA heeft in de Tweede Kamer de provincies

opgeroepen tegen het akkoord te stemmen zodat Bleker gedwongen wordt met een beter plan te komen. De Partij voor de Dieren in de Tweede Kamer steunde dit voorstel van harte en ook wij willen het kracht bijzetten. Waarom zouden wij instemmen met dit eenzijdige dictaat dat de provincie niets dan problemen kan brengen?

Een korting van €600 mln. op grondaankoop en ruim 70 miljoen op onderhoud zijn onacceptabel. Wij zijn van mening dat het Rijk aan zijn afspraken moet worden gehouden en serieus moet meewerken aan internationale verplichtingen waar het Rijk zelf zijn handtekening onder heeft gezet.

We moeten het natuurakkoord ook zien in relatie tot de nieuwe natuurwet. Bovenop het natuurakkoord krijgen we in de provincie te maken met Blekers natuurwet. Die is bedoeld voor de afschaffing van drie bestaande natuurwetten: de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet. De nieuwe natuurwet betekent een totale afbraak van het natuurbeleid waarin jarenlang is geïnvesteerd.

De voorzitter: Mijnheer Van der Wel, komt u tot een afronding.

De heer Van der Wel (PvdD): Ja voorzitter. Meer dan 40 natuurorganisaties zijn al in opstand gekomen tegen dit wetsvoorstel van staatssecretaris Bleker. De wet heeft namelijk heel veel gevolgen voor de natuur in Nederland. Wanneer de nieuwe natuurwet door de Eerste en de Tweede Kamer wordt aangenomen, verliezen 149 dieren en plantensoorten hun beschermde status. Het aantal diersoorten waarop mag worden gejaagd, wordt meer dan verdubbeld en 64 gebieden die onder de Natura 2000 wetgeving vallen, verliezen hun status als beschermd natuurgebied. Hiervan liggen er zes in Noord-Brabant.

Ik kom tot een afronding. Met de combinatie van het natuurakkoord en de natuurwet wordt het vele werk dat natuurbeschermers in de afgelopen decennia hebben verzet, in een keer overboord gegooit. In feite kunnen we met het nu voor ons liggende natuurakkoord met zekerheid stellen dat we te maken hebben met een afbraakbeleid, waarbij de natuur alleen maar bleker wordt. Wij

zijn faliekant tegen dit decreet en zullen niet voorstemmen.

De heer Heijmans (SP): Voorzitter! We krijgen zojuist het amendement voorgelegd. Ik zou willen weten, of het amendement juridisch en technisch wel voldoet, omdat een ontbindende voorwaarde in een besluit altijd een bijna onmogelijke conclusie inhoudt. Je neemt een besluit maar je neemt tegelijkertijd geen besluit. Ik wil dus graag weten of het technisch kan, niet politiek of inhoudelijk.

De voorzitter: Wij zullen het laten uitzoeken en de gedeputeerde zal het meenemen in zijn beantwoording. Ik stel voor even te schorsen om hem gelegenheid te geven zich op zijn beantwoording voor te bereiden.

Ik heb nog een mededeling. De griffie heeft de zojuist gehouden stemming bestudeerd en nu is gebleken dat in weerwil van wat zij dachten, de SP-fractie vandaag niet met acht maar met zeven mensen aanwezig is. Bij de stemming over twee moties werd geconcludeerd dat ze zijn aangenomen, omdat de stemmen staakten met 26-26. De Provinciewet zegt echter in artikel 32 dat bij het staken van de stemmen de moties in een volgende vergadering opnieuw in stemming moeten worden gebracht. Dat betreft de moties M14 en M15. Deze moties komen dus in een volgende vergadering opnieuw in stemming omdat de stemmen staakten.

Ik schors nu de vergadering voor een minuut of vijf.

De vergadering wordt voor korte tijd geschorst.

De heer Van den Hout (GS;SP): Voorzitter! Het is terecht een debat waarbij vele gevoelens loskomen, zo heb ik in de eerste termijn gemerkt. Het gaat ook ergens over. Ik wil eerst in grote lijnen uitleggen waar dit voorstel wel over gaat en waar het niet over gaat. Het akkoord dat voor u ligt en waarvan door het college wordt voorgesteld ermee in te stemmen, gaat over de decentralisatie van een aantal taken van het Rijk naar de provincie, hoe die geacht worden te worden ingevuld – de

memorie van toelichting geeft nog een specificatie van die invulling – en een deel van het akkoord gaat over de bezuiniging van €600 mln. Er is hard onderhandeld maar niet over die €600 mln. Dat is een opdracht uit het regeerakkoord van deze regering en zij bepaalt het budget voor natuur en milieu in Nederland, wij niet. De staatssecretaris is met die opdracht op pad gestuurd en niet met de opdracht daarover te onderhandelen. Het is nooit mogelijk geweest van die €600 mln. bijvoorbeeld €500 mln. te maken. De delegatie terugsturen om daarover te gaan onderhandelen is dan ook kansloos. Daar zijn het in eerste instantie de onderhandelingen al niet overgegaan. Er is wel hard onderhandeld over de vraag welke taken van Rijk naar provincie gaan, hoe die dan nog moeten worden uitgevoerd en wie er uiteindelijk nog verantwoordelijk voor is. Daar gaat het om. Als wij u vragen in te stemmen met het akkoord houdt dat niet automatisch in dat u ook blij bent met die bezuiniging van €600 mln. Om een vergelijking te maken: toen mij hier werd gevraagd de eed af te leggen, werd mij gevraagd in te stemmen met ongeveer alle wetten in Nederland en gelooft u maar dat ik op een aantal van die wetten nog amendementen zou willen indienen. Toch ging die eedaflegging daar niet over en hebben u en ik allemaal die eed afgelegd. Het is instemmen met wat een gegeven is, de Grondwet, de wetten en wat al niet meer. Zo werk ik akkoord ook.

De *voorzitter*: Ik wil de gedeputeerde er toch even op wijzen dat de eed louter op de Grondwet betrekking heeft.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Zelfs daar zou ik wat amendementen op willen indienen, op bijvoorbeeld artikel 23, om maar wat we noemen. U stemt dus niet in met de bezuiniging van €600 mln. want daar gaat u niet over, daar gaan regering en parlement over. Op die stoel moet u niet gaan zitten en dat doen wij als college ook niet.

Dit kan ook worden opgemaakt uit de tekst in ons voorstel. Het citaat van Johan Remkes van het IPO is daarin integraal opgenomen. Het is niet voor niets dat het financiële plaatje bij dit akkoord

het beeld oproept dat er veel zonder adequate vergoeding van de uitvoeringskosten over de schutting wordt gegooid in de tuin van de gemeenten, van de provincies en van de waterschappen en dus uiteindelijk in die van de burgers. Het Rijk laadt daarmee de verdenking op zich dat decentralisatievoorstellen in de eerste plaats financieel zijn gemotiveerd en dat die niet zijn ingegeven door een visie. Dit is wat wij vinden en wat veel van u hebben gezegd en het is voor velen van u een reden om niet in te stemmen met dit akkoord. Maar ik kan u verzekeren, het kan allebei. Dit zijn citaten van Johan Remkes en die zijn integraal overgenomen. U kunt ze dus beschouwen als citaten van het college en dit zijn ook de citaten waarmee u instemt als u instemt met ons voorstel. U stemt niet van harte in met bezuinigingen waarover u en wij niet hebben onderhandeld. Dat onderscheid is absoluut belangrijk.

Duidelijk is wel dat we die nieuwe kaders gaan invullen met minder geld. Hoe we dat gaan doen is aan u. U heeft zojuist het koersdocument van Vitaal Brabant aangenomen. U heeft het rapport van de commissie Van Doorn nog aangenomen en u gaat straks nog meepraten, intensief naar ik hoop, over het natuur- en landschapsbeleid. Er komen als gevolg daarvan wijzigingen aan in de verordening ruimte. We zullen hier met z'n allen samen de EHS gaan herijken. Dus ook de inhoud van de natuur in Brabant na dit akkoord ligt in uw handen.

Wat betekent het als u tegen dit akkoord stemt. Dan gaan de bezuinigingen wel degelijk door. Ik heb een aantal fracties horen zeggen dat als dit akkoord wordt afgewezen, er geen akkoord is en de wet ILG dan blijft gelden tot 2014. Dan moet ik u echt teleurstellen want daar gaan wij niet over en daar kunnen wij hier niet over stemmen. De begroting wordt door de Tweede Kamer aangenomen, de wet ILG wordt door deze regering buiten werking gesteld, zoals ook wij omdat we minder geld krijgen van het Rijk een aantal regelingen hier in de provincie hebben moeten opzeggen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik

vind dat de gedeputeerde zich hier toch iets te gemakkelijk afmaakt. U heeft waarschijnlijk ook het Kamerdebat gevolgd en u heeft dan de SGP horen zeggen dat zij voor een zorgvuldige decentralisatie zijn en niet instemmen met wetswijzigingen waaronder de wet ILG. Als dat niet wordt gedragen en de provincies tegen het akkoord stemmen blijft die van kracht. Het lukt Bleker dus simpelweg niet die wet aan te passen en met een noodwet te komen. Daaraan wordt te gemakkelijk voorbijgegaan.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Het aanpassen van die wet gebeurt, of wij nu voor dit akkoord stemmen of niet. Er is een ruime meerderheid voor in de Tweede Kamer en het is precies dezelfde meerderheid die instemt met die begroting waarin de bezuiniging van €600 mln. zit.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik heb een vraag voor de heer Smeulders. Ik begrijp dat hij zich niet met huid en haar wil overleveren aan Bleker, maar blijkbaar wel aan de SGP. Kan hij dat uitleggen?

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Graag. Ik heb de debatten de afgelopen weken intensief gevolgd en daarin zei de SGP gewoon letterlijk: wij zijn voor een zorgvuldige decentralisatie, dat is op dit moment niet aan de hand en zolang dat niet het geval is stemmen wij niet in met wetswijzigingen. Uiteindelijk moeten wetswijzigingen ook naar de Eerste Kamer en daar is de SGP in tegenstelling tot de Tweede Kamer nodig voor de meerderheid. De SGP zegt gewoon dat ze er in de Eerste Kamer niet mee gaat instemmen, waardoor er daar geen meerderheid is en er geen noodwet kan komen. Zo simpel is het.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik ben niet bereid de hele natuur van Brabant te laten afhangen van een griepje van een senator. Het lijkt me onzorgvuldig om daarop in te steken. We zien ook hier nu een aantal statenleden niet die om goede redenen niet aanwezig zijn. Als dat gebeurt in de Eerste Kamer hebben we helemaal niets meer. Het lijkt me niet zorgvuldig handelen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Als u het op zo'n manier zegt dan denk ik dat u weet hoe het noodwetje eruit zal zien. Wat is dan het alternatief. Hoe ziet de noodwet uit.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Die ziet er niet anders uit dan wat er nu gaat gebeuren namelijk dat de overeenkomst in de wet ILG wordt opgezegd en dat er gewoon €600 mln. per jaar bezuinigd wordt, linksom of rechtsom. Het maakt dus wel uit of je voor- of tegenstemt. In een van de artikelen van de wet ILG staat zelfs dat als de rijksfinanciën daartoe nopen – en dat is het geval op het moment dat de begroting wordt aangenomen en dat gaat echt gebeuren – het budget van de ILG kan worden bijgesteld. Het is niet veel anders dan wat wij hier in de provincie doen als we geen geld meer hebben voor het uitvoeren van bepaalde regelingen. Dan zetten we het subsidieplafond op nul. Dan bestaat misschien de regeling nog wel maar in werkelijkheid is er niets meer. Dat is ook wat het Rijk kan en zal doen want anders haalt ze haar begroting niet.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik ben het met u eens dat het zal betekenen dat de bezuiniging toch doorgaat maar het wil niet zeggen dat er dan op dezelfde manier wordt bezuinigd.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Inderdaad. Daar ben ik juist zo bang voor. Daar is wel over onderhandeld, dus niet over de hoogte van het bedrag maar wel over waar de bezuinigingen dan vallen. Daar hebben we een half jaar over gedaan. Alle moeite en inspanningen van de mensen van IPO, waaronder gedeputeerde Van Heugten, om met dit verdrag te komen zijn dan in één klap van tafel. Dan kan de staatssecretaris inderdaad de bezuinigingen precies invullen zoals hij zelf wil. Dan gaat gelden wat gisteren in het Brabants dagblad stond: het Reuseldal gaat dan inderdaad in de verkoop.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik begrijp de woorden van de heer Van den Hout niet zo goed. U zegt nu dat een half jaar is onderhandeld. Een paar weken geleden zei u

letterlijk in de Tweede Kamer dat er niet is onderhandeld maar dat dit een dictaat is.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Het akkoord valt in twee delen uiteen. Er is een bezuiniging van €600 mln., daar is niet over onderhandeld. Over de decentralisatie-opdrachten en hoe dat overkomt bij de provincies is wel onderhandeld. Alleen dat stukje geeft u uit handen als u tegen dit akkoord stemt. Dan wordt waarheid wat gisteren in het Brabants dagblad stond, namelijk voor het stukje natuur dat nog bij het Reuseldal nodig is om de zaak af te maken, de provincie zelf beleid kan voeren als we dat belangrijk vinden, maar niet als we dit akkoord afwijzen en Bleker de bezuinigingen kan inrichten zoals hij wil, want dan is de grond al verkocht voordat je er nog een keer op bezoek kan gaan.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Bent u het dan met mij eens dat dit geen onderhandelen is maar gewoon chantage, als staatssecretaris Bleker zegt dat dat stukje niet doorgaat als we er niet mee instemmen?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat is geen chantage. Dan gaat de regering erover en dan doet de regering het zoals het haar goeddunkt. Zo hoort het ook in een democratie volgens mij. Als je er met onderhandelen in slaagt dat althans een deel van het natuurbeleid bij de provincie terecht komt, dan gaan wij erover en dan kunt u besluiten of u de natuurontwikkeling bij de Reusel wilt doorzetten of niet. Als u tegenstemt besluit u de natuurontwikkeling bij de Reusel niet door te laten gaan. Daarmee moet u bij het bepalen van uw stem rekening houden.

De VVD ziet de kerntaken van de provincie toenemen en versterkt worden en dat ben ik met hen eens.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde praten over chanteren en zo en toen zei hij dat als wij er niet mee instemmen, de ontwikkeling in het Reuseldal niet doorgaat. Is dat niet ook een klein beetje chanteren hier?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik maak duidelijk welke keuze voor ligt. Dat is altijd zo met keuzes maken. Bij de ene keuze gebeurt dit en bij de andere dat. Daar moet u tussen kiezen en dit is iets wat onder andere gaat gebeuren. Dat heet transparantie.

De heer *Van Hattem* (PVV): U geeft op deze manier wel een dwingende claim aan. Daar zit toch wel een luchtje aan. Het riekt een beetje naar het c-woord dat ik zojuist gebruikte.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): U bedoelt toch niet hoop ik dat ik u nu chanteer?

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik kan mij voorstellen dat de linkse partijen hier die misschien willen tegenstemmen, eigenlijk door u voor het blok worden gesteld als u zegt dat als we er niet mee instemmen, het Reuseldal niet kan worden afgemaakt. U zou ook kunnen zeggen dat de provincie dan uit een ander potje wat haalt om dat in het Reuseldal te stoppen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): De gronden worden dan verkocht door de staatssecretaris en dan wordt er helemaal niks meer aangelegd.

De heer *Van Hattem* (PVV): Misschien kunnen wij ze dan kopen als provincie.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik steun de gedeputeerde met zijn voorbeeld van het Reuseldal. Sommige mensen hebben zo'n voorbeeld heel concreet nodig om te zien wat er dan werkelijk in de praktijk gaat gebeuren. Ik denk dus dat het een heel goed voorbeeld is, waar de gedeputeerde gebruik van heeft gemaakt.

De *voorzitter*: Mij lijkt de discussie hierover voldoende gevoerd.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): De VVD en in navolging daarvan meer fracties hebben gevraagd of de Brabantse ambities worden vastgehouden. Jazeker, het staat in ons bestuursakkoord. Er staat trouwens ook nog in het voorstel dat we daaraan

vasthouden. We gaan het nader bepalen in het herziene natuur- en landschapsbeleid.

Gevraagd is of de Nationale parken nu provinciale parken worden. Nee, met dit akkoord gelden de Nationale parken voor het Rijk niet meer als hun opgave. Ze worden ook niet overgedragen. Het is gewoon een taak waar het Rijk mee stopt.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde stellen dat we hier in Brabant gewoon vasthouden aan onze natuurambities en dat we het er later nog over gaan hebben. Gelet op de begroting zoals die in de vorige vergadering heeft voorgelegen, hebben we daar absoluut onvoldoende geld voor. Ik ben heel benieuwd of de gedeputeerde hier toch geld voor kan vrijmaken en hoe hij dat denkt te doen. Daar hoor ik graag wat meer over.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Volgens mij hebben we bij de begroting nog gesteld dat je eerst beleid moet maken en daarna pas geld. We gaan natuur- en landschapbeleid maken bij de uitwerking van de Commissie Van Doorn in de verordening ruimte. Dat wordt beleid en tegen die tijd gaan we daar ook geld voor organiseren, niet alleen geld maar er zullen ook nieuwe verdienmodellen moeten worden geregeld. We gaan het dus niet meer alleen organiseren met subsidie zoals we tot nog toe hebben gedaan maar ook met andere economische dragers.

Mevrouw *Spierings* (D66): Begrijp ik nu goed dat er ruimte is om hier geld voor te vinden? Het is wel duidelijk dat we voor dat natuurbeleid geld nodig hebben. Ik maak mij er dus ernstig zorgen over of dat er straks voor vrijgemaakt kan worden.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): U bent als PS de baas over het budget. Ik kan er verder weinig over zeggen. Het zijn uw keuzes, of u een spoorlijn aanlegt of een natuurgebied.

De Nationale parken worden door het Rijk opgegeven. Wij gaan ze niet één op één overnemen. Ik denk dat de voorspelling van Staatsbosbeheer dat ze minder toegankelijk worden als er helemaal niets gebeurt, best juist kan

zijn, bijvoorbeeld doordat bezoekerscentra niet meer onderhouden kunnen worden. Hoe we daar mee omgaan krijgen we allemaal voor onze kiezen in het herziene natuur- en landschapsbeleid en dan zien we wat we daarvoor over hebben.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dit is misschien toch wel een iets ander verhaal dan wat u in de beantwoording van de technische vragen zei. Toen ging het er echt over dat gebieden zouden worden afgesloten. Een bezoekerscentrum dicht is toch iets anders dan een gebied dat potdicht gaat en waar geen mens meer in kan.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik weet zeker dat ik dat niet heb geantwoord op technische vragen. Om de Loonse en Drunense duinen gaan we zeker geen hek zetten en zeggen dat er dan niemand meer in kan.

De heer *Van Hattem* (PVV): Het was wel de strekking van uw antwoord op de vraag naar de gevolgen van de bezuinigingen bij Staatsbosbeheer dat dan gebieden zouden worden afgesloten.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee hoor. Er is wat mij betreft geen sprake van het afsluiten van gebieden.

Van de kant van de PVV is opgemerkt dat een deel van het akkoord onuitvoerbaar is en zij vroegen zich af waar we dan nog over stemmen. Er wordt zoveel bezuinigd op het beheer dat het planbureau voor de leefomgeving terecht vreest dat daarmee de internationale verplichtingen die we zijn aangegaan, niet worden gehaald. Wie gaat daar dan voor betalen, zo was de discussie, zijn het de provincies, hebben die een betaalverplichting om internationale afspraken te halen of betaalt het Rijk omdat dat de verplichting heeft en de provincies weliswaar de inspanning moeten leveren maar niemand is gehouden aan het onmogelijke. In die zin is een deel van het akkoord volgens ons onuitvoerbaar. Met deze beheermiddelen hebben we in 2021 niet wat we volgens internationale normen wel moeten hebben. Vandaar ook het belang van de evaluatie in 2016 die nu in het stuk waarover deze week nog is

onderhandeld, nog beter en duidelijker op papier is komen te staan. In 2016 wordt geëvalueerd of met de gronden en de beheer gelden die zijn ingezet, een stap is gezet om in 2021 of wanneer ook van toepassing de internationale normen te halen, dan wel dat we een tandje bij moeten zetten. Mijn overtuiging is dat we er in 2016 achter zullen komen dat er een tandje bij zal moeten komen, maar dat verandert niets aan het voorstel dat nu voorligt.

De heer *Van Hattem* (PVV): U zegt dus eigenlijk nog steeds dat delen van het akkoord onuitvoerbaar zijn.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik denk dat we te optimistisch zijn. In 2016 zal blijken dat er iets moet veranderen willen we de doelstellingen halen.

De heer *Van Hattem* (PVV): U zegt hiermee dat GS hebben getekend voor een akkoord waarvan u zegt dat het onuitvoerbaar is.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat gaat over de bezuinigingen.

De heer *Van Hattem* (PVV): Nee, het gaat over het akkoord dat u tekent.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat gaat over de €600 mln. aan bezuinigingen op natuur. Dan moet je niet verwachten dat je ook nog een keer aan alle internationale verplichtingen kunt voldoen.

De *voorzitter*: Nee, niet meer dan twee keer.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Gevraagd is of wij straks van de staatssecretaris eigen geld mogen gebruiken of eigen beleid mogen inzetten. Jazeker, dat zal hem in zekere zin een zorg zijn waar wij ons geld aan besteden. Zoals wij niet gaan over de begroting van het Rijk, gaat het Rijk niet over de begroting van de provincies.

De PvdA stelde dat er gisteren nog is gesproken tussen Bleker en het IPO en dat er dus sprake is van slecht onderhandelen als het op het allerlaatste

nog allemaal moet gebeuren. Dat mag zo zijn maar ik constateer dat het uitoefenen van druk op de staatssecretaris om via de Tweede Kamer duidelijkheid te eisen over het akkoord, zoals bijvoorbeeld de memorie van toelichting doet, werkt en dat hij blijkbaar weer aan tafel gaat om de duidelijkheid te scheppen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Het ging mij er ook om dat er meteen een sideletter nodig is waar één van de partijen mee akkoord gaat. Dan kun je zeggen dat er niet is onderhandeld op zo'n manier dat je het met elkaar eens bent over datgene waar je je handtekening onder zet.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): U bedoelt überhaupt het bestaan van de memorie van toelichting?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Precies. Meteen toen het akkoord werd getekend was het nodig dat een van de partijen een sideletter maakte die de ander niet accepteert.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Het is iets anders gegaan. Bovendien, bij elk akkoord en elke wet zit een memorie van toelichting die uitlegt wat er precies gebeurt. In die zin is het volstrekt normaal en geen teken van slecht onderhandelen. In eerste instantie was het ook de bedoeling dat er een gezamenlijke memorie van toelichting zou komen maar het was al snel duidelijk dat dat niet haalbaar was. Dan is het dus goed te constateren dat er onduidelijkheid bestaat over het te tekenen contract. Die onduidelijkheid is opgehelderd in de memorie van toelichting van het IPO maar ook in de afspraken die gisteren nog tussen het IPO en Bleker zijn gemaakt.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Het is dan volgens u misschien geen slecht onderhandelingsakkoord maar de mensen hebben elkaar niet begrepen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Elk akkoord heeft z'n uitleg nodig, zoals ook elke wet. Ik vertel niets nieuws. Volgens mij staat er altijd een memorie van toelichting achter iets waarover je onderhandeld hebt.

Het voorstel om Bleker aan die memorie van toelichting te binden, waartoe twee amendementen zijn ingediend, een zelfs door uw eigen partij, lijkt mij dan ook een goed idee.

Mevrouw *Spierings* (D66): Daar ging mijn interruptie over. Ik heb het even niet goed gehoord. Vindt u het wel of niet een goed idee.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik vind het geen verkeerd idee om uit te spreken dat de Staten de memorie van toelichting zien als de uitleg van het contract dat we ondertekenen.

Mevrouw *Spierings* (D66): Mag ik dan de gedeputeerde ook vragen hoe wij het moeten interpreteren dat het IPO een memorie van toelichting schrijft die de staatssecretaris niet wil onderschrijven of ondertekenen? Hoe moeten wij dat signaal van de staatssecretaris interpreteren?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Voor een deel is hij er inmiddels aan tegemoet gekomen bij de ondertekening gisteren van enkele verduidelijkingen. Dat waren de belangrijkste punten uit de memorie van toelichting, dus daar is wel overeenstemming over onder druk van de kamer. Dat wat nog rest in de memorie van toelichting is de uitleg die het IPO en het college aan het akkoord hebben gegeven.

Mevrouw *Spierings* (D66): Ik constateer dat dit geen antwoord is op mijn vraag. Hoe moeten we het signaal van Bleker interpreteren die niet akkoord wil gaan met de memorie van toelichting van het IPO?

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Hij is het blijkbaar niet eens met de duidelijkheid van die uitleg; wij wel. Dus willen wij graag dat hij zich daar wel aan houdt en niet aan zijn eigen ideeën.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik kom nog even terug op de beantwoording door u van de technische vragen over Staatsbosbeheer. U zegt letterlijk: gebruik en toegankelijkheid van de natuurgebieden kunnen niet meer worden gegarandeerd (in

verband met veiligheid). Het is dus toch een soort van gevaarzetting.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dat is toch iets anders dan dat we om de hele Biesbosch een hek gaan zetten en niemand er meer in mag. De toegankelijkheid wordt minder omdat wellicht bezoekerscentra gesloten worden als niemand er meer geld voor over heeft en wegen en paden misschien slechter onderhouden worden. Dat levert onveiligheid op, bijvoorbeeld door vallende bomen en dat soort dingen. Ook speelt verminderd toezicht dan een rol omdat Staatsbosbeheer moet afwegen hoe het met minder geld hetzelfde werk kan doen; dat zal een afname van de handhaving inhouden.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dit suggereert wel dat gebieden worden afgesloten en dat is niet wat u daarstraks zei. Ik vind dat heel dreigende woorden worden gesproken in sommige stukken van uw kant. Gebieden worden afgesloten....

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Gebieden worden niet afgesloten.

De *voorzitter*: Mijnheer Van Hattem het is nu wel duidelijk. Er zijn verschillende dimensies van toegankelijkheid. Dat is nu eenmaal mogelijk. Het akkoord moet geïnterpreteerd worden, die tekst blijkbaar ook.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Het gemeenschappelijk landbouwbeleid is zeer zeker belangrijk. Daar zijn we ook al volop mee bezig, zowel hier in de provincie als in IPO-verband. Van het voorstel om zoveel mogelijk geld in de tweede pijler met cofinanciering te regelen omdat we daarvan projecten in onze natuur kunnen financieren zijn wij grote voorstanders.

Een vraag van de Partij van de Arbeid is of het mogelijk is beheersovereenkomsten tussen boeren en burgers te tekenen. Die vraag sluit aan bij die van een andere fractie of agrarisch natuurbeheer binnen de EHS voorafgaand aan aankoop een optie is. Dat zijn allemaal opties en die kosten allemaal geld. Die hebben een bepaald rendement

en daar zult u straks als Staten een uitspraak over moeten doen. U zult moeten bepalen wat u de meest handige strategie lijkt om de EHS af te maken met de kwaliteit zoals wij die willen hebben.

Van de kant van D66 werd gezegd dat het akkoord lijkt op het aankopen van een trouwjurk. Daar kan ik mij wel iets bij voorstellen. Bij zo'n aankoop heb je als die niet bevalt de gelegenheid nog even te wachten en ook zijn er nog andere winkels om te gaan kijken. Dat zou ik dan zeker gaan doen. Wij hebben niet geprobeerd met België of Duitsland een akkoord te sluiten. Wij hebben maar één winkel en daar zullen we het mee moeten doen. We hebben ook maar een moment. Voor 24 december moet die trouwjurk aangeschaft zijn. Het is vandaag onze laatste bijeenkomst voor die datum, dus het moet vandaag echt gebeuren.

Het klopt dat de financiering van de hydrologische maatregelen niet is geregeld. Wij zijn zelf op zoek naar wat wij in het algemeen kunnen noemen nieuwe verdienmodellen. Hoe organiseren wij de hydrologische maatregelen die nodig zijn om verdroging tegen te gaan daar waar de overheid het als het ware laat vallen. Daarnaast is het vooral van belang in het kader van de PAS, de programmatische aanpak stikstof. Daarvan hebben wij gezegd en zo staat het ook in dit voorstel dat wij pas instemmen met het PAS-akkoord als er duidelijkheid is over de verdeling van de kosten die moeten worden gemaakt voor de hydrologische maatregelen. Er is dus als het ware nog geen man overboord.

GroenLinks zegt dat de ambities die wij hier in de provincie hebben, veel te hoog zijn gelet op het geld dat we nog krijgen. Het is bijna jammer te moeten concluderen dat dit college voor natuur en milieu hogere ambities heeft dan GroenLinks. Wij gaan inderdaad, of we nu wel of geen geld krijgen van het Rijk en hoeveel het ook is, de EHS afmaken. Daar zoeken we dan andere methoden voor en daar komt u straks ruimschoots voor aan bod bij het nieuwe natuur en landschapsbeleid.

GroenLinks riep op terug te gaan om te onderhandelen. Dat gaat dus niet. Voor onderhandelen heb je twee partners nodig en als de ene denkt dat

het dit het wel ongeveer is, nu zijn begroting gaat vaststellen en zegt dat het voor de 24e duidelijk moet zijn, dan houdt het gewoon op. Je kunt niet in je eentje verder onderhandelen en we kunnen ook niet naar een andere staatssecretaris gaan.

De Partij voor de Dieren vreest dat wij de internationale natuurdoelstellingen die Nederland onderschrijft, niet gaan halen. Die vrees wordt gedeeld door het planbureau voor de leefomgeving en door vele anderen.

Klop het, zo vroeg de PvdD dat het akkoord inhoudt dat we wel verantwoordelijkheid krijgen maar geen geld. Voor een deel klopt dat en zo heeft Remkes het ook verwoord. Er wordt iets over de schutting in onze tuin gegooid zonder dat er voldoende middelen bij zijn. Toch hebben we dat liever dan dat er geen geld maar ook geen verantwoordelijkheden naar ons toe worden gegooid. Wij menen serieus – en ik hoop dat u dat met ons eens bent – dat het natuurbeleid in deze zaal in betere handen is dan in die van de staatssecretaris.

De relatie met de natuurwet die de PvdD legde begrijp ik, maar over de natuurwet is wordt nog aan alle kanten gesproken en geschreven en staat hier bovendien niet op de agenda.

De PvdD vroeg ook nog wat te doen met de invasieve exoten. Het tegengaan daarvan is als taak door de Rijksoverheid gedecentraliseerd naar de provincies. Ik maak mij er niet zo heel veel zorgen over. Ook toen het Rijk die taak had lukte het niet om de Amerikaanse eik, Japanse oesters en Belgisch Duitse zwijntjes tegen te houden. Ik denk niet dat het ons helemaal gaat lukken. We gaan wel kijken hoe we het kunnen inpassen in het nieuwe natuur- en landschapsbeleid.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Een goede suggestie. Die Belgische en Duitse zwijntjes zijn van harte welkom; daar is veel te besparen.

De *voorzitter*: Er zijn een motie en een amendement ingediend en die heeft u al een tijdlang voor u liggen. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of hij tijd nodig heeft voor beraad hierover dan wel meteen erop kan ingaan.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Over motie M20 heb ik al gezegd dat het ook onze insteek is. In die zin zie ik de oproep te pleiten voor meer geld voor pijler twee als een ondersteuning van het beleid en zou ik haar kunnen overnemen.

Het amendement van GroenLinks, PvdA en D66 is technisch niet uitvoerbaar. Je kunt niet in een besluit van de Staten opnemen dat je instemt met een akkoord, mits de memorie van toelichting integraal onderdeel uitmaakt van dat akkoord. Dat staat dan in de besluit waar je voor of tegen moet stemmen. Dan weet je echt niet meer waar je voor stemt. De memorie van toelichting maakt nu geen integraal onderdeel uit van het deelakkoord natuur. Met dit besispunt erbij, ook al zou men dan voor het akkoord stemmen, stemt men alsnog tegen het akkoord. Daarom ontraden wij met klem dit amendement.

De *voorzitter*: Is er behoefte aan een schorsing of kunnen we meteen doorgaan met de tweede termijn?

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Wij hebben wel degelijk behoefte aan een schorsing omdat ik van de gedeputeerde en zijn ambtenaren wil horen hoe wij dit wel zouden kunnen regelen.

De *voorzitter*: Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

De vergadering wordt voor korte tijd geschorst.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij hebben de gedeputeerde horen zeggen dat er eerst beleid komt en daarna geld – dat is helemaal juist – en dat we daarna de kaders gaan invullen wat aan PS is en we daarmee ook de tools in handen hebben hoe om te gaan met de EHS en natuur en landschap. Met deze beleidsregel is de fractie van de VVD het helemaal eens.

Wij vinden het prima als de provincies en ook wij als Brabant de memorie van toelichting als uitgangspunt nemen bij onze onderhandelingen met de staatssecretaris, niet meer en niet minder.

De VVD stemt in met het decentralisatieakkoord natuur zoals het nu voor ons ligt. Wij wensen de

gedeputeerde veel succes bij de verdere uitwerking met de staatssecretaris van wat er allemaal op papier staat.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Ik heb een principiële vraag aan de VVD-fractie.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Wat voor vraag?

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Een principiële. Misschien kent de VVD dat niet. Dat is een inkopper.

De gedeputeerde heeft zojuist gezegd dat wanneer we dit akkoord gaan uitvoeren, we de internationale verplichtingen die Nederland is aangegaan niet gaan halen. Vindt de VVD het ethisch om uitwerking te geven aan een voorstel waardoor we de internationale verplichtingen die we zijn aangegaan, niet halen?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb begrepen dat het Rijk heeft gezegd dat we die internationale verplichtingen gewoon wel gaan halen. Ik snap dus niet hoe u daarbij komt. Wij moeten er op inzetten met ons beleid. Het is onze eerste taakstelling om daaraan te werken.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Het is onze eerste taakstelling maar het Rijk en het IPO hebben gezegd dat er niet genoeg geld is voor internationale verplichtingen. De onderhandelingen hebben zolang geduurd omdat we hebben zitten bakkeleien over wie de boete moet betalen als we onze verplichtingen niet nakomen. Vindt de VVD het ethisch verantwoord om uitvoering te geven aan een akkoord waardoor we internationale afspraken niet nakomen?

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik heb van de gedeputeerde begrepen dat in 2016 wordt bekeken hoe we varen in dit hele verhaal en dat er dan een ijkpunt is.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): In het verlengde daarvan betekent dat dat u kunt instemmen met een akkoord waarvan nu al duidelijk is volgens de gedeputeerde dat we in 2016 in ieder geval niet

aan de eisen voldoen en dat u zegt dat wie dan leeft dan zorgt dat het in 2021 wel is gebeurd.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Kunt u zo ver in de toekomst kijken?

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Wat ik wel weet is dat ik iets niet teken waarvan ik op voorhand weet dat ik het niet ga halen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Dat is nog maar de vraag. U weet nog niet hoe wij het beleid hier in Brabant precies gaan invullen. We krijgen nog allemaal deelnotities, we gaan het beleid nog invullen, we gaan er nog geld bij zetten. Als u goed naar de gedeputeerde hebt geluisterd weet u dat het allemaal nog niet duidelijk is. Hij heeft het net allemaal verteld.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Juist van hem heb ik gehoord dat we het niet gaan halen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Hij verwacht het maar we moeten het in 2016 evalueren en dan zien we het.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Ik heb het idee dat al die stukken die er nog aan moeten komen, juist natuur kosten in plaats van opleveren. De bomen. U zegt wel dat we er later nog eens over gaan nadenken of we het wel kunnen nakomen..

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Ik neem aan dat ook u graag beleid wilt om te weten te komen hoe we er in de toekomst mee om moeten gaan. We zullen toch iets moeten.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Liever zou ik dat beleid niet hebben. Ik zou liever nu weten we waaraan ik toe ben.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Dat zouden ook wij graag weten maar het is niet anders, dus we zullen in deze nieuwe situatie nieuw beleid moeten maken.

De *voorzitter*: Mijnheer Van der Wel, u heeft twee

keer geïnterrupteerd. Uw beurt is over.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik krijg de indruk dat mevrouw Prins het rapport van het planbureau voor de leefomgeving niet heeft gelezen. Daarin staat toch heel duidelijk dat we met dit akkoord de Europese verplichtingen met geen mogelijkheid gaan halen.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Nee, ik heb dat rapport niet gelezen.

De heer *Kuijken* (CDA): Wij vonden de toelichting van de heer Van den Hout zeer verhelderend. Wij hebben geen behoefte aan een tweede termijn.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ik ben nog een vraag vergeten. Ik heb in eerste termijn gevraagd naar de Natura 2000 gebieden. Hij weet wel wat ik toen heb gevraagd.

Mevrouw *Slegers* (SP): Van de zinsnede daar ga ik niet over houd ik meestal niet, want ik bepaal zelf wel waar ik over ga. Idealisme gepaard aan realisme is wel de beste grondslag voor besturen. De Kamer gaat wel over die bezuinigingen. Dat citaat van Remkes haalde de gedeputeerde ook al in de commissie aan. Het is blijkbaar zoals het is hoorde ik nu ook van de gedeputeerde. In tegenstelling tot aan Bleker heb ik nog niet echt reden gehad om te twijfelen aan de betrouwbaarheid of het gezond verstand van deze gedeputeerde.

Ik begrijp heel erg goed de morele verontwaardiging van GroenLinks maar ik zou ook willen vragen of deze voorzitter van GroenLinks zijn jeugdige idealisme misschien wat kan richten op zijn partijgenoten in Groningen en Utrecht met hun kolencentrales en megastallen en hun zesbaans wegen door een natuurgebied.

Over de trouwjurk ga ik maar niks zeggen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ik zou aan u willen vragen en dan hoeft ik niet te verwijzen naar collega's van u in het land maar naar wat u vanochtend zelf zei, dat het niet logisch is iets van het Rijk te verwachten en dat we het vooral zelf

moeten inrichten, waarom u vindt dat we het nu wel van het Rijk moeten laten afhangen. U zou ook kunnen zeggen dat we wel horen hoe de verdeling van die €600 mln. is en dat we hier onze eigen keuzes gaan maken.

Mevrouw *Slegers* (SP): Het is inmiddels heel erg duidelijk is dat als we tegen dit akkoord stemmen, we helemaal niets in handen hebben en dat als we wel voor het akkoord stemmen, we in ieder geval nog een aantal dingen kunnen beslissen en duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is. Ik neem liever genoeg met een klein beetje dan met helemaal niets.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Dan vraag ik aan u wat ik ook aan de gedeputeerde net vroeg. Dan weet u blijkbaar wat die andere kant is. We kregen toen hier de discussie over bosje X of natuurpark Y maar dat is allemaal maar gissen. Wij kennen geen plan van wat die andere kant zou zijn zodat we kunnen kiezen. Weet u het wel?

Mevrouw *Slegers* (SP): Nee, maar niemand heeft gezegd dat dit een goed akkoord is. Ik zeg alleen: beter een half ei dan een lege dop.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): U kent dat andere toch ook niet?

De *voorzitter*: Mevrouw Knoet, u hebt twee keer geïnterrupteerd.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Op opmerkingen van mevrouw Slegers over mijn partijgenoten zal ik maar niet ingaan. Ik wil wel graag uw mening hebben, omdat wij het daar nu over hebben, over de brochure die daar op de bankjes van de SP ligt met de titel "natuurbehoud in Brabant. Waarom de provinciale overheid tegen het akkoord moet stemmen". Daar staan alleen maar zaken in die 100% ingaan tegen wat u hier zegt. Uw eigen partij roept gewoon op om hier tegen te stemmen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Dat klopt. Met mijn eigen partij heb ik afgelopen zaterdag besprekingen

gehad. Sommige mensen van mijn eigen partij zitten in een andere positie dan wij. Ik wil wel uitleggen waarom wij hier voor gaan stemmen. Dat is het laatste stukje van mijn betoog, dus blijft u vooral even staan. Wij zijn hier ook als Brabantse SP voor de natuur en wij hebben het idealisme hoog in ons vaandel staan, net als onze collega's in andere provincies en net als u. Alleen, wij hebben inmiddels wel gezien dat bestuursverantwoordelijkheid ook betekent dat je eens een keer moet toegeven. Van idealen alleen kan je niet leven, de mens niet en ook de natuur niet. Mij schoot net te binnen een zinsnede uit het lijflied van de SP van Karel Glastra van Loon: laat je woede hand in hand gaan met het goede dat je doet. Het lijkt toch heel erg sterk hier zo te zijn dat instemming met een slecht akkoord in dit geval meer goeds of minder slechts oplevert dan tegenstemmen. Dan is het dus een kwestie van het kiezen van de minste van twee kwaden. Idealen zijn prachtig en hartstikke nodig maar idealen kan je niet eten en met alleen maar idealen staan we met lege handen en sterven onze natuurambities en onze plannen een schone maar treurige dood. Ik wil aan de tegenstemmers vragen of zij aan de burgers van Brabant kunnen uitleggen dat zij liever voor idealisme kiezen en dus voor een lege hand dan wel voor pragmatisme en daarmee voor de minste van twee kwaden.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Laten we hierover geen inhoudelijke discussie voeren want duidelijk is dat we er hier niet uitkomen. Ik vind het wel heel erg bijzonder dat u aangeeft dat we soms compromissen moeten sluiten en dat u mij keihard aanvalt op compromissen die partijgenoten van mij elders in Nederland sluiten.

Mevrouw *Slegers* (SP): Wat voor compromissen zijn dat; daar gaat het dan over.

De heer *Van Hattem* (PVV): Wat ik mij afvraag is of mevrouw Slegers hier hetzelfde betoog zou hebben gehouden als zij in de oppositie had gezeten. Ik zou toch wel willen horen wat u dan zou hebben gezegd. De SP zegt dat zij juist in dit college is gestapt omdat zij heel veel voor de natuur doet in

Brabant en nu komt u hiermee. Dat verbaast mij en daar wil ik toch wel een reactie op hebben.

Mevrouw *Slegers* (SP): Dat kan ik wel uitleggen. Wij zijn hier in de coalitie gestapt onder meer omdat wij nog een heleboel natuurambities hebben, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Limburg waar de PVV in de coalitie zit en waar ze niet eens de EHS gaan afmaken.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dat is ook nooit de ambitie geweest die onze partij aan de kiezers heeft beloofd. U heeft wel aan uw kiezers beloften gedaan die u nu gewoon bij het grof vuil gooit voor dat ene zeteltje in GS.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik kies op dit moment voor de enige optie die er mogelijk voor gaat zorgen dat wij die ambities nog kunnen waarmaken. Als ik een andere keuze zou maken zou dat absoluut niet kunnen.

De *voorzitter*: Mijnheer Van Hattem, u heeft twee keer geïnterrupteerd. Uw beurt is voorbij. Mevrouw Slegers, wilt u afronden.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik wil alleen nog vertellen dat ik daarstraks al een amendement in mijn achterzak had namens SP, VVD en CDA. Dat amendement had ik nog vastgehouden om eerst de reactie van de gedeputeerde te horen, maar ik haal het nu toch tevoorschijn. Wij vragen in dat amendement aan Provinciale Staten in te stemmen met de memorie van toelichting bij het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur waarbij de Staten de memorie van toelichting beschouwen als onderdeel van de beraadslagingen.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Slegers, mw. Prins-Afman en Kuijken wordt het volgende amendement ingediend.

"Provinciale Staten, bijeen in vergadering op 9 december 2011, besprekende het onderhandelingsakkoord IPO-Rijk 'decentralisatie natuur', constaterende dat:

- *de memorie van toelichting die is opgesteld door de IPO-onderhandelaars namens de gezamenlijke provincies helder de verdeling toelicht van maatschappelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden, aansprakelijkheden, rechten en plichten tussen de provincies en het Rijk, van mening dat:*
 - *de memorie van toelichting daarmee de positie van de provincies in het algemeen en van Brabant in het bijzonder in het licht van de grote bezuinigingsopgave verstevigt en daardoor de kans op succes bij het behalen van de door Brabant en de andere provincies geformuleerde natuurambities vergroot;*
- voegen de volgende zin toe als lid twee van het Besluit:*
In te stemmen met de memorie van toelichting bij het Onderhandelingsakkoord 'decentralisatie natuur', waarbij de Staten de memorie van toelichting beschouwen als onderdeel van de beraadslagingen."

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit. Het krijgt nummer A18.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Tot onze verbazing moeten we nog steeds vaststellen dat de gedeputeerde en daarmee het hele college stelt dat een deel van het akkoord onuitvoerbaar is. Dat is letterlijk in zijn termijn door de gedeputeerde gezegd. Hij tekent daarmee een akkoord waarvan hij zelf zegt dat het onuitvoerbaar is. Het is bizar om daarmee in te stemmen. Hetzelfde zou zijn als wij instemmen met de aanleg van een weg maar al weten dat die weg toch nooit wordt aangelegd. Dat doen we niet, dus we nemen ook niet dit soort besluiten. Wat dat betreft zijn we hier met een bizar schouwspel bezig.

Ik heb nog een technisch puntje. Ik kwam net toevallig naar aanleiding van de discussie over de overdracht van de nationale parken naar de provincie op onze Brabantse website tegen dat wij als Brabant al betrokken zijn bij een openbaar lichaam gemeenschappelijke regeling parkschap nationaal park de Biesbosch, met als gemeenschappelijke taken van het openbaar lichaam a) het beschermen en ontwikkelen van natuurwaarden, b) het bewaren en ontwikkelen van het landschappelijk karakter en c) de zorg en ontwikkeling van de recreatie. Dan vraag ik mij af, in hoeverre is het dan een probleem om die

ationale parken naar de provincie over te dragen als wij bij nationale parken al een dergelijke taak hebben en hoe is de verhouding met dit openbare lichaam precies is.

Wij stemmen niet in met amendement A17, want dit is een verhaal dat juridisch niet haalbaar is. Wij maken hier als democratisch orgaan afwegingen zonder allemaal mitsen en maren. Het moet klip en klaar zijn wat we doen en niet op deze manier. Met motie M20 zullen wij ook niet instemmen. Als we kiezen voor pijler 2 betekent dit dat we altijd verplichte cofinancieringen moeten bijdragen. Dat is financieel gezien een weinig aantrekkelijke optie. Nogmaals spreken we uit dat het een heel rare gang van zaken is dat het college instemt met een akkoord waarvan het zegt dat het onuitvoerbaar is. Daar zijn we niet gelukkig mee.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! In de discussie wordt steeds gesproken over een lege hand of het kiezen tussen twee kwaden. Het punt is dat we aan de andere kant weten dat er wel een bezuiniging is. Onze partij in de Tweede Kamer heeft er wel een mening over of het deze keuze als het aan ons lag, had moeten zijn. Los daarvan, nergens staat, wat er zou gebeuren en hoe de bezuiniging zou uitpakken als we dit akkoord niet steunen. Op de vraag waarom ik liever een lege hand kies, zeg ik dat ik geen keus heb. Er wordt geen keuze aan mij voorgelegd. Er wordt een akkoord voorgelegd met de vraag of we daar voor of tegen zijn.

Voorzitter. Ik vind dat als we straks gaan stemmen over het onderhandelingsakkoord, we wel heel erg duidelijkheid moeten hebben over waar we voor of tegen zijn. De PvdA brengt een motie van goedkeuring in waarin we zeggen op grond van een aantal overwegingen in te stemmen met het onderhandelingsakkoord. Wij leggen dat hier voor aan alle Statenleden, omdat het akkoord de bescherming van natuurwaarden, landschappen, nationale parken goed borgt, omdat Noord-Brabant niet verwacht dat kostbare natuur verloren gaat, omdat Noord-Brabant akkoord gaat met de verplichting om natuurgebieden te verkopen, omdat Noord-Brabant verwacht de Europese verplichtingen te kunnen realiseren en

omdat Noord-Brabant bereid is zonder extra middelen het beheer van de nationale parken van het Rijk over te nemen. Ik dien deze motie van goedkeuring in.

De *voorzitter*: Staatsrechtelijke innovaties zijn altijd mooi. Deze motie is ingediend door het lid Knoet-Michels.

Door het lid mw. Knoet-Michels wordt de volgende motie ingediend.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 9 december 2011, kennis genomen hebbende van het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur, overwegende dat:

- *natuur een belangrijke schakel is in de duurzaamheidsdriehoek (Telos);*
 - *natuur & landschap van belang zijn zowel vanuit economische perspectief (werkgelegenheid, aantrekkingskracht kenniswerkers) als vanuit het perspectief van gezondheid en welzijn;*
 - *biodiversiteit in de natuur belangrijk is voor de gezondheid van mens en dier;*
 - *het Rijk het beschikbare geld voor natuur vermindert;*
 - *daardoor onvoldoende geld beschikbaar is vanuit het Rijk om de kwetsbare natuur en het mooie landschap in Brabant te beschermen en te versterken;*
 - *nog onduidelijk is hoe het beschikbare geld over de verschillende provincies wordt verdeeld;*
 - *er nog diverse open einden aan het akkoord zijn die nog door de provincies geregeld moeten worden;*
 - *dit geldt voor de verdeling van de te verwerven 17.000 ha voor de EHS;*
 - *en ook voor de toekomst van de Nationale Parken;*
- besluiten in te stemmen met dit onderhandelingsakkoord, omdat:*
- *het akkoord de bescherming van de natuurwaarden, landschappen, nationale parken goed borgt;*
 - *Noord-Brabant niet verwacht dat kostbare natuur verloren gaat;*
 - *Noord-Brabant akkoord gaat met de verplichting om natuurgebieden te verkopen;*
 - *Noord-Brabant verwacht de Europese verplichtingen te kunnen realiseren;*
 - *Noord-Brabant bereid is zonder extra middelen het beheer van de Nationale Parken over te nemen van het Rijk;*

besluiten in te stemmen met het onderhandelingsakkoord IPO 'decentralisatie natuur', en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. M21.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Allereerst wil ik aangeven dat ik de creatieve reactie van de gedeputeerde op de vergelijking met mijn trouwjurk zeer waardeer. Wel constateerde onze fractievoorzitter al dat er hier met het natuurakkoord dan toch sprake is van een moetje.

De *voorzitter*: Gedeputeerde Van Heugten suggereert nu hier dat u het jawoord gaat geven.

Mevrouw *Spierings* (D66): Ik ga geen jawoord geven want wij zien het niet als een moetje. In antwoord op mevrouw Slegers wil ik zeggen dat wij geen lege dop zien. Ons is niet duidelijk geworden wat die lege dop is. Nee zeggen levert volgens ons geen risico's op want die bezuinigingen komen toch op ons af.

De gedeputeerde gaf aan dat bij datgene waar wij ja of nee tegen moeten zeggen, die bezuinigingen niet horen want die komen toch. Er staat ook heel veel in het akkoord dat onduidelijk is, wat slecht geregeld is en wat niet op financiën betrekking heeft. Alleen dat al is voor ons reden om te zeggen dat het akkoord beter kan, al is het maar dat het duidelijker wordt.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voorzitter! Gedeputeerde Van den Hout zei dat het college misschien wel ambitieuzer is dan GroenLinks qua natuur. Dat is geenszins het geval, maar laten wij ons realistisch noemen. Als je geen geld hebt kun je simpelweg niet zeggen dat je de natuur zoveel beter kunt gaan maken dan dit college doet. Als we de komende maanden samen gaan zoeken naar extra middelen zijn we natuurlijk bereid daarbij te helpen maar niet onder de voorwaarden van dit desastreuze akkoord.

Wat ik aan de VVD vroeg wil ik ook graag aan GS voorleggen. Is ons dagelijks bestuur ethisch bezig als we medewerking verlenen aan een akkoord

waardoor we zeker weten dat de lidstaat Nederland zijn internationale verplichtingen niet kan nakomen?

Wij handhaven het amendement dat wij samen met de PvdA en D66 hebben ingediend, want het kan wel degelijk. Er staat namelijk letterlijk: Brabant stemt alleen in met het akkoord wanneer staatssecretaris Bleker de memorie van toelichting van het IPO overneemt. Dat is een keiharde voorwaarde. Het is een opdracht aan GS om dat aan staatssecretaris Bleker mede te delen. Dan is het ook voor hem stikken of slikken. Daar houdt hij zo van.

Dan wil ik nog iets zeggen over het amendement van de SP over de memorie van toelichting. Dit amendement is de afgezwakte versie. Wij zullen ervoor stemmen omdat het amendement sympathiek is maar het is natuurlijk een wassen neus. Het gaat erom dat het IPO het akkoord allang heeft opgesteld en het een goed akkoord vindt. Wij zijn het IPO. Het gaat erom of staatssecretaris Bleker het ook zo vindt en dat is niet zo via dit amendement.

Mevrouw *Slegers* (SP): Het enige wat wij nog kunnen doen is proberen druk te leggen op de Kamer, de Kamer te beïnvloeden. Dat gebeurt door dit amendement. Met uw amendement, mijnheer Smeulders, gebeurt er helemaal niets. Dan staan we met lege handen.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Door ons amendement wordt staatssecretaris Bleker gedwongen echt een keuze te maken.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Er zijn heel veel onderwerpen gepasseerd. Waar een natuurakkoord al niet goed voor is. Wat ons betreft zijn idealen de waarden van het leven. Soms moet je door een diep dal of voor mijn part door de goot als je je idealen niet wil verloochenen. Daar kun je wat ons betreft alleen maar sterker uitkomen.

We hebben het ook gehad over een half ei en een lege dop. Ik vind in ieder geval dat de provincie zich geen Calimero-complex moet aanpraten. Als een meerderheid hier beslist dat er toch maar nog een keer gesproken moet worden met de

staatssecretaris, dan is dat zo. De staatssecretaris breekt onrechtmatig de ILG-bestuursovereenkomst open. Dit akkoord is een eenzijdige akkoord omdat zoals de gedeputeerde aangaf, er niets meer te onderhandelen is. De deur is dicht. Ook al geven de provincies aan hiermee niet akkoord te gaan, dan is er nog het vermoeden dat de staatssecretaris niet thuis geeft. Daarom willen we van de gedeputeerde weten of er nog juridische stappen mogelijk zijn om de ILG-overeenkomst af te dwingen.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Voorzitter! Ik denk dat de discussie zich vooral toespitst op de vraag waar we wel en waar we niet mee instemmen als we akkoord gaan met het collegevoorstel om in te stemmen met het deelakkoord natuur. Een aantal fracties gaf aan liever een lege dop te hebben omdat ze niet weten hoe het halve ei eruit ziet. Zij weten niet hoe het beleid eruit gaat zien en hoe de financiering zal zijn als dit akkoord niet doorgaat. Laat ik daar dan wat duidelijker over zijn.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voorzitter! Ik heb het gevoel dat ik toch iets moet rechtzetten. Wij weten wel degelijk hoe het halve ei eruit ziet en wij geloven niet dat er sprake is van een lege dop. Dat heb ik in ieder geval gezegd.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dan zal ik toch maar vertellen wat er gebeurt als dit akkoord wordt verworpen en welke verantwoordelijkheid men neemt als men tegenstemt. De bezuinigingen gaan wel degelijk gewoon door. We hoeven ons geen rad voor ogen te laten draaien. De provincie gaat die niet tegenhouden. De rijksbegroting is niet de bevoegdheid van Provinciale Staten. Die bezuiniging gaat door, of wij dit akkoord ondertekenen of niet. Wat niet doorgaat is de zeggenschap die we na ruim een half jaar onderhandelen erin hebben gekregen, dus het beleid dat naar de provincie gaat al is het met minder geld dan eigenlijk nodig. In ieder geval krijgen u en wij wel de zeggenschap daarover en daar heb ik vertrouwen in. Als het akkoord niet wordt aangenomen hebben wij niets meer te vertellen over welke gronden wel of niet worden

verkocht en die in het algemeen in het bezit zijn van BBL (Bureau beheer landbouwgronden) en niet in het bezit van de provincie. Dan hebben wij ook niets meer te zeggen over het instellen van een provinciale EHS. Dan is de Rijks-EHS uitgangspunt voor Bleker en zal hij zelf wel bepalen welke gronden hij waar gaat inzetten om zijn ontwikkelopgave te halen. Dat betekent in concreto dat dat kaartje in het Brabants dagblad nog een keer kan worden afgedrukt maar dan met de duidelijke vermelding er onder: dit natuurgebied mag en zal door de staatssecretaris verkocht worden, terwijl wij als provincie daar liever zelf over gaan. Het akkoord regelt dat als wij natuurgronden moeten verkopen om geld te verdienen om daarmee andere onderdelen van de prioritaire of Rijks-EHS aan te kopen, wij er ook voor kunnen kiezen dat niet te doen en er zelf geld voor in te zetten om andere gronden te verkopen en dit stukje Reuseldal met rust te laten.

Een andere manier om het te zeggen is: de staatssecretaris heeft dit akkoord niet nodig. Het afgelopen half jaar is niet hard onderhandeld over zijn bezuiniging – die was de opdracht die hij had meegekregen – maar wel juist over allerlei regelingen die voor de provincie heel gunstig zijn en de staatssecretaris zou er niet rouwig om zijn als die niet doorgingen. Wat wordt wanneer gedecentraliseerd en wie heeft waar iets over te zeggen.

De Natura 2000 gebieden worden door het Rijk aangewezen, niet door de provincie. Wij kunnen niet zelfstandig besluiten sommige gebieden de status Natura 2000 af te nemen.

De PVV vroeg hoe het zit met onze deelname in het Parkschap de Biesbosch. Het akkoord houdt niet in dat wij heel wel in staat zijn de nationale parken gewoon over te nemen. Nee, dat kan niet, wij participeren in het bestuur van het Parkschap de Biesbosch. Waar het bij het Nationaal Park om gaat is dat de Rijksoverheid de subsidiëring stopzet. Het is niet zozeer de vraag of wij beleid gaan overnemen want dat doen we met liefde en plezier, maar of we financieel een op een in het gat springen dat de Rijksoverheid laat liggen. Dat kunnen we niet bij voorbaat stellen want daar gaat u over. Die beslissing nemen we straks samen in het herziene natuur- en landschapsbeleid. Als de

Staten het belangrijk vinden die Biesbosch, de Loonse en Drunense duinen en ander Nationale parken in Brabant op een bepaald niveau te onderhouden en ook wordt gekozen voor het financiële plaatje dat daarbij hoort, dan gaat u daarover en dat hoeven wij u niet op te leggen.

Van de kant van diverse fracties is gevraagd of wij instemmen met een onuitvoerbaar akkoord. Nee, het akkoord stelt dat er €600 mln. wordt bezuinigd en dat kan best. Het akkoord stelt ook dat er een heleboel gedecentraliseerd wordt en dat is goed. Onze kritiek is en ook van het planbureau voor de leefomgeving dat je met een bezuiniging van €600 mln. niet moet verwachten al je internationale afspraken te kunnen nakomen. Dat is het Rijksbeleid; daar gaan wij niet over. Het is bovendien een afspraak in dit geval tussen de Europese Unie en het Rijk en niet met de provincie. Het nakomen van die internationale verplichtingen is geen onderdeel van het akkoord, maar het is onderdeel van de bezuinigingen van het Rijk. Onze opgave met dit akkoord is, onze eigen ambities in de Brabantse natuur zoveel mogelijk waar te maken. Onze eigen ambities zijn het afmaken van de EHS, over langere tijd en misschien met andere kwaliteiten en in ieder geval met andere verdienmodellen. Nergens is de provincie gebonden, althans niet formeel, aan het behalen van internationale doelstellingen en dat hebben we zo ook met de Bleker afgesproken. Het is niet de taak van de provincie en in die zin hoeven we dat halen van de internationale doelstellingen ook niet uit te voeren. Dat is dus niet een onderdeel van het akkoord waarvan je zou kunnen zeggen dat het onuitvoerbaar is.

De heer *Van Hattem* (PVV): Voorzitter! Ik vind het toch een beetje een raar verhaal. U zegt in eerste instantie tot verschillende keren toe dat het onuitvoerbaar is en nu zegt u dat we er eigenlijk helemaal niet aan zijn gebonden en dat het helemaal niet belangrijk is.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Onuitvoerbaar is met een bezuiniging van €600 mln. internationale verplichtingen halen. Daarvan zegt het Rijk dat het best kan maar wij denken dat het niet kan.

De heer *Van Hattem* (PVV): U zegt dat het onuitvoerbaar is.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Dan is het dus onuitvoerbaar. Met dit pakket aan maatregelen waaronder €600 mln. aan bezuinigingen kun je niet verwachten je aan die internationale afspraken te kunnen houden. Maar dit zijn niet onze afspraken maar afspraken die het Rijk met de Europese Unie heeft gemaakt.

De heer *Van Hattem* (PVV): U tekent wel voor de uitvoering ervan. U zegt dus: ik wil het uitvoeren maar ik weet dat ik het niet kan redden.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Nee, ik kan het uitvoeren en ik weet alleen dat daarmee de internationale verplichtingen niet worden gehaald, maar dat is ook niet onze opdracht. Dat is de opdracht van het Rijk. In 2016 gaan we dat evalueren en als het Rijk er dan ook achter is dat met dit pakket de internationale afspraken niet kunnen worden gehaald, dan zal er iets moeten gebeuren maar wel vanuit het Rijk en niet vanuit de provincie. Wij kunnen uit de voeten met dit akkoord. Alleen, wij zeggen wel dat de Nederlandse regering niet moet verwachten dat zij daarmee bij de Europese Unie wegkomt.

De heer *Van Hattem* (PVV): Dan noemt u één punt maar er waren meer punten waarvan hij zei dat ze niet uitvoerbaar waren.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Ik heb gezegd dat de nulstand hanteren bij invasieve exoten het Rijk nog nooit is gelukt. Nu wordt het gedecentraliseerd en ik zie niet gebeuren dat het ons wel zal lukken. In die zin is het onuitvoerbaar en ben ik ook van plan er veel realistischer mee om te gaan zodat we bijvoorbeeld voor die Duitse en Belgische zwijntjes een realistisch beleid kunnen organiseren waarmee we kunnen ingaan op de echte overlast en schade. In de motie van goedkeuring staat dat het akkoord de bescherming van de natuurwaarden landschappen Nationale parken goed borgt. Dat doet het echter niet. Verder staat er dat Noord-Brabant niet verwacht dat kostbare natuur verloren gaat.

Wij hebben in ons bestuursakkoord al gezegd dat we de EHS gaan afmaken maar dat het best kan zijn dat we moeten temporiseren waarmee dingen en kwaliteit verloren kunnen gaan. Dat kunnen wij dus niet garanderen. Ook staat er achter het derde gedachtestreepje dat Noord-Brabant akkoord gaat met de verplichting om natuurgebieden te verkopen. Daar is geen sprake van. Het goede is overigens dat de staatssecretaris ons best daartoe kan verplichten maar dat in de memorie van toelichting, die nu wel bij dit akkoord hoort, staat dat wij niet verplicht worden gronden te verkopen. Daar gaat de provincie zelf over. Als het akkoord niet doorgaat gaan ook niet door de afspraken die gisteren nog met staatssecretaris Bleker zijn gemaakt en waarin wordt gesteld dat wij niet gehouden zijn aan die internationale verplichtingen.

Achter het vierde gedachtestreepje staat dat Noord-Brabant verwacht de Europese verplichtingen te kunnen realiseren. Ook dat is niet het geval.

Noord-Brabant is bereid zonder extra middelen het beheer van de Nationale parken van het Rijk over te nemen, staat er verder. Dat is godsonmogelijk. We kunnen het beheer niet overnemen zonder of geld van het Rijk of eigen middelen erin te stoppen. Hoe we dat allemaal gaan doen besluiten we samen bij de vaststelling van het nieuwe natuur en landschapsbeleid.

Op grond van wat ik heb gezegd over wat in de motie staat raden wij u af de motie aan te nemen.

In het amendement van SP, VVD en CDA wordt voorgesteld de memorie van toelichting onderdeel van de beraadslaging te laten zijn. Dat doet zij en in die zin is het een aan te bevelen amendement.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Knoet een wijziging van haar motie heeft. Die wordt nu rondgedeeld.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Ten onrechte was onderaan een zin blijven staan. Die is nu geschrapt.

De voorzitter: Motie M21 is in die zin gewijzigd dat aan het eind van de motie vervallen de woorden:

Besluiten: in te stemmen met het onderhandelingsakkoord IPO "decentralisatie natuur".

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nummer M21a.

Ik kijk nog even rond of er behoefte is aan een derde termijn dan wel dat we over kunnen gaan tot de besluitvorming.

De heer Van der Wel (PvdD): Voorzitter! Er staat nog een vraag open over de ILG-overeenkomst. Deze overeenkomst is eigenlijk eenzijdig ontbonden. Wat kan de provincie er nog aan doen om het af te dwingen, bijvoorbeeld bij de rechter?

De heer Van den Hout (GS;SP): In de wet ILG is geregeld dat die overeenkomst kan worden aangepast op het moment dat de Rijksfinanciën daartoe nopen. De regering heeft gewoon de bevoegdheid deze wet te veranderen en daar kunnen wij verder niets aan doen, ook niet via de rechter.

De heer Heijmans (SP): Voorzitter! Mijn fractie vraagt enige tijd voor overleg. Maximaal tien minuten.

De vergadering wordt voor tien minuten geschorst.

De voorzitter: We zijn toe aan besluitvorming.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Wij vragen hoofdelijke stemming over het akkoord.

De voorzitter: Dan breng ik eerst de amendementen in stemming.

In stemming komt amendement A17.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De heer Kuijken (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

De heer Van Hattem (PVV): Tegen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de VVD, het CDA, de SP en de PVV tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat dit amendement is verworpen.

In stemming komt amendement A18.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

De heer *Kuijken* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor zodat dit amendement is aangenomen.

In stemming komt het voorstel 58/11B.

De *voorzitter*: De stemming begint bij nummer 52.

Tegen stemmen de leden mw. Brunklaus, Van Zeeland, Krol, Kerkhoff, Dol, mw. Frijters-

Klijnen, mw. Van der Kammen, Wagemakers, mw. Klitsie, mw.mw. Tetteroo, S. Smeulders, Hageman, mw. Pael, mw. Lestrade-Brouwer, mw. Kardol, Van den Berg, mw. Wijnands, Leenders, mw. Spierings, P. Smeulders, Bouwman, Van Liempd, Van der Wel en Van Hattem.

Voor stemmen de leden mw. Extel-van Katwijk, Van Gruijthuijsen, Van Lopik, Koevoets, Kouthoofd, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, mw. Aarts-van der Loo, Verhees, Altundal, mw. Prins-Afman, Van Vugt, Burger Dirven, Van Agtmaal, mw. Geeraedts, Ten Harmsen van der Beek, Heijmans, Kuijken, mw. Keijzers-Verschelling, Brenninkmeijer, mw. Kerkhof-Mos, mw. Aarts-Engbers, Van Vught, mw. Tsoutsanis-van der Koogh, Wijers en mw. Slegers.

De *voorzitter*: Ik constateer dat 25 leden voor het voorstel hebben gestemd en 27 leden tegen, zodat het voorstel is verworpen.

Dan gaan we nu over tot de stemming over de moties M20 en M21a.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voorzitter! Wij trekken motie M21a in.

De *voorzitter*: Aangezien motie M21a is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

In stemming komt motie M20.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

De gedeputeerde heeft gezegd de motie over te nemen. Zij is dus overbodig.

De heer *Kuijken* (CDA): Tegen.
Met dezelfde stemverklaring.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.

De gedeputeerde neemt haar over.

De heer *Van Hattem* (PVV): Tegen.

Mevrouw *Knoet-Michels* (PvdA): Voor.

Mevrouw *Spierings* (D66): Voor.

De heer *P. Smeulders* (GroenLinks): Voor.

De heer *Krol* (50PLUS): Voor.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de PVV tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

Nummer 44/11

Wijzigingsverordening verordening grondwaterheffing Noord-Brabant 2011

De *voorzitter*: De aangemelde bijdragen zijn teruggetrokken en ik stel daarom voor, dit voorstel bij acclamatie aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

Vragenuurtje

De *voorzitter*: Normaal hebben we nu het vragenuurtje, maar gelet op de tijd vraag ik of de vragenstellers persisteren bij het stellen van vragen, dan wel mogelijk ervan af willen zien.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Als het nog zou kunnen, heel graag.

De heer *Van Hattem* (PVV): Ik zou ermee kunnen instemmen het schriftelijk af te handelen, maar ik merkte dat er bij andere fracties ook nog enkele vragen zijn. Ik kijk even richting de PvdA. Anders mogen ze wat mij betreft als 3.2 vragen worden aangemerkt.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Akkoord, dan maken we er 3.2 vragen van.

De *voorzitter*: Dan blijven over de vragen van de

heer Van der Wel.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik heb de vraag al schriftelijk ingestuurd zodat de gedeputeerde het antwoord kon voorbereiden. Wij willen van de gedeputeerde weten wat het provinciaal beleid is aangaande de bomenkap in het landelijk gebied, dit ook naar aanleiding van onze Statenvragen en de bomenkap in St. Anthonis. We hebben uit meerdere reacties uit de gemeente begrepen dat bomen kappen in het landelijk gebied wordt aangewend om onderhoudskosten te besparen. Wij hebben verschillende voorbeelden ontvangen van 25 bomen aan een karakteristieke laan tot plannen voor 6500 bomen in St. Anthonis over 10 jaar. Afgelopen woensdag hebben mensen in Oosterhout hun auto's voor eeuwenoude bomen gezet om kap te voorkomen. Gelet op deze ontwikkelingen in de provincie willen we van de gedeputeerde weten wat het beleid is in het landelijk gebied in relatie tot grootschalige bomenkap. Deze vraag valt uiteen in de volgende subvragen, of er een provinciaal belang wordt geschaad en of de provincie voornemens is landelijke waarden en/of biodiversiteit als basis te nemen om bomenkap op deze schaal in het landelijk gebied te verbieden.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Voorzitter! De bescherming van bossen en houtopstanden in het buitengebied is geen bevoegdheid van de provincie. Die wordt geregeld via de Boswet en het bevoegd gezag is het ministerie van ELI. Binnen de bebouwde kom is de gemeente bevoegd gezag. De gemeentes hebben daar een lokale kapverordening voor. Er is dus geen noodzaak en er is ook geografisch geen plek waar de provincie zelf nog als middenbestuur bevoegdheid zou kunnen hebben bij het kappen van bomen. Wij hebben bij St. Anthonis nagevraagd naar de voorgenomen kap, 6500. Het is uit en te na daar in de gemeenteraad besproken. De reden voor de kap van die bomen is over het algemeen een ecologische reden. Er worden in laanstructuren bomen weggehaald omdat ze te dicht op elkaar staan. De helft wordt dan weggehaald om de andere bomen meer ontwikkelingsruimte te geven.

Er worden verder bomen weggehaald in een gebied waar te veel bomen staan, met name rond houtwallen, om andere landschapselementen die belangrijker zijn, licht en ruimte te geven om zich verder te kunnen ontwikkelen. Ook worden een aantal bomen gekapt die na inspectie onveilig zijn gebleken. Dat is de stand van zaken in St. Anthonis. Verder hebben wij als provincie geen beleid en zijn wij geen bevoegd gezag ter zake.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Ik gaf al aan bij de vragen of er geen provinciaal belang is in de zin van biodiversiteit of landschappelijke waarden.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Er is een provinciaal belang bij biodiversiteit en bij landschapselementen. Hoe vreemd het misschien ook klinkt, met de kap van die 6500 bomen worden die belangen juist gediend. Dat is althans de insteek van Sint Anthonis. In die zin heeft de discussie in die raad daar plaatsgevonden en lokaal zijn ze ermee akkoord gegaan. Het ministerie van ELI heeft geen kapverbod opgelegd. Dat zijn de twee gezagen die erover gaan. Gelet op hoe ze er in St. Anthonis toe gekomen zijn en hoe ze ermee omgaan, moet ik zeggen dat de provinciale ecologische doelen en de inrichting van het landschap niet door deze kap van bomen worden geschaad.

De heer *Van der Wel* (PvdD): Voorzitter! Dus als er mensen zijn die zeggen dat het anders moet, dan dienen zij zich dus te wenden tot de gemeente of het ministerie.

De heer *Van den Hout* (GS;SP): Als het binnen de bebouwde kom is moeten ze zich wenden tot de gemeente en daarbuiten tot het ministerie van EL&I.

De *voorzitter*: Ik dank de heer Van Hattem die heel collegiaal de omzetting van zijn vragen naar 3.2 vragen heeft willen toestaan.

Sluiting van de vergadering

De *voorzitter*: Dames en heren. Dit is de laatste vergadering van dit jaar. Wij zien elkaar voor een Statenvergadering terug op 20 januari en uiteraard daarvoor in commissies.

Ik hoop u allen nog te zien op 16 december aanstaande, als we na afloop van de commissievergaderingen tijd hebben om samen aan tafel te gaan. Ik verheug me erop u dan te zien en ik nodig u nu uit voor een drankje op het Statenveld.

De voorzitter sluit te 19.55 uur de vergadering.

Besluit 20/12

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d. 12 maart 2012, nr. 2902122,
- gelet op artikel 40, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2012;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 8/9 december 2011 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 30 maart 2012

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. C.J.M. Dortmans